



20-A-20

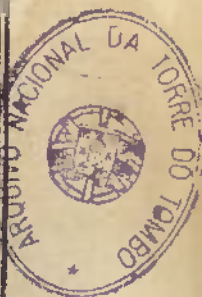


x) C-16-236



The page contains several paragraphs of extremely faint, illegible text. The text is scattered across the lower two-thirds of the page, with some lines appearing as light grey smudges or ghosting of characters. No specific words or phrases can be identified.





Dieta salutis a beato bonauē  
tura edita: nouiter impressus ac  
emendat<sup>9</sup> Incipit feliciter.

1497

Da Livraria de Sam. V.

INE

1516



Dignare me laudare te vir  
go sacrata. Da michi virtu  
tem contra hostes tuos.



Prologus seu prefatio i libellu p̄dicatoꝝ  
bus maxime perutilē: qui cōmuniē dicta sa-  
lutis ab omnibus nuncupatur.

**H**ec est via: ambulate in ea  
z nō declinetis ad dexteraz neq; ad  
sinistrā *Esa. xxx.* Magnā mīaz facit  
q̄ errāti viā oñdit: maxime de nocte / i fra ho-  
stiū. z t̄p̄e guerraz. Errātes sūt pctōres. iux-  
ta illud qđ d̄z. *Ro. iij.* Oēs enī peccauerunt:  
z egēt gr̄a dei. Et p̄ime iobis. i. Si dixerim⁹  
qđ pctm̄ nō habem⁹: ip̄i nos seducimus / z ve-  
ritas in nob nō ē. Lū igit̄ oēs sum⁹ pctōres  
ergo oēs sum⁹ errātes. sicut d̄z *yfa. liij.* Om̄s  
nos q̄si oues errauim⁹: vnusquisq; in viā suā  
declinauit. Nox ē pctm̄ instat niuis frigiduz  
id est in frigidās dilectionē / obscur. i. obscu-  
rās rōez: ineptū faciēs ad bonā opationem.  
Tenit nox qm̄ nemo poterit opari Terra ho-  
stiū: ē mūdus. in q̄ p̄ncipat̄ dyabolus. *Jobis*  
*xij.* Nūc p̄nceps mūdi hui⁹ eisciet foras. Tē-  
pus guerre: ē t̄p̄s p̄sitis vite qz nūc caro ꝑcu-  
piscit aduersus sp̄m / z sp̄s aduersus carnez.  
vt d̄z *Gal. v.* Quia igit̄ oēs pctōres z erran-  
tes sum⁹: ꝑ p̄ns extra viā veritatis imus. et i  
nocte / z i fra hostili / z i t̄p̄e guerre mortales  
sum⁹: z existim⁹ *Jdo* p̄dicatoꝝ vbi diuī maxi-

mā mīaz fec̄ errātib⁹ i tāj piccl̄ p̄stitut⁹: qñ vi  
az salut̄ eis oñdit. Clū magnū meritū ap̄ d̄ deū  
et coronā acq̄rit. Ideo d̄r iacobi. v. Qui cō-  
nerti fecerit pctōrez ab errore vie sue: salua-  
bit aīaz ei⁹ a morte ⁊ opit multitudinē pctō-  
rū. Officiū enī p̄dicātis x̄bū dei: ē pp̄rie errā-  
tes dirigere ⁊ ad viā salutis reuocare. In cū  
ius p̄fōa x̄bū dei p̄missū pctōrib⁹ errātibus  
est autē tice p̄clamatū: cū d̄r. Hec ē viā ābula-  
te in ea. Quī aut̄ pctōres tripl̄ p̄nt errare  
s. malā viā eligēdo. ⁊ in viā errādo ⁊ a viā di-  
uertēdo: ideo p̄dicator in x̄bis istis p̄positis  
docet nos sp̄alit̄ tria de viā ista salutis scz.  
P̄mo igit̄ docet nos Salubriter eligere.  
viā salutis subtilit̄ elige Utiliter incedere.  
re: cū dicit. Hec ē viā. s. Utiliter incistere.  
et nulla alia ad salutem eligenda.  
Sec̄do docet nos p̄ viā salutis viriliter ince-  
dere: cū dicit ambulatē i ea. quasi diceret stu-  
dētē remanere in illa.  
Tertio docet nos vie salutis insistere: cū f̄-  
fer̄ nec ad dexterā / nec ad sinistram. q̄si dice-  
ret: nolite diuertere ab ea.  
P̄mo ergo nos docet p̄dicator viā salutis  
eligere: cū dicit hec ē viā. s. nō erroris: s̄ x̄tatis.  
non periculationis: sed salutis. non ad infer

num: sed ad celum.

¶ Et nō q̄ hec via salutis hz sp̄ali nouē dietas.

¶ Prima ē a pctō ad penitētiā tanq̄ ad medicinam/et remedium peccatorum.

¶ Secunda est a penitētia ad precepta.

¶ Tertia est a preceptis ad consilia.

¶ Quarta ē a consilijs ad virtutes tanq̄ ad instrumenta que docent operari recte.

¶ Quinta est a virtutib⁹ ad dona spiritus sancti q̄ docent opari faciliter et expedite.

¶ Sexta est a donis ad beatitudines que docent operari perfecte.

¶ Septima est a beatitudinib⁹ ad fruct⁹ spiritus qui docēt opari delectabiliter ⁊ deliciose.

¶ Octaua est a fructibus ad iudicium.

¶ Nonā est a iudicio ad celū. ¶ Et scōm hoc in p̄nti opere quod dicitur via vel dieta salutis: sunt. x. capitula.

¶ In primo igit̄ de vicijs a quibus est mouēdum et recedendum.

¶ In secundo agitur de penitētia.

¶ In tercio agitur de preceptis.

¶ In quarto de consilijs.

¶ In quinto de virtutibus.

¶ In sexto de donis.

¶ In septimo de beatitudinibus.

**I**n octauo de fructibus spiritus.

**I**n nono de iudicio.

**I**n decimo de inferno et celo.

**P**rimo igitur in nomine domini agendum est de vicijs  
Et primo in generali: postea in speciali.

**D**e peccato in communi. Primum capitulum.

**P**rimo igitur nota de peccato vel  
vicio in communi. Et est sciendum quod peccatum est di-  
ctum vel factum vel concupitum contra legem dei. ut  
dicit augustinus. Et est sciendum quod est vitandum specia-  
liter et precipue propter tria.

**P**rimo: quia est deformitas quam deus detestatur.  
Iniquitas quam demon amplectatur.

Infirmetas qua mundus dissipatur

**P**rimo peccatum est detestandum: quia est defor-  
mitas quam deus summe detestatur. Unde nota  
quod nichil posset cogitari quin deus fecerit  
propter odium peccati. ipse enim propter pec-  
catum semel fere dissipauit omnia opera sua. scilicet to-  
tum mundum per diluuium. Genesim. vij.

**A**lij autem reges et potentes in preiudicium  
inimicorum depopulant terras eorum: deus autem dis-  
sipauit terram propriam quia peccatum intrauerat terram suam

**I**tem non solum habet peccatum odio: sed et  
quidquid peccatum tangit. **A**lia autem et ho-  
mines propter vinum corruptum non proij-

clunt in mari vasa aurea vel argentea: & ser-  
uent vasa et vinum effundunt. deus autē nō  
solum peccatum: sed etiaz vasa peccati id est  
creaturas rationales scilicet animas ad suā  
imaginem factas / z suo precioso sanguine re-  
dēptas: in odiū peccati proicit in oceano in-  
fernali qz vt dicitur Sap. xiiij. Odio est deo  
ipsius z impietas eius. Deus insuper intan-  
tum pctm odit: qz propter pctā mūdi innocē-  
tem vnigenitū iterfecit. Vñ dicit psal. liij. Pro-  
pter scelus populi mei pcussi eū. Et ipsemet  
dei filius vt pctm inficeret / vel occideret tra-  
didit in mortē aiām suā. vt dicit similiter psal. liij.  
Nullus autē inuenitur qui tū odiat inimicū:  
qz in ei⁹ odiū vellet interficere vnigēitū ppri-  
um vel etiā semetipsum. Et tū deus persecu-  
tus est pctm ab initio intm qz piccit ipsuz de  
celo. z videns qz remanserāt in mundo: ipse ī  
propria persona descēdit in mundum. vt de  
ipso fugaret peccatum. et tandem in iudi-  
cio proijciet / z includet ipsum in inferno. qz  
dicitur adichee. vij. Proijciet ī profundū  
maris omnia peccata nostra. Et scdo pctm  
est iniquitas quā demon āplexat. Et nota qz  
triplex ē signū qz pctm placz dyabolo. Et pri-  
mū signū ē: qz ī nullo alio delectat. quia ipse  
a iij

nō vult aliud balneū. nō q̄rit alyz / non amat  
argentū. qz ī p̄sona ei⁹ d̄: Gen. xiiij. Da mihi  
aīas: cetera tolle tibi. Sicut enīz auis rapax  
amat cor p̄de: sic ip̄e cor hoīs. vt pz de illo q̄ ī  
terrogauit dyabolū qd̄ plus amabat. Et dya  
bolus r̄ndit qz tria p̄cipue. .i. lunā p̄mā / rotaz  
solis / z ferrū molle. Hoc ē cor qd̄ cōponit̄ ex  
tribus litteris / q̄ habent illas tres figuras.

**¶** Scdm̄ signū qz dyabolus amat pctm̄ ē: qz  
in p̄curādo pctm̄ nūq̄z fatigat. Etenī sex mi  
lia ānoꝝ sūt / z āpli⁹ qz nihil aliud fec̄ q̄ p̄cu  
rare pctā. Tū qū dñs interrogauit eū: vñ ve  
nis: r̄ndit. Circuiui terrā z p̄abulauī eā. Job  
p̄mo. Nō licz enī sibi capere cibū: nec somnū  
tm̄ ē occupat⁹ ī negotio pctōꝝum. Job. xxx.  
Qui me comedunt: non dormiunt.

**¶** Tercū signū qz dyabolus amat pctm̄ ē qz  
nūq̄z potuit nec poterit pctō saturari. Bā enī  
nō possūt nūerari illa īfinita milia hoīs pctō  
ꝝ qz absorbit z deuorat: z tm̄ ē adhuc fa  
melic⁹. z sicut leo circuit q̄rens quē deuoret.  
P̄rie petri. v. Adhuc enī ē insaciabilis pctō  
nō solū famelic⁹: s̄ etiā sitibūd⁹. Tū d̄: Job.  
xl. Absorbebit fluiū / z nō mirabit̄. et habet  
fiduciā qz īfluat iordanis in os ei⁹. pctōꝝes cū  
impetu currētes in os ei⁹. .i. in īfernū: vocant̄

h' flui<sup>9</sup> quē absorbet dyabol<sup>9</sup> z nō mirat. iu-  
 sti dō deti z pacifici dñr iordanis q̄ iterprat  
 hūilis descēsus z tales sūme dyabol<sup>9</sup> deside-  
 rat absorbere. Exēplū iuitis patrū de capitu-  
 lo demonū / z singlis demōib<sup>9</sup> de pctis z mal-  
 q̄ pcurauerāt reddētib<sup>9</sup> rōez. z de illo q̄ spā-  
 lit fuit laudat<sup>9</sup> z honorat<sup>9</sup> a pncipe eoz / z in  
 cathedra collocat<sup>9</sup>: qz fecerat fornicari vnuz  
 monachum / quem in q̄dragita annis vix tra-  
 xerat ad peccatū ¶ Tercio pctm̄ ē infirmitas  
 q̄ mūdus dissipat. Et nota q̄ pctm̄ ē febr̄ ter-  
 ciana. ppt̄ triplicē cōcupiscētiā. s. diuitiarū /  
 deliciaz / z honoz. de q̄ d̄r p̄rie ioh. ij. Om̄e  
 qd̄ ē i mūdo aut ē p̄cupiscētia carnis aut p̄cu-  
 piscētia oculoz / aut superbia vite.

Quartana ēē ppt̄ triplicē ḡdū pcti. s. cordis  
 ozis / z opis: z cōsuetudinis. p̄tra q̄ d̄r Lanti-  
 coz. vj. Reuerture reuerture sunamitis. i. aia  
 misera. q̄ter dicit reuerture: p̄opt̄ illa q̄tuoz  
 p̄dicta. ¶ Est etiāz febris q̄ridiana ppt̄ pctm̄  
 supbie qd̄ ē in oī pctō z p̄tinue. Vel p̄tinua  
 est: qz est valde piculosa. Itā sicut febris con-  
 tinua aliqñ aufert vitā t̄palē vel corpalē. z cō-  
 fert mortē corpalē: sic pcti infirmitas aufert vi-  
 tam / nō solū t̄palē: sed et aliqñ spūalem quia  
 confert mortem infernalem vel eternaalem.



Podagra pedū vſ gutta ē ppſ pctm̄ accide  
 Paralyſis manū ē ppſ pctm̄ inuidie vſ imie.  
 Idropiſis eſt propter peccatum auaricie.  
 Dolor viſceꝝ vſ tortōes ppſ pctm̄ iracūdie  
 Squinantia propter peccatum gula.  
 Lepꝛa pp̄ pctm̄ luxurie. z pp̄ h̄ oīa dꝛ de pec  
 catoꝛe. yſa. i. A planta pedis vſqꝛ ad verticē  
 capitis non eſt in eo ſanitas.

¶ De pctō in ſpeciali. ſcōm cap. 1

## Secūdo nota de vicijs in ſpāli.

Et eſt ſciendū qꝛ ſeptē ſunt vicia pꝛincipalia z  
 capitalia. Quinqꝛ dicuntur ſpiritualia. ſcilz.  
 Superbia Duo vero dicunt carnalia. ſ.  
 Inuidia ¶ Luxuria ¶ Unde vſus.  
 Auaricia ¶ Gula ¶ Dat ſeptem vi  
 Ira cia dictio ſaligia. In qua. ſ.  
 Accidia ſūt tot littere quot ſunt vicia  
 capitalia ſicqꝛ nō ſit i vicijs z litteris idē ordo.

¶ De quolibet vicio nota pꝛecipue tria. ſcz.  
 Typū quē pꝛefert. ¶ Pꝛio enī notande ſūt  
 Ferum quē pꝛfert. adaptatōes pcti iu cōi.  
 Dānum qđ infert ¶ Et nota qꝛ peccatū eſt  
 ſicut putredo in pomo. ſicut enī putredo au  
 fert pomo decorē valorē/ colorē/ odorē/ z ſa  
 porē: ſic peccatum aufert anime decorē vi



De pctō in spali. fo. vi.

5

te/odorem fame/valorē gfe:z' saporē glorie  
Un̄ d̄r Job. xiiij. Quasi putredo p̄sumēduo  
sū. Sc̄do pctm̄ ē sic vuln̄i corpe hūano. Hā  
recēt vulnerat̄ p̄mittit se tāgi z' vuln̄i p̄mi z  
inuestigari. s̄ post t̄tiū diē nō siue magno do  
lore tāgit̄ in vulnere sic pctm̄ i sua recētia ci  
to curat̄ z p̄ t̄tiū diē ē ḡuissim̄ dolor vulnez  
ges̄. xxxiiij. die t̄tia q̄n̄ ḡuissim̄ dolor vulnez  
erat accept̄. gladijs duo filij iacob symeō et  
leui f̄res diue: igressi sū tyrbē p̄fidēt: z emor z  
sichē p̄it̄ necaueft. qz. s̄. q̄si itolerabilis ē cor  
rectio v̄l sanatio pcti p̄ tres dies. Tres dies  
istī sunt: pcti perpetratio. peccandi p̄suetudo  
et pcti obstinatio. Hā p̄ istū tertiū diē pctōz  
nō p̄mittit se tāgi p̄ correctionē. puer. xviiij.  
Pctōz cū in p̄fundū pctōz venerit: p̄teunit.  
Dicūt enī illud ysa. xxx. Loq̄mini nob̄ placē  
tia. videte nob̄ errores execauit enī eos ma  
licia eoz. Un̄ etiā odio habuerūt corripien  
t̄. Tercio pctm̄ est (tez in porta. Amos. v.  
sicut falsitas in panno. naz sicut mercator de  
falso panno non ostendit emptori medium  
neq̄ finem: sed tantum caput. sic diabolus q̄  
est mercator peccati/ ostendit fatuo peccato  
ri solum caput panni id est delectationē cul  
pe. nō mediū. i. rem orsum cōsciētie. v̄z finē. i.  
penā gehēne. De hac mercātia d̄r ysa. xxiiij:

Erat sicut emēs sic ille qui vendit. qz. s. tā peccator q̄ dyabol⁹ in mercatura pcti ē decept⁹  
¶ Quarto pctm̄ ē sicut taberna dyaboli i q̄  
vēdit vinū voluptatis i mūdo p̄ p̄cio aie. 7 sic  
tabernari⁹ poit tres taxillos i taberna q̄bus  
occupāt ribaldi sic dyabol⁹ i taberna pcti po  
nit p̄ ribaldis. i. p̄ amatorib⁹ voluptatis tres  
taxillos. i. tres p̄cupiscētiās mūdanas d̄ q̄b⁹  
hēt p̄rie 10. 11. p̄cupiscētiā carnis/cōcu. odor  
et supbiā vite ¶ Quīro pctm̄ ē sic lud⁹ allea  
toris/d̄ vulgo d̄ lud⁹ corrigie. Mā sic ille fal  
sus alleator. i. corrigiator p̄mittit illos hoies  
in p̄ncipio aliqd̄ lucrari 7 finalī aufert 7 recu  
perat totū qd̄ amiserat 7 cū hoc lucrā ab eis  
q̄cqd̄ hūt etiā q̄nq̄ vestes: sic dyabol⁹ tanq̄  
falsus alleator p̄mittit pctōrē i aliq̄ t̄pali pro  
sperari: s̄ finalī aufert aīaz 7 corp⁹: grāz 7 gli  
am 7 t̄pālē s̄stantiā. Cōtra qd̄ sara gliabat:  
dicēs thobie. iij. Mūq̄ cū ludētib⁹ miscui me  
id est cum demonibus siue alleatoribus.  
¶ Sexto pctm̄ est sic rete/ 7 sic x̄ga inuiscata  
nā sicut piscis i retib⁹ se agitādo se pl⁹ inuol  
uit: 7 avis pl⁹ ābulās p̄ x̄gā iuiscatā forci⁹ se  
capit: sic pctōr magis elōgā a d̄oz strict⁹ illa  
q̄at a dyabolo. qz de tali d̄ Job. xvij. Tene  
bit̄ plāta ei⁹ laq̄o. ¶ Septio pctm̄ ē sic vicluz

q̄ ducit̄ porc⁹ ad macellū / z bos ad victimā / z  
 q̄ ligat̄ falco ad pticā / et lymea ad trūcū. Sic  
 enī carnifex ducēs porcū nō strigit nimis pe  
 dē ei⁹ ne clamet: sic dyabol⁹ nō strigit nimis  
 pctōrē p̄ t̄pālē aduersitatē / ne clamet p̄ p̄fessi  
 onē v̄l ofonē. vt sic ducat cū liber⁹ ad macel  
 lū ifernale. Cū d̄z puer. vii. Ignorat q̄ ad vi  
 cula stult⁹ trahit̄. Itē sic bos ligat⁹ nō s̄ntit se  
 eē ligatū q̄n ducit̄ ad macellū nisi q̄n vult fu  
 gere. Itē sic lymea nō sentit se eē ligatā / nisi  
 cū vult pilotā a se remouere: nec falco: nisi cū  
 vult de ptica volare: sic pctōr nō sentit vincu  
 lū pcti / dū p̄petrat z ī pctō p̄seuerat. s̄ tūc vi  
 cula sentit cū aia infelix a corp̄e recedit.

De superbia. tertium cap̄.

**S**uperbia est libido dominādi  
 vel appetit⁹ pprie excellēne. Aug. De q̄ no  
 ta tria. s. typū quā p̄fert / fetum quem profert  
 et dānium qd̄ infert.

Supbia igit̄ q̄ ē p̄mū z p̄ncipale ac capita  
 le viciū hēt multiplicē typum in natura et in  
 scriptura: cui congrue comparatur.

Comparat̄ p̄mo v̄eto: p̄p̄ tria. qz v̄et⁹ exti  
 guit lucē / z exicat rozē: z exufflat puluerē: sic  
 superbia extinguit lucem sapiētie / exicat ro-

rem. gatic/exicat, vñ exufflat puluerē vanitatē  
mūdane. z iō cum hō sit puluis ex sua cōdi-  
tione: iuxta illud gen. iij. Puluis es et in pul-  
uerē reuerteris: magis timēdus est vēr<sup>9</sup> sup-  
bie ī alto q̄ in basso. i. ī statu prelatōis q̄ sub-  
iectōis. qz vēr<sup>9</sup> si ī alto puluerē iueniret. citi<sup>9</sup>  
exufflaret. qz p̄stāt altissima vēr<sup>9</sup>: vt dic̄ poeta.  
¶ Secūdo p̄parat supbia fumo. qz sicut fumus  
magis ascēdēdo deficit: sic superb<sup>9</sup> plus ex-  
altat<sup>9</sup> plus euanescit. ¶ Psal. Ador vt honori-  
ficati fuerint et exaltati deficientes quemad-  
modum fumus deficient.

¶ Tertio p̄parat palee p̄p̄ leuitatē z icōstātiā  
z defectū valoris. qz sic torrēs trahit paleas. z  
īsta leuia ad oceanū: sic torrēs tētatōis tra-  
hit secū vanos nō humiles ad oceanū iferni

¶ Quarto p̄parat stille aq̄se q̄ īflāt z statiz ad  
nichilāt z vesice q̄ mox deficit. dū tñ acu pū-  
gat. sic superb<sup>9</sup> mox īflādo deficit. z pūct<sup>9</sup> mo-  
dica febre vñ tribulatōe adnichilatur.

¶ Quinto p̄parat aranee. qz sic aranea se euisce-  
rat texēdo telā vt muscas capiat. sic superb<sup>9</sup> p̄-  
dit aiaz vt capiat laudē hūanā ysa. lix. Telas  
aranea texuerunt.

¶ Sexto p̄parat feretro. qz sic feretrū tūc solū  
ornat cū mortu<sup>9</sup> ī eo pōit. sic viri z mulieres p̄

cipit tūc omāt feretrū corpis sui p exteriorē  
vestiū paturā. cū aīa itē mortua p supbiām

¶ Septimo ppat supb<sup>9</sup> luctatori incauto. naz  
si i luctayn<sup>9</sup> de luctatorib<sup>9</sup> possit leuare pedē  
alteri<sup>9</sup>. deijcit ipz. sic si demō possit leuare pe  
dē. i. hōis affectionē p supbiā. deijcit eū in dā  
natōez etnā psal. Deiecisti eos dū alleuarēt

¶ Octaua ppat galline. qz sicut gallina statī  
cātat cū posuerit ouuz. sic superb<sup>9</sup> statī vult  
videri cum fecerit aliquod opus bonum.

¶ Nono ppat lupo. Dicit eniz q lupus vno  
mēse viuit devēto. sic supbus vno mēse. i. mē  
sura vite sue viuit vel pascit vento ghe mun  
dane. Osee. xij. Effraim pascit vētū. i. gliam  
mundanam. sequitur estum tota die. i. supb<sup>9</sup>  
semper est famelicus laudis humane.

¶ Danna vero que superbia facit in homie  
sunt specialiter quinqz.

¶ Primo enim hoiez arefacit vt melius accē  
dat. i. sine humore gratie z sine ppassione ef  
ficat. Ecclesi. vj. Nō te extollas i cogitatiōe  
anime tue. et sequitur. vt non derelinquaris  
vt lignū aridū i heremo. i. in iferno vbi cōcre  
mabūt arbores ifructuose. i. pctōres ¶ Scdo  
hoiez psumit. i. oē bonū hoīs adnihilat z pdit  
Job. xviij. Cōsumit brachia ipsius. i. homi-

nis supbi primogenita mors. s. supbia que ē  
primogenita filia peccati vel dyaboli.

**T**ertio hoies infatuat z decipit. cui<sup>9</sup> signū  
est. qz supb<sup>9</sup> p̄ciosa vilipēdit. i. grām z glīam  
et vilia care emit. i. glīaz trāsito nā. Hieremie  
xlix. Arrogātia z supbia cordis tur decipit te

**Q**uarto: hoieni precipitat. z ideo hominē  
ad alta leuat: vt maior z quior sit ruina. Lu-  
ce. xiiij. Qui se exaltat: humiliabitur.

**Q**uinto hoiem penitus facit infelicē. Sup-  
bus enī adeo est infelix: qz de bono semine  
malā messē colligit. q̄ ei sūt bona alijs: i malū  
puertit. de sanitate enī infirmā: de vita mo-  
ratur de medicamine vulnerat / a victo vinci-  
tur / a mortuo superat atqz occidit. Hec om-  
nia eueniūt supbo. qz de bono suo glīat: z sic  
de bono efficitur malus. z de v̄ture efficitur v̄-  
ciosus. psal. Contricio et infelicitas in visis  
eorum id est superborum.

**S**ilicet supbie sūt septē. s. Presumptio  
Hec autē pctā q̄ a superbia Ambitio.  
nascūtur: figurantē p̄ septem Inobediētia  
annos qb<sup>9</sup> filij isrl seruerūt Irreuerentia.  
cusanrasathaim regi mesopo Erubescētia  
tamie. cusanrasathaim ic̄ptaī boni z irrisio  
tenebrosa iūctas / p̄ quā figu bonoz v̄l simpli

rañ diabolus q̄ ex iniquitate tenebros⁹ ē: q̄ bñ d̄z rex in egypto: q̄ d̄z eleuata p̄ supbiā. qz ip̄e est rex sup oēs filios supbie. vt dicitur iob. xli.

De inuidia. quartū capi.

**Inuidia est tristitia aliene felicitatis et in aduersitate leticia.**

De inuidia nō spaliť tria. i. Typū quē gerit. Inuidia enī habet multas similitudines odiosas. ē enī sicut vermis in ligno / rubigo in ferro / tinea in vestimēto. Nā sicut ista rodūt et consumūt illud p̄usq̄ alia: sic inuidia rodit iudicium et plus inuidio nocet sibi q̄ alijs.

Secūdo est sicut dracho. qz sic dracho insidatur elephātis partui vt ip̄m pūgat et mordeat vel comedat. sic inuidus bono alieno insidiat iudicio prauē suspectōis. et postea mordeat vel pungit aculeo murmuratōis. et inficit veneno detractōis. Cū de inuido d̄z iob. xxx. Frater sui drachonū et socius strucionum.

Tertio similis est leproso / iude p̄ditori / et diabolo. Leprosus enī vellet q̄ null⁹ eēt san⁹ et diabolus q̄ nullus eēt bon⁹. Cū d̄z sap. ij.



Inuidia diaboli mors intravit in orbem terrarum.  
Judas tristis fuit de effusione unguenti super  
christum. Matthei. xxj. sic invidus ista leprosi et  
et diaboli dolet de bono proximi etiam admodum  
inde peccatoris tristat de bona fama fratris et  
odore virtutis. Et magna iniuriam faceret do-  
minus invidio si eum poneret in paradiso. morere-  
tur enim pro dolore ubi videret alios gaudere.  
Quarto similis est invidus oculo menstruato.  
nam sic ille inficit speculum cum respicit eum sic in-  
vidus inficit proximum cum respicit eius bonum. quoniam  
omni studio laborat ponere aliquam maculam in pro-  
ximo. Unde dicit ecclesiastici. xj. Bona in mala con-  
vertit insidiator et in electis ponit maculam.  
Quinto similis est invidus noctue et igni greco.  
Noctua enim de nocte videt et de die excecatur.  
et ignis grecus in aqua fortius incandescit siue succen-  
dit: sic invidia in aqua gratiarum fortius exardescit vbi  
deberet extingui. et admodum noctue a luce exe-  
catur vnde dicitur illuminari. sicut hely qui non poterat  
videre lucerna donec extingueretur ut dicitur psalmi.  
Sexto invidus similis est aque (mi. reg. iij.  
et nauis cadele serpentine. nam in aqua vasa re-  
cta appetit tortuosa. Et in nauis existentibus cum  
ipsi fortiter descenderent videbant quod montes currant  
velociter. et ad lucem cadele serpentine omnes palee



videt eē spētes ¶ Fit autē cādela spētina de ce-  
ra tēpata i aq̄ in q̄ serpēs coct⁹ ē. z post cū cā-  
dela illa sc̄tā de tali cera ardet: videt hoīb⁹ q̄  
oēo palee z oēs alie cādele q̄ ibi ardēt sint f-  
pentes: sic inuidus admodum aq̄ recta facit  
tortuosa: z istar existētuz in nauī qz cū ipsi i  
uidi ad īfernū descēdūt: videt eio q̄ montes  
i. viri sc̄ti z stabiles ad dānationē currāt z ad  
lucē cādele spētine. s. inuidie: inocētes z bo-  
nos existimāt spētinos ¶ Dia enī in malū con-  
uertūt: vt d̄r ecclīastici. xj. Bonū in malū cō-  
¶ Septio p̄p̄at inuiduo (uertit ifidiator.  
caym de q̄ d̄r gen. iij. Quicūqz inuenerit me  
occidet me: sic inuiduz inficit oīs hō. qz aut  
videt bonū in hoīe: z tūc dolet aut malū: z sic  
gaudet. z sic i oī hoīe peccat v̄l morif p̄ pctm̄  
¶ Octauo inuidus comparatur acrisse sodo-  
morum. i. cecitati qua percussit dñs sodomī-  
tao. Gen. xix. Acrissa autem est passio q̄ au-  
fert iudiciū. Et dicitur ab a quod est sine: z  
crisis quod est iudiciū. quia inuiduo nō iu-  
dicat illa que oportet videre z iudicare.  
¶ Nono inuidus similis est nichilo: pro eo  
quod dissimilis est tam creatori q̄ omni cre-  
ature siue bono creato creator enim cōmu-  
nicat bona sua liberaliter z creat̄a s̄str. Nam  
b ij

videm<sup>9</sup> in sole q<sup>o</sup> lumē suū cōicat oibus crea-  
turis: ignis calorē suū. z sic de alijs. s<sup>o</sup> inuidus  
nō solū nō cōicat bōa sua. s<sup>o</sup> ēt q̄tū i se ē: adni-  
chilat aliēa qz sibi valde displicēt z ēt cū sol<sup>9</sup> i-  
uidus sit nihil. ita vellet q<sup>o</sup> nihil nisi misēria eēt

**D**amna inuidie sunt specialiter quinque.

**P**rimū est. qz claudit viā salutis et adituz  
parisi ē enī blasphemia i spīritūscm̄ qnō re-  
mittit i h̄scto neq; i futū. vt d<sup>r</sup> Athethi. xij.

Sūt autē sex pctā i spīscm̄. qz inuidia ē vnū. s.

Inuidia fraterne gratie. Dicuntur enīz

Impugnatio vitatis agnite peccata i spīri-

Presumptio de ipunitate. tum sanctū scilz

Obstinatio mentis. qz ipugnāt; gra-

Desperatio. et tiam spīritus

Finalis impenitentia. sancti.

**S**ecūdū est. q<sup>o</sup> implet hoīez oī malo. Tū vt  
plenū doliū vino qd̄ vulgo d<sup>r</sup> est plenū vsq;  
ad oculū. sic inuidus. cui<sup>9</sup> signū ē. qz malicia i-  
uidi p̄ oculū exit. Mā d<sup>r</sup> ecclīastici. xiiij. Me-  
q̄ ē oculus inuidi. z Ath. xx. An oculus tuus  
neq; est. quia ego bonus sum.

**T**ertū est. q<sup>o</sup> spoliat hoīem oī bono. z casū  
sa est qz odit z ipugnat omne bonū. Alia nā  
qz vicia opponunt vni virtuti. vt supbia hūi-  
litati: luxuria castitati: auaricia largitati. z sic

de alijs. inuidia v̄ovt dictū ē opponit̄ oī bo-  
no. vñ nō tñ̄ d̄z mala. s̄ pessima. hec est enī  
fera pessima q̄ deuorauit ioseph. vñ d̄z gen.  
xxxvij. ¶ Quartū est qz facit hoīem penit̄ i  
mīfīcordē. sicut patet in caym q̄ ex iuidia nō  
pepercit abel fratri suo innocētī. gen. iij. Sic  
patuit in filijs iacob q̄ iuidia stimulante non  
pepercerūt ioseph innocētī. gen. xxxvij. Sic  
patuit etiā in iudeis q̄ non pepercērūt xp̄o i  
nocētissimo imo innocētie dño cuius causa fu  
it inuidia vt pz ābathei. xxvij. quia pylat̄  
sciebat q̄ per inuidiam tradidissent eum.

¶ Quintū est. quia facit hoīem penit̄ infeli-  
cem. Inuidus enī de bonis alioꝝ affligitur z  
de melioratione deterioratur.

De profectu deficit.	Et sic diligētib̄ deū
De piguedie marcescit	oīa cooperāt in bo
De sanitate ifirmatur	nū. ita iuido oīa co
De vita moritur.	operāt in malum.
Ipse amittere se putat	¶ Tū qdā pulcher
q̄ alij lucrāt̄	rime describēs iuidū. ait.

Palloꝝ i ore sedet. macies in corpe toto.

Non recta facies. liuēt rubigine dentes

Pectora sellevirēt. liḡ z suffossa veneno

Uer̄. Spi ris̄ abest. nisi quē feceredolores

He fruitur sōno. vigilātib̄ excitat aures

b iij.

Ingrat⁹ q̄ vidz itabescit⁹ z vidēdo  
Successus hoīm carpit⁹ z carpit vna.

Supplicii⁹ suū ē: quādo felicia cernit.

**D**ue sunt filie iuidie. scz. Tristitia in p̄spe  
ris p̄xim⁹ z Exultatio in aduersis q̄ p̄riantur  
specialr caritati. cui⁹ officiū est gaudere cum  
gaudētib⁹ z flere cū flētib⁹. Ro. xij. Iste due  
filie figurant p̄ oola. z ooliba. qd̄ int̄pretat̄ ta  
bernaculū meū. qz in p̄sona diaboli d̄r q̄ assū  
psit. vii. spūs neq̄ores se: z igressi habitāt ibi  
s. inuido. Math. xij. De istis filiab⁹ d̄r eze  
chie. xxij. Due mulieres filie viui⁹ matris su  
erūt. s. iuidie / q̄ ip̄as ex diabolo cōcepit. Cū  
ille due filie possūt valde p̄prie dici diaboli  
ce. imitant̄ enī diaboli patrē suū / q̄ de bono  
dolet / z de malo gaudet. Iō d̄r sap. ij. Inui  
dia diaboli mors intrauit ī orbē tray. Imitā  
tur autē illas qui sunt ex parte illius.

De ira. quintum caplm.

**I**ra est libido vel appetit⁹ vni  
dicte.

**D**e ira nota specialiter tria scilicet.

Odiosam eius effigiem **I**ra plures hz a

Eius ruinosa perniciem daptatōes z figu

Eius viciosa propaginē ras: iter q̄s p̄mo

ppat̄ igni. nā sic ignis domū ligneā z oēs ma

teriā aridā accēdit: sic ira accēdit p̄cipue ari

dos. i. hoīes iracūdos q̄ carēt hūore grē. Un̄  
 hō iracūd⁹ ē sic hō hñs domū lignēā q̄ manē  
 ē diues: z in vespe nihil hz. qz ignis ire p̄bussit  
 sibi domū. i. cōsciētā z p̄ p̄ns abstulit sibi q̄c=  
**Secūdo** iracūd⁹ est sifis olle (q̄d habebat  
 bullienti: sicut ei olla bulliēdo emittit aquā z  
 oīa alia: sic iracūd⁹ ebulliēdo p̄ iram emittit  
 stulticiā z v̄ba inordinata. Prover. xv. **De**  
**Tertio** iracūd⁹ (fatuoꝝ ebullit stulticiā  
 sifis ē ap̄to. nā sic aper ex furore ip̄ingit z cur  
 rit p̄ gladiū: sic iracūd⁹ currit ad pct̄m. s. ad p̄  
 tētione/iniuriā: z hōicidiū. De talib⁹ d̄z pro  
 uer. i. Pedes eoz ad malū cur̄t Grego. i. pa  
 storali. **Abētē** ipellit furoꝝ q̄ nō trahit deside  
 riū. z agit icōmoda velut nesciens: q̄ postea  
 dolet sciēs. **Quarto** iracūd⁹ sifis ē i sano v̄l  
 arrepticio q̄ p̄cipitat se i ignē v̄l aquā: sic ira  
 cūd⁹ i q̄cūqz maliciā. vñ d̄z. **Ab̄a. ix.** de illo ar  
 repticis q̄v̄bicūqz ap̄phēdit eū: allidit eū sic  
 ira iracūd⁹ alidit p̄ ipatiētā molestādo. z spū  
 mat p̄ clamores p̄tēdēdo v̄l p̄tēnēdo z stridet  
 dētib⁹ maliciā in machinādo: z arefcit odiū z rā  
 corē p̄cipiēdo. h̄ ei lūt siḡ ire z opa iracūdie.  
**Quinto** iracūd⁹ sifis ē calclo emitēti ignē naz  
 sic calcul⁹ p̄cuss⁹ malleo emittit scitillā sic ira  
 cūd⁹ tact⁹ v̄bo oñdit ipatiētā suā z sic calcul⁹

non emittit ignē nisi tāgatur aliq̄ duro. sic mlti reputātur paciētes / qui tñ exardescūt i irā tacti aliq̄ vero contumelioso. Dicit enī iob xxviiij. q̄ laps calore solut⁹ in es p̄uertit. Lapis anim⁹ durus ⁊ lapideus q̄ qñ soluit calore iracūdie. statim admodum eris reddit. sonum indignationis et contumelie.

**S**exo iracūdus similis ē rāno. Rāno enī est qdā frutex spinosissim⁹ hīs ita duras spinas. q̄ ad ipetū vēti emittit scintillas. vt dicit iosephus. sic iratus p̄pt̄ vētū indignationis emittit scintillas spinosissime cōtentōis. Tñ dicitur Judicū. ix. Egrediat̄ ignis de rāno ⁊ deuolet cedros libani. i. supbos ⁊ potētes huius seculi q̄ specialiter cōsueuerūt esse iracūdi.

**S**eptio iracūdus similis ē vasi vacuo posito iux̄ ignem. Videm⁹ enī q̄ si vas vacuū et t̄reū ponat̄ ad ignē frāgit̄ si aut̄ sit plenuū aq̄. in nullo ledit̄ sic homo q̄ est de sua p̄ditione t̄re⁹: si p̄oat̄ ad ignē aduersitat̄ vlt̄ tribulatōis statim frāgit̄ p̄ impatiētā si sit gr̄a vacuus si aut̄ sit gr̄a plen⁹. nō ledit̄. Et ideo dicit eccliaſtici. xxvij. Vasa figuli p̄bat for̄nax aduersitat̄ vlt̄ t̄ratōis. **D**ana ire sunt spali⁹ q̄nq̄. **P**rimo enī execat rōis oculū. nā dicit̄ i psal. Turbat⁹ ē a furore ocul⁹ me⁹. s. rōis. ⁊ p̄ p̄ns

nō pōt videre irat<sup>9</sup> qđ iustū v<sup>l</sup> iustū. Ulū d<sup>r</sup>  
 Jacobi. i. Ita enī viri: iusticiā dei nō opat<sup>r</sup> Et  
 seneca dicit qđ duo īpediūt p̄siliū. s. festinātia  
 ¶ Scđo ira facit hoīez pronū ad (et ira.  
 qđcūq; p̄ctm̄. Ulgo nāq; d<sup>r</sup> de hoīe valde  
 irato vel accēso qđ oia faceret. Et iō d<sup>r</sup> puer.  
 xxx. Qui ad indignanduz facilis est: erit ad  
 ¶ Tertio reddit (peccandū procliuoz.  
 hoīem stultū z q̄si rabiđū. Ulū eo tpe qđ hō est  
 irat<sup>9</sup> perit rō z hūanitas in hoīe. z sic p̄ p̄is  
 mutat hō z efficit bestia. Itā hō ē aīal mā sue  
 rū natura: vt dicit phus. De stulticia hoīs ira  
 cūdi d<sup>r</sup> Job. v. Ulz stultū īterficit iracūdia.  
 ¶ Quarto aufert hoī seipz. sic vulgo d<sup>r</sup> qđ hō  
 turbat<sup>9</sup> v<sup>l</sup> irat<sup>9</sup> nō ē i seipso. Sat<sup>r</sup> aut dānifi  
 catur qđ pdit seipz. De tali dāno d<sup>r</sup> puer. xix.  
 Qui īpatiēs est: substinebit dānū. s. suis p̄suis  
 Sic ecōtrario paciētia fūat hoī seipm̄. Nam  
 d<sup>r</sup> Luce. xxi. In paciētia vestra possidebitis  
 ¶ Quinto aufert hoī oēz mīaz (aias v̄ras  
 z passionē. iō d<sup>r</sup> puer. xxvij. Ira nō hz mīaz  
 nec erūpēs furoz. Ulū hō irat<sup>9</sup> fugiendus ē sī  
 cut canis rabiđus/ z leo p̄citatus.

¶ Filie ire sunt sex. scilicet. Odium.

¶ Ista sex figurāt eze. ix. Ecce Lis.

sex viri veniebāt de via porte Guerra.



**Incendium.** superioris. i. de supbia q̄ ē poz  
homicidiū. z ta ad irā q̄ respicit ad adlonē.  
**Rapina.** .i. ad aduersitatē q̄ ḡnat irā vl  
turbatiōez. z vniuscuiusq; vas iteri⁹ i manu  
ei⁹. qz isti filij z filie iracūdie sūt q̄si sex vasa i  
terius vel mortis eterne.

**De auaricia Sextū caplm.**

**Auaricia ē imoderatus amor**  
pecunie acq̄rēde vl retinēde. De q̄ nota sp̄a  
**Typū ridicubsum.** (Inter tria scilicet.  
**Dānū piculoū** Auaricia mltas hz ppatōes  
**Partū pniciosū** P̄rio eniz ppat̄ auaricia  
mari mortuoz iferno. Nā sicut mare nūq; re  
dundat: eccl̄astes p̄mo sic auarus nunq; re  
dūdat dādo elemosinā vl faciēdo restitutiō  
nē lz ad modū maris oēs fluuios mūdi bibāt  
l. absorbeāt oēs diuicias p cupiditatem. Tū  
rōe hui⁹ insatiabilitatis ppat̄ mari: z eodem  
modo mortī vel iferno. qz nūq; satiat illa oc  
cidēdo z ille deglutiēdo. Tū de auaro dicif  
abacuch. ij. Dilatauit q̄si infern⁹ aīaz suā / et  
īpe quasi mors z non adimplebitur.

**Sc̄do auarus similis ē talpe i q̄ttuoz.** Aua  
rus enī admod̄ talpe ē niger per neq̄ciā: cec⁹  
p̄ ignorātiā q̄t hz possessiōes tot hz tumulos  
in qb⁹ sepelit seipz p̄ p̄tinuā sollicitudinē q̄c



## De auaricia. fo. xiiij.

13

quid fodit: poit supra se: qz de oib<sup>9</sup> facit deū.  
**T**ertio patur sterquilino. qz sicut sterquilini  
niuz cōgregatū corūpitur z fetet: dispersum  
vō facit agros fructificare/ sic diuitie auari  
q̄diu sūt pgregate/ animā corūpunt: sed di-  
spersę paupib<sup>9</sup>: ip̄os nutriūt: z diuitū pctā re-  
dunūt. Juxta illud. Luce. xvj. Facite vob̄ a-  
micos de māmōna iniquitatis De h̄ sterquilino  
d̄z Ezech. viij. Aux eorū in sterquiliniū erit.  
**Q**uarto auar<sup>9</sup> siliis est rote molēdini. q̄tū  
cūq; eniz z quotiēscūq; vertat: semp̄ tñ i eod̄  
loco inuenitur. sic auarus qui nudus in mū-  
dum venit q̄tūcūq; laboret: nud<sup>9</sup> tñ de mun-  
do recedit. Uñ d̄z iob. i. Nudus egressus sū  
de vtero matris mee/ z nudus reuertar illuc  
**Q**uinto auarus similis est porco. porcus  
enim nichil valet dum viuūt/ s̄ qñ moriē vale-  
re incipit. sic auarus nō valet aliquid in vita.  
qz viuēs nō vult restituere/ nec elemosinam  
dare: s̄ moriēs qñq; incipit liberalis eē/ de h̄  
quod non potest secum portare. quia diabo-  
li habent animam/ vermes corpus/ amici di-  
uitias quia diuitie deserunt eum: non ipse  
diuitias. sicut canis sequens duos homines:  
in capite viarum ostendit quis sit dominus  
eius/ quia tunc sequitur dominum suum

ppriū: et dimittit extraneū. sic diuitie ī capi-  
te mortis sequūt mundū / z dimittit avarum  
Nā dicit aplūs p̄rie thimo. vi. Nichil enim  
intulimus in hunc mundum / nec dubium / qz  
nec auferre quid possimus.

**S**exto filis ē auar⁹ p̄ixidi p̄forate supi⁹. q̄  
recipit pecuniā quā nūq̄ pōt reddere nisi frā  
gat sic auar⁹: z precipue vsurari⁹ pecunias z  
diuitias habuit z p̄gregat: s̄ nūq̄ nisi morte  
frāgat eas restituere curat. Ideo d̄z d̄ auaro  
ysa. xxx. Comminuetur sicut conteritur lage  
na figuli: contricione perualida.

**S**eptimo auarus filis est trūco arboris nā  
sicut d̄ns q̄ habet trūcū in orto pōt inserē ra-  
mum cuiuscūq̄ ḡnis voluerit: sic dyabol⁹ q̄n  
potest in corde hoīs inserere auariciā vel cu-  
piditatē: oīa vicia iserit. qz iā habet oīm ma-  
lorum radicē et principiū. Juxta illud apli.  
Prime thimo. vi. Radix oīm maloz ē cupi-

**O**ctauo auar⁹ filis ē galline. nam (ditas.  
gallina nat̄al̄ surda ē ī augustov̄l̄ estate sic a-  
uar⁹ ī estate. i. ī estatu meritiv̄l̄ ī t̄p̄e gr̄e q̄n d̄z  
colligē bonoz opez messē: ad modū galline  
surdus ē qz nō vult audire p̄dicatores. Unde  
auar⁹ d̄z īplona d̄ni. puer. i. Clocaui: z renu-

**N**ono auar⁹ filis est apostemati (istis.

quod est primum cordi / et rei que ponitur immediate  
 super pupillam oculi. Apostema enim tunc est periculosum  
 quoniam est iuxta cor: sic diuitie tunc sunt mortifere: quoniam  
 diliguntur nimio amore. Unde dicitur in psalmo. Diuitie  
 si affluant nolite cor apponere. Per eandem etiam  
 rationem parat rei que ponitur immediate super pupil-  
 lam oculi. Namque enim res bene potest videri que  
 nimis est propinqua oculo. ideo auarus male videt  
 diuitias. quia nimis prope apponit mentis oculum  
 et nimis diligit eas. psalmus. Oculi sui statuerunt  
 declinare in terram.

**D**amna auaricie sunt precipue nouem.  
 Primo enim facit homines nudum. Unde dicitur apoca-  
 lypsis. iij. Dicitis quia diues sumus et locupletati sumus /  
 nullum ego: et nescitis quia tu es miser et miserabi-  
 lis et pauper et cecus et nudus.

**N**ota hic quinque infortunia auaricie.  
 Est enim miser: quia diuitias cum labore acquirat  
 miserabilis: quia cum timore custodit.

Pauper: quia cum dolore perdit

Lucus: quia nichil aliud respicit.

Nudus: quia nullum aliud bonum facit.

**S**cdo auaricia facit hominem suum. Nam diuitie  
 non sunt auarorum: sed auari sunt diuitiarum  
 Ideo signanter dicit propheta in psalmo. Viri di-  
 uitiarum: non virorum diuitie.

**T**ertio auaricia facit hoīez stultū: nā stult⁹  
 nō precauet periculo: quīs sit p̄pinqu⁹. sic  
 auarus nō fugit periculū inferni. cū sit etiam  
 morti p̄pinqu⁹. Ideo dicit̄ auaro Luce. xij.  
 Stulte hac nocte aīaz tuā repetent a te. s. de  
 mones. hec autē que parasti. i. congregasti: cui⁹  
 erit: qz thesaurizat ipi⁹: z ignorat cui p̄gre. zc.  
**Q**uarto auaricia facit hoīez abominabi=  
 lem. Osee. ix. Facti sunt abomiabiles: sicut ea  
 que dilexerūt. Nō enī mix est si de⁹ abomina=  
 tur auar⁹: cū ip̄e tm̄ deū cōtennat. quia plus  
 diligit nūmum vel obolum q̄ deum. cuius si=  
 gnus est: quia pro obolo aliquū nō veref̄ inē=  
 tiri: nec vult dare obolū paupi p̄ amore dei  
**Q**uinto facit insatiabilē. Un̄ auarus p̄pa=  
 ratur ydropico qui bibit: z nunq̄ satiat̄. Un̄  
 dz ecclesiastes. v. Auar⁹ nō implebit̄ pecunia.  
**S**exto facit hoīem insociabilem: vel solita=  
 rium. sicut auēs rapaces volant nō congre=  
 gatim sed solitarie. sic auarus semper est soli=  
 tarius. quia nunq̄ vult socium in pecunia.  
 Unde de auaro dicitur ecclesiastes. iiii. Un⁹  
 est: et secundum non habet. Et ideo sua ē b=  
 maledictio: que ibidem scribitur. Te soli.  
**S**eptimo facit hominem obliuiosum pro=  
 prie salutis. Et i signus huius manasses z ef=

fraiz fuerūt fratreo: vt habetur gen. xli. **A**ha  
nasseo interpretat obliuio. **E**ffraim fructifi-  
cans vel crescens. ⁊ figurat auaz qui est cre-  
scens effraim. i. in diuitijs. et est manasses: qz  
scilicet obliuiscitur proprie salutis.

**S**eptimo facit hominem angustiosum. naz  
dicitur ecclesiastici. x. Labor stultorū affliget  
eos. Ideo diuitie dñr spine Luce. viij. quia  
cruciant possidentes. sicut videmus qz spina  
in pede nō sinit hoīem quiete dormire.

**S**exto facit hominem tempestuosum. nun-  
q̄ enim cupidus vel auarus pōt habere nec  
in conscientia nec in domo propria pacem.

**U**nde dicitur prouerbior. xv. **C**ōturbat do-  
mum suam qui sectatur auariciam. Est enim  
talis sicut canis qui dum rodit os irascit om-  
ni appropinquanti sibi siue sit extraneus si-  
ue notus. quia vulgo dicitur qz canis nō vult  
socium in coquina.

**F**ilie autem auaricie sunt duodecim. s.

Usura

Rapina

Latrocinium

Tallie iniuste

Fraus negotiato-  
rum.

**I**sta enī peccata que  
gñat auaricia figuratur  
per. xij. duceo q̄s ysmael  
gñauit. ysmael enī erat  
idolatra: ⁊ figurat auaz  
De quo dicitur.

Deceptio aduocatorum  
Accepto munerum.  
Symonia p promo  
tione cōanguineorum  
Pctā anachoritarum  
id est illorum q̄ pmouēt  
fauore et potentia p̄u  
cipum.

Fraus mercatorum  
Auaricia scientie  
Iniquitas lusorum  
re. dñi q̄ a miori vsq̄ ad maiore oēs auaricie  
student.

De accidia. Septimū cap.

**A**ccidia est paruus amor boni  
cū tedio et iordinata ai tristitia / et ipacientia  
rei diuine. De accidia nota spaliē tria scilicet  
Accidia h̄z multas Typū turpissimum.  
figuras et similitudines Dānū ḡuissimuz. et  
detestandas. Partum vilissimum

Primo p̄p̄at accidia salicib⁹ q̄ sūt arbores  
infructuose: et solū vmbraz sic accidiosi et oc  
ciosi nullū faciūt fructū. s̄ solū vmbra diabo  
lo / et refrigerium. Unde de diabolo. Job. xl:  
Curcūdant eū. s. diabolu salices infructuose.

Secdo p̄p̄atur accidia febr̄i ethice v̄l th̄sice

Ephes. v. Auaricia ē  
idolorū fuit⁹ Filij ei⁹  
recte dñr duces: qz fe  
re tot⁹ mūd⁹ regit et  
ducit istis duodecim  
pctis q̄ ex auaricia  
nascūt. Nam d̄z ysa.  
lvj. Des̄ i viā suā decli  
nauerūt vnusq̄sq̄ ad  
auariciā: a sūmo vsq̄  
ad nouissimū Et h̄ie

De accidia. fo. xvij.

vel lasse vel palisi. Febris ethica vel thifica: fit ex psumptioe humoris naturalis: sic accidia fit. qz deficit humor dine dilectiois z deuotiois. Sicut febris lasse ppat. Ita febris huiusmodi vix aut nunq curat: sic piger vel occiosus cum sit semimortuus: vix corrigitur. Est enim languor de quo dicitur ecclesiastici. x. Languor prolixior grauat medicum. Locus palisi etiam palisi qui facit membra arida et ipotetia: sic accidia facit pedes ipotetes ad ambulandum manus ad operandum et membra omnia ad laborem penitentiae sustinendum. Tunc de talibus dicitur in psal. Manu habent et non palpabunt: pedes habent et non ambulabunt.

Tertio ppat adonibesech: de quo dicitur iudicum. i. quod amputauit manus et pedes. lxx. regibus. Adonibesech enim interpretatur dominator egestatis: et signant accidia: quae facit subditos suos egestes et inopes. Ita dicitur puer. x. Egestate operata est manus remissa. i. pigra. Iste adonibesech amputat manus et pedes regibus. quia ad litteram reges et prelati volunt viuere nunc ociosi. Vel reges dicitur viri religiosi: iuxta illud ecclesiastici. xlviii. Qui vngis regem ad penitentiam. Religiosi qui dem deberent se et alios regere per vitam et doctrinam: sed aliqui habent manus et pedes amputatos per accidiam.



**Quarto** p̄p̄at̄ ociosus cani famelico. bui⁹  
modi eni piger ⁊ ociosus ad modū canis esu-  
rit ⁊ oēs sensus vniuersalē famē patiunt̄. iuz̄  
illud psal. Famē patiēt̄ vt canes. os eni eius  
esurit cibaria delicata / lingua verba vacua /  
man⁹ opa vilia / cor honores / aur̄i rumores:  
et ocīvanitates. **3o** d̄ p̄ner. xxi. Desideria

**Quinto** cōp̄at̄ ociosus (occidūt pigrū  
vel piger ferro / ⁊ aque terre / ⁊ vesti / scolari  
negllgēt̄: hōi st̄ati ⁊ nō ambulāt̄. istis ei sex  
eadem rōe adaptat̄. Ferrū quidē qđ nō tra-  
ctatur: cito rubiginat̄. terra qđ nō colitur. ma-  
las herbas ḡnat. aq̄ qđ nō mouetur / cito cor-  
rumpitur. vestis qđ nō portatur. de faciliā ti-  
nea corroditur. scolaris negligens qđ nō adi-  
scit: de necessitate nihil scit. hō st̄as qđ non va-  
dit: facilius cadit q̄ ille qui semp̄ cedit. sic ac-  
cidiosus qz nō exercet se in aliq̄ bono ope: iō  
succūbit vicij⁹ / ⁊ vincit̄ t̄tatiōe. vñ dicit hie-  
ro. ad rusticū monachū. Semp̄ aliqđ boni fa-  
cito: vt te diabolus nō iueniat ociosū. Facili-  
us eni diabolus occupat illos q̄s i bono ope  
nō iuenit ocupatos. **Mā** imundus sp̄s cū i-  
uenit domū vacatē. s. p̄ accidiā: assumit alios  
vij. sp̄s neq̄ores se. i. vniuersa vicia: ⁊ igressi

**Sexto** p̄p̄at̄ (habitāt ibi. **Matth. xij.**



ociosus et piger litargico quod moritur dormiendo. sicut ysara de quo dicitur Iudicium. iij. quod soporem morti socias defecit et mortuus est. Et sicut vulgo dicitur quod nimis fortis et perfide dormit: quod culcitram sibi furari permittit. sic piger nimis oppellus est sono accidie: quod permittit sibi furari culcitram id est quietem bone conscientie.

Quana accidie sunt specialiter septem.

Primum est paupertas quae facit hominem egentem tam corporaliter quam spiritualiter. Prover. x. Egessate operata est manus remissa. Et Mat. xxv. dicitur de suo pigro. Tollite ab eo talentum. quia vere talentum gratie meretur amittere quod illud negligit multiplicare.

Secundum est vilitas facit enim accidia hominem vilem unde dicitur ecclesiastici. xxij. In lapide luteo lapidabitur piger. Lapis luteus potest dici peccatum immundum: ad quod accidia facit hominem pronum.

Tertium est timor pusillanimitas. facit enim hominem pauidum et pusillanimum ad modum leporem. Tunc dicitur puer. xvij. Timor dei jicit pigrum. scilicet de cacumi.

Quartum est spiritualis corruptio. (ne virtus corrupta ei ad istam aquam non mota. Iohannes dicitur hiere. xlvij. Hoab non est transfusus de vase in vas. Hoab interpretatur accidiosus quod de vase in vas non est transfusus: quia in bonis operibus non est occupatus

**Q**uintū ē viciōꝝ accumulatio. Replet ei  
accidia hoīez vniuersis vicijs. Itā dī puer.  
xxiii. Per agrū hoīs pigri trāsiit: ⁊ ecce totū  
repleuerāt vrtice. Vrtica recte figurat acci-  
diaz. nam vrtica hz molle foliū: s̄ in follio hēt  
aculeū pungitiuū: sic accidia ad modū vrtice  
hēt in mollicie remissiōis aculeū pūgitue tē-  
tatōis. ⁊ sic asin⁹ libēt pascit h̄mōi pūgitui s̄. i.  
cardomb⁹. sic piger libēt pascit huiusmōi pū-  
gituis. i. delectatōib⁹ pueris: q̄si aculeatis.  
**S**extū ē exprohabilis accusatio. facit enīz  
accidia hoīez exprobratiōe dignū. Tū dī p  
uer. xxiii. Usq̄quo piger dormis? Et iō ad  
cōfusiōē sue negligētie mittit̄ ociosus i sco-  
la formice ad discēdū. Juxta illud qđ scribit̄  
puer. vj. Vade ad fornicā o piger. Et satis  
est hōi magna cōfusiō qđ oporteat eū adiscē-  
re a tā paruo ⁊ despecto mḡro. Et nota qđ pi-  
gricia vel negligētia ē p̄cipue reprehēibilis  
**P**rimo qđ est magnū iter (in decē casib⁹  
et tēpus breue sic nos habemus magnū iter  
scz vsq̄ ad celū. Juxta qđ dictū ē helie. Ter-  
tij regū. xix. Brevis enī restat tibi via ⁊ tem-  
pus ē valde breue scilicet vita nostra que est  
quasi transitus in bre. vt dī sapiētie. v.  
**S**ecundo est reprehēibilis negligentia

quādo q̄s expectat̄ a maḡis ⁊ pigritat̄ v̄l-  
re. sic nos piculose pigritam⁹: q̄ expectamur  
ab angelis et sanctis.

¶ Tertio q̄n quis vocat̄ ad magna: sic nos  
pigritari est periculosū. qz vocamur ad ma-  
gna. s. ad regnum celorum.

¶ Quarto q̄n mlt̄a īpedimenta sunt in via/  
sic nos nullomodo debemus pigri esse. quia  
viam nostrā impediunt tentatiōes diuerse.

¶ Quinto q̄n rex impignorata nō reddim̄t̄  
in term̄io. sic nobis periculosum ē si negligā-  
mus aīaz redimere q̄ est īpignorata diabolo  
per peccati delectationem.

¶ Sexto q̄n prescriptio ē p̄pe terminū suuz  
sic nob̄ ē valde piculosū/ cū diabolus prescri-  
pserit hoiez seu aīam per pctā multo t̄p̄e. s̄  
nō inquietet̄ eius prescriptio scz lachryma/  
cōfessiōe ⁊ orōne. ⁊ hoc ante terminū p̄scri-  
ptionis. s. āte diē mort̄. qz d̄r eccl̄iasticū. xvij.  
Ante mortem consistere. Et iterum. Quius ⁊  
sanus consiteberis.

¶ Septimo: q̄n quis cecidit in turpem locuz  
turpis enī locus in quē cecidimus: est pctūz  
qd̄ ē quid turpissimum. et ideo non debem⁹  
esse pigri ad surgendum.

¶ Octauo: q̄n magnū donū offer̄t. hoc do-  
c̄ iij

nū est diuina gfa. z si illud negligim<sup>9</sup> accipe:  
hec negligentia est valde periculosa.

**C**Nono: qñ q̄s ē in magno piculo nisi ei suc-  
curratur/est valde periculosū ei. sic negligē-  
cia valde periculosa est hoī pigro. nisi enī ci-  
to anime sue succurrat que est in periculo in-  
fernalis precipitij.

**D**ecimo: qñ tēpus est plātādi arboreo et  
non plātant̄ putādi vineas z nō putant̄ semi-  
nandi agros z nō seminātur/metēdi messes  
z nō metūt̄/ domād aialia z nō domāt̄/ curā  
di vulnera z non curātur/ lauādi vestes z nō  
lauant̄/ salēdi carnes z nō salūtur. In oib<sup>9</sup>  
istis est valde periculosa pigri negligentia. z  
merito sunt reprehēsbiles: qui in istis specia-  
liter sūt negligētes. Est enī mō tps ad oia p̄-  
dicta spūaliter faciēda. Nūc enī est tempus  
plātandī pe caritatis radicationē putādi p  
pctōz p̄fessionē/serendi per elemosinarum  
largitionē/metēdi per bonorum opex accu-  
mulationei. Domādī aialia per carnis mor-  
tificationē: urādī vulnera p̄ penitētie medi-  
cationē: lauādi vestes p̄ lachrimaz effusio-  
nē salēdi carnes p̄ cōtinētie satisfactionem.  
hec ei decōdicta sūt q̄ opz fieri cito. vt dici-  
tur apocalisis primo capitulo.

**C**filie ccidie sūt q̄ndecim. s. Tepiditas.

# De gula.

fo. xx.

Hec quindecim peccata q̄ nascū-  
 tur ex accidia: figurantur per  
 quindecim cubitos. genesis.  
 viij. quibus ascendit aqua dilu-  
 uij super montes vniuersos  
 Sicut enim aqua diluuij sub-  
 merfit mundū sic accidia suf-  
 focat ociosum. ⁊ sicut tunc qn  
 decim cubitis super om̄s mō-  
 tes effluxit aqua: sic ex acci-  
 dia quindecim genrantur pec-  
 cata. Ideo nota quid contra  
 p̄dicta pctā summum remediū  
 est diuersitas occupationum.

- Ahollicies.
- Sōnolētia.
- Ociositas.
- Dilatatio.
- Tarditas.
- Negligētia
- In p̄seuerētia
- Remissio.
- Dissolutio.
- Ignauia.
- In deuotio
- In iusticia.
- Rediū vite ⁊
- Desperatio

## De gula. viij. ca.

**G**ula est immoderatus appeti-  
 tus edendi et potandi. De gula nota spe-  
 cialiter tria scilicet.

Typum reprobandum.      De gula multis  
 Danmnum lamētandum:      rebus detesta-  
 Partum detestandum.      bilibus cōpaf.

De p̄rio ē squinātie sitis. nā squātia ē morb⁹  
 gutturis et cito suffocat hominem. sic gula  
 que ad litteram est gutturis vicium facili-  
 ter strangulat hominem per peccatum.

de ecclesiastici. xxxvij. Propter crapulam multi obierunt morte quadruplici. scilicet morte nature / culpe / infamie / et gehene ¶ Secundo patet morbo regio. nam ille morbus requirit magis expensas et inde dicitur regius / quia soli reges et homines potentes possunt specialiter sufficere ad expensas tam grandes. sic gula vicium est tam magnarum expensarum quam vix potest ei aliquid sufficere. Nam dicitur ecclesiastes. vi. Omnis labor hominis est in ore suo. id est quicquid ex labore acquirit: ore suo gulose consumit ¶ Tertio patet bolismo. nam bolismus est caninus appetitus qui interficit hominem gulosum quia non potest satiari sic gula maledicta admodum appetit canini in te reficit gulosus qui nunquam potest satiari. Unde dicitur prouerbia. xiiij. Claustrum impiorum insaturabilis.

¶ Quarto patet gulosus sacco puto vel perforato infundendo qui quantumcumque ex vna parte acquirit: tamen ex altera parte perdit talis saccus est gulosus homo qui ex vna parte habet coquinam adimplendum ventrem: et ex altera latrinam ad euacuandum. Et satis est miser homo qui semper est deditus tam vili officio. Unde dicitur Aggei. i. qui mercedem congregauit et misit eas in sacco puto. ¶ Quinto gulosus patet porco. nam porcus est animal deditum gule diabolus autem nutrit et ipsum

guat porcos z bachones suos. s. gulosos: vt postea ad fumū inferni ponat. vt eos in eternū deuoret et pascat. Unde dicit Abath. viij. Si enjcis nos hinc mitte nos in porcos. i. in Sexto pparat gula freno. nā sic (gulosos. fessor du cit equū q̄cūq; voluerit postq; ipm infrenauerit: sic gula ducit gulosū ad oē peccatum. ex q̄ hō vicio gule ifrenari se pmittit. Ideo de guloso dicit in psal. In chamo z freno maxillas eorum constringe.

Septimo gulosus pparatur esau/ q̄ p cibo lēticule vēdidit primogenita sua. sic gulosi p gula vendūt p̄mia eterna. Mā dicit tremoz. i. Dederūt queq; p̄ciosa p̄o cibo.

Octauo pparat pisci et auis. nam sic piscis per guttur capitur cū hamo/ z auis per collum cū laqueo tenet: sic gulosus p guttur et collū capit gule vicio. Et p̄cipue inter aues Gulosus filis ē amb⁹ p̄guis p̄pt̄ tria sp̄alit. Primo quippe q̄ auis pinguis nō potest multū alte volare: sic gulosus nec celestia desiderare. T̄re auis p̄guis/ sic sūt coturnices in vindemijs q̄ sūt bene p̄gues: de facili capiūt ab accipitre sic hoies dediti gule facile vincuntur a tentatione. T̄re sicut auis pinguis. s. accipiter q̄n est bñ satur nō vult v̄ire



ad manū dñi q̄tūcūq; sibi ofīdant carnes: sic  
gulosi fugiūt manus dei: q̄tūcūq; ostendat  
eis carnes rubeas. s. bñdicte passiōis christi  
Itā de utro. xxij. d̄r de guloso. Incrassat⁹ im-  
pinguatus: dilatat⁹: derelīqt deū factorē suū  
¶ Nono p̄pat gulosus canis qui ducit secum  
in lutū. Itā canis ducens cecū/prop̄ os qđ  
videt in luto: ducit cecū in lutū. sic gula ducit  
gulosū in lutū. s. in immūdiciā peccati. Et iō  
suadet sapiēs. Ecclesiastici. xvij. Post con-  
cupiscētias tuas non eas.

**¶** Damna gule sunt specialiter sex.

¶ Primū ē mentis brutalitas q̄tū ad rōnis  
defectū. Nam d̄r sc̄de petri. ij. lbi. s. gulosi sūt  
velut irrationabilia pecora. ⁊ etiā q̄tum ad  
defectū p̄passiōis Nulla enī p̄passiōe mouet  
gulosus ad pauperē afflictum ac si esset ani-  
mal brutū. Uñ d̄r amos. vj. Bibentes vinuz  
in phiala/ nichil cōpatiebant super contritio-  
ne ioseph. i. pauperis. Exemplum de diuite  
epulone Luce. xvj. qui nō est compassus la-  
zaro: cui tamen compatiebantur canes: eius  
vlcera lingendo. ¶ Scđm ē corpis ifirmitas  
Nam d̄r ecclīastici. xxxvij. In mltis escis nō  
decrit ifirmitas. et etiam mors triplex scilicet  
nature/ culpe/ ⁊ gehenne.



**Tertium** ē oris loquacitas sic pz de herode q̄ in puuio temere pmisit: z iurauit saltatrici puelle se daturū q̄cquid peteret. z ad peticionē ei⁹ p̄cepit āputari caput iohannis bapti

**Quartū** ē iopia rex. (ste. Marci. vi.

exēpluz de filio pdigo q̄ dissipauit oīa bona sua: q̄usq; fuit ita paup q̄ cupiebat de filiis porcoꝝ satiari/ q̄ idē sūt q̄ fufur scdm aliq̄s et fm alios cortices fabarum.

**Quintū** ē carnis luxuria. naz ex vicinitate mēbroꝝ scz vētris z genitaliū: intelligit̄ p̄fede ratio vicioꝝ ideo dicitur. Hieremie. v. Saturauit eos. et mechati sunt.

**Sextū** ē cordis stulticia. **Thū** d̄z puer. xx. Quicūq; his delectatur: nō erit sapiēs. **Osee** iiii. d̄z q̄ vinū z ebrietas auferunt cor. **Filie** gule sūt due scz.

**Ebrietas** **Castrimargia** et **Castrimargia** est excessus ī cibo. Et dicitur a castro et mergo/ gis: ideo q̄ omnia mergit in castro vētris. **Ebrietas** ē excessus ī potu. z d̄z ebrietas q̄si ex bria. nā bria dicebat̄ antiquit⁹ calix v̄ ciph⁹ qui erat mēlura potus. nā vinū dabat̄ ad mēsurā. Et iste due filie sunt ille filie/ de qb⁹ d̄z puerbio. xxx. Sāguifuge due sūt filie dicētes affer affer Sāguifuga d̄z vēf. qz admod̄ sāguifuge

citius obruit q̄ satiat. vt dicit Bersi. Huius  
modi ergo sanguifuge. s. vētris due sūt filie  
scz castrimargia z ebrietas dicētes affer affer  
Mā castrimargia dicit affer cibū. ebrietas di  
cit affer potū. vna vult aliq̄stulum comedere  
post potū: z alia aliq̄stulū bibere post cibum  
et sic in infinitū. **De luxuria. ix. ca.**

**Luxuria est imoderat⁹ appeti  
tus scdm tactū.** **De luxuria nota specialit̄  
tria. s. q̄ hz Typū odiosū. Dānū remorsiuuz  
partū perniciosū.** **Luxuria hz multas fi  
guras detestabiles z similitudines odiosas.**

**Primo enī p̄pat̄ gehēne.** Māz in gehenna  
sūt specialit̄ tria. s. ignis ardēs: vermis rodēs:  
sulfur fetēs. sic in pctō luxurie ē ignis p̄cupi  
scētie / vermi. s. remorsus p̄sciētie z sulfur scz  
fum⁹ infamie. z iō q̄ ē in pctō luxurie: iā quo  
dāmodo ē i supplicio gehēne. **Cl̄i d̄r Adat.**  
**v. Expedi tibi. s. o luxuriose: vt pereat vnuz  
mēbrū scz illud vilissimum z innominandum  
q̄ totum corpus tuum mittatur in gehēnam**

**Sc̄do p̄pat̄ luxuriosus fatuo mercatori / q̄  
rem preciosā dat p̄ vili precio. sic luxuriosus  
aiāz dat p̄ vili p̄cio. s. pro pctō.** **Cl̄i d̄r puer.**  
**iiij. Preciū scorti vix ē vni⁹ denarij. Adulier**

aut preciosa aiaz viri rapit. et facit magna iniuriam iste fatuus mercator xpo qui carissime emerat aiaz ei. Debuisset enim dixisse diabolo qd emit aiaz ad ta vile precium non possu tibi vendere aiam mea. qz aliq. s. xps satis maiori precio emit ea. Juxta illud quod dicitur Proverborum. vi. Empti ei estis precio magno. Iste ci fatuq mercator. s. luxuriosus qui ita magnuz for fecit de mercibz suis: non est mirz si cito amisit capitale suu. et io inter ocs pctores luxuriosus veniet ad iudicium paupim. na b vendidit: et destruxit quicquid habebat. s. deu et scotos aiaz fama. gliaz. substantia. et gram.

**T**ertio ppat luxuriosus coruo q cadaueribus adhehit. vt dr gen. viij. sic facit luxuriosq qz dimissa archa cotinctie et castitatis: adhe ret cadaueribus. i. delectatobz immundis.

**Q**uarto luxuriosus ppat fatuo bellatori scilz innermi qui vix cauet hoste suu qn ipz melius videt armatu. Arma naqz diaboli sut mulieres ille eni sut baliste dyaboli de longe intigentes. Tunc eni fatuus e luxuriosus qui non curat hoste suu fugere. s. attedit pulchritudinez baliste. Similiter mulier ppta et pulchra cu suis ornamentis est gladiq diaboli bn scindes bn limatq. Luxuriosus e tm ifatuatq.

et attēt<sup>9</sup> circa pulchritudinē istī<sup>9</sup> gladij q̄ nō  
curat fugē ictū inimici sui. Sicut mulieres sūt  
castra in quib<sup>9</sup> diabolus pōit vexilla. i. diuersa  
panēta. Luxuriosus nimis appropiāt ad ca-  
strū vbi videt arma diaboli. et qz nō cauet p-  
cutiē et iaculat: nū tract<sup>9</sup> ē pulchritudine ve-  
xilloz. Clū bñ figurat luxuriosus p abime-  
lech. de q̄ dī. Judicū. ix. q̄ veniēs ad oppidū  
abimelech appropiāuit ad turri/ et ecce vna  
mulier fragmē mole desup caput ei<sup>9</sup> iaciens:  
p̄fregit caput ei<sup>9</sup> cerebrūq̄ effudit. Abime-  
lech iste nimis appropiāns ad turrē: est hō  
luxuriosus incaute appropiāns ad mulierē.  
Fragmē mole qd̄ p mulieri ecit et abimelech  
interfecit ē tentatio q̄ a muliere p̄cedit et mi-  
serum luxuriosū interfecit. ¶ Quinto p̄p̄at lu-  
xuria sagene. nā sagena om̄e gen<sup>9</sup> pisciū ca-  
pit/ nec facit aliquā dīaz: s̄ quicqd̄ inuēit ap-  
prehendit. sic p̄cū luxurie fere totū mūdum  
inuoluit. Nā dī de diabolo qui piscatur cum  
hac sagena. Abacuch. i. Totum in hamo suo  
leuauit/ totū traxit in sagena sua.

¶ Sexto p̄p̄at luxuria igni greco Ignis enī  
greucus horribilit̄ ardet: et aq̄s p̄burit/ et vix  
pōt extingui. sic ignis luxurie: etiā infrigidis et  
mortificat; ardet et fere oīa deuorat. Nā dicit

de luxuria. iob. iij. Ignis est usque ad presumptionem  
deuorans. Et iohel. i. Ignis. s. luxurie comedit  
speciosa deſti. i. pulchros viros et mulieres  
huius mundi. Et nota quod ignis iste grecus conſue-  
uit extingui cum duobus. s. cum arena. et cum aceto:  
quod luxuria habet ista duo magna remedia. Are-  
nam. i. considerationem infructuositatis huius  
mundi. et acetum. i. acrimoniam: et austeritatem peni-  
tentie. Septimo propter luxuriosus equo (tentie.  
nam equus nichil valet sine calcaribus. et freno  
sic homo nisi habeat frenum continentie cum calcaribus pe-  
nitentie: efficitur inutilis ad modum equi non  
frenati propter luxurie lasciuiam. Ideo dicitur  
psal. Nolite fieri sicut equus et mulus. etc.

Octauo propter luxuriosus nauis que a nauta  
sine villo gubernatore ducitur. sed solum aquam fluxus  
sequi permittit. Iuxta illud quod vulgo dicitur. Qui vadit  
ad votum suum: vadit ad dolorem suum. Nauis enim  
numquam pro se ad portum ducitur nisi recte a nauta  
ducatur vel regatur. Caro nostra est nauis et spiritus est  
nauta. sed numquam caro veniet ad portum salutis: nisi  
a spiritu ducatur gubernaculo virtutis. imo sequi  
retur fluxum aque. i. impetum luxurie. et tan-  
dem precipitaret hominem in mare oceanum  
damnationis eterne. In figura huius dicitur Mat.  
vii. quod nauicula operiebatur fluctibus. quia

vero caro nra mergeret̄ fluctibus tentati-  
onis/ nisi adesset auxiliū diuine virtutis.

**C** Nono p̄p̄at̄ luxuria tercozi z luto p̄p̄t̄ vi-  
litate. nā sic porcus fouē in luto/ z equus ia-  
cet in p̄prio fimo: sic luxuriosi p̄seuerātes in  
terdum moriūt̄ in p̄prio pctō. Et iō dicit̄.  
Jobel. i. Lōputruer̄t̄ viuūta i stercore suo.  
Sup̄ quo dicit̄ bt̄us gr̄. Jumenta in stercore  
suo putrescere: est luxuosum in fetore luxu-  
rie vitā finire. **C** Ana luxurie sūt sex.

**C** P̄mo ei hoiez ducit a maximā paupertatē.  
aufert siqdē gl̄iam z gr̄ā/ et p̄p̄riā substan-  
tiam. Uñ d̄r lu. xv. q̄ filius prodigus p̄ quez  
luxuriosus figurat̄: disbauit̄ sb̄statiā suam  
in meretricibus viuendō luxuriose.

**C** Secōdo deūcit in pessimā fuitutē facit enī q̄  
turpior z vilior pars q̄ i hoīe dñatur ei. hec  
seruit̄ figurat̄ p̄ fuitutē ḡipti q̄ erat fuitus  
luti z lateris. vt d̄r Ezo. i. per quā bene itel-  
ligitur luxuria: q̄ est fur̄ lutose delectatōis

**C** Tertio p̄p̄at̄ hoiez in maximā vilitatē. qz  
hoiez qui filius est deo z ngelis: facit esse pa-  
rem brutis. Uñ d̄r in p̄st. Homo cū in hono-  
re esset nō intellexit. s. cad imaginē dei cre-  
atus sit. comparatus ei iumentis insipienti-  
bus: et similis factus est illis.

**Q**uarto luxuria p̄uat hoiez oī rōne / z sic aialia bruta turpif̄ ifatuat. sic p̄z in salomōe q̄ t̄ate fuit sapiētie. z t̄m de ip̄o d̄z. Tertis̄ reg. xi. q̄ deprauatū ē cor eius propter mulieres

**Q**uinto hoiez acrit̄ mortificat occidit eniz triplici morte. s. morte culpe / morte infanie / z morte gehēne. z iō d̄z ecclesiastes. viij. Inu ēi auariorē morte mulierē. Adors eniz nature simplex ē et transitoria: s̄ mors luxurie multiplex est z sempiterna.

**S**exto hoiem fortit̄ illaqueat. Tū d̄z ecclesiastes. viij. de muliere. Laqus venatorū ē. i. demonum / q̄ venant̄ aias pctōz: sagena cor eius: vincula sunt manus illius.

**E**t nō h̄ de muliere triplex gen̄ capture. s. Laqueum quo capiuntur volatilia.

Sagenam qua capiuntur natatilia.

Vincula quib̄ capiunt̄ aialia siluestria z terrestria. Luxuria d̄o capit volatilia. i. supbos natatilia id est deliciosos / z aialia terrestria id est auaros. et sic fere nichil sibi euadit.

**F**ilie luxurie sunt quinq̄. scz.

Fornicatio. que est cum muliere soluta.

Adulterium. quod fit cum coniugata.

Stuprum. quod est cuzvirgine vel religiosa

Incest̄. q̄ est cū affine vl̄ cōsanguinea. et



Pctā cōtra naturā. ¶ De istis q̄nc̄q̄ filiabus  
 habet̄ in figura. Quarti regū. vi. vbi d̄z q̄ q̄r  
 ta pars cabi stercozis colūbar̄ q̄nc̄q̄ argēteis  
 v̄debat̄. Sterc⁹ colūbe q̄ ē auis luxuriosa/  
 figurat imūdiiciā luxurie. q̄nc̄q̄ argētei quib⁹  
 sterc⁹ emitt̄ vel v̄dit̄: sūt ista q̄nc̄q̄ pctā quib⁹  
 delectatio luxurie p̄creat̄. Et bñ quarta pro  
 stercozis emitt̄ quic̄q̄ argēteis: qz cū quat-  
 tuoz sin i pctō luxurie. s. cogitatio. delectatio  
 cōsensus. z opatio: vnū solū de istis. s. delecta-  
 tionē. i. quartā partē pcti p̄cipue emit z p̄-  
 curat luxuriosus. Ab his oib⁹ vicijis supradī-  
 ctis nos clementer absoluat et potenter eri-  
 p̄iat pater z filius z spiritussanctus Amen.

¶ Sc̄da dicta de penitentia. ca. x.

**D**ist tractatum de vicijis:  
 seq̄t tractat⁹ de p̄niā q̄ ē sc̄da dicta  
 salutis. s. a pctis ad penitētiā p̄uēire  
 ¶ Et nota p̄mo de p̄niis specialiter tria scilz.  
 Laudes mltiphas. ¶ Vel p̄ alia verba  
 Partes uecessarias. z Laudes ei⁹ figurales  
 Artes meritorias. ¶ Et partes ūegales  
 Eius p̄tes virtuales  
 Laudes eius monstrat mltiplex eius figura  
 et comparatio. Partes eius integrales sunt



De penitentia. fo. xxvi. 25

Partes eius virtuales sunt.

Contritio.

Ieiunium.

Confessio.

Elemosina.

Satisfactio.

Oratio.

Habet igitur penitentia laudes multiples scdm diversas ipsius figuras & comparationes. Comparatur autem primo specialit' tribus. Est enim penitentia sicut aqua calida contra canes/ sicut clamor contra fures/ sicut arma contra hostes. Est itaq; penitentia sicut aqua calida contra canes: & maxime optu ad contritionem. sicut enim cum aqua calida eijcit' canis de coquina: sic cu aqua lacrimaz feruentium eijcitur diabolus & pctn de aia. In cui' figura dr gen. xxxvi. Quia inuenit aquas calidas primo in deserto. Quia qui interpretat' donat' vl' sacrificat' sigat penitentem. aq calide. i. lacryme monstrat penitentem/ contritionem solitudo xpo in q aq calide inueniunt: designat vitam solitariam penitentis seu mundificationem vl' meditationem. De q abro. Lacryme lauant delictu qd voce pudor e p'fiteri. Iste e auia q inuenit aquam calidam cu pasceret asinos patris sui sacerdotis. Comparat' autem penitens arbori/ cuius radix est contritio frondes confessio/ et flores sctae deuotio. fruct' bona opa.

d ij.

humor: gfe diffusio. Vel dñr penitētes radi-  
cati in xp̄o p hūilitatē / extēsi p caritatē: opti  
cortice p austeritatē: dātes vmbzā alijs p bo  
na exēpla ⁊ cōsilia. Apoc. viij. Nolite nocere  
terre ⁊ mari neq; arborib⁹. He arbores sunt  
oliua / vitis / ⁊ ficus. oliua. actiui misericordes  
ficus: cōtēplatiui claustrales: vitis: sancti p-  
dicatores. Iudiciū. ix. Ficus noluit regnare  
super ligna siluaruz. i. sup hoies ifructuosos  
**E**st etiā penitentia sicut clamor ptra fures  
q̄tū ad p̄fessionē. nā sicut ad clamorē fugiūt  
fures: sic penitētis clamosa cōfessio vel oīo  
fugat demones. Un̄ in figura hui⁹ dñi p̄imi  
machabeoz. iij. q̄ timore iude q̄ interpretat̄  
confessio / repulsi sunt inimici eius.

**E**st isup p̄nia sicut arma p̄ hostes maxime  
q̄tū ad satisfactiōē. nā satisfactio penitētis  
sicut ieiuniū ⁊ elemosina sūt q̄dam penitētis  
arma. Nā dīc ap̄ls sc̄de coz. x. Arma militie  
nr̄e nō sūt carnalia s̄ suple carnē macerātia.  
De eleōsina dñi eccliaſtici. xxix. Sup scutum  
potētis ⁊ sup laceā pugnabis aduersus ini-  
micum tuum.

**I**tem penitentia ē turbatiua instar maris.  
Accensiuua instar ignis. **E**st itaq; p̄nia sic  
Conclusiuua instar sepiſ q̄daz maris t̄batio

nā sic mare nō emittit imūdiās nisi sit turbatū: sic aīa nō emittit pctā nisi in se habeat penitētie z cōtritionis p̄urbationē z motuz  
 Cū de penitēti d̄z Trenoꝝ. ij. Magna ē velut mare contritio tua. Est etiaz p̄na sicut q̄dam ignis accēsiō. nā sicut ignis p̄ducit fumum de viridib⁹ lignis: sic virt⁹ p̄nie de pctōrib⁹ educit fumū cōtritiōis. z sic ligna viridia reddūt aliquē humorē p̄tutē ignis: sic pctōrum oclī eructāt v̄tute p̄nie humorē lachrymose p̄pūctōis. Nā d̄z in psal. Exit⁹ aquarū deduxerūt oclī mei. Et sicut ligna viridia q̄ sunt bñ accēsa fort⁹ ardēt vel calefiūt. sic peccatores penitēs q̄ sūt igne p̄nie vehementer accēsi fortius diligūt. sicut p̄z Luce. vij. Qui multū dimittit. multū diligit. Sed sūt multi q̄ nō iueniunt ignē s̄ aquā crassā: vt d̄z secūdi machabe. i. tales sūt qui cogitāt vitam suam preteritā nō ad cōtritionē: s̄ ad delectatōez  
 Est item p̄na sicut quedā sepiis conclusio: Nā sicut agricola cū eisdē spinis q̄s extrahit de vinea claudit vineā contra porcos z bestias: sic penitēs cogitando pctā sua debz claudere z munire cor suū cōtra oēs tētationes bestiales z imūdas. hec ē sepiis de q̄ dicit sapiēs ecclīastici. xxxvj. Ubi nō est sepes: diri

pietur possessio. qz vere vbi nō ē sepes penitē-  
tētie: q̄ aīam claudit contra reciduum facile  
dirumpitur possessio virtutum.

**U**trē penitētia est discrete imponēda. De  
note assumenda. Perfecte adimplenda.

**U**est enī pēitētia discrete iponēda. nā sicut  
virus spenti vitā p̄seruat: s̄ hoī mortē propi-  
nat. z sicut ignis aux̄ p̄bat / z virgulta icine-  
rat. z sicut talpa moriē in luce / z sub terra vi-  
uit. z sicut ignis quē cetera aīalia timēt. salsa  
mādrā nutrit. et sicut hō sub aq̄ moriē vbi  
piscis delectatur: sic eadē p̄nā nō oībus est ī-  
ponenda vel iniūgenda / nec p̄tra oīa p̄ctā. s̄  
diuersis diuersa. **M**ā sacerdos dz discernere  
inter p̄niam z p̄niam / culpā z culpā. sicut ex  
lege dñi debebat sacerdos ex mādato dñi di-  
scernē int̄ leprā z leprā. vt dz **Leui. xiiij. z. ix.**

**U**est etiam p̄nā deuote assumenda. sic enīz  
miles non recusat onus vel pondus armorū  
sic penitēs nō debet recusare onus peniten-  
tiarū. z sic auis nō recusat p̄narū. nec peregrī  
gnis onus baculi. nec equus onus quadri-  
ge: sic penitens non debet recusare onus pe-  
nitentie. **U**nde ille bonus penitēs dauid cō-  
para t̄ se iumento: cum dicit in psal. **Ut iomē  
tuum factus sum apud te.**

Est insup pnia pfecte ad implēda. vt nō so-  
lum penitēo pctā vitet: s̄ pcti recidiuū z im-  
portunitates oēs q̄si q̄sdā radices z germīa  
pctōz. Sic enī herba falcata reuiviscit: s̄ era-  
dicata nō ita pctā de facili pululāt: si nō fue-  
rint radicit⁹ euulsa. 3̄o dic̄ aug. pnia ē cās  
pctōz excidere: z eio aditū nō indulgere.

3̄tē bon⁹ z pfect⁹ penitēo fugit diabolum  
sequit̄ xpm / spernit mūdū / z appetit celum.  
3̄tēs itaqz pfect⁹ fugit diabolū z currit ad  
latibulū pnie. sic enī auca pōit se iter spinas  
vt possit accipitrē euadē. z eadē rōe / sic liliū  
int̄ spinao crescit valde bñ vt d̄r Laticoz. ij.  
Sic liliuz int̄ spinas sic amica mea int̄ filias /  
spine si qdē qb⁹ liliū claudif phibēt ne liliuz  
rāgat: phūc modū spine penitētie custodiūt  
aiāz istar auicule a predali accipitre. instar li-  
lū ab omni tactu delectationis immūde.

3̄on⁹ pētēs seq̄tur xpm z imitat. nā certe  
pētētia fuit via q̄ xpo ābulauit. Cū post ba-  
ptismū statī itrauit desertū. vt d̄r Luce. iij. Pe-  
nitētia etiā fuit p̄ma doctria quā xps p̄dica-  
uit. vt hētur Math. iij. Pētēs igit̄ si ē bon⁹  
discipul⁹ libēt intrat cū xpo pētētie deser-  
rum. contra simulatos penitentes qui ad mo-  
dum vsurarij volunt esse discipuli chasti sic

eni vsurari<sup>9</sup> vult eē illi<sup>9</sup> soci<sup>9</sup> cui mutuat pecuniā in lucro z nō in dāno: sic multi vellēt sequi xpm in psperis z nō in aduers<sup>9</sup>. vellēt cū xpo regnare i celo sicut filij zebedei. z nō cū ipō certare in stadio. Unde dictū est eis illud Mat. xx. Nescitis quid petatis.

**P**enitēs nichilo<sup>9</sup> spernit mūdi pspera cōtra aliq̄s qui sunt q̄si symea/ q̄n iuenit nucas nouas recentes/ ppter exterioris corticis amaritudinē iudicat nucē eē amarā/ z spernit nucleū interiorē. sic a multis repudiatur penitentia: qz videt carnū amarā. **3<sup>o</sup> d<sup>r</sup>** hebre. xij. **D**is disciplina in p̄nti nō est gaudij: s̄ meroris. **P**enitēs iluper appetit celū. et sicut puer rūpit vestē veterē/ vt citi<sup>9</sup> habeat nouā sic bonus penitēs lacerat saccū carnis. vt citius aīe sue acquirat stolā felicitatis eterne. **Cū d<sup>r</sup>** i psal. **L**ōcidisti saccū meū: z circūdidisti me leticia. **D**e cōtritiōe. ca. xj.

**N**ota pres penitētie itegrales et nota q̄ penitentia habet tres partes ipaz virtualiter integrantes scilicet.

**L**ōtritionem cordis **N**ota de penitentia  
**C**onfessionem oris primo q̄tū ad cōtritiō  
**S**atisfactionē operis nem q̄ ē pars p̄ma pe

nitētie. Nota q̄ p̄tricio de pctio specialit̄ de-  
bet esse septiformio. Nā dz esse morosa / z in-  
tenta: nō p̄fūctoria. Solitaria nō publica  
Et hec septē sūt in Integra nō diminuta  
verbo ysa. xxxviii Ordinata nō cōfusa.  
Recogitabo tibi oēs Propria. nō aliena.  
ānos meos i amari Bemebūda: nō delici-  
tudie aie mee. Et iste Iusta: nō simlata. ofa  
versiculus dz esse p̄petue memorie illoꝝ sep-  
tem q̄ vera cōtricio debet habere.

¶ Primo enī vt dictū ē debet eē intēta: non  
p̄fūctoria iō dicit recogitabo: p̄ illos q̄ vēi-  
unt ad p̄fessionē incogitati de pctis. qz nullā  
vel modicā vident̄ h̄re sollicitudinē. cum tñ  
hec sint maiora debita z maiora negocia q̄  
hō hz vel habere possit in hac vita. Ista enī  
debita sūt decē milū talētoꝝ. vt dz Athath.  
xviii. Ista enī sunt negocia p̄ quib⁹ fili⁹ dei  
mortu⁹ est / z p̄ quib⁹ p̄gregabit angelos de  
celo z sc̄tōs etiā hoies de mūdo z oēs demo-  
nes de inferno. vt dz Athath. xv. Bene aut̄  
est fatuus qui de his maximo debitis z ne-  
gocijs nūq̄ ē sollicituo. vt dicit ille bonus pe-  
nitens dauid / cogitabo p̄ pctō meo. nō dicit  
p̄ nūmo: vt auarus. nec de cibo: vt gulosus:  
nec de luto: vt imūdus. nec de vēto: vt supb⁹



nec de mēdatio. vt d̄bosus : s̄ de pctis meis  
ero dolēo ⁊ sollicit⁹. q̄ vulgo d̄r. Quo dolor  
est dentio: versatur lingua dolentio.

**S**c̄do cōtritio d̄z esse solitaria: nō publica  
iō dicit tibi. q̄z debet esse solū in p̄spectu dei.  
iuxta illud psal. A hereditatio cordis mei in cō  
spectu tuo sp̄. Infirm⁹ nō cōsuevit stare i pla  
tea: sed in camera clausa. ⁊ p̄silia ardui nego  
cij nō tractātur in publico: s̄ in loco secreto.  
iō d̄r Ath. vj. Tu aut̄ cū oraueris pro pec  
catio tuis: intra cubiculū scilicet cordis tui.

**T**ertio d̄z eē integra nō dimidia. iō d̄r oēs  
A hereditatē ei de liq̄re corrupto ificeret vas si  
remaneret in illo. Ideo d̄r trenom. ij. Effūde  
sicut aquā cor tuū. Bñ aut̄ dicit sicut aquaz:  
q̄z ali⁹ liquor vix pōt bñ effūdi / q̄n ibi rema  
neat aliquid de colore vel de odore vel de sa  
pore. Vide⁹ eī q̄ post effusionē lactis rema  
net i vase color / p̄ effusionē vini: odor: post  
effusionē mellis: sapor. Debet. igit̄ penitens  
effundere: nō sicut lac / nec. s̄. remaneat color  
p̄stie p̄uersatōis. nec sicut vinū ne remaneat odor  
p̄raue imaginatiōis. s̄ sicut aquam perfecte  
et integre contritionis.

**Q**uarto debet esse contritio ordinata: nō  
confusa ideo dicit ānos. Annus nāq̄z distin  
guitur per quatuor tempora scilicet hyemē /



ver/estatem/et antumnū. Debet igitur pe-  
nitens annos/vel circulum vite sue distigue-  
re per tempora: vt sua meli<sup>9</sup> possit inuenire  
peccata. vt precipue debet inuestigare pec-  
cator: si in vita sua inueniat hyemem z frigi-  
ditatem temporis id est torporis z accidie.

Uer autem id est humiditatē corporalis la-  
sciue. z estatem id est caliditatem indignati-  
onis et iracundie. z antumnū id est siccita-  
tem cupiditatis et auaricie. Hec sunt tempo-  
ra quibus distinguntur anni peccatorum.

De quibus dicitur in psalmo. Anni nostri si-  
cut aranea meditabuntur. Aranea siquidem  
meditatur et totum studium suum ponit vt  
ordinet telam vilem z fragilem ad capiendū  
muscas. talis est vita hominis fragilis z vtilis  
et solum muscas capit id est delectationes i-  
mundas. Unde dicitur psal. lix. Ipsī telas  
aranee texerunt.

Quinto debet esse confessio propria non  
aliena id est de peccatis proprijs nō alienis  
propter hoc dicit meos. Uix enim homo p-  
speratur qui dimissis negocijs pprijs sollici-  
tus est de alienis. Uñ dicit saluator. Luce.  
xxiiij. Filie ierusalem nolite flere super me. s  
super vos ipsas flete. Et sic vult christus q̄ nū-  
q̄ fleamus vel plangamus mortē suāz bñdi-

ctam: quosq; luxerim? culpā propriā nichilo?  
tū nō hēt gratū q nos iudicem? culpā alienā  
¶ sicut vulgo dicit. Quilibet plangit talam suā  
id est dānum p̄p̄riū. Juxta illud apli gal. vj.  
Unusquisq; onus suum portabit.

¶ Sexto debet eē p̄tritio gemebūda. iō dicit  
amaritudine nō in risu. Risus signū est mor-  
tis qm̄ infirmus ridet feruore infirmitatis/et  
maxime qm̄ egrot? affligit? z anxiat?/z viuaci-  
ter sentit egritudinē. sicut crīsim z terminum  
subsequētes. ysa. xxxviij. Ecce in pace ama-  
ritudo mea amarissima. Cōtritio nāq; ama-  
ra p̄ incursum diuine offense. amarior. pro dā-  
no superne patrie amarissima/ pro reatu pe-  
ne eterne: facit infirmū quiescere z cruciatuz  
terminare. et egrotam facit aīam creticare.

¶ Septimo z vltimo cōtritio dicit eē itima: nō  
ficta vel simulata. ideo dicit/ aīe mee. Empla-  
strū enī dicit poni sup locū doloris infirmi. sicut  
colliriū ponitur sup oculū/ nō in calcaneo. z  
iō qz p̄ctm̄ est morbus aīe ip̄a precipue dicit cō-  
tritionē p̄cti sentire. vii dicit Jobelis. ij. Scindi-  
te corda v̄ra z nō vestimēta vestra. p̄tra illos  
quoz p̄nia est in vultu/ nō in spū. in veste: nō  
in corde cū ypocras n̄r medicus x̄ps aīaruz  
nostraruz doceat p̄itentē faciē lauare/ vestes

ponere caput yn gere ⁊ cor pun gere. Abat  
thei. vj. **De confessione. ca. xij.**

**Secūdo nota de penitētia q̄ntā**

ad cōfessionē q̄ ē scōa pars eā v̄tualit̄ itegrā  
Est sciēdū q̄ septē sūt in p̄fessioe attēdenda.

**Primo** enī dz eē festiua nō tarda. p̄ aliq̄s  
qui quāto plus possūt differūt cōfiteri nisi ī  
infirmitate grauiſſima. ⁊ tales sūt similes la-  
tronib⁹ quoz p̄fessio aculeo ⁊ q̄stionib⁹ ex-  
torq̄tur. qz taliū p̄fessionē retorquet de⁹ per  
aculeū febris acute. vel grauis infirmitatis. cū  
tū dicat p̄ph̄a. **Preoccupem⁹ faciē eius ī cō-**  
**fessioe.** sicut ille qui diffidit de iure suo dz aū  
iudiciū de p̄ace ⁊ cōpositioe tractare: ⁊ diem

**Scōo** p̄fessio dz esse (suum preuenire.  
hūilis ⁊ verecūda: **Juxta illud apo. Ro. vj.**  
**Quē fructū habuistis tūc in illis: in quibus**  
**nūc erubescitis.** Latrones enī demisso capi-  
te/et rubore p̄fusi: scelera cōfiteantur. cōtra ali-  
quos quoz sūt horrenda facinora/ qui nec  
timēt deū/ nec hoīes verēt. Latrones timēt  
patibulū: cū sit tamē breue suppliciū/ ⁊ trāsi-  
torizū. ⁊ tales nō timēt infernū ⁊ interminabi-  
lem cruciatū. Latrones verecūdant̄. ⁊ tamē  
pax aut nichil p̄dest eoz verecūdia. isti sūt

nō erubescūt cū tñ pars penitēti sit ipsa erubescētia. De talib⁹ dz hierē. vi. Cōfusi sunt q̄ aboiationē deo fecerūt. q̄ post p̄fessionē non sūt p̄fusi / z erubescere nescierūt. qz taleo hūt vtiqz erubescētie causam z meritum: et tamē habent vtiqz erubescētie signum.

**T**ertio p̄fessio dz eē apta non palliata. Et dz apta cōfessio: in q̄ pctōz se accusat exprimendo omnes pcti differētiās z p̄cipue aggrauātes circūstātiās. qz dz puer. xvij. Iustus prior est accusator sui. sic p̄fitebat̄ dauid q̄ dicebat. Dixi cōfitebor aduersū me iniusticiā meā dño. iō dicit pro me: se laudādo vel excusādo: sic faciebat pharise⁹: s̄ aduersū me se accusando. sic faciebat publican⁹. lu. xvij.

**Q**uarto dz eē p̄fessio v̄a nō ficta. z dz v̄a cōfessio q̄ ē cū p̄posito emēdēdi. nō solū or̄. s̄ etiā cordis. De q̄ dicit dauid. Cōfitebor tibi dñe in toto corde meo. p̄tra aliquos quorū p̄fessio ē lupi. de q̄ narrat fabula q̄ se me z p̄fitebatur iniquitateo suas z interi erat multum sollicit⁹: qz videbat oues recedēteo vnde dixit p̄fessori suo q̄ cito eū absolueret. vt scz posset sequi oues. sic cōfitebatur aliqui in q̄ dragesima proponentes ad peccatum redire post pascha.

**Q**uinto dicitur esse confessio integra non dimidia. parum enim valeret si infirmus medico febrem reuelaret et pestem febribus celaret. et si nauta aliquam nauis foramina obstrueret et aliam non. Debet igitur penitens deo integram offerre confessionem. deus enim est rex nobilis et inmensa regia poni debent panes integri: non fragmenta. deus enim non consuevit dimidiare veniam: ideo totum hominum sanum facit in sabbato ut dicitur Ioh. vij. Et sic magni mercatores in grosso non obolatam non denariatam vendunt sicut pauperes mercatores. pro ceteris quia mercatura dei. scilicet gratia et venia est res indiuisibilis cum ipse sit summus mercator. ista duo sunt indiuisibilia: ista margarite vel alterius lapidis preciosi quam totum emit vel totum dimittit. Ipse autem est negociator margaritarum: qui querit bonas margaritas. dicitur Barth. xiiij.

**S**exto confessio dicitur esse flebilis et lachrymosa. sicut petri et magdalene. quia manna et lachryme adiuuicem sunt valde amice. et ideo ubi est lachryma: ubi est statim amica sua manna. hec est ei aqua quam christus valde sitit. et nullus fons tamen cum delectat: quantum puteus lachrymarum. In cuius figura dicitur iuxta puteum samarie: et petiit aquam samaritane scilicet lachrymarum a muliere samaritana id est a peccatrice anima Ioh. iij. Septimo et vltimo (catrice anima Ioh. iij. mo confessio debet esse obediens et prompta

vt. s. penitēs studeat suscipere et obsequare sacer  
dotis mādāta. Infirm⁹ q̄ nichil vult facere p  
medico: vix aut nūq̄ curatur a morbo. Cū  
obedire d̄z penitēs nō p̄tendere. sicut dauid  
qui dīcebat. vt iūmētū fact⁹ sum apud te. ad  
iumentū nāq̄ nō pertinet sibi onera taxare  
vel imponere: s̄ taxata et imposita portare.

**C** Nota q̄ triplex ē cōfessio. **C** Prima ē con  
fessio pcti. de q̄ ps. Dixi cōfitebor auersum  
me iniusticiā meā dño. In hoc aut d̄bo tāgū  
tur sex q̄ d̄z vera p̄fessio habere. Primū ē p̄  
meditatio: quod notatur cū dicit. dixi. Secū  
dum est cōpunctio cordis et oris. vt ore simul  
et corde fiat. qd̄ notat per: cōfitebor. Tertiu  
est q̄ sit accusans nō excusans. qd̄ notat per  
aduersū me. Quartū q̄ sit de malis nō d̄ bo  
nis quod notat per: iusticiā. Quintū q̄ sit p̄  
pria. i. de pctis pprijs non alienis: quod no  
tatur per: meā. Sextū q̄ sit ad honorē dei et  
honestatē suā qd̄ notat per: dño. et talis con  
fessio est utilis. Unde sequitur: et tu remisisti  
impietatem peccati mei.

**C** Secunda est p̄fessio laudis de q̄ ecclīastici  
vltimo. Cōfitebor tibi dñe rex et collaudabo  
Unde de his duobus dicit psal. Confitebi  
mur tibi deus. confitebimur tibi.

De satisfactiōe. fo. xxxij. 82

**T**ertia est confessio fidei. de q̄ i Ro. x. Corde creditur ad iusticiā. r̄c. **E**t nota q̄ confessio i q̄ sūt septē pditiōes pdicte p̄parat viela: in q̄ sunt septē corde. **U**n̄ viela p̄fessionis q̄ h̄z istā septuplicē cordā reddit in aurib⁹ dei suauissimā r̄ dulcissimā melodiā. nec ē aliq̄d organū musicū qd̄ ita libēter de⁹ audiat: sicut veram p̄fessionē pctōr. r̄ iō man⁹ q̄ sic tāgit vielam cōfessiōis corā deo: statim reportat salariū. i. veniā de oībus pctis. **U**n̄ d̄z ysa. xliij. **N**arra si qd̄ hēs: vt iustificeris. **E**t dauid p̄sultit oīb⁹ nimis. i. pctōrib⁹ penitentib⁹ q̄ volūt in curia regis eterni itroire: vt tangāt eo modo vielā p̄fessionis. vt supra dictum est. **D**icit enī ps. **I**ntroite portas eius in confessione.

**D**e satisfactione. xiiij capitulum.

**T**ertio nota de penitētia q̄stū ad satisfactionē. r̄ sūt p̄cipue septem notāda hoc necessaria: vt sit p̄fecta p̄nia r̄ pcti medi  
**P**rimo enī ad satisfactionē req̄rit̄ (cina. abstinētia a pctō. sicut enī p̄ma lex quā medicus ponit i firmo ē abstinētia a cibo: ita p̄mū qd̄ ē necessariū penitēti ē diēta. s. abstinētia a pctō. h̄ac legē ip̄oebat ypocras noster x̄ps egrotis suis q̄s habebat in cura sicut p̄z



I adultera Jo. viij. Glade ⁊ apli⁹ noli peccare  
**E**Secō requirī ad satisfactiōē pñie resti-  
tutio rei aliene. ⁊ hec ē sicut quedā minutio/  
vel fleubotomia. Minuit enī sāguis s̄stātiā  
s̄ aufert febris materiā ⁊ cōseruat vitā. sic q̄  
aliena restituit pecuniā minuit. s̄ aufert cupi-  
ditatis ⁊ mortis eterne materiā ⁊ p̄seruat gra-  
tiam ⁊ aīe vitā. Et sicut sūt q̄dā infirmitates  
que nō potest sine fleubotomia curari: sic q̄-  
dam sunt peccata a quibus nō pōt quis sine  
restitutione curari aut iustificari. sicut furtū/  
usura/symonia/rapina: ⁊ huiusmōi. quia nō  
dimittit̄ pctm̄ nisi restituat̄ ablatū vt dīc̄ aug.  
hanc fleubotomiā faciebat sibi zache⁹: q̄ dī-  
cebat Luce. xix. Si quid aliq̄ue defraudauī  
reddo q̄druplū. s̄ vtinā vsurarij mō redderēt  
**T**ertio req̄rī ad satisfactiōē (simplū:  
cinis humilitas. Cinis enim aqua calida fa-  
ciunt bonū lixiuū. sic cinis vere humilitat̄  
et aqua calida lachrimarum faciunt peniten-  
tiam purgatiuā. ⁊ sicut aqua q̄tūcūq; calida  
nisi trāseat p̄ cinerē. non bene purgat sordes  
vestrū: sic lachryme q̄uis calide nisi transeat  
per cinerem humilitatis non lauant sordes  
viciozum. Ideo dicebat. Job. xliij. Ago peni-  
tentiam in fauilla et cinere. in fauilla detoti-



De satisfactiōe. fo. xxxiiij. 33

onis ⁊ cinere humilitatis.

**Q**uarto requiritur ad satisfactiōnē penitentis ciliciū mortificatiōis hoc est propriū et speciale malagma ⁊ emplastrū carnis repressiuū luxurie ⁊ carnalis lasciuie. ⁊ sicut emplastrū temperat ⁊ reprimat dolorem lateris: sic ciliciū mortificationis reprimat libidinem. hoc emplastrū p̄nebat directe supra lscum dolens iudith. de qua dicitur iudith. viij. q̄ h̄ns supra lūbs suos ciliciū: ieiunabat ciliciū ⁊ luxuriā/et ieiuniū cōtra gulam.

**Q**uinto requiritur ad satisfactiōnem penitētis ieiuniū afflictiuū. qz ad litteraz panis et aq̄ est cibus. ⁊ vita infirmi/ ⁊ p̄ecipue prohibetur vinum infirmis. Unde ille bon⁹ medic⁹ paulus dicit ad cphe. v. Nolite inebriari vins in quib⁹ est luxuria. Sed ista q̄ s̄ia conceduntur infirmis/ de quib⁹ um salute dubitatur et desperatur. sed alijs de quibus habetur spes q̄ curentur: subtrahuntur usq̄ ad q̄tumcunq̄ delectabilia. vt dicitur Jobelis. ij. Conuertimini ad me in t̄sto corde vestro in ieiunijs/ et fletu et planctu. Et sequitur. quis scit si conuertatur: et ignoscat deus? q̄ si diceret. ex quib⁹ de⁹ q̄ est sūmus medic⁹ ieiunare nos p̄cipit: neq̄q̄ de n̄ra salute diffidit.

**S**exto requiritur ad satisfactionem penitentis elemosina et hoc est quasi salariū medici. Fidelius enim laborat medicus quam sperat bene se remunerari. Et nota quod salariū est taxandū medico secundum quod plus vel minus laborauit circa infirmū. et quanto a maiori et periculosiori morbo liberauit egrotū. Bene est igitur remunerandus medicus noster Christus qui tantum circa nos laborauit imo propter infirmitatem nostram animam suam morti tradidit ysa. liij. et etiam quod a tanta graui et multiplici infirmitate nos liberauit. Ipse enim est qui sanat omnes infirmitates nostras: et redimit de interitu vitam nostram. ut dicit in psal. Si enim bene remuneretur iste medicus: nequaquam de morte timeat egrotus. Debet enim remunerari non in se: quia bonorum nostrorum non eget. sed in heredibus suis. scilicet pauperibus. Reputat enim sibi met factum quod fit pauperibus a morte ipsius. Unde dicit Matthe. xxv. Quod unum ex minimis meis fecistis mihi fecistis. De isto salario elemosine dicit thomas. iij. Elemosinas ab omni peccato et morte liberat. et non potest animam ire in te.

**S**eptimo et ultimo requiritur ad satisfactionem (nebras. ctionem penitentis) oratio deuota. si enim mater pro filio egroto facit candelam et erigit votum: cum nullo consilio vel auxilio super el medico sic quasi videmus spiritum nostrum periclitari saui morbo pec

cati debem⁹ deo facere cādelā bōe opatiōis  
iusta illud. Luce. xij. Lucerne ardētes in ma-  
nib⁹ vestris. ⁊ emittēre votū devote oꝛonis.  
et hoc genus demonioꝝ. s. pctm̄ nō eūciēt nī  
sī in oꝛone ⁊ ieiunio. Ad Matth. xvij. Oꝛo nāq;  
pestes mentis curat: ⁊ ieiuniū pestes corpo-  
ris.

De oratione. xiiij. ca.

**Tertio nota partes peuitentie**  
virtuales que sunt tres. scilicet.

**Oratio:** Primo specialit de oꝛone  
**Ieiunium. et** ē dicēdū: qd ē. Oꝛo ē petitio.  
**Elemosina:** decentiū in deo v'l a deo. Vel  
Oꝛo ē mētis eleuatio in deū. Damascenus.  
**De oꝛone nota sp̄alī. v. l.** Typus decēs.  
**Chabet igiꝛ oratio typum** Virtus ingēs.  
**decētez ⁊ figurā elegātem** Adhod⁹ ppetēs.  
**Lōparat autē specialiter** Hoc⁹ pgruens.  
**tribus. Est enim oratio.** Tēp⁹ pueniēs  
Sicut incensum diuine miserationi offerēdū  
Sicut scutū diuine indignationi opponēdū  
Sicut tributū diuine dñationi pfoluendum.  
**Est ergo oratio p̄mo similis thuri vel incē**  
**so / qd diuine misfatōi debem⁹ offerre. sic enī**  
**th⁹ vel incēsuz sup carbones positū spirat su-**  
**auē ⁊ redolētem odorē vel fumū: sic oꝛo icē-**

sa sup carbones de hotois mitū fragrat i cō  
spectu diuine maiestatis. z iōz in psal. *Diri*  
*gat oō meā sic incēsum in pfectu tuo.*

**¶**Secūdo est oō similis scuo qđ diuine in  
dignationi debem⁹ opponer. *Mā* sicut scu-  
tum phibet ictū lācce vel saqte: sic oō ser-  
uat hoiem a lancea vel a sagta sententie et  
ire dei. *Unde* dicitur sapiētix *xviii.* de aarō.  
*q̄ proferens scutum oōnis istitit ire.*

**¶**Tertio oratio est similis muto qđ diuine  
dominationi debem⁹ psolue. sicut eniz cu-  
phiteota vel feudatari⁹ solu tributū regi p  
emphiteosi vel feudo quottenet ab ipso/  
sic tributū laudis et oōnis fluēduz est deo  
p emphiteosi corporis z aīquā accepimus  
in feudo. *Matthei. xxi.* *Re dite que sūt ce*  
*saris cesari z que sunt dei do.*

**¶**Itē oō triplicē figurā ali valde pulchrā.  
Sic hō regi ortās enceniū.  
Est ei vir orās Sic a rege ptēs iudicium.  
Sic a rege ptēs succursum.

**¶**Est itaqz homo qui orat sicut ille qui pre-  
sentat regi magnum encenim et nobile. vt  
homo magnus vel nobilis omicell⁹: sic ora-  
tio est encenium a deo noble z magnum q̄  
solum debet p̄sentari deo/ p̄oīem magnum

scz iustū. hoc est enī officiū christi hoīs ⁊ me-  
diatoris nrī qui oñones nostras ⁊ opera nrā  
presentat deo patri. qđ figurat dyacon⁹ in ec-  
clesia vel in missa: cū offert thuribulum sacer-  
doti. hoc est officiū angeli qui nostras orati-  
ōnes similit̄ offert in p̄spectu dei sicut dīc an-  
gelus ad thobiā. tho. xij. qñ orabas cū lāchri-  
mis. et sequit̄ / ego oñonem tuā offerebā dño  
Et sic regi nō offert qui sibi ministrat ferculū  
coopertum cū muscis: sic qui orat nō debet  
regi regum offerre ferculum cū muscis id est  
cogitationibus vanis et immundis.

**E**st etiam homo qui orat sicut ille qui a re-  
ge petit iudicium sicut enim ille qui in iudi-  
cio loquitur debet habere testes de hīs que  
proponit alioquin non crederetur sibi vř au-  
diretur imo a iudice puniretur. sic oratio vo-  
calis debet habere testimonium cordis. Et ta-  
men catendum est ne cor orātis sit fallus vř  
corruptus testis corruptione scilicet iniqui-  
tatis. quia dicitur in psal. Iniquitatem si a-  
speri in corde meo. ⁊ cetera. sed si conscien-  
tia bona et testimonium fidele ferat orans:  
iudicium pro se reportat. Nam dicit aposto-  
lus secunde corinthios primo. Gloria nōstra  
hec est: testimonium conscientie nostre.

**E**st insup orās sicut ille qui a rege in obsi-  
dione q̄rit vel petit succursū. nā sicut ille qui  
tenet castrū regis si obsideret ab iūmicis re-  
putaret infidel: nisi castrū regi denūciaret ob-  
sessū v̄l perēt succursū: v̄l nisi expectaret a re-  
ge auxiliū v̄l si p̄ auxiliū redlēt hostib⁹ ca-  
strū siccū hostes visibiles z iuisibiles obsidēt aiaz  
tētatiōib⁹: statim debem⁹ regi regū nūciū ōo-  
nis mittere z obsidionem denūciare. sicut p̄  
pheta q̄ dicebat in psal. Cōsiliū malignātiuz  
obsidit me. De⁹ enī nō differret auxiliū mit-  
tere. qz fidelis z statim faciet succursū: cū ad-  
tentationē fuerit prouētū. v̄l dicit ap̄s. Pri-  
me ad cor. ix. **E**tem q̄ orat debet clamare  
Sicut clamat puul⁹ q̄ vult ybera **E**st ita  
Sic clamat catul⁹ cū sētit ybera. q̄ hō qui  
Sic clamat ppl̄s cū videt picula orat: sicut  
puulus volens ybera. Nam sicut paruulus  
clamat p̄ desiderio lactis: sic viri sp̄iales de-  
bent emittere vtilitatū ōonis deuote p̄ vbe-  
ribus cōsolationis diuine. iuxta illud q̄ dicitur.  
Lāncor. i. Adhuc ora sūt ybera tua vino.  
**E**st etiā hō qui orat sicut catul⁹ sēties ybe-  
ra. Nam sic catulus sentiēs verbera clamat p̄  
cū plus pcutit: sic plus d̄z clamare orādo q̄ a  
dño tribulatōis verberare castigat. Nam d̄z in

psal. Ad dominum cum tribularer. zc.

**U**Est insup hō qui orat sicut pplus vidēs pi-  
cula. sicut enī psuevit pplus clamare p̄cipue  
ppter tria. s. contra aquā/ignē/z hostes: sic  
hō dz emittere clamorē cōtra triplex genus  
tentatōis. s. cōtra carnalē p̄cupiscētiaz q̄ per  
ignē figurat/ p̄tra cōcupiscētia trena seu mū-  
danā/ q̄ p̄ aquā fluētē intelligitur cōtra dia-  
bolicā guerrā/ q̄ p̄prie hostis appellat. hec  
pericula timebat dauid q̄ dicebat Pericula  
infernī inuenerunt me.

**U**Itē in oratione debem⁹ os cordis aperire  
Sicut reumaticus aeri.

**U**Est itaqz orās  
Sicut pulliculus in atri.

sicut hō reumatī-  
cus q̄ nares hz

strictas/ necessaria ē enī ad respirādū aptio

oris. sic qui hz ip̄fectū odoratū. s. desiderij

celestis dz ap̄ire os/ z emittere voces orōnis

**N**ā dicit p̄p̄ha in psal. Os meum aperui: et  
attraxi spiritum.

**U**Est etiā os aperiendū orōni sicut ifās ape-

rit os nutritici. sicut nutritix pascere infantē nō

posset: si puer os nō aperiret: sic si volumus

nutrimentum vite suscipere/ orando aperia-

mus os nostrum ad nutrimentum vite eterne

scilz gratie diuine. vt dz sapiētie. xvj.



**Q**uod est in sup hō qui orat sicut pulliculus q̄ qñ  
sentit venire matrē aperit rostrū versuſ ce-  
lum: sic cū frequēter vīſitet nos deus p̄ inspi-  
rationē suā: quāsi semper debem⁹ habere os  
apertum per orationem deuotā. sicut dicit a-  
postolus. Prime ad theſſal. v. Sine intermiſ-  
sione orate. Et de viro iusto dī ecclesiastici.  
xxxix. Aperiet os suum in oratione: et pro de-  
lictis suis deprecabitur.

Sicut armatura militē ornans:

**Q**uod est oratio ē Sicut lucerna vitā demōstrās.

Sicut colūba oliuam portans.

**Q**uod est itaq; oratio sicut armatura. Nam sicut  
miles nō exit sine armis ad bellū: ita sine ar-  
mis orōis nullo mō debem⁹ intrare rētatōis  
cōfictū. In cui⁹ figura dī Exodi. xvij. q̄ moy-  
se eleuāte man⁹ ad orōnē vicebat isrl. et cū re-  
mittebat man⁹ supabat amalech. i. diabol⁹.

**Q**uod est aut oratio sicut lucerna vitā demōstrās  
Nam sicut lucerna est necessaria in tenebris  
sic orō in rebus dubijs. In cuius figura mu-  
lier illa euāgelica. i. aia deuota accēdit lucer-  
nam / et inuenit dragmā. Luce. v. Lucerna est  
orōnis instantia / dragma vero est gratia di-  
uina / q̄ si perdita fuerit: repletur cū orōne de-  
uota. Et sicut lucerna dirigit gressus: sic ora



tio dirigit omne bonū opus. Un̄ dicit hieron̄.  
ad paulinū. In p̄ncipio cuiuslibet operis bo  
ni p̄mitte signū crucis ī frōte cū orōne dñica:  
**E**st insup orō sicut colūba q̄ reuerſa est ad  
archā cū oliua. gen̄. viij. nā sic illa denūciauit  
pacē: z iā cessasse diluuiū: sic orō denūciat pe  
nitēti diuinā recōciliationē z veniā peccato  
rum. sicut colūba illa portauit ramū oliue: sic  
orō ramū diuine gr̄e/ z sicut colūba habz du  
plicem alā: sic orō habet duplices alas scilz  
ieiunium et elemosinam. Unde dicit̄ ī psal.  
Quis dabit michi pennas sicut columbe/ et  
volabo: per orationem. z requiescam: per de  
uotionē. **D**e ieiunio. xv. cap̄.

### De ieiunio nota specialit̄ tria.

Quibus ieiunium comparatur.

Quid in ieiunio reprobatur.

Quale ieiunium commendatur.

**P**rimo enim comparatur ieiunium pluri  
bus et specialiter tribus. Est eniz. Sicut par  
citas ignis vel lignorum sub olla.

Sicut agilitas in nauicula.

Sicut concauitas in uicella.

**E**st itaqz ieiunium sicut parcitas ignis  
vel lignorum sub olla. sicut eum subtrahēdo

lingna vel ignē de sub olla/cessat ei<sup>9</sup> bullitio  
 sic corpi subtrahendo cibaria:cessat tētatio  
 carnis. **Uñ** vsus Luxuriat raro:nō bñ pasta  
 caro. **Uñ** nota q̄ ācilla prouida tripliciter ī-  
 pedit ebullitiōē olle. s. ligna subtrahendo: a  
 quā infundēdo z q̄ sunt in olla mouendo: sic  
 sia penitēs instar ācille p̄tra ebullitiōē car  
 nalis cōcupiscētie dz ligna subtrahere parce  
 comedendo: **v̄<sup>9</sup>**. Subtrahē ligna foco. si vis  
 extinguerē flamā. Debet aquā infundere ad  
 litterā: aquā bibēdo vinuz benelymphatum.  
 Debet ollā mouē: se vtiliter occupando. **Uñ**  
 dicit ap̄ls scōe cor. xj. In laborib<sup>9</sup> / i ieiunijs  
 in vigilijs. s. occupem<sup>9</sup> nos. **Mā** caro n̄ra ad  
 flatū diaboli sicut carbo ignis accēdit: z sicut  
 olle succēse atqz feruēt es. **Uñ** dz iob. xli. Ali  
 tus eius prunas ardere facit.

**Est** etiā ieiuniū sicut agilitas in auicla **Mā**  
 sicut auis macillēta est agilis ad fugiendū ac  
 cipitrē ad volatū sublimē: sic mēs hoīs ieiun  
 nantis z abstinētis: est habilis ad fugienduz  
 accipitrē. i. hostis tentationē ad sublimē vo  
 latū p̄tēplatiōis. De tali dz in psal. Volauit  
 super pennas v̄etoz. volauit fugiendo tēta  
 tionē. z volauit se eleuādo ad cōtēplationez  
**Ecōtrario** v̄o est de aue graui z pingui sicut

de coturnice tpe vindemiaꝝ que nō pōt acci-  
pitꝛē fugere/nec alte volare. sic hoies carni  
dediti. nec bene possunt tentationez diaboli  
vitare/nec bene celestia cōtēplari. Unde in  
figura istoz helyas ieiunauit. xl. diebꝰ z. xl.  
noctibus vt scꝝ psecutionē iezabel euaderet  
et ad montē dei oreb celeritꝛ pueniret. vt legi-  
tur tertij regū. xix. Helyas ī figura sigāt ani-  
mam hois abstinētis. psecutio iezabel. desi-  
gnat tentationē carnis. mōs dei oreb signifi-  
cat sublimitatem contemplationis.

**U**Est etiam ieiunium sicut concauitas ī viel-  
la. Nam sicut viella nisi eēt concaua/ et corde  
sꝛextēse: nō eēt sonozosa. sic hō nisi sit vacuꝰ  
per abstinētiā/ extēsus per rigidā pniām. nō  
reddit sonozosā diuine laudis melodīā. Uti  
in figura huiꝰ dixit dñs moyssi. exo. xxvij. qꝰ  
saceret altare cōcauū/ nō solidum. sꝛ in ane.  
Concauum altare est cor penitētis. vbi dz i-  
molari sacrificiuz cōtritionis/ z sacrificiū lau-  
dis. qđ quidē nō dz eē solidū. i. delicijs plenū  
sꝛ mane z pcauū. i. pnia z ieiunio attenuatū.

Summum remedium ad ex-  
pianandum morbum.

**I**te ieiuniū ē. Bonum consiliū ad effugīē-  
dum lupum.

Certam ingenium ad impu-  
gnandum castrum.

**Est** itaq; ieiunium remedium valde sanum  
ad curandum morbum. Nam sicut lex prima medi-  
corum infirmantibus corporaliter est dieta  
sic primum auxilium veratis febribus tentationis  
est ieiunium et abstinencia. Unde ieiunium po-  
nitur primo iter opera pnia que suadet sumus  
the yprocras. s. deus in suis amphorismis. Jo-  
helis. ij. Couertimini inquit ad me i toto cor-  
de vestro. in ieiunio. zc.

**Est** etiam ieiunium valde bonum consilium a fuga  
dum lupum. sicut enim vulgo dicitur. Fames eicit lu-  
pum de nemore sic abstinencia et ieiunium fugant  
d abolum ab homine. Unde dicitur Marci. ix.  
Hoc genus demoniorum non eicitur nisi in ieiu-  
nio et oratione. Nam omo fugat pestes cordis:  
et ieiunium pestes corpis vt dicit aug. In figu-  
ra etiam huiusmodi iudith ieiunans occidit holoser-  
nem. vt dicitur iudith. xiiij. et ix. Iudith que co-  
fitens interpretatur: sigat penitentem qui peccata sua  
confitetur. Holoserne quem iudith ieiunans oc-  
cidit. sigat diabolum qui confessione et abstinencia. su-  
**Est** insuper ieiunium valde certum. (perat  
ingenium ad expugnandum castrum. sic enim non est a-  
deo forte castrum quod non possit expugnari si

possent ei victualia subtrahi sic nō ē a deo ca-  
 ro rebellis spūi qn subtrahēdo cibaria nō va-  
 leat a spū subiuuari. Caro si quidē nra: castz  
 diaboli ē q̄ semp rebellat cōtra spm̄. De hoc  
 castro d̄r Luce. xj. Cū fortis armat⁹ scz custo-  
 dit atriū suū. Atriūz diaboli est castrū corpo-  
 ris imūdi. tūc in pace sunt oia que possidet/  
 habens. s. turres supbie/fossatū auaricie. ru-  
 pes inuidie. habens pro muro defensionem  
 culpe proprie. hñs etiam portas puerfatiōis  
 indiscipline. habens pacem puerfā intrin-  
 secus delectationis imūde. sed tamen quam-  
 tūcunq; muniatz: per ieiunium vt dictum ē  
 subtrahendo cibaria expugnatur.

¶ Est nota q̄ quattuor i ieiunio reprobañ. s.  
 Cum ieiunans vacat culpe.

Cum ieiunans inhiat fame. ¶ Est igitur re-

Cum ieiunans parcit burse. probandum in

Cum ieiunans seruit gule. ieiunio: cum ie-

iunans vacat peccato. qui enim ieiunat a ci-

bo: z nō abstinēt a pctō: similis ē diabolo cui

esca nō est: z malicia semp inest. vt dīc̄ yfido.

De hoc ieiunio d̄r ysa. lviij. Hoc ē ieiunium

quod elegi. Dissolue colligationes impietatis

solue falciculos deprimentes. Sed in eodez

dicitur. Ecce ad lites z contentōes ieiunat:

**E**st etiã in ieiunio reprobãdũ qñ ieiunãt  
qñrit ex hoc laudẽ hũanã / et glie transitorie fa  
mã. Nã qñ ieiunat ppter hũanã laudem / de h  
qñ subtrahit vni hosti pascit duplicẽ hostem  
qñ eni vnico aduersario. s. carni substrahitur  
p ieiuniũ: de hoc pascit alios duos. s. diabolũ  
et mundũ. tale erat ieiuniũ phariseor: de qñ  
bus dñs *Math. vi.* Lũ ieiunatis nolite fieri si  
cut ypocrite tristes: exterminant eniz facies  
suas vt appareant hoib⁹ ieiunantes. r̄c.

**E**st tertio reprobãduz valde in ieiunio qñ  
ieiunans ideo ieiunat vt parcat burse. talis  
enim nichil aliud videt̄ facere nisi qñ subtra  
hit sibi: ponit in ore diaboli id est bursa qñ ẽ  
os diaboli. Unde anarus videt̄ multũ dilige  
re diabolũ / qñ subtrahit ori proprio / vñ pa  
scat ⁊ ipinguet ipsum. tale ieiuniũ reputat sa  
piens ifelicissimũ. *Ecclesiastes. vi.* dicẽs. Vi  
ro cui dederit deus diuitias / substantiã ⁊ ho  
nozem ⁊ nichil deest aie sue ex oib⁹ que desi  
derat / nec tribuit ei deus potestatem vt co  
medat ex eo: s̄ hõ extraneus vorabit illud: b̄  
vanitas et magna miseria est.

**E**st insup reprobandũ in ieiunio / qñ ieiu  
nans ideo ieiunat vt deo suo scz gule fuiat ⁊  
ventri. qñ fit p̄cipue tribus modis. Quidam

eni sūt qui ideo ieiunāt vt postea melius comedāt. tales nichil aliud faciunt nisi q̄ solen-  
nitate dei sui scz vētris preueniunt vigilia iei-  
unii detestabilis. Sūt etiā alij qui t̄pre ieiu-  
nij q̄rūt magis delicata cibaria z tunc volūt  
comedere splendidius z lautius z tantū vna  
vice comedūt: quātū in duab⁹ / q̄n non ieiu-  
nant. z tales talem grām solū faciunt deo. s.  
q̄ duos obolos dāt sibi p̄ vno denario. z eā  
dem gratiā facerēt iudeo vel saraceno.

¶ Sūt nichilominus aliq̄ qui trib⁹ dieb⁹ pl⁹  
māducant p̄ vno miserrimo ieiunio qđ ieiu-  
nant. Flā die precedēti dicūt / cras ieiunabi-  
mus. Die sequenti dicūt / heri ieiunauimus.  
Die ipsius ieiunii dicūt hodie ieiunam⁹. Et  
ita defraudāt deū. qz pro tribus obolio non  
soluūt nisi vnū denariuz. De talib⁹ cōquerit̄  
dñs *Ossee. xj.* Circūuenit me in negotiatione  
sua effraim. De tali ieiunio potest itelligi qđ  
dī *Esaye. lviij.* Nolite ieiunare sic ad hāc diē

¶ Trē triplex ieiunium in sacro eloquio com-  
mēdatur scilicet. Bonum.

Abelius. z ¶ Bonū ē q̄n

Optimum. qđ ieiunat p̄

satiffactiōe peccati. Abelius: q̄n quis ieiunat  
ad honorē dei. Optimū: q̄n quis ieiunat cuz



exercitio boni operis.

**C**Bonū igit̃ d̃r qñ quis iam post mortē peccati per cōrictionē z cōfessionē resurrexit z in charitate existit. z ieiunat p peccatis que fec̃ si autē caritatē nō h̃z. bonū amittit qđ hēt quia d̃r. **Ps̃e coꝝ. xij.** Si tradidero corpus meū ita vt ardeaz charitatē autē nō habeaz nichil michi pdest. z offert q̃si cadauer mortuum deo qui ieiunat in pctō mortali. cuz de beatus deo offerre corpora nostra hostiam viuentem. vt dicit apl̃s ad Romanos. xij.

**C**Abeli<sup>9</sup> d̃o ieiuniū vocat̃ qđ ad d̃i honorē z sc̃toꝝ suoz gratis z cū deuotiōe celebratur. De q̃ intelligit̃ qđ scribit̃ **Matth. vi.** Tu aut̃ cum ieiunas unge caput tuū itz oleo vinctuose p passionis. z facies tuā laua aq̃ lachrimose p̃rictiōis. vt dicit glosa. Deo ieiunat. qui pro ei<sup>9</sup> amore se macerat. z qui qđ sibi s̃trahit. pauperibus elargitur.

**C**Optimū ieiuniū d̃r qñ hō exterior ieiunat et hō interior orat. vt dicit ydo. z qñ q̃s ieiunat ex vna parte ieiunādomacerat corp<sup>9</sup> et ex altera pte bona agere iō cessat. contra aliq̃s q̃ nichil p̃sit facere cū ieiunāt imo tunc ludūt ad scacos. vt ieiuniū nō s̃tiāt. z sic occidendo occūvitāt. **¶ hoc q̃ dicit̃ boeci<sup>9</sup>. q̃ p ocio**



vitādo. ocio sectari ridiculosū est. Jeiumum bonū sigatur p̄ ieiuniū moysi Exo. xxxij. Jeiumū meli⁹ significat p̄ ieiuniū helie. Tertij regū. xix. Jeiumū optimū significat per ieiunium xp̄i Matth. iij.

De elemosina. xvj. ca.

De elemosina quatuor sūt special̄ notanda scilicet. Typus elegans.

Modus stimulan̄s.

Habz ergo elemosi mod⁹ regularis. et na typum vel similitu fructus abundans. dinem elegantem. ei specialiter triplicem.

Sicut lumē radiosum.

Est enī elemosina Sicut lumē copiosum.

Sicut semē fructuosus

Est itaqz elemosina sic lumē radiosū. nā sic lumē serenat aerē. sic elemosia sēnat mētē. et sic lumē fugat oēs tenebrā. sic elemosia fugat oēs culpā. et sic lumē dz portari. nō post. s̄ āte hoiez sic hō prudēs facit elemosinā i vita sua nō post mortē. Qui aut elemosinā nō facit i vita sua s̄ post mortē suā. filis ē hoī qui post tergū vult portare lumē. i. lucernā. Dicit enī sapiēs ecclia. xiiij. Ante mortē bñfac amico tuo. i. anime tue. vel xp̄o in suis mēbris.

**Q**uest etiam elemosina sicut flumē. Nam sic flumen manat ex influentia fontis: sic elemosina ex influentia pietatis. et sicut fons unum manat fluuius per occultos meatus procedit a mari: sic pietas hominis unum manat elemosina per occultam inspirationem venit ex gratia dei. et sic elemosina venit a deo et datur deo. Nam dicit sap. ecclesiastes. primo. Ad locum unde exeunt flumina reuertuntur ut iterum fluant. Et sicut flumē quousque exit extra ripam nec est contentum propriis alueis: ita interdum elemosina danda est bonis indifferenter et malis: maxime tempore necessitatis. Sicut pater celestis qui solem suum orificat super bonos et malos et pluit super iustos et iniustos. ut dicit Matthei. v. **Q**uest insuper elemosina sicut semē. Et nota quod sex sunt quibus elemosina bene semini comparatur.

**P**rimo quod sicut semē dicitur abscondi: ita elemosina dicitur occulte dari. Nam dicitur ecclesiastici. xxix. Conclude elemosinam in sinu pauperis

**S**ecundo quod sicut semē videtur perditum cum potius renouetur: sic elemosina videtur amitti cum datur. quod tamen tunc optime fructatur et thesaurisatur in thesauro paradisi. Vnde dicitur ecclesiastici. xxix. Perde pecuniam propter fratrem.

**T**ertio semē cum fenore surgit: sic quod datur ele-

mosinā a dō cētuplū accipiet qđ dō puer. xix  
Generatur domino qui miseretur proximo  
glosa: centuplum accepturus.

**Q**uarto semen qđ est p̄ciosuz sicut triticū  
in vno anno serit̄ et in alio metit̄. vile dō sic  
ordeū z miliū: in eodē anno metit̄ z seminat̄  
sic elemosina p̄ciosa ē q̄ hic in anno ḡfe se-  
ritur / s̄ fruct⁹ eius in alio āno. s. glie expecta-  
tur. Talis dō respectu hui⁹ videt̄ elemosina  
illa q̄ i p̄iti remunerat̄ qz dicit̄ saluator Atha-  
thei. vs. Amē dico vobis receperūt mercedē  
suā. P̄ciosa dō nō solū in p̄iti z t̄p̄ali: sed  
etiā remunerat̄ eternalit̄. qz dicit̄ ap̄s p̄dic-  
ad thim. iiii. q. pietas ad omnia utilis est: pro-  
missionem habens vite que nunc ē z future.

**Q**uinto semē gelu pressum et retardatuz  
p̄fert vberiorē fructū: sic elemosina quaz qđ  
facit dū sustinet tribulationē: vberiorē est  
habitura reppromissionē seu fructū / vel remun-  
erationē. Unde dicit̄ in psal. Euntes ibāt z  
flebāt mittētes semia sua. Tēientes aut. zc.

**S**exto semē sustinet molestias inultas sic  
gelu grandines z pluuias. sic homo q̄ libens  
elemosinam dat: cū cor habeat cōpassiōe ple-  
num / talis sustinet oēs necessitates pauperū  
et miseras afflictōz. In cuius persona dicit̄

aplo scbe eoz .xj. Quis iſſimat ⁊ ego nō iſſi-  
mor. **¶** Item elemofinarius eſt.

**¶** Sicut arbor q̄ fructū facit  
**¶** Eſt itaq; bon⁹ Sic nutrix q̄ puez nutrit.  
elemofinari⁹ vt Sic mercato: q̄ merces v̄e  
arbor. ſicut enī arbor meli⁹ creſcit (dit.  
et fructificat dū ab ea reſecant̄ ſupflua: ſic di-  
uites melius p̄ficiūt in gr̄a reſecantes diuiti-  
as ſuas ſc̄z dādo elemofinā q̄ ē de ſupfluis dā-  
da vel faciēda. ſicut d̄r. Luce. xj. Quod ſup-  
eſt date elemofinā. Et ſicut agricola tolerat ī  
vinea aliq̄s infructuoſas arbores q̄ ſuſtinēt  
vites: ſic ſumm⁹ agricola de⁹ i vinea ſua ſc̄z ī  
ecclia tolerat mlto o diuites / q̄ cū eoz elemo-  
ſina ſuſtētant pauperes. Uñ d̄r Aharci. xii.  
Vinea paſtinavit homo. In vinea ſiquidez  
non ſolum ſunt vites que fructificant: imo ⁊  
paxillaridi. ſic in ecclia dei ſūt pctōres ⁊ iu-  
ſti qui vites fructificantes id eſt iuſtos ſuis  
elemofinis ſuſtentant.

**¶** Homo etiā elemofinari⁹ ē ſicut nutrix que  
lactat puez. Nā ſicut nutrices p̄ſueuerūt im-  
pinguari vt abūdēt in lacte / ⁊ bene nutriāt  
filios: ſic dñs ipinguat diuites bōis t̄p̄alibus  
vt abūdēt ī lacte cōpaſſionis ⁊ nutriāt filios  
id eſt pauperes ſuos. Uñ dicit in p̄ſal. Impm-

quasi in oleo caput meum. Tunc enim dominus oleo  
caput hominis impinguat: quoniam mentem ad pau-  
peres oleo compassionis humectat.

Est insuper homo elemosinarius sicut mer-  
cator industrius. Nam sicut mercatores pecu-  
niam suam non tradunt eis qui reddere non pos-  
sunt/vel eis qui ad nudinas venturi non sunt  
sic homo prudens non dat elemosinam hystrioni-  
bus qui nihil habent sed de gratia dei. et qui venturi  
non sunt ad nudinas paradisi. **Job 6: Eccliaistici.**  
**xii. Benefac humili: et ne dedens impio. Hoc vero**  
**in duobus casibus intelligitur. Unus quoniam datur hy-**  
**strionibus non intuitu pietatis: sed ratione hy-**  
**strionarum. Alius est si credas quod propter elemosi-**  
**nam tuam impius negligat iusticiam. Et sicut pe-**  
**dagogum non petitur ab illis qui transeunt va-**  
**cui: sed ab illis qui sunt onerati: sic dominus pedagogum**  
**elemosine non petit pauperibus qui sunt va-**  
**cui rebus transitorijs. sed a divitibus qui sunt one-**  
**rati divitijs/et pleni temporalibus bonis. Un-**  
**de dicit apostolus prime ad thimotheum 3. vi. Di-**  
**uitibus huius seculi precipe facile tribuere/**  
**comunicare/thesaurizare sibi fundamentum in-**  
**futurum. Et sicut dominus terrenis mercatori-**  
**bus qui furantur pedagogum/aufer quoniam totum**

capitale: sic illis diuitibus qui pedagio elemo-  
sine defraudat pauperem: aufert dominus non solum  
gratiam/ imo etiam interdum temporalem substantiam. De  
tali dicit Matthei. xxv. Tollite ab eo talentum:  
et date illi qui decem talenta habet. Avaro siqui-  
dem tollenda est temporalis substantia et danda illi qui  
miserando pauperibus implet mandata domini.

**¶** Scio elemosina habet motum stimulatorem et spe-  
cialiter triplicem. Unum nota quod ille a quo petit  
elemosina/ debet precipue considerare tria. scilicet.

**¶** Quis petit. **¶** Primo igitur quando pauper  
pro quo petit et petit elemosinam/ dicitur diues  
Ad quid petit. **¶** Considerare quis eam petit.

quod dominus pro cuius amore petit eam mendicem. Deus  
enim a deo diligit pauperes/ quod quicquid fit eis  
propter amorem suum. reputat sibi factum. Ita dicitur  
Matthei. xxv. Qui vni ex minimis meis fe-

cistis michi fecistis. Petit ergo elemosinam pro  
pauperem suum ille a quo diues petit quoniam re-  
gnum. et ideo cum pauperi negat diues modicum  
frustrum panis. timet dicitur quod deus non audiat eum: pe-  
tit ab eo regnum eterne felicitatis quod dicitur puer. xxj.

Qui obturat aures suas ad clamorem paupe-  
ris: clamabit ipse et non audietur.

**¶** Debet scio considerare diues quod petit deus  
quando elemosinam petit in suis pauperibus. Petit enim

deus nō nostrū sed suū. ideo valde ingratus est deo qui pauperi negat modicaz elemosinam cū de bonis dei habeat abūdanā ad mē sam suā. hoc p̄siderauit dauid qui dicit. P̄mi mi parat. xxix. Tua sunt dñe oīa. ⁊ q̄ de tua manu accepimus dedimus tibi.

**T**ertio d̄z p̄siderare diues hō ad q̄d petit de⁹. Deus enī petit nō ad dādū/ s̄ ad mutuā dum. nec tñ ad triplas/ imo ad cētuplas vsuras. Uñ dicit aug. hō quid feneraris hoi? fenerare deo/ ⁊ cētuplū accipies ⁊ vitā eternā possidebis. Et iō nimis igratus est qui ad tales vsuras nō vult cōmodare deo: ad quales mutuaret iudeo vel saraceno.

**T**ertio elemosina habet modū regulantē et specialit̄ triplicē. Uñ nota q̄ in dando elemosinā d̄z cē. Adodus iustus. Adodus gratus. Adodus pius. iust⁹ sine iniuria/ grat⁹ sine tristitia/ pius sine supbia.

**P**rimo igit̄ q̄ dat elemosinā d̄z h̄re modū iustū. vt. s. det suū ⁊ nō alienū. Sicut ei aqua mūda lauat/ ⁊ immūda comq̄nat: sic elemosina mūda. q̄. s. est sine pctō vsure vel rapine/ dantem mūdat: pauperē lauat. ⁊ deū placat. Uñ d̄z puer. iij. honora dñm de tua substantia: non de aliena. qz elemosina de alieno vt



de rapina / usura / vel de furto: dantē inficit /  
primū ledit / & deū offendit. Tū in figura ha-  
ius dī Leuitici. ij. Omnis oblatio q̄ offertur  
dño absq; fermento erit scz: usure / furti: vī ra-  
pine / vel cuiuscūq; acquisitionis iniuste.

**¶** Secūdo qui dat elemosinā dz h̄re modū gra-  
tum. vt scz oñdat pauperi letū vultū / dulce  
bum: & prōptā manū. Mā de leto vultu dicit  
ap̄ls sc̄de coz. xj. Hylarē cī datorē diligit d̄s.  
De dulci v̄bo d̄r eccl̄iastici. iij. Respōde illi  
scz paup̄i pacifice in māsuetudine. De prom-  
pta manu d̄r puerbi. iij. Ne dicas amico tuo  
vade & reuertē: cras dabo tibi. cū statī possis.

**¶** Tertio q̄ dat elemosinā dz h̄re (dare.  
modū piū / et sine oī supbia vel presūptiōe  
vt scz dādo elemosinā: laudē nō querat: pau-  
perē nō despiciat. seip̄m sine elemosina nō  
dimittat. Qui enī dat elemosinā: laudē vitet  
hūanā. Mā d̄r Mat. vj. Te autē faciente ele-  
mosinā nesciat. &c. Debet etiā q̄ dat elemo-  
sinā / nō pp̄t hoc paup̄em desp̄icere. qz dicit̄  
ysa. lvij. Et carnē tuā ne desp̄eris. Nec dz  
seip̄m sine elemosina dimittere: qui vult alijs  
m̄ificos eē. Dicit̄ enī eccl̄iasti. xxx. Abise-  
rere aīe tue placēs deo. Et aug. i eucheridiō



Qui vult elemosinā ordiate dare: a seipō dz  
icipere. Sicut enī nō deberet dici misericors q̄  
extraneis faceret mīaz ⁊ mīri pprie crudelia  
et misericoro eēt: sic multomin⁹ dicenda ē mīa  
vel elemosina quā quis faceret alijs: aīa sua  
neglecta ⁊ in pctō dimissa. Uñ dz Ecclesiastici.  
xviij. Qui sibi neq̄s est. cui bon⁹? Et augusti.  
Quid ē miser⁹ misero nō miserāte sibijpsi?

¶ De p̄ceptis i cōi. xvij. ca. Tertia dieta

**D**ostō dictum est de peni  
tentis: dicendū est de p̄ceptis. quia  
hec est terna dieta salutis. s. a pnia  
venire ad precepta. Et iō nota de p̄ceptio di  
uinis specialit̄ tria lcz q̄liter sūt descripta.  
qualit̄ sūt descripta ¶ Suer̄t ei descripta i  
qualiter distincta delectabil̄ / distincta rati  
qualiter edita. onabil̄ edita vniuer-

¶ Circa p̄ceptoz descriptionē ēn otā (salut̄  
dū q̄ ad obfmandū p̄cepta diuina dz nos mo  
nere p̄ceptoz scriptura triplic̄. si attēdam⁹  
¶ P̄rio enī si q̄ris q̄s scripsit quis scripsit.  
dicitur q̄ digito dei scilicet vbi scripsit. ⁊  
Scriptura (spiritu sanct⁹. quō scripsit.  
ei magis ē autētica ⁊ pl⁹ obfūada: q̄n p̄ insc  
nū publica tabelliōis ē p̄fecta. Iste tabellio ē

spūssanct⁹ scz qui ex nichilo fecit celū z terrā  
et oīa elemēta: z corp⁹ xpī formauit in virgi  
nali vtero. z de puluere formauit corpa nra.  
¶ Itē idē scripsit decē p̄cepta. ille enī ē nota  
rius publicus q̄ fecit instrumētū de matrimo  
nio qđ cōiūxit dei fili⁹ in v̄gine ecclia z i no  
stra carne. z ipse scripsit testamentū qđ cōdi  
dit xp̄s in cruce in quo legauit spiritū dō pa  
tri: matrē iohāni / z padisuz latroni. iste tabel  
lio scribes in die iudiciū equitatē diuine snie.  
iste scribet electos i libro vite. z breuiter iste  
scribet oēs cartas et scripturas z instrumen  
ta diuina. Bñ igit̄ obseruanda ē preceptorum  
scriptura. Un̄ dī deus. ix. Deus dedit moyssi  
tabulas scriptas vtrasq; digito dei viui.  
Scdo si q̄ras vbi scripsit: dico q̄ i trib⁹ loc. s.  
In lapidib⁹ marmoreis. ¶ De scriptura  
In profūdo pectoris. et marmoris nota  
In p̄gamēno hūani cordis q̄ duo fuerunt  
paria tabularū. p̄me post scripiurā f̄ f̄ f̄ f̄  
cte: instar illarū fuerūt alie renouate. p̄me  
significāt innocētiam scde p̄niam. Et iō si p̄tin  
gat tabulas innocētie frāgi: debēt saltez p̄e  
cepta in tabulis p̄nīe trāscribi. Est enīz mire  
cautū q̄ si instrumēta vetustate vel aliq̄ casu  
cōsūpta sūt: p̄ manū notarij exēplāda / eadē

auctoritate cū originalib⁹ habitatura. qz pe  
nitētia reducit in gradū p̄stinū z oēs defect⁹  
reuocat ad p̄fectū. vt dicit aug. in ypomistitō  
Uñ dicit dñs moysi. exo. xxxiij. Precide du  
as tabulas lapideas instar prior⁹: z scribā su  
per eas que habuerūt tabule q̄s fregisti.

**D**e scriptura p̄ceptoꝝ in corde nota q̄ in  
hac scriptura: scripto vt dixim⁹ est digit⁹ dei  
scribētis. calām⁹: lingua predicantis. iuxta il  
lud psal. Lingua mea calamus scribe. z spiri  
tussanct⁹ scribēs: p̄gamenū est mūdicia cor  
dis. nā in p̄gamenō lutoso vel imūdo / littera  
nō bene format / nec apparet scriptura: imo  
opz q̄ sit albū et munduz. Uñ dicebat p̄phe  
ta. Cor mundū crea in me de⁹. In caustū hu  
ius scripture est gr̄a spūs sancti. Rubrica oꝝ  
nans totam scripturā est sanguis christi. Cō  
tinentia scripture est dilectio dei z p̄mi: qz  
finis p̄cepti est charitas. vt dicit ap̄ls. Pri  
me thim̄. i. hec scriptura: qz tā cara fuit ideo  
intima z secreta est. Ideo sicut iocalia cara  
z p̄ciosa reponunt cū magno studio in lo  
co secreto z scrinio p̄cioso: ideo. zc. z de hac  
scriptura cara z intima dicitur hiere. xxxj.  
Dabo legem meam in visceribus eorum: et  
in corde eorum scribam eam.

**D**e scriptura p̄ceptoz i corde nota q̄ i tri-  
plici pte corp̄is nr̄i quodā mō scripta sūt p̄ce-  
pta dei q̄si p̄ sēpitno z p̄tinuo mediāli. Scri-  
pta ei sūt in manib⁹ vbi sūt decē digiti. in pe-  
dib⁹ vbi sūt decē articuli / z q̄noq̄ sensib⁹ vbi  
sunt decē organa. sicut duo ocli ad vidēdum  
due aureo z audiendū / due nares ad odorā-  
dum: due fauces ad gustādū / due manus ad  
tangendū: p̄ q̄d̄ p̄z q̄ p̄cepta diuina debēt in  
nobis dirigere gressuo affectiōis. is sūt decē  
articuli pedū - q̄si memoriale decē p̄ceptoruz  
Debēt ēt regē sēsus affectiōis / act⁹ opatōis /  
p̄p̄t q̄d̄ sūt decē digiti in anuū: ad designan-  
dum. x. p̄cepta seu p̄ceptoruz mādata. De-  
bent nichilomin⁹ moderari sensus nr̄e p̄uer-  
satiōis p̄pter hoc in sensib⁹ sūt decē organa  
ad designandū decē p̄cepta. Ihic ē liber scri-  
pt⁹ it⁹ z foris. vt d̄r̄ Eze. ij. q̄ vt dictū ē debēt  
esse scripta intus sc̄z in corde p̄ dilectionē / et  
foris p̄ opationem. i. in corpore.

**T**ertio si q̄ras quō scripsit: dics indelebili-  
te. Et nota q̄ tria sūt q̄ psueuerūt delere scri-  
pturā. aqua ignis. s. z vetustas: sic sp̄ual̄ aq̄  
trāsitorie delectatiōis: ignis afflictive p̄secuti-  
onis vetustas defectiue p̄uersatiōis. In qua  
significat̄ tētatio carnis inficiētis. In igne tē-

tatio hostis decipiētis ī vetustate tētatio mū-  
di deficientis In quibusdā enīz delet prece-  
pta aqua vel liquor carnalis delectationis.  
In quibusdā ignis vel feruor hostilis p̄se-  
cutionis. In quibusdā vetustas mūdiālis cō-  
uersatōis. Et iō p̄tra ista tria deus voluit pre-  
cepta sua īdelebiliter in lapide scribē vt nūq̄  
deletē nec carnali bestialitate nec mūdiāli  
p̄spitate nec hostili aduersitate. Un̄ Math  
xxiij. Celū et t̄ra trāsibūt: verba autē mea nō  
Etrem nota q̄ tres scripture sūt (trāsibūt  
specialit̄ indelebiles Reges imperatoreo.  
z immobiles. Scilicet Donatio inter viuos. et  
Precepta autē Ultimū testamentūz.  
dei sunt imperatoris lummi/edite in cōsisto-  
rio trinitatio que leguntur a doctoribus per  
catholicam predicationem/repetūtur a sco-  
laribus per bonam operationem. Unde di-  
citur baruch. iij. Hic est liber mandatorum  
dei: et lex que est in eternum.

Sunt enim precepta diuina eterna: sicut  
donatio inter viuos/et irreuocabiliter dona-  
tur vita eterna illio qui inter viuos id est in  
statu gratie obseruant mandata diuina.  
Ideo dicitur Matthei viscesimo nono. Si  
vis ad vitam ingredi: serua mandata. Bene

sūt d: donatio iē viuos: z nō int mortuos qz  
i statu culpe nō pōt qf diuīa p̄cepta obfuarē  
**S**ūt nichilo⁹ p̄cepta diuīna sicut vltimum  
testamentum. Nam p̄mū testamētū fuit iu  
deoz qui p̄cepta obfuarant ex timore. et  
illud fuit reuocatū. Scdm testamētū fuit xp̄i  
scz t̄pē gr̄e: i q̄ obfuarant p̄cepta ex caritate/ et  
illud fuit in morte xp̄i confirmatū. Tñ xp̄us  
dixit in suo vltio testamēto. Hoc ē p̄ceptum  
meū. iō. xv. **D**e p̄ceptis p̄ie tabule. xviii. ca.

**C**irca p̄ceptoz secūdā distin  
ctionē notanduz est p̄mo in ḡnali de oībus.  
Et nota fm iosephū qui fuit doctor hystori-  
cus: q̄ p̄cepta diuīna fuerunt per eōo par-  
tes in duas tabulas distincta. qz q̄nc̄s fuerūt  
in vna tabula z q̄nc̄s in alia. Sed fm orige-  
nem z b̄m̄ augu. z alios doctores mysticos  
et morales. prima tabula d̄f cōtinere tñ illa  
p̄cepta que ordinant hoīem ad deū: vel in  
vita p̄tēplatiua/ que sunt tria scz. Non habe  
bis deos alienos. zc̄. Scda aut̄ tabula conti  
net tñ illa p̄cepta que ordinant hominem  
ad p̄ximū: que sunt septē. scz. Honora p̄rem  
tuū z matrem tuā. zc̄. Et hec breuif fuerunt  
sicut iosephus narrat ad litterā. Et nota hic

¶ deus habitat in celo / et est prim⁹ i mūdo  
 Peccator igitur q̄ nō obſuat p̄cepta prime  
 tabule q̄ ordināt ad deū: nō mereſ hitare in  
 celo vbi de⁹ eſt. ⁊ q̄ nō obſuat p̄cepta ſcōe  
 tabule q̄ ordināt ad proximū: nō ē dign⁹ hita-  
 re in terra vel in mūdo vbi ē proxim⁹. ⁊ ſic p̄  
 p̄ſis relinquet q̄ hitet in ifernovbi eſt diabo-  
 lus. Jux̄ illō Math. xxij. Ligat⁹ māib⁹ ⁊ pedi-  
 bus projcite eū in tenebras exteriores.

¶ Prima tabula d̄z tm̄ p̄tinere illa p̄cepta  
 q̄ ordināt hoīem ad deū / vel ad vitā cōtem-  
 platiuā. Scōa q̄ ordinat hoīez ad proximuz  
 vel ad vitam acriſam.

¶ Scōo notādū ē in ſpeciali q̄ in p̄ma tabu-  
 la ſūt tria p̄cepta hominem ad deum ordi-  
 nantia in vitam contemplatiuam.

Primū eſt: Nō habebis deos alienos:  
 Secūdū eſt: Nō assumes nomē dei in vanū.  
 Tertiuū eſt: Memētovt diē ſabbati ſctifices  
 ¶ Primū igit̄ p̄ceptū prime tabule ē. Nō  
 habebis deos alienos / ſvū ſolū .ſ. deū viuū  
 et ver⁹. iuxta illud deute. vj. Audi iſrl: dñs d̄s  
 vester de⁹ vn⁹ ē. In hoc igit̄ p̄cepto p̄hibet̄  
 ois ydolatria ⁊ cōtra hoc faciūt nō ſolū infi-  
 deles ⁊ pagani ⁊ heretici: ver⁹ etia⁹ ois hō q̄  
 amorē precipuū quē d̄z ponere i deo / ponit



in quatuor bono creato. sicut ambiciosus qui  
sine diligit honorem. propter aurum et avarus qui sine  
diligit numerum et gulosus qui sine diligit ven-  
trem suum. Et ideo nota quod triplex est ydolatria  
scilicet paganorum / avarorum / et gulosorum: ydolatria  
paganorum est mala quia colunt aurum et argentum  
iuxta illud psalmi. Simulacra gentium argentum  
et aurum. ydolatria avarorum est peior. quia  
quasi deum adorant numerum. Nam auaricia est  
ydolorum fuitus. secundum apostolum ad ephesios. ydolatria  
gulosorum est pessima. quia gulosi colunt deum vi-  
lissimum scilicet ventrem suum: qui est latrina et immu-  
dicia. quorum deus venter est: et gloria in perfusione  
ipsorum. ut dicit apostolus philippensis. Paganum parant  
deum auro precioso / avari nummo rubiginoso:  
gulosi ventri ignominioso.

**¶** Secundum preceptum est. Non assumes nomen dei  
in vanum. In quo prohibetur periurium et blas-  
phemia et omne peccatum vel inordinatio lin-  
gue: maxime contra deum. Et nota tria hic spe-  
cialiter de periurio vel blasphemia. Primo quia  
periurus vel blasphemus pessime destruit a-  
nimam suam vel causam. Prouocat enim con-  
tra se tres personas quarum fauor valde est necessa-  
rius in iudicio ad sententiam obtinendam. scilicet.  
Judicem. Testes. et Advocatos. **¶** Qui



ei false iurat p deū: hz p̄ se iudicē. s. deū q̄ est  
iust⁹ vt d̄r i psal. Qui iurat false p̄ sc̄tōs: hz p̄  
se aduocatos. s. sc̄tōs q̄ sūt aduocati n̄rī. z spe  
cialiter q̄ iurat p̄ virginē matrē dei. nā de illa  
cātat ecclia. *E*ya ergo aduocata n̄ra. zc̄. Sū  
mum aduocatum p̄uocat contra se qui false  
iurat per christum/vel per corpus suuz. vel  
altare sacrum. qz ipse est precipuus aduoca  
tus noster. *I*uxta illud. i. io. ij. Aduocātū ha  
bemus apud patrem iesum. zc̄.

*Q*ui vero false iurat per sc̄tā dei euāgelia  
vel fidem/vel cōscientiā suā: hz contra se te  
stes. *N*ā sc̄tā dei euāgelia sūt testimoniū aditat⁹  
z fides z cōsc̄ia n̄ra sunt testes nostri iuxta il  
lud. i. cor. i. Glia n̄ra hec est. zc̄. *Q*uō ergo  
blasphem⁹ vel periurus faciet: qui veritatē/  
iudicem/aduocatum z testes cōtra se habet⁹  
*P*er quā viā incedet in extremo z iusto iudi  
cio dei: vbi vix iust⁹ saluabit⁹: qz qū credit p̄  
se sententiaz h̄re hz p̄ se? *D*e talib⁹ p̄ q̄rif d̄ns  
p̄ ysa. liij. *F*ugit⁹ tota die nomē meū blasphem  
ma⁹ *N*ō mireris ḡ si piurus z blasphem⁹ dā  
nēt⁹: q̄ nomē dei gl̄iolū assumūt i vanū d̄ginē  
gloriosā: fidē suā z sc̄ciā suā: sancta euange  
lia/et christum et omnes sc̄tōs z om̄e bonuz  
assumūt in vanū: z oia vt videt⁹ h̄nt p̄ nichilo  
s ij.

Non erit inq̄ mix si a deo z v̄gine z sc̄tis oī  
bus in iudicio illo tremēdo procul repellant̄  
¶ Tertium preceptū ē: Memēto vt diē sabba  
ti sc̄tifices. Et nota q̄ trāsgressores hui⁹ pre  
cepti vidētur specialr̄ memoriā amisisse. Cū  
istis solum dicitur Memēto zc̄.

¶ Primo igit̄ tales vident̄ memoriā amisisse  
qz nō reminiscūtur eoz q̄ vidēt in natura nec  
eoz q̄ legūt vel audiūt ī scriptura. Videm⁹  
enī in natura q̄ oīa quietē appetunt post la  
borē. Herbe nāqz z plāte segetes / z arbores  
fructificant: z suo modo laborāt sc̄z in vere  
autumno / estate. quiescūt in h̄yeme / z quo  
dam modo somniāt. Legim⁹ autē in scriptu  
ra q̄ de⁹ fecit celū z terrā / z oīa q̄ in eis sunt  
in lex diebus. tū in die septima redēuit. Apo  
stoli z martyres z alij sc̄ti laborauerūt in hoc  
mūdo: z tū nunc requiescūt in celo. solus v̄o  
diabolus nunq̄ quiescit / nec illi qui sunt in ī  
ferno. Trāsgressores ergo hui⁹ precepti: sūt  
illī qui laborāt p̄ totā septimanā / nec q̄escūt  
nec cessant in dieb⁹ dñicis / nec in alijs festis.  
Nō enī sunt vt p̄z similes deo: qui requieuit  
septima diē / nec creaturis q̄ requiescūt ī h̄ye  
me: nec sc̄is q̄ redēscūt ī celo. s̄ sūt siles diabo  
lo z dānatis / qz nunq̄ requiescūt s̄ semp la

**De p̄ceptis. ij. tabule. fo. li.**

borabūt in iferno. Mā de dānato d̄r in psal.

Laborabit in eternum: z viuet adhuc in finē

**¶** Scōo tales vidētur memoriā amisisse/ qz intentio fuit dei vt in die festo vacarem⁹ diuino cultu: tales autē faciunt totū p̄trarium.

Mam diebus festiuis vadūt ad mercata/ et nundinas/ z similia: et dimittūt s̄mōes z missas. z fugiunt a deo/ et vacāt mūdo. z qd̄ peius est: pctō. Tales enī sū siles cancro qui sē per vadit et sp̄it ex trāsuerso retro gradiēdo

**¶** Tertio tales vident̄ pdidisse memoriā: qz d̄ns mādāt sc̄rificari sabb̄m. z illi polluūt sabbatū z qd̄ peius est q̄si sc̄rificant sp̄etimanaz

Vacāt enī in septimana opib⁹ licitis: z ī sabbato/ vel die festo ebrietatib⁹ z imūū dicitis: sordib⁹ z pctis. per totā septimanā dāt corpus victui misero: z in die festo dāt aiā diabolo. De his cōq̄rif d̄ns Ezechiel. xxij. Sanctuaria mea sp̄reuisistis: et sabbata mea polluistis. **¶** De p̄ceptis scōe tabule. xix. cap

**De preceptis secūde tabule est**

notandum q̄ septem sunt in vniuerso.

Primum est: Honora patrē tuū z matrē tuā

Secūdū est. Non occides.

Tertium est.	Non mechaberis.
Quartum	Non furtum facies.
Quintum	Non falsum testimonium dices.
Sextum.	Nō cupisces rē proximi tui.
Septimum	Nō desiderab vxorē proximi

Et de istis septē primū ē affirmatiuū: et (tui. alia sūt negatiua. Precepta aut affirmatiua ligant semper: s̄ non ad semper s̄ pro loco et tēpore. negatiua vero ligant s̄p et pro semper.

¶ Primū ergo preceptū sc̄de tabule est. Honora p̄rem tuū et matrē tuā / et ē affirmatiuū.

Et nota q̄ triplex ē ratio quare honorandi sūt p̄tes. q̄ nos genuerūt: nutrierūt et instruxerūt.

Quia p̄ ip̄os sumus gēiti: debemus eis corporale obsequiū. Quia p̄ ip̄os nutriti: debem⁹ t̄pale nutrimentū vel subsidiū. Quia per ip̄os sumus instructi: debemus eis imitationis exēplum.

¶ Prima ergo rō honorandi parētes ē: quia ip̄i nos genuerunt. Unde d̄r eccl̄iastici. vij. honora p̄rem tuam et gemit⁹ matris tue ne obliuiscaris / meditando q̄ nisi p̄ illos nō fuisses. et p̄pter hoc vt dictū est debem⁹ eis corporale obsequiū sc̄z corde debem⁹ eos diligere. cōtra illos qui eos p̄tēnunt / et desiderant mortem eorum maxime q̄n̄ senescūt. Ligna debem⁹ eis reuerēter loq̄ et b̄n̄dicere. cōtra

illos qui non benedicunt: s̄ maledicunt. Au-  
ribus debem⁹ eis obedire. p̄tra illos qui eo-  
rum p̄cepta paruipendūt. A p̄anibus debe-  
mus eis seruire: cōtra illos qui eos p̄cutiūt.

¶ Secunda rō honorandi parentes ē: quia  
īp̄i nos nutrierūt. z propter hoc debem⁹ eis  
temporale nutrimentum vel subsidium.

¶ Tertia ratio honorādī parentes est: quia  
īp̄i nos instruxerunt. Unde debem⁹ eis imi-  
tationis exemplū scz in bonū quia dicitur p̄  
uer. i. Audi fili mi disciplinaz p̄ris tui / z ne di-  
mittas legem matris tue. Unde vide salari-  
um. Filius bonus est b̄ndictio patris z ma-  
tris. quia in eo benedicuntur pater z mater  
sicut vulgo dicit̄ de bono filio. B̄ndicatur pa-  
ter tuus z mater tua. Sicut illa bona mulier  
dixit saluatozi nostro. Luce. xi. Beatus veni-  
ter qui te portauit. z vbera que suxisti. Et e-  
conuerso pro salario mali filij patris z matris  
dicitur de malo filio A maledicatur pater qui  
te genuit / et mater que te lactauit. Exemplū  
de linecio / de quo narrat boecius in libro de  
disciplina scolarium. ¶ Item nota q̄ triplex  
est pena eorū qui nō honorāt parētes suos.  
¶ Prima est filioꝝ suoꝝ iobediētia. Iſā eādez  
salsā dābūt eis filij sui / quam ip̄i dederunt

parētib⁹. iuxta illud Luce. vij. Eadē quippe  
mensura qua mēsi fueritis: remetiet vobis.

**¶** Scōda pena est infamia. Nā secundū cano  
nicas z legitimas sanctiōes maligni parenti  
bus infames sunt z ex eoruz malignitate  
potest testamentū z donatio reuocari/ z pos  
sunt omni facultate hereditate priuari pater  
na. z vltra hoc tales frequenter mala morte  
moriuntur in hac vite: z interdum horribilif  
puniuntur vel perimuntur.

**¶** Tertia pena est breuis vita: sicut premiuz  
honorantiū est vita longa. vt dī exodi. xx.  
honoza patrē tuū et matrem tuā: vt sis lon  
geus super terram. Nec est mir⁹ si tales re  
putantur indigni vita eterna: qui etiaz repu  
tant̄ idigni vel iudicant̄ in hac vita miseria z  
transitoria/ z istis vita subtrahitur: cuz alijs  
peccatorib⁹ cōcedit̄ ad penitentiā faciendaz

**¶** Secundū preceptū scōe tabule est. Nō oc  
cides. s. iniuste. Nā istis tribus mōis vlt̄ actu  
mortē inferēdo: vel lingua vt mortē pcuran  
do. vel corde proximū odiendo. homicidiuz  
perpetratur. De vltimo enī de q̄ min⁹ videt̄  
dicit̄ Prime ioh. iij. Omnis qui odit fratrem  
suum. homicida est.

**¶** Itē nota specialit̄ q̄ tris sūt homicidaz ḡna

Sūt enī quidā q̄ inficiūt se ip̄os p̄ pct̄is. et sc̄dm̄ augn. illi inf̄ oēs sceleratissimi homici-  
 de sūt. de his d̄r thobie. xij. qui facit pct̄m̄ z iī  
 quitatē: hostis ē aīe sue. Sūt alij q̄ sp̄ūaliter  
 inficiūt pximū p̄ scādalu z malū exēplum.  
 qd̄ figurat̄ in morte p̄mogenitoꝝ egipti. exo  
 di. xij. Tūc enī moriunt̄ p̄mogēita in egipto  
 q̄n̄ maiores prestāt minorib⁹ materiā pecca  
 ti vel ruine: suo malo exēplo. Sūt etiā alij q̄  
 procurāt aborsuz. s. q̄n̄ bonū p̄positū in se ex  
 tingūt qd̄ eis misericorditer ispirat̄ / ex quo p̄  
 gr̄am ip̄regnānt. sicut in p̄sona ip̄oꝝ d̄r ysa  
 ye. xxvj. A facie tua dñe p̄cepim⁹ z peperim⁹  
 sp̄m̄ salutis. mali d̄o p̄cipiūt: s̄ nō parturiunt  
 qz suffocant̄ p̄ceptū. De his d̄r ysa. xxv. Ve  
 nerunt filij ysqz ad ptuz: z d̄tus nō ē pariedī.  
 Et̄ nota q̄ triplex est homicidaz pena. s.  
 exiliū / patibulū / z irregularitatis īpedimētū  
 Homicide enī exulant̄: q̄n̄ aūt p̄nt̄ capi suspē  
 dunt̄. sic qui occidunt se v̄l alios p̄ pct̄m̄: exu  
 les sunt a gr̄a et patria. Homicide aūt suspē  
 dunt̄: q̄n̄ p̄nt̄ tāgi in patibulo iudicis. sic sp̄i  
 tualiter homicida suspendit̄ in patibulo īfer  
 ni q̄n̄ moritur. Homicide etiā nō possunt ad  
 sacros ordines p̄moueri: sic aīe homicidarū  
 nō p̄mouebunt̄ ad ordines angeloz. s̄ erūt



in inferno: vbi nullus ordo sed sempiternus  
horror inhabitat. Job. ix.

**T**ertium preceptum scde tabule e. Non mecha  
beris vbi phibet ois ꝑcubitꝑ illicitꝑ tactꝑ car  
nis inordinatus tā cōtra ordinē nature q̄s cō  
tra ordinē scripture z gratie. Et notanduz q̄  
triplex e rō q̄re phibet mechis vel luxuria.

**P**rimo igit mechis est huiusmōi mūdi q̄s  
vilis infirmitas. qz fere totꝑ mundꝑ tabescit  
et egrotat vel moritur isto ꝑctō. z e morbus  
ita contagiosus: qz solo aspectu inficit hoiez  
Unde saluator noster phibuit aspectū illici  
tum. Math. v. Qui viderit mulierē ad con  
cupiscēdū eā: iā mechatus e i corde suo. Abu  
lier nāqz adultera sicut basilicꝑ solo aspectu  
interficit hoiez ꝑpter qd nos nō debeꝑ nimis  
ꝑꝑinquare vel familiares eē eis: sicut nec in  
firmis q̄ laborāt morbo ꝑtagioso. qz dꝑ ecclē  
siasti. xliij. qz de vestimētis procedit tinea: z a  
muliere iniquitas viri.

**S**cdo qz mechis est maior mercatura dia  
boli. In alijs enī ꝑctis lucrat diabolus vnuz  
ꝑctōrē ꝑ vno ꝑctō sꝑ in mechis vt vulgo dicūt  
lucrat ꝑ vno ꝑctō duos/imo tres: z interdū  
plures. s. adulterꝑ z adulterā z vetulā q̄ ꝑcu  
rat ꝑctm. qz etiā diabolꝑ i hoc magꝑ multipli



eat vsuras suas: nō huic mercature vl negotio plus intēdit: imo nō curat dormire vl comedē tū ē itē<sup>9</sup> huic pessime mercature. Dicitur ei Job. xxx. Qui me comedūt. s. tentādo: nō dormiūt scz a tentatiōe cessando.

**Tertio** qz etiā mechia est cōioz via iferni: hoc est strata publica magis lata qz plures ambulāt p eā. Alia pctā vendicāt sibi specialia hoīm gñā: s. luxuria nulli parcat / z fere ad omne gen<sup>9</sup> hoīz se extēdit. Exēplū de diabolo qui sū fabulā habuit vxorez z ex illa habuit septē filias. z maritauit eas. Supbiaz dedit mulierib<sup>9</sup> q totū studiū suū ponūt i vāitate z i speculo: pectine: z cruib<sup>9</sup>: z monilib<sup>9</sup>: z ornatu capitū. zc. Usuram dedit burgensib<sup>9</sup>. Rapinā militibus z magnatibus. Symoniā clericis z prelatis. ypocrisis religiosis. Et luxuriam vniuersis. De hac via dicit Matthei. viij. Lata ē porta et spaciosa via q ducit ad pditionem z multi sunt qui iutrāt per eam.

**Quartum** preceptum secunde tabule est: Non furtum facies. In quo prohibetur furtum. Rapina. et Symonia. et omnis illicita contrectatio rei aliene. **Et nota** q furtum cum suis comitibus est contra triplicem legem.

**E**st eni p̄mo p̄tra legē nature s̄m quā oīa debēt eē cōia. Fures aut̄ sui comites nō solū retinēt sua p̄p̄ria: imo vsurpāt aliena. p̄tra illud p̄ceptū nature q̄d scriptuz ē iho. iiii. **N**ō ab alio oderis tibi fieri: vide ne tu alteri aliquādo facias. Est p̄tra legē scripture. vt dicitur exo. xx. **N**ō furtū facies. Est etiam cōtra legē gr̄e. **N**ā charitas q̄ est p̄tra primū preceptum legis gr̄e: nō querit sua: s̄ aliena. Charitas precepit dare. **L**uce. vj. **D**ate z dabitur vobis / cōicando. **H**ec autē pot̄ nit̄ auferre. Charitas autē cōiuncta facit nos similes deo qui nō soluz sua z eterna. s̄ etiā seipsū p̄ nobis dedit. cphe. v. **F**ures / raptores / z vsurarij / auferēdo alijs sūt siles mortis diabolo. **N**ā mors nit̄ furari z auferre corp̄ / diabolus autē aiā. **D**e talib⁹ b̄z ysa. xxviij. **P**ercussim⁹ fed⁹ cū morte z cū inferno. i. diabolo fecim⁹ pactum. qui furat̄ aiā. **E**t precipue vsurarij / fures vel raptores qui auferūt sua pauperib⁹: sūt similes morti que auferit pauperibus victū suūz necessariū. et per consequens vitam suam. **N**ā b̄z ecclesiastici. xxiiij. **P**anis egentium vita pauperis est. q̄ defraudat illū: homo sanguinis est.

**Q**uintū preceptū sc̄de tabule est. **N**ō fal-

# Nō falsū testimoniū dices. fo. lv.

54

sum testimonium dices. In quo prohibet omne peccatū et oīs inordinatio lingue. et specialit̄ cōtra primum. ¶ Sūt autē secunduz doctores viginti duo peccata vel de ordinationes lingue. et omnes prohibentur scilicet.

Blasphemia.

Aburmur.

Defensio peccati.

Periurium.

Abendacium.

Detractio.

Accusatio.

Abultiloquium.

Verbum ociosum

Scurrilitas. q̄ ad rem non pertinet.

Indiscretio.

Conuicium.

Contentio.

Bonorum derisio.

Pravū consilium.

Seminare discordias

Abaledictio.

Adulatio.

Peccatū bilinguū.

Rumor.

Et nota q̄ falsus testis tribus personis est obnoxius. vt dicit ysidorus. de summo bono. Est ei obnoxius deo quē p̄tēnit et iudici quē decipit primo quem ledit.

Abēdax ē sic denarius falsus vel potius sicut falsus monetarius quē fabricat falsas monetā et t̄lis de iure puniē morte eterna. iuxta illud psal. Perdes omnes qui loquunt̄ mendacium ¶ Detractator filius ē canis quē lābit in hoīe non carnē suā sed vlcera et saniem.

**Iactantia.**

**Secreti reuelatio specialiter.**

**CA**surmurās autē filis ē rote deteriori car-  
ri: q̄ pl<sup>9</sup> ē q̄ alie garrulosa qz. s. nō ē vncta ole-  
o: sic istis deficit vnctio spūssancti.

**CF**actās filis est cuculo q̄ nescit nūciare nisi de seipso.

**CA**dulatores siles sunt canibus q̄ cum ob-  
uiant sibi inuicē: osculant se i loco imundo.

**CB**ilinguis vel reportator vborū filis ē spē-  
ti qui habet linguam bifurcatam. sic tales lo-  
quuntur ad duas partes.

**Q**ui stulte p̄mittit: filis ē arbori q̄ hz lata  
folia sic vitis q̄ cito folia defluit. vt dicit i psal.

**Q**ui loq̄t scurrilif: filis ē porco q̄ vbicunqz  
ponit pedē non veretur ponere os.

**Q**ui pctm̄ defēdit vel excusat: filis est ade-  
qui retorsit culpā suā in deū: dicēs. Abulier  
quā dedisti michi sociā dedit michi de ligno  
et comedi. zc. Benef. iij.

**Q**ui maledicit: similis est hystioni viliori  
imo vilissimus est inter omnes. q̄ vulgo dicitur io-  
culator. sic de maledicēte q̄ multis ē odiosus

**Q**ui multum loquitur. est sicut fatu<sup>9</sup> mer-  
cator qui sine numero pondere et mensura  
vendit merces suas. et ideo non est mirum  
si interdum defraudetur.

**Q**ui id discrete p̄minat. similis ē canī q̄ pl̄  
latrat ⁊ minus facit. n̄ obilis enim canis sicut  
leporarius vix latrat.

**Q**ui cōuiciaf. est sicut canis macelli / q̄ sē-  
per os portat sanguinolentum.

**Q**ui contendit vel contentionem incipit /  
est sicut ille qui a diabolo mutuum recipit. q̄  
in contentione recontendit: diabolo vsuras  
soluit.

**Q**ui praeue p̄sulit: est sicut serpens qui infi-  
cit quicquid lingua eius tangit.

**Q**ui rumores multos narrat. similis ē lu-  
po. q̄ (vt dicitur) vno mense viuit de vento.

**Q**ui loquitur verba ociosa. est sicut vlm̄  
et alie arbores que nullum fructum ferunt /  
sed folia tantum.

**Q**ui bonos deridet: est sicut cecus q̄ spuit  
et nescit vbi: sed spuit aliqui sup vultū alicui⁹  
qñ credit spuere super terrā vel lutum.

**Q**ui seminat discordias: est sicut serpens  
ignominiosus. qz talis vomit ignem et incē-  
dit rancorem.

**Q**ui secreta reuelat / est sicut sacco sine iū-  
do et sicut vas sine opertorio.

**De blasphemo ⁊ periuro dictum ē supra.  
Et propter hoc per talia q̄ a lingua p̄ccāt.**

vocat vniversitas iniquitatum. zacharie. ij.  
**C**Sextū preceptum secunde tabule est. **N**ō  
concupisces rem proximi tui.

**C**Septimū preceptū ē. **N**ō desiderabis vxorē  
rem eius. In primo phibet ꝑcupiscētia oculorū.  
in secundo ꝑcupiscētia carnis. Et nota  
q̄ triplex ē rō q̄re specialius ista ꝑcupiscētia  
carnis duplex phibet. tū qz est qdā aīe labes  
que cito maculat. z vix pōt tergi. tū qz ē que  
dam aīe ignis. qui subito inflammat. z vix pōt  
extingui. tum qz est quedam aīe sitis que sē  
per cruciat. et vix potest satiari.

**C**Primo igit̄ hec duplex ꝑcupiscētia est aīe  
labes que vix pōt tergi. Quia istarū. i. ꝑcupi-  
scētia carnis est sicut aqua. ppter labilitatez  
trāsitorie delectationis. Altera scz ꝑcupiscen-  
tia oculorū est sicut terra prop̄ ariditatē t̄re  
ne affectiōis. Sicut ergo ex aqua z terra fit  
lutum materiale. ita ex hac duplici ꝑcupiscē-  
tia fit lutū spūale. quo aīa sordidatur z p cō-  
sequēs fetet z displicet ī cōspectū dei ad mo-  
dum vilissimi luti. Unde dicitur in psal. Ut  
lutum platearum delebo eos.

**C**Scdo ista duplex ꝑcupiscētia est aīe ignis  
que vix pōt extingui. De quo d̄ Job. xxxj.  
Ignis ē vsq̄ ad pditiōnē deuorās. Inflamat

enī aīaz / z inflāmādo: incinerat. et tūc tertia  
soroz eaz. s. supbia vite q̄ est sicut ventus in-  
sufflat in aīam: sic redactā in cineres: z disper-  
git eā ivētū. z p̄ p̄ns adnichilat. Et iō d̄r i psal.  
q̄ ipi⁹ ē sic puluis quē p̄ūcit v̄t⁹ a facie tre.

¶ Tercio ista duplex ꝑcupiscētia est aīe sitis  
q̄ vix pōt satiari: cui⁹ due sunt sanguifuge fi-  
lie dicētes affer affer: puer. xxx. Cōcupiscen-  
tia oculoz dic̄ affer diuitias. ꝑcupiscētia car-  
nis dic̄t affer delicias. Una nō cessat cōgre-  
gare / alia nō cessat effūdere. Tūc dic̄t aggei  
p̄mo. Qui mercedēs ꝑgregauit: misit eas in  
saccū pertusū. hō mūdā⁹ diuitiaz z delicia-  
rum sitibūd⁹. sacc⁹ d̄r ptusus: z iō nō est mirū  
si nūq̄ potest satiari quia nunq̄ potest imple-  
ri ad modum sacci pertusi.

¶ De preceptorū editōe vel ꝑmulgatōe no-  
tandū q̄ sunt vtilit̄ edita: z sub triplici pena  
et primo sub pena corpis z aīe. Lex enī ip̄a-  
toris edit̄ sub pena corpis tm̄: s̄ lex creatoris  
sub pena aīe z corpis. vt d̄r Matthei. x. No-  
lite timere eos q̄ occidūt corp⁹ animam au-  
tem non possunt occidere.

¶ Scdō precepta diuina edicūtur vel mādā-  
tur sub pena bonoz mobilū. Bona mobilia  
d̄nr bona gr̄e. qz p̄nt perdi z recuperari. Bona



imobilia dicuntur bona gratie. quia semel habita non  
possunt amitti. Transgressores ergo preceptorum di-  
uinorum: bonis gratie et glorie priuatur Ideo obser-  
uatis datur gratia in presenti et gloria in futuro.  
iuxta illud psalmi. Gratia et gloria dabit nobis dominus.  
¶ Tertio precepta diuina edicuntur sub pena pa-  
tibilis infernalis. transgressor ergo diuini pre-  
cepti iam est in via qua dicitur a dyabolo ad patibu-  
lum inferni.

¶ Et nota quod tria sunt que fiunt latroni quando ducitur  
ad patibulum. Oculis velatur / manibus ligatur / et  
veste nudatur: sic peccatori qui ducitur ad infernum velatur  
oculi rationis: ligatur manus bone operationis.  
denudatur veste honeste conuersationis Sic  
ergo precepta diuina edicuntur sub multiplici  
pena. Ideo dicitur in psalmi. Tu mandasti man-  
data tua custodiri nimis.

¶ Nota quod sicut decalogus est decem preceptorum dei  
sic sunt decem transgressores decalogi: qui figuran-  
tur per decem plagas egypti: que fuerunt sanguis / ra-  
na / cimex / et musca. animam alium pestis / et vesica  
grado / et locusta / tenebre / et mors primogeni-  
torum. Et per istas decem plagas egypti figuratur  
ut dictum est transgressores decalogi. Nam sicut  
plage ille vastauerunt egyptum: sic plage pec-  
catorum corrumpunt mundum istum.



fuerit plage egyptioꝝ ad litterã. ⁊ iste sũt my-  
stice plage pctõꝝ trãsgressiõis decẽ precep-  
toꝝ. Cũ sicut egyptij post plagas istas fuerit  
submersi in mari rubro. sic hoies mũdani p<sup>9</sup>  
plagas istoꝝ pctõꝝ si nõ fuerit per peniten-  
tiam loti vel sanati: submergentur in inferno  
cũ pharaone ⁊ suis currib<sup>9</sup>: ⁊ cũ diaboloz an-  
gelis suis. Qui autẽ fuerit trãsgressoz diuini  
pcepti: nõ erit unius a plagis pctõꝝ ⁊ a gut-  
ture toruõtoꝝ. qz dicit eccliastes. viij. Qui custo-  
dit precepta: nõ experiet quicq̃ mali.

**Q**uarta dieta de psilijs. de religioe. xx. ca.

**D**ist tractatus de pceptis  
dicendũ e de psilijs euãgelioꝝ. Hec  
est eni q̃rta dieta salutis. s. de pceptis  
ad cõsilia euãgelica sicut a minus pfectis ad  
magis pfecta puenire. ⁊ qm̃ istã dietam am-  
bulant viri pfecti sicut religiosi. ideo dicẽduz  
est hic de religioe i cõi. Cũ i noie dñi de reli-  
gioe vlt<sup>9</sup> gregatiõẽ nota specialiter tria. scz.  
Typũ cui pparatur      Hic ergo religio typuz  
Orũ vnde deriuat      multiplicem qui ipsaz  
Totũ quo ligatur      reddit cõmendabilez.  
Unde nota qz tria commendantur in reli-  
gione vel religiosis. s.      Põdus maturitat̃.

**C**Religiosus ergo dicitur habere Amorem civitatis. et pondus maturitatis. sic dicitur Fuga proteritatis. trapazetavi capitor cognoscit meliores denarios ad pondus: sic absque dubio in pondere maturitatis cognoscitur religiosus. Nam in psalmo dicitur. In populo graui laudabo te.

**C**Religiosus dicitur amare civitatem. et hoc multiplici exemplo. Videmus enim quod plures homines quando sunt congregati iocundantur securi resistunt fortius solaciantur iocundantur. Unde dicitur ecclesiastes. iij. Melius est duos esse simul quam unum. Videmus insuper e contrario quod avis sola singularis vel est rapax ut accipiter vel amittit socium ut turtur. sic religiosus singularis vel est rapax detrahendo vel iudicando proximum vel amittit socium. id est christum. quod dicitur ecclesiastes. iij. Ole soli. Ideo in oblatione domini in templo: fuit par turturum non sola turtur. ut dicitur Luce. ij. Videmus enim quod sola candela proventum extinguit. sed non ita de facili quam cum alijs ardet. sic plures congregati vinculo charitatis iuncti melius lucet per exemplum vehementius ardent per desiderium divinum. Unde dicitur in psal. Congregate illi sanctos eius. Videmus enim preterea quod non solus denarius: sed plures faciunt thesaurum. non unus miles: sed plures faciunt exercitum. non unus scolarius: sed

plures faciunt studiū nō vnus bos: & plures  
trahunt iugum. non vnū membrū: & plura  
faciūt corp⁹ vnū. nō vna apis: & plures cōpo  
nunt saū. nō vnū granū: & plura faciūt acer  
uuz. nō vna species: & plures faciūt electua  
riuz. sic cū plures sūt vniti per amoris vincu  
lum ē in eio absq; dubio maior abūdātia me  
ritoz. **U**n in figura hui⁹ nō vn⁹ sol⁹ discipu  
lus: & plures discipuli receperūt spī sanctuz  
vt dicitur actuū. ij. **E**t Religiosus dz in sup su  
gere & cauere pprietatē. sicut eni vespertilio bi  
bit oleū in ecclia vbi laudāt alij deū. sic reli  
giosus pprietari⁹ instar vespertilionis bibit  
et furat bona monasterij / vbi alij vacāt lau  
dibus & dei seruitio. sic iudas q̄ sol⁹ iter apo  
stolo pecuniā furat⁹ ē. vt dz Johis. xij.  
**I**te nō q̄ tā sūt re pbata spālī i q̄z religioso  
**I**nde otio. **N**ā religiosus i deuot⁹ ē sicut  
**D**issolutio. & cyrp⁹ vl iūcus aut mergus q̄  
**C**lagatio. . . interi⁹ ē aridus: & m̄ stat in aq̄  
vel loco aq̄so. **I**te sicut piscis q̄ sp̄ bibit aq̄z &  
cū ap̄tē venter inuenit vacu⁹. talis iuxta pa  
nē moritur fame / iuxta sōtē morit̄ sitī / iuxta  
ignē moritur frigore. **E**t de talib⁹ dicitur in  
psa. Diuiteo eguerūt et esurierunt.  
**E**t est etiam reprobāda in religione dissolu

tio vite / z inhonestas in cōuerfatione. Nam  
 secularis inhoneste viuēs: solū infamat leip  
 sum: religiosus vero inhonest⁹ z distoluit /  
 infamat totū monasteriū z ordiem suuz. Nā  
 sicut qñ vinū pclamaf in villa / per vinnz qđ  
 portatur in capho iudicāt hoies de toto vno  
 qđ ē in dolio: sic mūdus p puerfationē quaz  
 videt in vno religioso / iudicat oēs alios qui  
 sunt in monasterio / vel in ordie suo z hoc tā  
 in bono q̄ in malo. Unde dicit ap̄tus prime  
 coz. iiii. Spectaculū facti sumus mūdo.

¶ Est insuper in religioso valde reprobanda  
 vagatio sicut enī piscis nō diu viuit extra a-  
 quam: sic religiosus vagabundus cito moriē  
 per culpam. Unde dicit hiero. Scium michi  
 carcer est: et solitudo temporis.

¶ Item nota q̄ religiosus debet.

Se castigare nō interficere. ¶ Religioso  
 p̄elato obedire nō p̄radicē itaqz dz corp⁹  
 Sp̄i bono p̄ficē nō retrocedē. proprium nō  
 occidere: sed disciplinare / z disciplinam cum  
 ratione regulare. et interdum disciplinam re  
 mittere. sicut aquila retrahit alas. vt melius  
 extendat. z balistarius remittit vel distendit  
 arcum vt fortius postmodum trahat. sic in-  
 terdū remittēda z tēperanda ē disciplina. vt

postea conualescat Nam dicit apostolus Ro.  
xij. Rationabile sit obsequium vestrum.

¶ Religiosus etiā suo plaro dz obedire hūi-  
liter z nō resistere. sicut eniz mēra indicant  
palitica q̄ nō mouent ad iperū apitis: sic p  
uersuo est religiosus subdit⁹ quonō sētīt mo-  
tum z iperū p̄fis spūalis. De tab⁹ dī Exo.  
xv. Fiat inuobiles q̄si lapis. Et sicut omne hu-  
midū sicut dicit pho male terminat. termino  
pprio z bene alieno: sic religiosus bñ regit si  
obfuet plari pceptū. male dō si lq̄tur pprie  
volūtatio votū. Nā dicit Bern. Tolle ppriā  
volūtate: z infernus non erit tibi

¶ Religioso insup dz sp̄ pficer z nō retro  
cedere. z iō a latiorib⁹ incipe dz: z pficiēdo  
ad altiora valeat puenire. Nā dicit greg. In  
via dei nō pficere. deficere ē. Si enī edifica-  
tū in fūdamēto fit lati⁹ / z postmodū pstruē  
do fit stricti⁹. sic religiosus talē p̄ctionez dz  
incipere. q̄ ad illā valeat addere z in ea per  
seuerare ne dicat illud euāgelicū bñ q̄ ipsuz  
hic hō cepit edificare / z nō potui cōsumare  
vt dī Luce. xiiij. Debz aut sup oi in religio-  
ne p̄seuerare. qz dicit saluator. Nemo mittēs  
manū ad aratrū / z aspiciēs retro apr⁹ est re-  
gno dei. Sic ei stult⁹ est q̄ tpe tēpstatiz exit



de nauis / z p̄icit se in mari: ita sūma stulticia  
est t̄p̄e t̄ētatio nauē religionis dimittere / et  
ad submergendū se in mare seculi p̄cipitare.  
De talib⁹ aūt d̄r Actūū. xxvij. Nisi i nauis mā  
seritis: peribitis.

Et nota q̄ religiosus d̄z i disciplina nutri-  
ri z i formari tripliciter. s. Sic paruul⁹ i domo  
Sic plātula in orto.

Debz itaqz religio- Sic v̄gula i v̄gulto.  
sus ad modū pueri i disciplina diligēt enutri-  
ri et educari. Unde nota q̄ debet habere.

Quas obstetrices in p̄cessu Debet igitur  
Quas nutrices in progressu h̄re duas obste-  
Quas p̄siliatrices in p̄fecti trices. s. obedi-  
one vel in statu. entia q̄ liget si-

bi man⁹ z pedes. z inuoluat eū i p̄aniculo pau-  
pertatis z hūilitatē q̄ inclinet eū i p̄sep̄io / z in  
curabulo claustris / cū freno t̄eperat̄ie / z capi-  
stro cilicij. Iste sūt due obstetrices hebreorū  
id est religiosorū q̄ p̄suabāt mareo. i. p̄fectos  
religiosos z p̄fecte viuē volētes. vt h̄f exo. i.

Debet etiā h̄re duas nutrices in p̄gressu.  
scz v̄itatē q̄ doceat eū loq̄. iux̄ illud p̄rie pe-  
tri. iij. Si q̄s loquit / q̄si s̄mōnes dei. z hone-  
statē q̄ doceat eū ābulare. iux̄ta illud qd̄ d̄c̄  
ap̄ls p̄rie ad thessal. iij. p̄recipim⁹ vobis vt

honeste ambuletis ad eos qui foris sunt.

**¶** Debz nichilomin<sup>9</sup> hñc duas pñiatrices in pfectiõẽ z statu. s. caritatẽ ad dei z ad pñtimum. Itã dicit apłs ad heb: e. xii. Caritas fraternitas maneat in vob. z austeritatẽ ad seipsuz. iuxta illud pñe coz. ix. Castigo corpus meũ: z in seruitutẽ redigo.

**¶** Religiosus instar plãtule dz tutriri i disciplina vel in religione. Cũ notandũ est q oztolanus fodit sepe circa plãtulas q sũt in orto suo: que spũaliter debẽt fieri nouo religioso. plãtule vero de vno loco eradicantur/ et in alio transplantantur/ claudũtur/ riganẽ/ purgantur. fodiũtur z colũtur. sic nouici<sup>9</sup> dz. instar plantule de mundo radicitus euelli: z in religione trãsplantari/ z in scõo proposito radicari/ circũspectione claudĩ/ deuotiõẽ riganari/ cõfessiõẽ purgari/ exercitio z occupatione fodi et excoli. z tales sũt sicut nouelle plãtatiões in iuuentute sua: vt dicitur i psalmo.

**¶** Religiosus insuper sicut virgula in virgulto debet educari in disciplina. Unde nota q agricola quando habet virgulam vel surculum generose vel fructuose arboris. puidet ei in multis. s. q habeat radicẽ stipitẽ frõdes et folia/ flores z fructus. sic virgula spũaliter scz neophituo vel nouiciuo in virgulto reli-

gionis dz habere ista sex. s. radicē pfūde hūi-  
litaris/ stipitē recte itētōis: frōdes sincere di-  
lectionis/ solia honeste locutiōis. flores pul-  
chre cōuersatiōis. z tandē sup oīa fructus bo-  
ne opationis. qz per fructus eoruz cognoscit  
eos deus. sicut dicit saluator. **Mat. vii.**

**De talibus virgulis gñosis z fructuosis dicit**  
in psal. **Filij tui sicut nouelle oliuay. in circui-  
tu mense tue. i. religionis sancte.**

**¶** Habet etiam religio ortū primordialē val-  
de laudabilem. **¶** Cū nota qz oīs religiōis spi-  
ritualis cōgregatio vel fraternitas habuit p-  
mo ortum a samuele. qui pgregauit cuneum  
pphetay. vt dicit **Primi regum. x.** z ita dicit  
ibidem magister hystoriarum.

**¶** Secūdo habuit ortū ab helyseo/ cū quo ha-  
bitauerūt filij pphay vt dz **Quarti regū. iiii.**

**¶** Tertio habuit ortū a iohē baptista. qz pgre-  
gauit discipulos. vt dz **Johis primo.**

**¶** Quarto habuit ortū a christo qui congre-  
gauit discipulos z aplos. vt dz **Matthēi. iiii.**

**¶** Quinto habuit ortū ab aplis qb⁹ adheserūt  
multi discipuli simul habitātes post missionē  
spiritus sancti. sicut dicitur **Actū. iiii.** **¶** **Qz ne-  
mo quicqz eorū que possidebant aliquid suū  
esse dicebat. sed oīa illis erant cōta.**

Sexto habuit ortū a marco euāgelista q̄ ap̄d  
alexandriā discipulos vite mirabilis habuit. vt  
habēt in eccliaſtica hystoria .libro .i. ca. .xvi.  
Inde p̄ceſſerūt monachi / quoz ſnerūt tria.  
ḡna. ſ. cenobitaz / q̄ in cōi viuebāt / alioz q̄ di  
cebātur remichi / q̄ bini z trini habitabāt. z ana  
choritaz / q̄ ſoli in deſerto viuebāt. quoz au  
ctor fuit paul⁹ luſtrator. nichilo⁹ princeps io  
hannes baptiſta. vt dicit hiero. in epla. .xlviij.  
**C**habet inſup religio nodū regulantē val  
de notabilē qui ip̄am facit valde laudabilez.  
Eſt ei in ip̄a triplex nodus valde laudabil. ſ.  
¶ Nomen religionis obedientie ſubiugantis.  
¶ Paupertatis alleviātis ¶ Obediētia aufert  
Caſtutatis decorātis ¶ religioſo ppriā volū  
tatē. et p̄ cōſequēs ſfernū. iuxta illud. Berni.  
Tolle propriā volūtatē: z infern⁹ nō erit tibi  
**C**¶ Paupertas aufert ip̄ſi terrenaz cupidita  
tem. z per conſequēs oē malum. Juxta illud  
verbum apli. Prime ad thim. .vi. Radix oim  
malozum eſt cupiditas.  
**C**¶ Caſtitas aufert hoī carnalem ſeditatem: z  
per conſequēs facit etim angelum. iuxta il  
lud Math. .xxij. Neqz nubent neqz nubent:  
ſ̄ erūt ſicut angeli dei in celo. De hoc triplici  
nodo p̄ ordinē eſt dicendū. Et primo de obe

dientia. De obedientia. xxi. ca.

## De obedientia nota specialiter

tria. s. Preconia quibus comedant. Habet ergo

Auxilia quibus adiuuat. obedientia

Officia quibus occupatur. multa pre-

conia que ipsas laudant. Unum nota que obediētia, est

Scola saluatoris. et Primo ergo obe-

Nobile genus martirij. diētia est scola. salua

et palma triumphalis: et toris. Unde nota que

Scala paradisi. saluator exemplo suo

docuit obediētiā tripliciter. scilicet. Ad mundum

veniens. In mundo manens. De mundo transiens.

Ad mundum veniens obediētiā docuit: ut

beatus Job. vii. Descendi de celo non ut facerem

voluntatem meam sed voluntatem eius qui misit me patris.

Obediētiā docuit in mundo manens. ut di-

citur ad philippum. ii. Factus est obediens usque

ad mortem.

Obediētiā docuit in mundo transiens. nam

in passione dixit patri. Non sicut ego volo;

sed sicut tu. Math. xvi.

Est etiam obediētia quodam nobile genus mar-

tyrij et palma triumphalis. quia decollat hominem et

amputat ei proprie voluntatis caput. De hoc

martyrio dicitur. Primi reg. xv. Melior est

obedientia q̄ victime.

**¶** Est at̄ obediētia scala paradisi: cuius septē sunt gradus / quos assignat bernardus

**¶** Prim⁹ grad⁹ obediētie ē obedire libent̄ sine recalcitratiōe. exēplū de palo q̄ dicit̄ act. ix. dñe qd̄ me vis facē.

**¶** Scōs gradus ē obedire simplr̄ sine simulatiōe. exēplū de dauid q̄ dixit i psal. Ut iumētum factus sum apud te.

**¶** Tertiu⁹ gradus ē obedire hilariter sine murmuratiōe. exēplū de symone syreno / q̄ portavit i āgaria. i. dolore crucē xp̄i Math. xxvij.

**¶** Quartus gradus ē obedire velociter / sine recalcitratiōe. exēplū de petro z andrea qui ad vnā dñi vocē relictis retib⁹ oib⁹: secuti sūt eū. Math. iij.

**¶** Quintus grad⁹ ē obedire viriliter / sine estimatiōe. exēplū de petro q̄ dixit. Dñe parat⁹ sum tecū in carcerē z i mortem ire. Luce. xxij.

**¶** Sextus grad⁹ ē obedire hūiliter / sine elatiōe. exēplū de discipulis q̄ bus dixit saluator. Dū feceritis oīa q̄ p̄cepta sūt vob: dicite qz̄ fui iutiles sum⁹ Luce. xvij.

**¶** Septimus gradus ē obedire perseverāter / sine discōtinuatione. exēplū de xp̄o de quo dicit apostolus. Factus est obediens vsqz̄ ad mortem. philip. ij.

**¶** Isti septē grad⁹ erāt sp̄ualr̄ i scala iacob. de

q̄ habet gen. xviii. q̄ sigāt obediētā. tū qz an-  
geli descēdebāt z ascēdebāt p illā / p q̄b intel-  
ligit qz obediētia ē vita āgelica: tū qz lcala is-  
ta tāgebāt celos: in quo unuūtur qz vera obe-  
dientia est celestis vita. ¶ Item nota qz  
obediētia est. **N**avis ad celum transiens.

**C**lavis celū aperiēs.

¶ Est itaqz obediētia. **N**avis ad celū ascēdēs  
sicut navis. **N**ā sicut q̄ ē in navi sp̄ pcedit et  
tū ip̄e q̄scit: sic q̄ ē i navi obediēte: sp̄ pficit  
in mūdo dormiēdo: vigilādo: comedēdo: ab-  
stinēdo: ābulādo: q̄scēdo. qz istar naute non  
mouet̄ motu pprio: s̄ alieno **D**e hac navi ha-  
bet̄ p̄ner. vii. Facta ē q̄si navis īstitori s. i.  
mercatoris. **P**er eādē rōnē obediēs p̄pat̄ eq̄  
tātī. nā sic eq̄tās q̄scēdo pcedit qz nō mou-  
tur motu pprio: s̄ eq̄: sic bon⁹ obediēs q̄ndo  
pausat meref. qz nō īnitif̄ motui volūtatis sue  
sed maioris sui. **U**nde d̄r Lanticoz .i. **E**qui-  
tati meo assimilavi te: amica mea.

¶ Est etiam obedientia sicut clavis paradisi  
sicut enim in obedientia clausit paradisum.  
**G**enesis tertio: sic obedientia paradisum  
aperuit. **E**t in figura huius christus dedit  
symoni qui interpretatur obediens: claves.



regni celoz Matthei, xvj. Et sicut dñs male  
dixit pmo hoī inobedienti, dicēs maledicta  
terra in ope tuo. Gen. iij. sic bñdixit obedien  
ti symoni dñs, dicēs. Beatus est symō bario  
na Matthei decimo sexto ca.

**E**st igit̃ obediētia sic̃ avis ad celū ascēdēs.  
Nā sic̃ avis cū duab⁹ alis volat ad sublimia;  
sic obediēs cū duab⁹ alis, s. cū ala paup̃tatis ⁊  
cū ala castitatis scādīt ad celestia. h̃õ ē qđ dñs  
apocali. xij. Dete sūt mulieri due ale vt vola  
ret in desertū locū. Mulier ista pōt dici obe  
diētia. Due ale pñt dici duo illa vota siml̃ cō  
iuncta, s. castitatis ⁊ paup̃tatis volūtariē.

**E**tem nota q̃ obediētia est  
Sūma in merito. Est itaq; obediētia ī meri  
to suprema, et ī figura hu  
Uicina deo. ius xp̃s apl̃is preposuit si  
Proxima celo monē obediētez. Vult ei creator, q̃ oīa obe  
diant obediēti nec mix̃ si vult q̃ obediēti  
obediant ceterē creature, qz etiā ipse de⁹ vo  
luit obediēti obedire. Exemplū de Josue  
de quo dñs Josue. x. Non fuit ante et postea  
tam longa dies obediēte domino voci hōis.  
**E**st etiā obediētia deo vicina, in cui⁹ figu  
ra dñs recubuit in domo symonis. Luce. vij.  
Et oēs q̃ erāt in bethania diligebat Joh̃, xj.

Bethania quippe dom<sup>9</sup> obedientie dicitur:  
Est etiā obediētia scala celi / z deo prima  
et i figura hui<sup>9</sup> dñs ascēdit in celū de betha-  
nia. Luce. xxiii. **U**abet etiā obedientia au-  
xilia q̄ ipam iuuant. Unde notandū ē q̄ sex  
sunt que iuuant obedientiam. scilicet.

**H**umilitas flectens. **O**bediētia igif iu-  
uat z facit hoiez obe-  
**C**ōsuetudo frequēs uat z facit hoiez obe-  
**D**ilectio feruēs dientē hūilitas reddit  
**A**ffect<sup>9</sup> frena ptēnēs. hoiez flexibiles. sicut  
**S**ra interius yngēs enī gracilitas z lubti-  
**P**relatus modeste litas virge facit virgā  
precipiens. facile iclinare: sic gra-

cilitas hūilitas facit hoies faciliter obedire.  
**I**deo dicit apl's de xpō Phil. ij. Hūiliauit se-  
metipm: fact<sup>9</sup> obediēs vsqz ad mortem.

**U**uat etiā obediētiā psuetudo. **M**az sicut  
equus assuescit circūuolutionibus / sicut se  
ad omnē partē flectere sic assuefactio obedi-  
entiae facit hoies ad nutū obedire. **D**e tali eq̄  
bñ ductibili dī puer. xxi. Equus paf ad diez  
belli / dñs autem salutem tribuit.

**U**uat tertio obediētiā dilectio dei. **M**ā si  
cui ignis fac cerā mollē z tractabilē: sic amor  
dei ignit<sup>9</sup> facit hominem obedire. **U**nde di-  
citur Luce. xij. Ignem veni mittere in terrā

id est animam deuotam.

**¶** Inuauat nichilomin<sup>9</sup> obediētiā p̄ceptus mū di z sep̄atio uolūtatis ab oī re corpali. sicut ei pellis ē tractabilis a ligno sep̄ata / q̄ m̄ est rigida q̄ diu ē ligno affixa: sic aīa cū instar pel lis a terrenis seruīgī: ad obediēdū facile in clinat. In cuius p̄sona dicit psal. Parat<sup>9</sup> suz et non sum turbatus.

**¶** Inuauat etiā obediētiā vnctio gr̄e interius sicut ei coriū vnctū fit molle et tractabile / q̄ tū ante vnctionē erat durū z rebelle: sic hō fa cilis est ad obediētiā qm̄ aīa int<sup>9</sup> ē vncta per gr̄az. Hec ē vnctio de qua dī. i. ioh. ii. Vnctio nem quā accepistis maneat in uobis.

**¶** Tandē inuauat obediētiā modestia p̄cipien tis. exēplū de deo: qui vnū solū lignū p̄hibu it / et omnia alia concessit. gen. ij. dicens. De omni ligno paradisi comede: de ligno autem scientie boni z mali ne comedas.

**¶** Habet etiā obediētia officia que ip̄az oc cupant. s. tria genera p̄ceptorū. Unū nota q̄ debet quilibet obedire p̄ceptis iudicis per naturā que scripta sunt. Tho. iiii. Quod ab alio oderis tibi fieri: uide ne tu aliquādo al teri facias. Et dicit. viij. Omnia quācumq; uul tis ne faciant uob hoies / ea nolite facere eis

**De paupertate. fo. lxxvi.**

65

Uel debem⁹ obedire p̄ceptis inuictis p scri-  
pturā q̄ scripta sunt Exo. xx. vbi ponūtur de  
cem p̄cepta Nō habebis deos alienos &c.

Debemus etiā obedire p̄ceptis inspiratis  
per gr̄am. vt de dilectione dei & p̄ximī q̄ scri-  
pta sunt. Mat. xxij. Hoz expōem q̄re supra  
in materia de p̄ceptis & in materia de cari-  
tate. **De paupertate. xxij. ca.**

**De paupertate nota speāl'r tria.**

scz q̄ p̄auptas est celeste p̄cium: cum quo  
pauperes mercantur.

Celeste prandiu' ad qd pauperes inuitat'.

Celeste soliu' in quo pauperes locantur.

**C**Primo igit' pauptas ē celeste p̄ciū a q̄ pau-  
perib⁹ emitur celū. sicut dicit aug. Regnū in  
quit celoz pauptate emitur. Et nota q̄ reg-  
nū celoz iure ēptōis puenit paupib⁹. qz ipi  
pprie soluūt p̄ciū qd taxauit xp̄s. Mat. xix.  
Dis q̄ reliq̄rit domū aut agros &c.

**E**sc⁹ pauptas ē celeste p̄ndiū q̄ paupes refi-  
ciūt. sic ei videm⁹ q̄ qn clamat ad elemosinā  
vl' p̄ndiū: soli paupes vēiūt & accelerāt: sic ad  
p̄ndiū celi ad qd xp̄s iuitat' soli paupes itrāt  
qd figurat' Lu. xiiij. vbi dī q̄ hō qdā fec' cenā  
magz &c. Et nō q̄ ta gr̄a hoiz ad illā cenā vēif

noluerūt: s̄ excusatiōes frivolas allegauerūt  
scz auari diuitio incrassati / imūdi impingua  
ti / supbi delicati hon orb⁹. iuxta illud Deut.  
xxxij. Incrassat⁹ / impinguat⁹ / dilatatus / dere  
liquit deū factorē suū. Auari figurant̄ p̄ illuz  
qui q̄nq; iuga boū emerat. Imūdi per illū  
qui vxorē duxerat. Supbi per illū qui villā  
comparauerat. et ideo omnes isti a cena illa  
proprie sūt exclusi: ⁊ soli pauperes itromissi  
Nā d̄r ibidē. Toca paupes ⁊ debiles: ⁊ itro  
¶ Tertio paupertas ē celeste solū (duc. ⁊c.  
in q̄ paupes sedēt. sicut d̄r Math. xix. Vos  
qui reliquistis oia ⁊ secuti estis me. ⁊c. ⁊ seq̄  
tur. sedebitis ⁊ vos super sedes / iudicantes  
duodecim tribus israel. Sed nota q̄ sicut qui  
esset supra celū: totā terrā reputaret quasi cē  
trum: sic paupes totam terram reputant rez  
minimā ⁊ vilē. qz in celo vt dictū ē h̄nt sedē ⁊  
mansionē suā. Nam dicit ap̄t̄s in p̄sona eoz  
Nā cōuersatio in celio ē Ad phil. iij.

¶ Item nota q̄ pauper habet tria bona. scz.  
Vitam securissimam. ¶ Primo igitur  
Adentem quietissimam. pauperes sūt in  
Vestem nobilissimam. vita securissima  
securi: quia per paupertatem non mouētur  
lites / non timentur fures: non formidantur

rerum tempestates. sed diuites huius mundi sustinent omnes istas tribulationes. Unde in figura huius caym qui interpretatur possessio: habebat caput tremulū z significat diuitum curam et sollicitudinem auarorum.

**S**ecundo pauperes mente sunt quieti/ et a spinis diuitiarum minime lacerati/ z ab earum pondere liberi: z ab earum inquinatio- ne mūdi. Nam diuitie faciunt ista tria mala Bona siquidem temporalia possessa onerāt amata inquinant/ amissa: cruciant. vt dicit Bernardus. Unde in figura spiritualis quietis quam habēt pauperes: z anxietates que communicant diuitias: israel a deo accepit sabbatum id est quietē. et egyptij āxietates et curas. vt dicit grego. Propter hoc dicitur ad hebreos. iij. Relinquitur sabbatism⁹ populo dei.

**T**ertio sunt pauperes veste decori id est honestate conspicui. ideo sapiens iungit ista duo. Ecclesiastici. xj. Paupertas (iquit) z honestas a deo sunt. quia in semitis pauperum relucet spiritualiter christi signum. De quo dicitur Luce. ij. Et in signum: cui cōtradiceēt

**E**t nota q̄ triplex fuit signuz christi cui cōtradicitur a diuersis amatorib⁹ mundi.

Primum fuit paupertas: cui contradicitur ab avaris.  
Secundus fuit castitas: cui contradicitur ab imundis.  
Tertius fuit humilitas: cui contradicitur a superbis.  
Item nota quod paupertas alia tria bona habet  
est enim paupertas.

Summe christo copulata  
Bonis summe coequata  
Relis summe cumulata.

Primo ergo pau-  
pertas est summe  
christo copulata. Iste  
ei de pauperes quasi familiares et domesticos, et  
diuites quasi ignotos et extraneos. Tunc in fi-  
gura huius christus in ortu suo prius vocauit pau-  
peres quam diuites/piscatores quam mercatores pa-  
stores quam reges/pauperes de prope et diui-  
tes magos ab oriente.

Secundo paupertas est summe coequata  
celo, et causa est quia est summe elogata a mun-  
do, pauper enim summe celum appropinquat  
quia omnia mundana conculcat, sicut vide-  
mus quod ille qui vult alte attingere scabellum  
consuevit sub pedibus locare: sic pauper ma-  
nu tangit celum, quia de omnibus terrenis  
contenendo et conculcando facit sibi quasi sub  
pedibus scabellum. Juxta illud Deuterono-  
mij, xi. Omnis locuo que calcauerit pes ve-  
ster: vester erit.

Tertio paupertas est summe cumulata



omni bono. Optime enim scit thesaurizare: propterea enim dimittit terram talpis id est auaris. finum porcis id est immundis. puluerem serpentibus id est superbis. Juxta illud ysaie .lxxv. Serpenti puluis panis eius Ipsa enim dedignatur finum stabuli habere loco thesauri. finus stabuli sunt diuitie huius mundi. quia mundus est stabulum id est locus iumentorum et hominum bestialium. Ipsa enim bona imobilia retinet. i. celestia et dissipat bona mobilia id est oia terrena quod figurat gen. xxv. vbi dicitur quod abraham dedit ysaac oia que possidebat et filiis concubinarum largitus est munera.

De castitate. xxij. capitulum.

**D**e castitate nota specialiter tria

Castitas enim est florens sicut liliū iter spinas.

Habet precium inter gemmas

Habet liliū Tenet solium super stellas.

incorruptibile. habet precium impreciable.

habet solium insuperabile.

Primo ergo castitas est florens sicut liliū

Nam dicitur. Laticorum secundo Sicut liliū

um inter spinas sic amica mea: iter filias. Et

nota quod in lilio sunt sex folia nivei coloris

z sex grana aurei coloris . sex folia nitida / si-  
gñant carnis pudiciçia . z sex grana aurea sigñant  
mēt̄ inūdiçia . ¶ Primo ergo in lilio sūt sex  
folia i q̄b⁹ figurāt sex ad pudiciçia necessaria  
¶ Prīmū foliū ē cibi z pot⁹ sobrietas . Uñ di-  
cit hieronim⁹ . Virgo sugiat vinū vt venenū  
nā vinū in adolescēcia ē duplex icēdiū volu-  
ptatis . Uñ puer .xx. Luxuriosa res ē vinū .  
Et gesi .xix. dicitur : q̄ loth ppter vinum per-  
petrauit incestum .

¶ Scōz foliū ē habit⁹ aspitas . Uñ dicit Ber-  
ademēto q̄ aspior cardo pānū facit leniorē  
sicut asphabit⁹ facit carnē castiorē . Et p̄ p̄riū  
filij isral fornicati sunt cū mulierib⁹ moab : qz  
ornate erāt vestib⁹ d̄licat̄ . vt d̄r Mūeri .xv.  
¶ Tercū foliū ē laboris strenuitas . z per cō-  
trariū ignauia z ociū sunt summū luxurie nu-  
trimētū . qz vt dicit Ezech .xvi. Hec fuit sodo-  
me iniquitas sororis tue / supbia / situritas / a-  
bundātia panis / z ociū . Dauid in domo oci-  
ans : cōmisit adulteriū . Scōi regim .xi.

¶ Quartū foliū ē custodia sentui . z maxie q̄  
ad visuz z auditū . qz curiositas vidēdi z au-  
diēdi : via ē ad pctm̄ . cui⁹ exēplū d̄tz in dyna  
filia iacob / q̄ ad vidēdū mulieres egiōis illi⁹  
egressa / achicē filio emoz fuit corrupta . vt di

titur. Gen. xxxiiij.

**Q**uinū foliū ē modestia verboꝝ ⁊ maxie ī mūdoꝝ. qꝛ maxime excitať luxuria p̄ verba dissoluta ī honesta. Itā dic̄ ap̄ts p̄ prime coꝝ. xv. Nolite seduci in anib⁹ verbis. Corrūpūt eī bonos moꝝes: colloq̄a praua. Sit inq̄t hic. Sermo v̄ginio prudēs/modest⁹ ⁊ tard⁹ vel rar⁹. vt tā eloq̄ntia p̄ciosus q̄ pudore. Item sit in re noua grauitas īmutabilis/honestas stupēda/verecūda vita/pudicicia v̄ginalis/incessus ⁊ vere prudētie habit⁹. sermo semp modest⁹/solū suo tēpore p̄ferēdus. hec ille.

**S**extū foliū ē fuga occasionū ⁊ oportunitatū ⁊ maxie mulierū. Dic̄ enī gen. xix. Restes ī oī loco circa regionē. Eīdem⁹ eī q̄ aīa lia siluestna pulchriōrē pellē hñt q̄ domestica Legim⁹ eī sc̄di regū. xiiij q̄ thamar ab amō fratre suo fuit corrupta: qꝛ in thalamo fuit sola cū solo. Uñ Ber. dic̄. Virgines q̄ v̄ v̄gies sūt: sp̄ debēt eē pauide ⁊ nunq̄ secure. vt caueant tumēda: secura etiā pertinescant.

**S**unt etiā in lilio sex grana aurea in quib⁹ figuratur triplex modus diligendī deū ⁊ triplex causa dilectionis. p̄mo ḡ ē triplex modus dilectiōis quē dz h̄re anim⁹ castus. ē eī diligēdus de⁹ prudēter/ne d̄cepti ab amore

eius discedamus. dilciter: nec ne elati ab a-  
more eius absciudamur. fortiter. ne oppressi  
ab amore dei euellamur. vt dicit Bernardus  
Sunt autem tres cause precipue in quibus  
debemus deũ diligere. Est eni diligendus to-  
to corde: quia creator tota anima: quia redẽ-  
ptor. tota mente: quia remunerator. vt dicit  
Matth. xxiij.

**¶** Scdo castitas hz ingens precium sup om-  
nes gemmas. qz dz Ecclesiastici. xxvj. Nõ est  
digna ponderatio ptinentis anime. Et no-  
ta q castitas ẽ thesaurus cuius valore carita-  
tis iõ sũme amãdus. Et iõ dz. Mat. xiiij. Si-  
mile est regnũ celoz thesauro abscondito. zc.  
Est thesaurus in vase fragilissimo. z ideo sũ-  
me pseruãdus. Nã dicit ap's. ij. cor. iij. Ha-  
bemus thesaurũ istũ in vasis fictilibus. Cũ ma-  
ioris vtutis ẽ in carne corruptibili suare ca-  
stitatẽ. Est thesaurus cũ malignissimo hoste. z  
ideo sũmme timendus sicut videmus q val-  
de est laudabile castruz debile defendere cõ-  
tra hostem fortissimum.

**¶** Tertio castitas hz excellẽs soliũ sup omis  
stellas qd figurat p thronũ de ebore grãdez.  
vt dz scij reg. x. Et nota q ebur ẽ frigidũ z so-  
lidũ z cãdidũ: frigidũ p̃ p̃cupiscẽtiã. soliduz p̃

firmā pseuerantiā/candidū per merā inocē-  
tiā. Item nota q̄ ebur si in pāno lineo mun-  
do iuoluatur: fumat pānū ne incendať. in quo  
significat q̄ infior castitas mētis fumat corp⁹  
exteri⁹ ab incendio libidinis.

Itē nota q̄ castitas hz Fructū yberrimū.  
Prō ergo castitas hz Lursum celerrimū  
yberrimū fructū. Et no Sertū pulcherrimū  
ta q̄ triplex ē fructus euāgelic⁹. s. tricesimus  
quē hz castitas puugalis/sexagesim⁹ quē hz  
castitas vidualis/cētesim⁹ quē hz castitas v̄  
ginalis. vt d̄z Maththei. xiiij.

¶ Secūdo castitas hz celerrimū motuz. Casti-  
tas enī cōsequit̄ deū triplicit̄. s. currēdo: na-  
tando: z volando. currit enī castus p bonam  
opationē: natat p internā deuotionē. volat  
p supnam p̄templationē. z sic sequit̄ agnum  
quēcūq̄ ierit. vt d̄z apo. xiiij.

¶ Tertio castitas hz pulcherrimū frū. nō enī  
solū hz aureolā p̄mij accidētalis. s̄ etiā aure-  
olā p̄mij effētial̄ Et nō q̄ triplex ē aureola. s.  
Virginū. Martyr. z Doctoz. Virginū: flo-  
rea. Martyr: gēma. Doctoz aurea.

¶ Aureola igit̄ v̄ginū ē florea. de q̄ d̄z. Lati.  
iiij. Ulei de libano spōsa mea. v̄i coronaberis  
s. aureola castitat̄. qz i scriptura castitas flos.

de merito castis corona de floribus datur. Et nota quod castitas istarum florum solo tactu marescit. quia tractus ipudice delectationis: castitatem omnino corrumpit. sicut enim flos sole presente decorum suum ostendit: nam flos ut videmus de nocte clauditur et oriente sole rursus expanditur: sic homo vere castus de castitate tantum coram deo non coram hominibus gloriatur dicente apostolo. *Sed et cor. i. Gloria nostra hec est testimonium conscientie nostre.*

**Aureola** vero martyrum est gemma. nam dicitur in psalmo. *Posuisti super caput eius coronam de lapide precioso.*

**Aureola** doctorum est aurea. De qua dicitur ecclesiastici. *xlv. Corona aurea super caput eius.*

Item nota quod Castitas indiget studiosa clausura. Castitatem decet preciosa cinctura.

Primo ergo Castitas lucet speciosa pictura. castitas debet habere clausuram studiosam. Nam

dicitur cantici. *iii. Ortus conclusus sorsor mea sponsa.*

Et nota quod in orto bene clauso non potest quis intrare nisi de alto: sic in homine casto qui habet clausuram continentie nullum desiderium debet intrare. nisi celeste tantum. si tamen ortus conclusus bestiis esset plenus clausura parum proficeret immo plus noceret quam prodesset. ita quando bestiales motus libidinis strepunt in mente parum aut nichil

valet clausura castitatis in carne Et ideo spō  
se dicitur Canticoꝝ quarto nō solum ort<sup>9</sup>  
conclusus: sed fons signatus. ortus cōclusus  
propter castitatem carnis: fons signatus pro  
pter puritatem mentis.

¶ Secundo castitas debet habere cincturaz  
preciosaz. quia dicitur Luce. xii. Sint lumbi  
vestri precincti: et lucerne ardentes in mani  
bus vris Et nota q̄ daniel vidit virū accictū  
renibus auro obrizo / qđ ē auz̄ preciosū val  
de vt dicit Danielis. x. Iohes in apocalip. vi  
dit filiū hoīs precinctū ad mamillas zona au  
rea. vt dicit apoc. i. qđ sc̄z ad duplicē castitatez  
referē. Nā zona aurea vel cictura renū signi  
ficat cor: p<sup>9</sup> castū. zona v̄o aurea inter mamil  
las significat cor mundū. qz vt dicit phus  
libro de aīalibus. Cor hominīs est inter ma  
millas aliquātulū declinās ad partē sinistrā.

¶ Tertio castitas debet habere picturā spe  
ciosam . sicut enim candor materialis vel al  
bedo est caput et fundamentū aliorum colo  
rum vt dicit phus: sic castitas est quasi caput  
et fundamentum aliaz virtutum z bonoz  
operum. Unde dicit gregorius q̄ nō ē op<sup>9</sup>  
bonum sine castitate.

¶ De virtutibus in communi. xxiiij. cap.



# **D**est tractatus de p̄ceptis

et cōsilijs: dicēdū ē de virtutib⁹ / do-  
nis / beatitudinibus ⁊ fructib⁹. Ista  
quatuor sunt quedā specialia icētua ad operā  
dum diuina p̄cepta ⁊ cōsilia euāgelica. Diffe-  
runt autē ista quatuor p hūc modū quia.

Virtutes faciunt operari recta.

Dona faciunt opari fidelit̄: ⁊ facil̄ expedire

Beatitudines faciunt operari perfecte.

Fruct⁹ faciūt opari delectabil̄ seu deliciose

**E**t nota q virtutes sunt septē. s. quatuor  
cardinales: ⁊ tres theologice. Cardinales sūt.

Sūt autē theologice **C** Prudētia **D** ūnt autē

Fides.

Fortitudo. qz theologī

Spes.

Temporātia ce hūt deū

Charitas.

Iusticia. vel bonum

in creatum p fine vel pro obiecto. Virtutes

cardinales habent bonū creatū pro obiecto

Præterea virtutes theologice respiciūt magis

vītā contēplatiuam: ⁊ ordinant hoīem ad de-

um. Cardinales v̄o ptinent ad vītā actiuā

et ordinant hoīem ad pximū. ⁊ iō ille dicun-

tur theologice id est diuine. a theos qđ ē d̄s:

et logos qđ ē s̄mo qz p̄ncipalit̄ sūt ad deum.

Sed cardinales dicuntur a cardine in q̄ ver-

titur ostiū. qz principaliter respiciunt vitam  
actiuam/ q̄ tota est nobilis sup cardinales v̄  
tutes. Unde tres virtutes theologice p̄tinēt  
ad mariā que intendit circa vnū id est circa  
bonū increatū/ qd̄ nō auferri ab ea nec mu-  
tatur. Quatuor v̄o cardinales pertinent ad  
marthā: que intendit circa multa z turbatur  
erga plurima. s. bona creata Sūt v̄o loca scri-  
pture vbi reperiunt̄ virtutes dona: beatitu-  
dines/ z fructus Virtutes theologice ponūt̄  
Prime cor. xiiij. Hūc aut̄ manēt fides/ speo:  
charitas: tria hec. Quatuor v̄o virtutes car-  
dinales ponuntur. Sapientie. viij. sobrieta-  
tem/ prudentiam/ doctrinam/ iusticiam. z for-  
titudinem: quibus nichil vtilius est in hac vi-  
ta hominibus ¶ Dona vero spiritus s̄c-  
ri sunt septem. scilicet.

Donum sapientie.

Donum intellectus.

Donum consilij.

Donū fortitudinis.

Donum pietatis.

Donum scientie. et

Donum timoris.

scientie et pietatis: et replebit eum spiritus  
timoris domini.

¶ Ista autem dona

ponuntur psal. xi.

Et requiescet sup

eum spiritus sapiē-

tie z intellectus/ spi-

ritus fortitudinis:

et consilij/ spiritus

et pietatis: et replebit eum spiritus

timoris domini.

**¶** Beatitudines aut sunt. viij. s. Paupertas  
Abicitas vel mansuetudo. Luctus. Esuries.  
Abifericordia. Abiudicia cordis. Pax. Justi  
cia. Iste ponuntur Abatthei. v.

**¶** Fructus spiritus sancti sunt. xij. s. Caritas  
Gaudiū. Pax. Sapia. Loganimitas. Boni  
tas. Bēignitas. Abiāfuetudo. Fides. Abode  
stia. Continētia. Castitas. Iste ponuntur ad  
galathas quinto.

**¶** Virtus sic diffinit in libro de spiritu z aia.  
Virtus est habitus mentis bene institute.

**¶** De virtute in cōi nota spaliū tria. scilicet.  
Eius p̄ciosā cōparationem.

Eius v̄tuosā opationē **¶** Cōpā ergo vir

Et<sup>9</sup> gratiosā p̄creationē tus trib<sup>9</sup> spaliū. s.

Ligno fructuoso.

Lapidi p̄cioso. z

Celesti paradiso.

**¶** P̄tio cōpatur li-

gno fructuoso. hō

enī absq; v̄tute est

sicut arbor siluestris v̄ vinea q̄ profert labru  
scas id est delectatiōes carnales vel glandes

q̄ sunt cibaria porcorū id est hoīm immūdoz

Sz si ramus v̄tutis tali arbori fuerit. insert<sup>9</sup>

totam arborē trahit ad naturam suam. z fac

eam ferre fructus optimos. qui letificant de

um z angelos. Luce. xv. Gaudiū est angelis

dei super vno peccatore zc. Hec ē illa arbor

pulcherrima cuius fructus nūnius ⁊ esca vni  
uerforum in ea. Danielis. iiii.

**E**scō cōparat lapidī p̄cioso . sic ei virtus  
q̄ est in viro iusto facit eū p̄ualere multis pec  
catorib<sup>9</sup> . Itā d̄r ecclesiastici . xvj . Melior ē vn<sup>9</sup> ti  
mēs deū q̄ mille filij ipij . De hoc lapide p̄cio  
fo d̄r ecclesiici . vj . Quasi lapidis v̄tus p̄batio  
erit in eis . s . opibus bonis . Tñ hodie multuz  
vilipēdit in tñ q̄ si eēt v̄ealis : a paucis eme  
ret . sicut gallus q̄ inuenit in sterq̄lino marga  
ritā ⁊ granū putridū : inspecta margarita eligit  
granū putridū sic hō mūdān<sup>9</sup> sp̄ta v̄tute : ap  
petit bonū t̄pale ⁊ trāsitoriū . ⁊ rō ē quare vi  
lipēdit v̄tus : qz nescit hō p̄ciū ei<sup>9</sup> . vt d̄r Job  
xxviij . Et p̄pter hoc d̄c saluator Math . viij .  
Ne mittatis margaritas āte porcos . i . hoies  
imūdos ⁊ mūdānos . qz plus volūt furfur car  
nalis ⁊ imūde delectationis : q̄ margaritas  
gratie vel virtutis .

**T**ertio cōparatur paradiso tā celesti q̄ ter  
restri . Terrestri cōparatur in tribus : scilicet  
In situs eminentia      **E**st enī primo pa  
In fructus opulentia      radisus locus altis  
In fontis effluentia      simus : ita q̄ aque di  
luuij vsqz ad illū locum nō peruenerūt . sic vi  
ri religiosi vel virtuosī vitā habēt eminetem

inftar paradisi: ita q̄ nūnq̄ submergunt̄ di-  
luuio pcti. Unde dicit sap̄. in p̄sona viri iusti  
Ecclesiastici ultimo. Exaltasti super terram ha-  
bitationem meam.

**¶** Est sc̄do paradysus loc⁹ fructib⁹ opulētus. p̄-  
ducit ei om̄ne lignum pulchru⁹ visa: z ad ves-  
cendū suauē gen̄. iij. sic vir iustus vel v̄tuos⁹  
om̄ne lignum pulchrū visu producit per hone-  
stā p̄uersionez. ad vescendū suauē: per bo-  
nā opationē z internā deuotionez. Tū dicit̄  
Ecclesiastici. xxiiij. in persona viri virtuosi Flo-  
res mei fructus honoris z honestatis.

**¶** Est nichilo⁹ paradysus terrestris locus aq̄s  
irrigu⁹. Nā d̄f̄ Gen̄. ij. q̄ fluuius egrediebāt̄  
de loco voluptatis ad irrigādū paradysuz: q̄  
inde diuidit̄ in q̄ttuor capita. Paradisi fluui-  
us v̄tus ē vel gr̄a: q̄ de fonte diuinitatis ori-  
tur. q̄ttuor capita sūt q̄ttuor principales v̄tu-  
tes v̄l cardinales q̄ a gr̄a diriuātur. s. iusticia  
tēperātia/p̄rudētia/fortitudo. Iusticia h̄z lo-  
cū i reb⁹ certis. nō ei p̄t̄ eē iusticia vel iusta  
sentēcia nisi in reb⁹ certis. P̄rudētia h̄z locū  
in dubijs Tēperantia habet locum in prospe-  
ris. et Fortitudo in aduersis.

**¶** Cōparatur aut̄ v̄tus paradiso celesti in quat-  
tuor. Est ei paradysus celestis: h̄ratio dei/lo

cus gaudiij/locuo lucis/z locuo ordiati amo-  
ris. Talis ē aīa viri iusti z vtuosi. nā ibi ē ha-  
bitatio diuīe grē/ibi ē gaudiū bonē psciētie/  
ibi ē lux vītatis/ibi ē amor charitatī. De tali  
padiso dī Ecclīasticī. xl. Bīa sic padis<sup>9</sup> in bñ-  
dictiōib<sup>9</sup>. Ecōuerso aīa pctōris nō dicit pa-  
radisus: s̄ potius īfernus. h̄z ei quattuor ma-  
la opposita bonis supradictis. Ip̄a ei ē hita-  
tio nō dei sed demonū. ip̄a nāq; loco gaudiij  
hēt rem orsus psciētie/loco lucis h̄z tenebras  
ignorantie/loco amoris ordiati habet ignez  
p̄cupiscētie. Un̄ de tali īferno dī ysa. xxxviii.  
Quia non īfernus cōfitebitur tibi. i. anima  
peccatoris: que est quasi locuo infernalis.

¶ Itē vtuō vel grā cōparat alijs trib<sup>9</sup>. scz.  
Signo vel caracteri      ¶ Virt<sup>9</sup> ei ē signū  
p̄recio vel pignori      v̄l caract<sup>r</sup> p̄destinati  
Oleo vel vnctioni      onis: sicut ei pastor  
signat oues signo quo distinguit oues pp̄rias  
ab extraneo: sic de<sup>9</sup> q̄ est pastor aīaz n̄raz.  
Job. x. ponit in ouibus suis signuz gratie et  
vtutis quo distinguit oues ab hedis De hoc  
signo dī Ephe. i. Nolite p̄ristare sp̄z scuñ di  
in q̄ signati estis in die redēptiōis. i. grē/vtu-  
tis/z veritatis. Et debemus cōsiderare quat-  
tuor signa quibus electos suos signat deus.





sa, et ab vtrisque leditur et supatur. Nam ipse decipit prospera et aduersa. propter quod monet apostolus ad Roma. xiiij Induamur arma lucio/ idest arma virtutis. vt dicit glosa.

**V**irt<sup>9</sup> est p<sup>o</sup>benda nobilis. q<sup>o</sup>d patet ex duobus. s. ex pte dantiu et ex pte recipientiu. seu ex pte dantis: et ex parte recipientis. Sicut ei papa et alij prelati p<sup>o</sup>seuerunt sibi retinere collatione pingue vel p<sup>o</sup>benda nobile vel nobilius ita deus collatione huius nobilis p<sup>o</sup>bende. s. virtutis vel gr<sup>e</sup> retinuit ad manum suam. iuxta illud psal. B<sup>e</sup>nam et gl<sup>o</sup>riam dabit d<sup>o</sup>ns. Nullus enim alius habet has p<sup>o</sup>bendas p<sup>o</sup>ferre. Ex parte recipientis patet nobilitas huius nobilis p<sup>o</sup>bende. q<sup>o</sup>d p<sup>o</sup>benda virtutis vel gr<sup>e</sup> nunq<sup>o</sup>d p<sup>o</sup>feratur nisi amicis et caris. alia namq<sup>o</sup>d bona naturalia et t<sup>o</sup>poralia quasi viles p<sup>o</sup>bende vel co<sup>o</sup>sedant indifferentem inimicis et amicis. T<sup>u</sup>m dicit aug. de ciuitate dei. Interdu abundat plus in talibus inimici q<sup>o</sup>d amici .i. peccatores q<sup>o</sup>d iusti.

**E**st nichilo<sup>9</sup> virtus vel gr<sup>a</sup> quasi possessio optia Sicut e<sup>o</sup> bene sedet possessio q<sup>o</sup> est p<sup>o</sup>pe ciuitate/ meli<sup>9</sup> que e<sup>o</sup> iuxta muros ciuitatis: sed optime que est iuxta muros/ propter securitate clausure vel hitatois: sic poptime sedet virt<sup>9</sup> q<sup>o</sup> est in secreto cordis.

rat seneca de quodā philosopho: q̄ vxore ca-  
 pta ⁊ liberis: cū solus ex incēdio euasisset in-  
 terrogat⁹ a tyrāno q̄d amisisset: dixit. Nichil  
 inq̄t perdidit. nā bona mea mecū sunt. Bona  
 nāq̄ interiora sicut sūt virtutes vel gr̄a non  
 possūt auferri. vt vulgo dicit̄ nec vento nec  
 gelu. Et ideo dicit̄ in psal. Dis gloria ei⁹o fi-  
 lie regis ab itus. Filia regis ē aīa fidelis cui⁹  
 tota gl̄ia ē de interiori possessione virtutis.

**De caritate. xxv. capitulum.**

**Caritas ē dilectio qua diligit̄**  
 d̄s p̄pter se: ⁊ p̄xim⁹ p̄pter deum vel in deo  
 Libro .iij. setētiar. Di. xxvij. **De caritate**  
 nota specialiter tria scilicet.

Eius typum figuralem	<b>C</b> irca primū sciē
Eius actū virtualesm	dū q̄ multiplex ē ty
Eius fructū finalem	pus vel figura cui
caritas comparatur.	Primo ei cōparatur.
Auro probato	<b>C</b> hā sicut auruz in
Ferro ignito.	valore excedit om̄ia
Clino condito	metalla : sic caritas
excedet oēs vtutes: ⁊ oīa bona opera. P̄rie	
ad cor. xiiij. Ab aīo: aut horum ē caritas. <b>De</b>	

hoc at auro p̄cioso d̄r apoc̄. iij. Suadeo tibi  
emere aurū ignitū z p̄batū vt locuples fias.

**C**aritas autem ē sicut ferrum ignitum qđ  
molle et ductile: frigidum vero durū z rebel-  
le. sic anima sine caritate est dura et rebellis  
per maliciam: ignita vero caritate est ducti-  
lis per obedientiam et mollis per misericor-  
diā. Unde caritas de corde lapideo facit cor  
carnēū. i. dulce z piū. Ezechielis. xxxvj.

**C**aritas nichilominus est sicut vinum con-  
ditum quod dicitur nectar. Nam vinum ne-  
ctaricum vel conditum est dulce acutuz z for-  
te. In his tribus que habet vinum condituz  
innuitur triplex inodus diligendi deum.

Diligendus est enim deus fortiter pruden-  
ter et perseveranter. vt dicit. Bernardus. In  
hoc autem excedit caritas vinum q̄tūcunq̄  
dulce vel condituz. quia caritas est a deo dul-  
cis q̄ omne amarum dulcescit cum vino cari-  
tatis. Hoc est vinum de quo dicitur Cantico-  
rum octauo: Dabo tibi poculum ex vino cō-  
dito. Deus enim potat animam conditaz vi-  
no caritatis et inobriat eaz nectare sui dulcis  
amoris.

**I**tem caritas comparatur alijs tribus. scz.

**A**ui predā rapiēti **C**haritas enī ē sicut  
Māi mare nauigāti: auis generosa q̄ vi-  
Abortī carnē p̄mēti. ut de p̄da, sicut acci-  
piter ⁊ falco: ⁊ aquila. iste nāq̄ aues nobiles  
vix v̄ nunq̄ tangūt terrā nisi q̄n rapiūt pre-  
dam. sic hoīes caritatem habentes bona ista  
transitoria nō tangūt vel terrena p̄ affectum  
nisi q̄rendo solūmodo simplicē victū. In q̄-  
rum persona dicit apl's p̄ Prime thimothe. vi.  
Hūtes alimēta et q̄b⁹ tegamur: hīs p̄tenti si-  
mua. Sicut etiā aquilā nulla auis effugit: sic  
caritatem nulluz bonum opus euadit. Hec  
est aquila grandis magnarum alarum sicut  
d̄r Ezechie. x. Ale eius sunt due scilicet dile-  
ctio dei ⁊ p̄ximī.

**C**haritas etiā ē sicut nauis maris. Nam sic  
illa nō vadit nisi q̄ ducit eā flatus vēti: sic qui  
habet charitatē nauigādo p̄ mare hui⁹ mun-  
di solū ducit flatus spūs s̄ctī. sicut illa celestia  
aīalia de q̄b⁹ d̄r eze. i. q̄ vbi erat petus sp̄s  
illuc gradiebātur. Hec est nauis de qua dicit  
puer. vltio: Facta est q̄si nauis istoz id est  
mercatoris. vt dicit p̄p̄as.

**C**haritas nichilo⁹ ē sicut mors d̄r Can-  
ticoz. viij. Fortis est vt mors dilectio. Nam si-  
cut mors p̄mit carnē. sic charitas carnalita-

tem. et sicut mors aufert sensum mortuo: sic caritas facit homines in seipsum mundo. et sicut mors facit ut pulvis id est corpus reuertatur in terram suam / et spiritus redeat ad dominum suum qui fecit illum. ut dicit Ecclesiastes ultio: sic caritas facit considerare proprie carnis fragilitatem / et facit desiderare sempiternam spiritus felicitatem.

**U**ltimo nota quod caritas tribus alijs comparatur. Est enim caritas.

Sicut funis bene tortus. Caritas enim comparatur  
Sicut canis bene doctus funi bene torto. nam sicut  
Sicut later bene coctus funis bene tortus est valde  
fortis: sic caritas est indissolubilis. quod dicit apostolus. Ro. viij. Quid nos separabit a caritate dei: quasi dicat nichil. et hec caritas fortior est omni fune. Non est enim aliquid aliud funis / quod non valeat rumpere ignis vel gladius caritas autem nunquam potest rumpi / nec igne tribulationis nec gladio mortis. Iste funis caritatis indissolubilis proponitur ex tribus funiculis. scilicet de corde puro / et conscientia bona / et fide non ficta. ut dicitur i. thim. i. Et hic est enim ille funiculus triplex qui difficile rumpitur. ut dicitur ecclesiastici. iij. Caritas etiam comparatur cani bene docto adventionem. sicut enim canis sequens pedem non sentit spinam: sic qui caritatem habet et sentit odorem paradisi

quasi non sentit spiritum id est tribulationem huius  
mundi In persona talis potest dici et scribitur  
prover. xxiiij. Vulneraverunt me sed non do-  
lui. traxerunt me et ego non sensi

**C**onparatur nichilominus lateri bene cocto. sicut  
enim later bene coctus facit solidum fundamentum et  
si male sit coctus facit ruinosum. sic homo bene coctus  
per caritatis incendiū habet optimū et virtuosū  
fundamentū. De quo dicit apostolus Ephes. iij. In ca-  
ritate radicati et fundati. Sed later male coctus  
id est homo tepidus et charitatis modice: cito  
dissolvitur et convertitur in lutum carnis concupiscē-  
cie. Tales lateres male cocti sunt lateres egi-  
pti qui sola palea dominus esse cocti. ut legitur Exo. v.

**I**tem charitas alijs tribus comparatur. scilicet.  
Arbori vel ligno. Charitas enim est sicut  
Oneri vel iugo. arbor vel lignum fructuo-  
sum in quo pendent  
glutino vel cemento sum in quo pendent  
fructus pietatis flores honestatis folia ve-  
ritatis. et sicut de arbore refecantur ramu-  
sculi: ut arbor melius crescat et proficiat. sic  
refecandi sunt amores inordinati: ut amor dei  
fortius invalescat. Tunc bonus agriola ut hor-  
tolanus purgat palmitem ferentem ructum: ut  
fructum plus afferat. Johannis. xv.

**C**haritas enim est sicut onus leve et iugum

suave. est enim onus leue z alleuians sicut in  
auibus ala. et sicut in equis quadriga. Nam  
sicut auis cum onere alarum auis volat ve-  
locius / z equus cum onere quadriga portat  
duplum facilius: sic onus penitentia z tribu-  
lationis facilius z per duplum portatur cum  
alleuiatur in onere charitatis. Ipsa enim est  
iugum suave. Et causa huius suauitatis est  
quia christus in cruce subiit illud iugum / et  
adhuc sub eo vult esse nobiscum. Unde iste  
portat quasi totum pondus vel maiorem p-  
tem ponderis. et ideo non est mirum si iugū  
charitatis est suave. propter quod dñ. Mat.  
xj. Iugū eī meū suave ē: z on⁹ meū leue.

**C**haritas nichilominus est sicut glutinū vt  
cimentum. Nam sicut glutino iunguntur as-  
seres / vel cemento lapides: sic charitate vni-  
untur fideles. Hoc glutino vel bitumine lini-  
ta fuit specialiter archa noe. genef. vi. Unde  
si archa ecclesie non vniiretur virtute huius  
glutini: esset in periculo submergendi. Hoc  
enim virtuoso cemento vniuntur lapides vi-  
ui in spirituali edificio. et cum isto cemento  
fit murus ecclesie fortissimus sine quo / es-  
set ecclesia quasi aceruus lapidum ruine



propinquus. sicut dicit Hieremie xxvi. Hierusalem in a ceruum lapidum erit.

Item charitas eleganter et proprie tribus alijs comparatur scilicet.

Fonti naturali. Charitas quidem est sicut  
Vestis nuptiali. sicut fons naturalis. Sicut  
Igni virtuali. enim aqua fontis natu-

ralis in hyeme est calida: sic charitas feruet in tribulatione. et sicut aqua fontis est frigida vel frigescit interi⁹ / cum calor inualescit exteri⁹ sic ei interi⁹ repescit amor dei cum inualescit exteri⁹ amor mundi. De hac aqua fontis mundani dicitur. Iohannis quarto. Quis qui biberit ex aqua hac: sitiet et iterum quia ut vulgo dicitur talis aqua inflat / et non satiat. Sed de aqua fontis diuini dicitur ibidem. Aqua quam ego dabo fiet in eo fons aqua salientis in vitam eternam.

Charitas enim est sicut vestis nuptialis. De qua habetur. Mathei. xxij. quod ille qui ea caruit fuit eiect⁹ de nuptijs. sic qui non habet caritatis tunicam / non venit ad cenam eternam. Et nota quod charitas dicitur vestis nuptialis. quia tegit turpitudinem peccatorum / quia protegit a frigore tentationum / quia ornat munere donorum. Psalmista. Astitit regina a dextris tuis in vesti. etc. quia in malicia satiati sunt

vidit hoīem id est totum cetum maloz/ nō vestitum veste nuptiali id est fidem non habentem siue caritatem.

¶ Et nota q̄ vestis caritatis a quattuor precipue cōmēdatur/ a quibus consuevit commendari vestis nuptialis scilicet.

Ab artificio. ¶ Cōmēdatur ergo vestis caritatis ab artificio. qz magno studio componitur a dō  
 A materia. caritatis ab artificio. qz magno studio componitur a dō  
 A colore. iuxta illud psal. Annunciate inter gentes studia eius. Hec enim sunt studia diuina: vt componāt in nobis charitatis indumenta.

¶ Commendatur etiam hec vestis a materia. nam alie vestes sunt vel de vellerib⁹ aīaliū/ vt vestis lanca vel de corticib⁹ herbarū vt vestis lineā. vel de viscerib⁹ vermium/ vt vestis serica: vestis autē charitatis fit ex gratia spūssancti: et de visceribus casti. Unde signāter dicit apostolus ad Ro. xiiij. Induimini dominum iesum christum.

¶ Commendatur autem hec vestis a colore est autem duplex color huius vestis. s. byssin⁹ et purpure⁹. z sicut rubeus color optime sedet sup byssinuz/ vel cādidū: sic charitas optime stat super hoīem castuz. puer. xxxj. Bis-

luis et purpura indumentum eius.

Commendatur autem hec vestis a fragrantia. Lanticozum. iij. Odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris. et ideo qui portat hanc vestem meretur benedictionem: sicut iacob genesis xxvij. Statim vt ysaac sensit vestimentorum eius fragrantiam. benedicens ait. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni. Caritas patiens est/benigna est/non emulat/nō agit perperas/non inflat/non est ambitiosa. non querit que sua sunt/non irritatur/nō cogitat malum/non gaudet super iniquitate/congaudet autē veritati/omnia suffert/omnia credit/omnia sperat/omnia sustinet:charitas nunq̄ excidit.

Item vestis charitatis habet duas pecias quatuor sagittas: et sexdecim simbras v'l crepas. Est enī ptita sicut tunica nobilis domicelli. due pecie eius sunt dilectio dei et proximi. In parte dextra est pecia dilectionis dei in parte sinistra est pecia dilectionis proximi. vna ē de bisso: alia de purpura. In idumēto ei⁹ quatuor sagitte ponūt. Luce. x. Diliges dominū deū tuū ex toto corde et̄. Sexdecim simbrie vel crepe ponunt. sicut supradictum est charitas patiens ē: et̄. Psal. ad cor. xiiij.

**C**haritas parat igni in decē. Nam primo ignis est virtuosior oib<sup>9</sup> elemētis: sic iter omnes virtutes efficacior ē virtus charitatis. Luce. xii. Ignem veni mittere in terras. In hoc autē charitas excellit ignem. qz aq̄ extinguit ignē naturalē: s̄ aque multe nō poterūt extinguere charitatē. vt dī Lanticoz. viij.

**S**ecundo ignis ardet et lucet. sic caritas in homine ardet p̄ affectū. et lucet per exēplū. sicut iohānes bap. de q̄ dī. Jo. v. Ille enī erat lucerna ardens et lucens. **T**ertio ignis frigidum ferrū accendit et etiā carbonē extinctū sic incēdiū charitatis expellit ab hoīe gelu avaricie et etiā mortē culpe. et facit viuere sic carbonē extinctum. vt dī p̄ dīe ioh. iij. Trāslati sum<sup>9</sup> de morte ad vitā. qm̄ diligim<sup>9</sup> s̄ res.

**Q**uaro ignis incinerat. sic virt<sup>9</sup> et incēdiū charitatis redigit hoīez i cinerē hūilitat̄. vñ dicebat abrahā gen. xvij. Loqr̄ ad deū meū cum sim puluis et cinis. **Q**uinto ignis sp̄ tēdit sursum. sic caritas facit ascēdere sursum v̄ ad celū per desiderīū. Vñ dicebat ap̄ls. Phēlippen̄. i. Cupio dissolui. et esse cum. xp̄o.

**S**exto ignis sp̄ ē i motu. sic caritas sp̄ ē i aliq̄ bono actu. Nam sic dīc̄ greg. Amoz dei nūq̄ ē ocios<sup>9</sup>. opat̄ ei maḡ si ē. si aut̄ opari renuerit amor non est.

**S**eptimo ignis auferit rubiginē a ferro: sic caritas tollit rubiginē pcti. **Uñ** dicitur deus: **iiiij.** Deus aut noster ignis est vsqz ad psumptionē deuorās. s. peccati rubiginēz per suā ignitam dilectionem.

**S**exto ignis scintillas emittit: sic caritas mētez deuotā scintillas celestiu' desiderioꝝ emittere facit. sicut legit Danielis. **x.** Vir desideriorum es.

**Q**uinto ignis facit ollam feruere / z olle feruēti nō incidūt musce. sic mens q̄ per caritate fertur: muscas tētatiōis nō timet. **D**yabolus aut propter infestationē tentationū / in alia nomina sua vocatur beelzebub qui interpretatur deus vel pater muscarū. **Luce. xij.**

**D**ecimo ignis fuit lāpades a mure. mus nanqz cū lampadē extinctam p̄spicit: mox bibit oleū. s. ipm nō audet sugere q̄dū p̄spicit lāpades ardere sic charitas ardēs in aīo / oleum gr̄e custodit a spū maligno. hoc oleū uolunt prudentes x̄gines in suis lampadibus habere: ut cū spōso valeant ad nuptias intrare. **Mathei. xxv.** **D**e fide. **xxvj. capitulū.**

**F**ides ē virtus qua ea que ad fū damentū religōis p̄tinēt firmiter credūtur

Libro. iij. sententiarum. **De fide nota specialiter tria scilicet.**

**Eius typū speciosū.** **¶** Primo dico qd fides  
**Eius actū vtuosum.** hz typū speciosū vel fi  
**Eius fructū gñosum.** gurā mltiplicē / cui ele  
 ganter vel strenue vel congrue comparatur.  
**Et primo comparatur tribus. scilicet**

**Arche testamēti.** **¶** Fides qdē est sic ar  
**Stelle firmamēti.** z cha testamēti. **¶** Mā dī  
**¶** Petre fundamēti **¶** Exo. xxv. Propicia  
 toriū nō excedit archaz. s̄ archa ppiciatoriū  
 sic per fidē / z nunq̄ sine fide habetur ppicia  
 tio pctōz. **¶** Fides etiā ē sicut stella firma  
 mēti z p̄cipue dī stella maris: qz nauigātibus  
 ofidit portū gr̄e siue salutis. Dicitur etiā stel  
 la matutinalis qz preuenit solē iusticie. Dicit  
 tur nichilomin⁹ stella oriētalis: qz ducit reges  
 spirituales / z facit eos xp̄z adorare, sicut illa  
 de qua scribitur **Mathei. ij.**

**¶** Fides etiā ē sic petra fūdamēti. Nam sicut  
 edificiū est solidū qd ē supra petrā fūdatū v̄  
 locatū sic structurā vtutū z oē spūale edificiū  
 optime locatur supra fidei fūdamētū. Unde  
 dicit dñs petro **Mathei. xvj.** Super hanc pe  
 trā edificabo ecclesiā meā. **¶** Itē fides alijs  
 tribus bene p̄grue p̄paratur. Figuratur enī.

Per mūdū speculū ¶ Fides nāq̄ p̄parat  
Per dextrū oculū. et speculo mundo. q̄a sic  
Per sponse anulū turr̄is magna in modi  
co speculo cernit̄: sic maiestas et magnitudo  
diuina ī speculo fidei representat̄. Bene ipsa  
ē speculū. sine macula. vt dicit̄ Sapientie. vij.  
¶ Fides etiā p̄parat̄ oculo dextro. sinister oca-  
lus ē ratio q̄ solū de naturalib⁹ iudicat. dex-  
ter vero ē fides q̄ oīa tā naturalia q̄ miracu-  
la determinat z itellectū in obsequiū xp̄i cap-  
tiuat. vt dicit ap̄ls sc̄de cor. x. Et sicut q̄ ami-  
sit oculū dextrū īutilis ē ad bella. q̄ scutū op-  
it̄ sinistrū z sic nullū h̄z oculū quō videat feri-  
re vel cauere aduersariū: sic q̄ nō h̄z fidē: īu-  
tilis ē ad pugnā sp̄ialē. Ulū naas dicit hoib⁹  
vel viris iabez galaad. In hoc feriā vobiscuz  
fedus: vt eruā oīz oculos dextros. Primi reg.  
xj. Naas interpretatur serpēo vel coluber. z si-  
gnat serpētē antiquū. i. dyabolū q̄ nitit̄ eruere  
oculū dextrū. i. fidē. vt ad bellū sp̄iale hoīem  
reddat īutilē. Sp̄e ei ē coru⁹ infernalis. qui  
cū cadanera innenit: primo oculū inuadit.  
¶ Fides insup p̄parat̄ anulo. q̄ sicut in su-  
barratiōe sp̄ose anul⁹ in digito ponit̄ ad or-  
nationē: sic fides ornat rōem. q̄ per digitū ī-  
telligitur: quia discernit. z sic aīa a deo sp̄ia-  
liter desponsat̄. Nā d̄r Osce. ij. Sponsabo te



mibi i fide. Anul<sup>9</sup> iste ē argēt<sup>9</sup> pōt dici eo q̄  
fides istar argēti luceat per verā cognicionē  
z resonat per perfectā confessionem. Quia  
dicitur ad Ro. x. Corde creditur ad iusticiā  
ore autem confessio fit ad salutem.

Item fides cōparatur alijs tribus .s. Signo  
vexillari. Scuto militari. ei radio solari.

**F**ides enī est sicut vexillū regis. Nam sic  
vexillum regis mōstrat q̄ rex ē p̄s in acie/  
maxime vt terreātur hostes: sic fides ē signū  
q̄ rex regum scilicet deus presens est in pu-  
gna vel tentatioue: vt fugiant demones. Et  
iō dī p̄ime petri. v. Cui resistite fortes in fi-  
de. Sicut ei vexillū regis i signū dñi ponitur  
in arcem vr̄bis: sic fides locatur in arce men-  
tis id est in eminentia rationis. De hoc ve-  
xillari signo dicitur ysaias. xj. Leuabit domi-  
nus signum in nationes id est fidem super  
credentes.

**F**ides etiā est sicut militare scutum. Nam sic  
scutū ponitur ad sinistrā partem: sic fides p̄ci-  
pue armat hoīez cōtra aduersitatē. z sic scutū  
portatur a parte cordis quod ē in sinistra pte  
hoīs: sic fides est armatura mētis. z sicut scu-  
tū est triangulū: ita fides credit deū trinum z  
vnū. De hoc scuto dic̄ ap̄ls Ephe. vj. In om-

nibus sumentes scutum fidei.

**F**ides nichilomin<sup>9</sup> ē sic sol vel solis radius  
Nā sicut sol videt solū pprijs radijs/nō tor-  
chis vel cādelis: sic deus videt solū radio fi-  
dei/ q̄ solū inuitit luci prime v̄itatis/ non tor-  
chis. i. lumini naturalis rōnio. Cū dicit am-  
bro. In his q̄ fidei sūt/ piscatorib<sup>9</sup> credit/ non  
dyalecticis De hoc lūe vel radio fidei pōt in-  
telligi qđ dicitur Ecclesiastes. xj. Dulce lumē/ z  
dlectabile ē oculis videre solē. Tū nota q̄ sol  
nō videt in propria rota nisi ab aq̄la. sic deus  
non videt in ppria essentia nisi ab aia valde  
deuota/ z pēnis cōtēplationis eleuata. Item  
cecus nō videt solē/ sed tū credit videnti. nō  
videt viā: z tū credit canī ducēti. nec videt lo-  
cū pfundum: z tū credit baculo tangēti/ z tē-  
tanti. ita simplices q̄ per se sacramēta nō vi-  
dēt: vidētib<sup>9</sup>. i. prelatio z pastorib<sup>9</sup> suis se cō-  
mittere debēt. sicut cecus p̄mittit se ductori/  
z sicut ovis p̄mittit se pastori. Tamē summū  
periculum est quando ipsi pastores vel duc-  
tores ceci sunt z ignorantes. qz dicit veritas  
Math. xv. Si cecus ceco ducatum prestat:  
ambo in foueam cadunt.

**T**re fides tribus alijs cōparatur. scilicet.  
Solūne sacramētali. **F**ides nāq̄ ē sic co-

Aurore spūali. et lūna illa q̄ precedebat  
 Luci primordiali. p̄plm̄ isrl̄ in exitu d̄ egi  
 pto. Nā illa ex parte isrl̄ erat lucida: ⁊ ex pte  
 egyptioꝝ tenebrosa. sic fides credētib⁹ lucet/  
 ⁊ infidelibus est obscura quia ipsi sunt rebel  
 les lumini. vt dicitur Job. xxiiij.

¶ Fides etiā ē sicut auroza. Nā sicut illa est  
 exosa latronib⁹: sic fides odiosa ē demonib⁹  
 q̄ sūt latrones aiay. De ip̄is ei d̄r Job. xxiiij  
 Si subito apparuerit auroza: arbitratur um  
 bra mortis. ¶ Fides aut̄ nichilo⁹ est sicut  
 lux primo creata. Nā sicut illa primū opus ē  
 maiori mundo: sic fides p̄ma v̄tus in minori  
 mūdo. hoc ē in corde hūano. ⁊ iō cū sit p̄mo  
 genita: speāl̄it̄ b̄ndici meret̄: sicut antiq̄ p̄mo  
 sc̄ita b̄ndicebāt. Vñ d̄r de talib⁹. Qui ex fi  
 de sūt: benedicentur cū fideli abraham. Ad  
 gal. iij.

¶ Item nota q̄ fides ad hoc q̄ sit  
 commendabilis: debet habere tria. scz.

Veridicā confessionem. ¶ Primo ergo fi  
 Magnificā deuotionem. des dz h̄re veridi  
 Catholicā p̄bationem. cā cōfessionem. s.  
 vt vez dicat/ ne aliud dicat: aliud credat: ali  
 ter viuat. vt scz fides sit viua nō mortua. ve  
 ra non ficta. res ei mortua pp̄rie non est res  
 nisi equoꝛe. sicut hō mortuus non est hō. res

etiã ficta nō ē proprie dicēda res sicut leo p̄-  
ctus nō ē leo verus. nec denari⁹ falsus sicut  
ille q̄ est de auricalco : q̄ d̄z esse de auro nō ē  
verus denarius. tales sunt falsi et ficti xp̄ani  
De qb⁹ of̄ ad Tytū .i. Cōfitētur se nosse deū  
factis aut̄ negāt. Tales sunt sicut chimera q̄  
est res tm̄ ficta : ⁊ tm̄ nichil ē in rerū natura Si  
des veridica est que vex dicit sic viuēdo : si-  
cut credit / sic credēdo sicut dicit. Talis ē mo-  
neta vera ad emendū paradifum. et vera ar-  
bor ⁊ generosa : ad p̄ducēdū frondes diuine  
dilectiōis / folia salutifere cōfessionis / flores  
honeste p̄uersatiōis / ⁊ fruct⁹ bōe operatiōis  
Cōscō debz habere deuotionē magnificaz  
Et ē notādū q̄ fides ostēditur eē magnifica  
in trib⁹. Primo vt in solo deo cōfidat  
etiã si naturalis rō contradicat. Talē fidē ha-  
buit abrahā / qui vetulus de vetula ⁊ sterili  
oēm rōem credidit deo p̄mittēti q̄ hēret se-  
mē : in quo b̄ndicerent̄ oēs gētes. vt dicitur  
Gen. xv Credidit abrahā deo : ⁊ reputatū est  
ei ad iusticiā. Talē fidē nō habuit thomas q̄  
noluit credere q̄ xp̄s resurrexisset a mortuis  
nisi ocul⁹ videret ⁊ manib⁹ p̄trectaret. Tales  
sunt illi q̄ nolūt credere vel mutare nisi sub  
bono pignore. De tali modica fide dicit Bre

gorius. Fides non habet meritum: cui hūana ratio prebet experimentum.

**S**ecundo fides ē magna si in aduersitate non deficiat: s̄ tūc plus inualescat. De q̄ dicit saluator a Matthei. xvij. Si habueritis fidē sicut granū sinapis etc. Granū sinapis quāto plus teritur: tāto fortius viget. talis fuit fides martyru: qui per fidem vicerūt regna / ludibria / verbera insup vincula / z carceres. De hac fide dicitur p̄ n̄me iohānis q̄nto. Hec ē victoria q̄ vincit mūdū: fides vestra. Talē fidē nō habuit petrus q̄ videns ventū validū / tunit it: z statī verit̄ fuit. cui dixit saluator a Math. xiiij. Adhodie fidei quare dubitasti? Sic multi infideles v̄tuz validū tribulatiōis vidētes statim titubant z mergunt̄ in mari tētatiōis vel desperationis: quod est mare mortuum / in quo nichil potest viuere.

**T**ertio fides est magna: si homo propter dilationem petere non desistat: quousq; obtineat. Talem fidez habuit mulier chanea que q̄tūcunq; fuisset a christo repulsa non quieuit a prece quousq; fuit exaudita. Unde dicit p̄ al. a Math. xv. Mulier magna ē fides tua: fiat tibi sicut petisti. quia vt vulgo dicit̄. Quod differtur: non aufertur.

**C**ſtē fides dicitur hęc pfeſſionē catholicā Et no-  
tandū q̄ catholica pfeſſio chriſtiana cōtinet  
duodecī articulos fidei: qui in ſimbolo apo-  
ſtolico cōtinentē. ſ. Credo in deū zc. Sūt autē  
duodecī articuli: qz duodecī ſunt ap̄li. quili-  
bet autē duodecī ap̄loꝝ poſuit ī ſimbolo ſuoz  
**C** Petrus autē dixit Credo in deū (articulū  
patrem zc. Iſte articulus ptinet ad p̄ez. Et  
eſt ſciendū q̄ aliud ē credere in deū / z aliud  
credere deo. Credere deo: ē credere q̄ vera  
ſunt q̄ dicūtur de deo. z ſic poſſumus crede-  
re / z credem⁹ petro z paulo. Sed credere in  
deū vt dicit aug. eſt credēdo amare / creden-  
do in eū per amorē ire / z in euz vel eius mē-  
bris incorporari. Nota de iſto articulo cum  
d̄r patrem oīpotentē / qz ipſe eſt deus pater:  
non de eſt ſibi bona voluntas. quia omni-  
potens non de eſt ſibi poteſtas iplendi qd̄ p̄mit-  
tit. qz d̄r in pſal. *Dia quecūqz voluit fecit.*  
**C** Andreas dixit. Et in ieſum chriſtum filiu  
eius vnīcū dñm n̄m. Iſte articulus pertinet  
ad diuinitatem filij. Et nota q̄ ſpecialit̄ chri-  
ſtus d̄r dñs noſter: quia proprie dñatur no-  
bis duplici iure. ſcilicet iure creationis: quia  
nos creauit / z fecit. z iure redēptōis. qz nos  
magno precio. ſ. ſanguine ſuo redemit. vt ait

apostolus. **P**recoz. vi. Empti enim estis p̄cio magno.

**C** Jacobus maior dixit. **Q**ui cōceptus ē de spū sancto natus ex maria v̄gine. **I**ste articulus est p̄mus q̄ ptinet ad hūanitatē. **E**t nota q̄ maria mater dei caruit in cōceptiōe culpa. et iō d̄r xp̄s de spū sancto p̄ceptus: qz sine culpa fuit qd̄ spū sanctus fecit in natiuitate filij. **C**aruit etiā pena. z iō d̄r xp̄us de v̄gine natus: qz nullā penā sensit nec dānum sustinuit. quia virgo peperit: z post partum v̄go permansit. et in hoc christus dedit exemplū filiis omnibus vt nullum dānum nutricibus vel progenitorib⁹ suis inferrent.

**C** Johānes dixit **P**assus sub pontio pilato crucifixus mortuus et sepult⁹. **I**ste articulus ptinet ad humanitatē. **E**t nota quatuor ī h̄ articulo p̄ qb⁹ z ī qb⁹ uō solū grati eē debemus redēptori nostro: sed etiā specialit̄ ī his quatuor ipsum imitari. **C**hristus ei ē passus vt nos patiamur. s. h̄ndo patiētā in aduersitatib⁹ z tribulatōib⁹ n̄ris. **C**hristus etiā crucifix⁹ est: vt nos per penitētā crucifigamus carnē nostraz cum vicijis z concupiscētijis. **C**hristus etiā mortuus est scilicet in cruce: vt cruce penitentie vsqz ad mortem perseueremus



**Christus nichilominus sepultus est: vt nos terram nostre mortalitatis consideremus / z cum cinere nostre mortalitatis ad modū carnis salte. superbiam cōdiāmus. qz carnes cito putrescūt z corrūpuntur. nisi sale condiānt**  
**¶ Thomas dixit. Descēdit ad inferna. Iste enim articulus ē tertius ptinens ad hūanitatē. descendit autē xp̄us ad inferos fm aiām vt extraheret suos de limbo. Nota etiā magnam puerilitatē nr̄am. qz nos vix volumus sequi xp̄m ad celum / q̄stūcunqz sciam⁹ qz christus secutus est hominem vsqz ad infernum. scilicet ad eum liberandum.**

**¶ Iacobus minor dixit. Tertia die resurrexit a mortuis. Iste ē quartus articulus pertinens ad hūanitatē. Et nota qz xp̄s resurrexit tertia die: vt nos a pctō resurgamus i tertia die. s. penitentie: scilz confessione / contritione / z satisfactione.**

**¶ Philipp⁹ dixit. Ascēdit ad celos. sedet ad dexterā dei p̄ris oīpotētis. inde vēturus iudicare viuos z mortuos. Iste articulus ē quintus ptinēs ad hūanitatē. Et nota qz hec duo que sunt in isto articulo. s. ascensus xp̄i ad celos / et aduent⁹ ad iudiciū: magnam fiduciaz nob̄ ingerit / quādo sciam⁹ qz causā nostrā fra**

ter noster iudicabit.

**C** Bartholomeus dixit Credo in spm̄ sc̄m̄ sc̄am ecclesiā. i. credo q̄ sp̄s sc̄us ē in se et in electis suis ⁊ q̄ nō solū ē sc̄us. S̄ etiā ecciam fac sc̄az. Et iste ē p̄m̄ articulo q̄ priet ad spm̄ sc̄m̄ ⁊ sūt iā in p̄nti p̄tinetia ad spm̄ sc̄m̄: et duo in futuro. P̄m̄ q̄ ad ipsū p̄tinet in p̄senti: est sc̄ificatio. Nā p̄m̄ ei⁹ articulus (vt dixim⁹) Credo in spiritū sc̄m̄ sc̄am ecciam. Credo q̄ sp̄s sc̄us q̄ in se sanct⁹ q̄ in se sanctus ē: ipse sanctificat ecciam p̄ gr̄am ⁊ bonitatem suam: quia ipse bonitas est.

**C** Athanasius dixit. Sanctoꝝ cōionem. Iste articulus pertinet in presenti ad spiritum sc̄m̄. quia ad spiritum sanctum p̄tinet in sc̄oꝝ cōionē. i. vnionē mēbroꝝ in corpe ecclie ad caput sc̄z ad xp̄m. ⁊ ad alia membra i corpe nazali. i. fideiū adiucē sicut sp̄s bon⁹ vnit mēbra i corpe naturali: sic sp̄s sc̄us vnit mēbra sp̄alia. i. fideles i corpe mistico / q̄ ē ecclia. Nō sensus hui⁹ articuli ē. credo sc̄oꝝ cōmunionem id est credo q̄ sancti id est fideles: tanq̄ vni⁹ corpis membra cōicāt ⁊ vnūtur sibi et capiti suo et hoc per spiritum sanctum. Et nota quod triplex est communio quā fideles debēt h̄re adiucē. i. Cōionē vni⁹ corpis. qz faciūt vni⁹ corp⁹. ⁊ cōionē societatis

ex q̄ societate venit q̄ quilibet qui est de cor-  
pore ecclie partē hēt i oib⁹ bonis q̄ sūt in ec-  
clesia. Tertia cōio ē mutue supportatōis. qz  
vn⁹ dz supportare onus alterius: scz mala p  
patientiam / z bona cōicare per elemosinax  
largitionē. Clā dz ad galathas. vj. Alī alteri⁹  
onera portate.

¶ Symon dixit. Remissionē pctōz. scz cre-  
do. Iste ē terri⁹ articulus ptinens ad spm̄ s̄c-  
tū. Per spm̄ s̄ctm̄ ei q̄ ē bēignitas ip̄a i baptis-  
mo z i penitētia remittūtur pctā. Et nota q̄  
pctā remittuntur / lauant̄ z tollunt̄. remittūt̄  
q̄tū ad culpā / lauant̄ q̄tū ad maculā: tollūtur  
q̄tum ad penam.

¶ Judas thadeuo dixit. Carnis resurrectio-  
nem. Iste est q̄rtus articulus ptinēs ad spm̄  
s̄ctm̄ in futuro / q̄tū ad remunerationem cor-  
poris. Et nota q̄ i fuitio regis qui potest red-  
dere vel restituere equū / si ptingat euz mori  
in bello. pōt miles secure exponere eū p ip̄o  
regez duce suo. sic nos equū nostrū. i. corp⁹  
propriuz: secure possimus exponere p chri-  
sto: qz ip̄e potest equū reddere id est corpus  
restituere id est resuscitare.

¶ Mathias dixit. Clitā eternā amen. Iste ei  
ē q̄nt⁹ z vltim⁹ articulus ptinēs ad spiritum

sanctū in futuro cōtū ad remuneratiōez aīe  
 vel etiā vtriusqz. Et nota q̄ si sollicitus ē hō  
 ad puidendū huic misē vite trāsitorie: mul-  
 to magis d̄z eē sollicit⁹ ad prouidēdū illivite  
 que nūq̄ poterit finē h̄re. Cū sciendū est q̄  
 trib⁹ mōis puidet̄ huic t̄pali vite. s. medican-  
 do / lab orādo / mutuū accipiēdo. Ibi enim  
 nō ē loc⁹ medicandi. sicut ptz de diuite epu-  
 lone qui voluit medicare guttā aq̄: z nō po-  
 tuit obtinere. Luce. xvi. Ibi etiā non est loc⁹  
 laborādi. Ideo d̄z Jobis. ix. Venit nox quā  
 do nemo pōt opari. Ibi nichilominus non ē  
 locus mutuū accipiēdi vel emendi. vt ptz de  
 fatuis vginibus / q̄ voluerūt mutuo habere  
 vel emere oleū: z nō potuerūt h̄re. Et ita qui  
 nō vult hic puidere p̄ bona opa: egestatem  
 eternāz patiet̄ in illa vita eterna. Ideo dicit  
 saluator. Matthei. vi. Primū querite regnū  
 dei z iusticiāz eius: z hec oīa adiciēt vob̄ zc.

De spe. xxvij. capitulum.

**Spes ē future beatitudinis certa**  
 expectatio ex dei grāz ex meritis pueniens  
 Libro tertio sētētiaz. De spe nota p̄cipue  
 tria. s. Typū p̄patōis. Fetū gnationis. Fru-  
 ctū opatōis. P̄rio ergo spes p̄pat̄ tribus:

**S**pes eni est. Sicut columna domū firmans  
Sicut galea caput armans . Spes itaq; est  
Sicut anchora nauē suans . Sicut columna  
q̄ domū sustentat. Nam colūna d̄z eē solida/  
z de forti ligno: nō fragil z vacua/ vt arundo  
sic spes q̄ ē i d̄o qz ē solida. ē q̄si de forti ligno  
et facit edificiū solidū. S̄ spes q̄ ē in mundo:  
est fragilis z vacua/ z q̄si de arundine. z ideo  
facit edificiū rinosū. Nam d̄z puer. xj. Qui  
p̄fidit in diuitijs suis: corruet . Sic sup̄uacia  
et fragilis spes ē fiducia amozuz amicoz. qz  
dicitur ih̄ere. xvij. Maldictus hō qui cōfi-  
dit in hoīe. z ponit carnem suā id est carnalē  
hoīem brachium suum id est fiduciā vel auxi-  
lium: quod est in solo deo collocandum.  
**S**pes etiā est sicut galea. Nam sicut galea ē  
munimētum capitis: sic spes ē armatura intē-  
tiōis. Un̄ dicit ap̄ls. i. tess. v. Induite galeam  
**S**pes nichilomin⁹ ē sic (spem salutis.  
anchora. Nam sicut anchora seruat nauem  
contra procellas fluctuum: sic spes mentez p̄-  
tētatiōio impulsū. Et ideo dicit ad hebre. vj.  
Cōfugiam⁹ ad tenendā p̄positā spem quaz  
sicut anchorā aīe habemus tutam z firmam.  
**E**t ē spes trib⁹ alijs comparat. Est enim.  
Sicut arbor fructuosa. **S**pes ḡ ē sic ar-

Sicut gemma preciosa.      bono fructuosa. **Ita**  
 Sicut mola virtuosa.      sic arbor profert vberes  
 res fructus que hinc irriguam aquarum viuentium: sic  
 spes profert fructum bonorum operum: que sita est  
 et plantata iuxta irriguam aquarum. **Ubi dicitur in psalmo.**  
**Ego autem sicut oliua fructifera in domo dei:**  
**speraui in misericordia dei mei.**

**¶ Spes enim est sicut margarita vel gemma. Ita**  
 sicut gemma est grata, sic spes est deo placita, sic  
 gemma habet valorem magnam, sic spes facit ho-  
 minem preciosum, et sicut gemma est plucida, sic spes  
 est quodammodo dyaphana, quia per eam videntur et  
 sperantur loca celestia. **De ipsa dicitur puer. xvij. Be-**  
**ma gratissima expectatio postulantis.**

**¶ Spes nichilominus est sicut molla. Et nota quod**  
 due sunt molle spirituales, scilicet **Timor supplicij et**  
**Spes premij. Timor est molla superior que pre-**  
 mit animam ne euanescat per elationem. **Spes est**  
 molla inferior que animam sustinet ne deficiat  
 at per desperationem. **Istas duas mollas de-**  
 bet penitens coniungere, sicut dauid qui di-  
 cebat in psalmo. **Ab altitudine diei scilicet a die**  
**iudicij timebo. Ecce molla superior: ego ve-**  
**ro in te sperabo. ecce molla inferior. Unde**  
**una sine altera non valet. Et ideo in figura**  
**huius dicitur deutero. xxiiij. Non accipies**

loco pignoris inferiorem ⁊ superiorē mollar  
id est spē ⁊ timorē non subtrahas pctōri. Et  
inter istas duas mollar fit optima mollitura  
critici id est perfecta contritio peccati.

¶ De prudentia. xxviii. cap.

**P**rudētia ē appetēdarū rerum  
fugēdarūq; sciētia Tulli⁹ in libro de officijs

¶ De prudentia nota specialiter tria. scilicet  
Typum decentissimum.

Actum vtilissimum

Partū nobilissimū.

Assessorū iudicis.

Quattuor etiā minimis. ⁊

Astutie serpentis.

¶ Habet autē pru-  
dentia typum multi-  
plicē ⁊ elegātē. Cōparatur autē specialit trib⁹ scz

¶ Prudētia qdē

ē sic assessor iudi-  
cis vel regis. Nam

sic assessor iudicādo dirigit iudicē vel regē:  
sic prudētia rōem ⁊ sicut assessore absente: in-  
terdū pvertitur iudiciū regis: sic cū abest pru-  
dentia pvertitur iudiciū rōnis Unde dicitur  
Proverbior. xxviii. Dux indigens pruden-  
tia multos opprimit per calūniam.

¶ Prudentia etiā paratur q̄ttuor minimis  
terre. De quibus dicitur puer. xxx. Quattuor  
sunt minima terre ⁊ ipsa sunt sapientiora sa-  
pientibus. scilicet.



Formica. Nam vt prudens dicitur for-  
mice:ratione prudentie.

Lepusculus. et

Locusta. Et nota qd formica habet:  
decē laudabilia: z a viris prudētib⁹ imitāda.

Formica est animal paruum vel modicum/  
in quo laudatur humilitas.

Granopascitur: in quo docet honestas.

Socios adiuuat: in quo laudatur caritas.

Sollicita est: in quo laudatur industria.

Prouida est: in quo laudatur prudentia.

Munō ē ociosa: in quo cōmēdat occupatio.

Grana detruocat ne germinēt vel putrescāt  
in quo monstratur carnis afflictio.

Aprē ymbriis grana abscondit: in q̄ docetur fir-  
ga rētationis. Aprē sereno granū soli expōit

in quo laudat virtus orōnis. Pondus portat  
maius q̄ ip̄a sit: in quo mōstratur zelus com-

passiōis. De ipsa dī puer .vi. O piger vade  
ad formicā / z disce sapiētīā: q̄ cū non habeat

ducē / nec preceptorē / nec principē: parat in  
estate / z cōgregat in messe cibū sibi. scz i mes-

se gratie cibum glorie sempiternae.

Et prudentia cōparatur lepusculo rōne  
cōfidentie quā hō prudēs habet solū in deo  
sicut lepusculus locat in petra cubile suuz. vt

dī puer. xxx. ita homo in xp̄o. Petra autem  
erat xp̄s. vt dicit apl̄s Prūue cor. x. Prudē-  
tia etiā p̄paratur stellioni. Mā stellio v̄l lacer-  
tus qz alas nō hz: vnguib⁹ vel manib⁹ vtitur  
in quo diligētia opatiōis laudaī. Mā in viro  
prudēte diligētia in opatiōe: supplet defectū  
nature. ¶ Prudēs nichilomin⁹ p̄paratur  
locuste. Mā sicut locusta habz volatū recidi-  
uuz. volat enī ad alta z statim cadit i yma. sic  
prudens volat ad alta per desīderiū patrie ce-  
lestis: z cadit ad yma per p̄siderationē pprie  
fragilitatis. Juxta illud psal. Ascēdit vsqz ad  
celos: et descendit vsqz ad abyssos.

¶ Prudētia tertio cōparat̄ astutie serpētis.  
Et nota qz qnqz astutijs vtit̄ serpens: q̄s vir  
prudēs imitat. Prima astutia serpētis est: cu-  
stodia capitis. Mā caput sūme custodit: pro q̄  
seruādo totū corp⁹ exponit. sic sc̄i xp̄z q̄ est  
cāp̄d n̄z sūme custodiūt: z p̄ ip̄o oia alia ex-  
ponūt. sic apl̄s qui dicebat ad philip. iij. Que  
mibi fuerūt lucra: hec arbitratus sum p̄pter  
christum: detrimenta.

¶ Secūda astutia serpētis: ē depositio pellis  
ponit ei se in arto foramine: vbi renouat̄ de-  
posita veteri pelle. sic sc̄i in arto penitētie se  
ip̄os incarcerationē: vt veterē conuersationē de-  
ponant sicut monet apostolus ad Ephesios

iiiij. Deponite vos scđm pristinā cōuersatiō-  
nē veterē hoiem: qui corrumpitur secundum  
desideria erroris.

**T**ertia astutia serpētis: ē delusio incātato-  
ris. Deludit ei incātatorē/obturādo vnā au-  
rem cum terra/ z aliā cuz cauda. vt dicitur in  
psal. Sicut aspidis surde: z obturātis aures  
suas. sic viri scđi z prudētes deludūt incātato-  
rem id est tētationē dyaboli. q̄a vnā aurē ob-  
turāt cauda/ id est memoria mortis **Ecclesiasti-  
ci. vij.** Admōzare nouissima tua: z in eternū  
non peccabis. z aliā obturāt terra. i. conside-  
ratione proprie fragilitatis **Gen. iij.** Puluis  
es/ et in puluerem reuerteris.

**Q**uarta astutia serpētis est insidiatio pe-  
dis insidiatur enī calcaneo. non capiti. sic vi-  
ri sancti superant desideria carnis/ attenden-  
tes quis finis delectationis. scilicet mors im-  
mortalis vel infernalis. Juxta illud ad **Ro.**  
**vj.** Finit illoꝝ mors.

**Q**uinta astutia serpentis ē fuga mulieris  
Nam sicut propter inimicicias eius fugit et  
latitat sub spinis: sic etiaꝝ viri sancti propter  
inimicicias fornicationis fugiunt consortiꝝ  
mulierꝝ z latitāt sub spinis penitētie scđꝝ psili-  
uz apli **Prime cor. vj.** Fugite fornicationem

Ad imitandas istas serpētis astutias dicit saluator Math. jx. Estote prudētes sicut serpētes: q̄s h̄nt cū mulierē fugiūt / & latitāt. Et ne serpētis astutia fiat virulēta: tēperat eā simplicitas colūbina. vñ addit et simplices sicut columbe. **De tēperantia. xxix. cap.**

**Tēperātia est nichil appetere** vnde sit penitēdū / in nullo modū vel legē excedere / sub iugo rōnis cupiditatez domare. **Macrobius.**

**De tēperātia nota spacialiter tria. scilicet.**  
Eius typū nobilē. **Hēt** at tēperantia  
Eius partū fertilem. **typum** multiplicem  
Eius actum vtilem. **vel figuram.**

**Cōparat** at tēperātia spacialiter trib⁹. scz.  
**Freno** q̄ equ⁹ regit **Est** itaqz tēperā  
**Bisso** q̄ caro tegitur. et **tia** sicut frenū equ  
**Aburo** q̄ castrū cingit **um** regēs. Nam sic  
a sessorē mediāte freno ducit equus. sic caro  
a spū freno tēperātie gubernat. **Maxime** ei  
frenandus est equus iuxta aquam / iuxta ignem / iuxta precipitiū. sic frenum tēperātie  
necessariū ē carni cōtra aquā trāsitorie delectatōis / q̄ ignē p̄cupiscētie carnalis / q̄ precipitiū  
eterne dānationis. **De hoc freno** dicit apōs

Ad tytū. ij. Sobrie z iuste z pie viuam⁹ i hoc seculo. **N**ā quilibet dz viuere sobrie q̄tū ad seipm. iuste quātū ad pximū: pie q̄tū ad deū

**E**st etiā tēperantia sicut bissus carnē tegēs **N**ā bissus (vt dicit papias) ē genus lini candidissimi qd̄ crescit in egipto: z inde fit tela q̄ vltgo dī serica. **D**e q̄ stella bissina fit camisia nobilis z delicata: p̄ quā figurat castitas z tēperātia. z sic ista camisia nobilis est imediate carni ptigua z p̄iūcta: sic castitas z tēperātia ē carni p̄cipue uccia / z ei isepabiliē p̄iūgenda **E**t iō dī puer. xxxj. de muliere forti Bissus z purpura / idumētū ei⁹. In bisso figurat castitas / q̄ ē precipuū ornamētū / mētis. in purpura figurat tēperātia / q̄ ē sicut aurifrigiū vesti appositū ad decorē.

**E**st nichilomin⁹ tēperātia sic mur⁹ castrū cigēs. **N**ā sic castrum murat p̄cipue ab ea pte q̄ magis ē infirma: sic tēperātia munit castrū hoies ex pte magis infirma. scilicet ex parte corporis. **D**icit enim **A**thai. xxvj. Spiritus quidem promptus est: caro autem infirma.

**E**t tēperātia ē. **Q**uidam honor dō assimilans.

**Q**uidā valor mētē magnificās.

**Q**uidā dolor hostē mortificās.

**E**st eni tēperātia honor quidā deo assimilans.

lās Dctis ei ē spūs vt dī Job. iij. tēperantia  
vero ē q̄si nutrix spūalis q̄ ablactat filios dī  
z facit de carnalib⁹ spūales. z sic assimilat deo  
vt dī Sapie. vj. In corruptio facit prīmū do  
**E**st ei tēperātia valor q̄dam mentē magni  
ficano. Mā sicut valor magnificat aurū sic tē  
perātia magnū z imp̄ciabilē facit hoīem tem  
peratū z castū. qz dī ecclīastici. xxvj. Nō ē di  
gua pōderatio aīe continētis Est igitur tēpe  
rātia dolor q̄daz hostē mortificans. dyabol⁹  
enī libenter q̄scit z dormit i locis humētib⁹  
id est in voluptuosis hoīb⁹. vt dī Job. xl. Tē  
perantia vero ponit ip̄z in arido p̄nie vbi nō  
inuenit requiē z sic interficit vel fugat hostē  
qz dī Math. xij. Cum immūdus spūs exierit  
ab homie ābulat per loca arida q̄rens requez  
z nō iuenit. Loca arida sūt hoīes sobrii in q̄  
b⁹ requez nō iuenit qz i talib⁹ nō sternit lectū  
voluptuosū pcti . **E** De fortitudine. xxx. ca.

**F**ortitudo est firmitas animi  
cōtra molestias seculi. Glosa sup Math. ix.  
**E** De fortitudine nota specialiter tria. i. typū  
valde pulchrum / partum valde dignum / fru  
ctum valde bonum.

**P**rimo igit̄ v̄tus fortitudinis h̄z typū mul

triplicē z similitudinē elegātē. Comparat autē specialiter tribus scilicet.

Fornaci q̄ probat aurū. **U**Est itaqz fortitudo sicut fornax aurū pbans. **M**ax sicut fornax reddit aurū lucidū sic fortitudinis virtus facit hoīem honestū z decoruz. **M**ā de talib⁹ dicit̄ p̄uouerbioꝝ. xxxi. Fortitudo z decor indumentum eius. **E**t sicut fornax q̄dam metalla reddit solida z quedaz liqda sic virtus fortitudinis corda facit nūc solida cōtra tentationē nunc liquida per cōpassionez nunc rozida per deuotionē. **M**ā dicitur. **L**an ticoꝝum. v. Anima mea liquefacta est vt dñe ctus meus locutus est. **E**t sicut in fornace est magnus flatus folliū z magnū ignis incēdiū sic ignis fortitudinis solū est in illis in quib⁹ ē flatus diuine inspiratiōis z vehemens incēdiuz caritatis. **E**t in figura huius aduentus spūsc̄ti super apostolos vbi fuit eis dat⁹ ad robur spūalis virtutis fuit tanqz aduenientis spūs vehementis. vt dicitur **A**ctuum. ij.

**U**Est etiam fortitudo sicut radix lignum vel arborem portans. **N**am sicut radix portat pondus arboris / et frondes / et flores / et fructus / et folia : sic virtus fortitudinis



sustinet oīa bona opa ⁊ merita nra. Unde dicitur Josue. i. Confortare ⁊ esto robustus.

**E**st nichilo⁹ fortitudo sic thorax vel lorica ictū vetans. Ita sicut thorax vel lorica seruat corpus ab ictu gladij: sic virtus fortitudinis custodit aīam a tēratione dyaboli ⁊ cuiuscūq; aduersarij. Totus ei mūdus nō viceret vnū hoīem: in q̄o ē fortitudo dei. sicut p̄ q̄ puelle xgines puta. Katherine/ Cecelia/ Agnes/ Lucia/ Agatha/ Barbara/ beata/ Clare/ et cetera virgines reges ⁊ tyrānos ⁊ oīa tormētorū genera superabāt. Nec mirū q̄a fortitudo illa nō hoīs: sed dei erat. Cū dicitur Primi machabeorum. iij. De celo fortitudo est.

**E**t fortitudo tribus alijs cōparatur. scz. Virge q̄ nō incuruatur.

Ferro qd̄ nō supat. ⁊ **E**st itaq; fortitudo p̄petre q̄ nō p̄foratur similis x̄ge inflexibili ⁊ talis x̄ga vel baculus ē valde necessari⁹ ābulātib⁹ ⁊ certātib⁹ ⁊ laborātib⁹: sic fortitudo ē q̄si baculus ⁊ x̄ga inflexibilis/ q̄ valde est necessaria. qz loc⁹ in q̄ sum⁹ ē loc⁹ certamīs/ loc⁹ itieris ⁊ loc⁹ laboris. Et hec tria hoīz gīa indigēt specialr baculo vl' x̄ga. **I**ō d̄r in psal. Virga tua ⁊ bacul⁹ tu⁹. ip̄a me cōsolata sunt. Et etiā fortitudo similis ferro idomabili. Ita

ſcē ferrū nō domat ſ̄ p̄minuit z domat oīa me-  
talla vt d̄ſ̄ dan̄. ij. ſic viri fortes mori p̄t̄: vici  
vero nō poſſunt: immo ip̄i omnia aduerſa et  
p̄ſpera vincunt. z quod plus ē regnū celoꝝ  
violenter rapiunt. Nam violenti rapiunt il-  
lud. vt dicitur Matthei. xij.

**E**ſt nichil⁹ fortitudo ſimilis petre iſrāgibi-  
li q̄lio ē adamao. Nā ſicut q̄ adamātē percu-  
tit ip̄e magis pcutitur. ſic q̄ virū fortē mole-  
ſtat magis ledit q̄ ledat z ſicut adamao non  
frāgitur violētia: ita vir fortis nulla frāgitur  
impatētia. z ſicut adamao ſcindiē ſanguine  
hyrci: ſic vir fortis memoria paſſiōis ch̄iſti.  
Propter iſta de viro forti dicitur Eze. iij. Ut  
adamātē z vt ſilicē dedi faciem tuam.

**D**e iuſticia. xxxj. capitulum.

**I**uſticia ē virtus ſua vnicuiq̄  
tribuēs Aug. de libero arbitrio. Iuſticia ē re-  
ctitudo volūtatis p̄pter ſe ſeruata Anſelm⁹

**D**e iuſticia nota ſpecialiter tria. ſcilicet.

Typi figuralis elegantia	<b>E</b> t primo ergo
Part⁹ filialis abundantia	iuſticia typum
Actus virtualis efficaciam	habet multipli-
cem z figuram valde elegātez.	Comparatur
etiā tribus ſpecialiter.	Est autem iuſticia.

Sicut recta semita **U**est ergo iusticia sicut  
Sicut recta regula recta semita **M**ā sicut il  
Sicut recta linea la ē rectissimay viay sic p  
viā iusticie citius pueniē ad brauiū sempiter  
nū immo ois alia viā ē deuiū. **M**am dī i psal:  
**E**rrare fecit eos in iuio: z nō in via. **U**n dicit  
de iustis in psal. **D**eduxit eoo in viā rectā: vt  
irēt in ciuitatē hitatiōis **D**e iniustis vō dicit  
alibi in psal. **I**n circuitu ipij ābulāt. **E**st etiaz  
iusticia sicut recta regula. **M**ā sicut recta re=  
gula ē rectissima mēsuray: sic iusticia ē optia  
mēsuray / z certissima mēsurā ad bonū ope=  
rādum. **H**ec ē ei regula diuina q̄ dirigit opa  
nra. **U**n spal. **D**ñs dirigit iustos. **E**t **P**rouer  
bioy. xv. **Q**ui seqtur iusticiā: diligit a dño.  
**U**est nichilo⁹ iusticia sicut recta līea. **S**ic ei  
recta linea ē pulcherrīa lineay vt dicit phūs  
sic iusticie rectitudo facit hoīem in intētionē  
z puerfationē pulcherrimū z decorū. **M**ā sic  
staturā hūani corporis ē pulchrior inter oēs  
qz ē recta ad celū / sic staturā cordis ē pulcher=  
rima: cū per iusticiā est recta ad deum **U**nde  
sponse dī **L**anticoy. vij. **S**tatura tua assimi=  
lata est palme. **D**e hac rectitudine dī **E**cclia  
stes. vij. **S**olummodo hoc inueni q̄ deus fec̄  
hominem rectum.

Est iusticia multū pprie trib<sup>9</sup> alijs pparat  
Nota q̄ triplex est iusticia.

Generalis/que dirigit hominem in omni bo  
no: a qua dicitur homo factus bonus.

Judicialis/ q̄ corrigit vel coerctet ab oī malo  
z ista corrigit delicta propria vel aliena.

Cardinalis vel moralis: que reddit vnicuiq̄  
propriū bonū. Est itaq̄ iusticia.

Sic gēma in sero aureo      Est igit iusti  
Sicut stella in polo artico.      cia sicut gēma

Sic dea in nro microcosmo. in sero aureo  
Mā sic gēma sero aurei ē ornamentū/ qz to-

tum serum ornat z facit preciosum: sic etiam  
serum aureū dicit̄ gratia: eo q̄ in illa z p̄ illā  
coronant̄ opera nra bona. Nam etiaz opera  
bona que fierēt extra grām: nunq̄ coronant̄  
mererentur. In hac corona aurea vel sero  
aureo inserte sunt quattuor gemme valde p̄  
ciose / vel quattuor virtutes principales.  
scilicet prudentia/ temperantia/ fortitudo/ et  
iusticia.

Gemma prudentie ponitur in anteriori par  
te corone quia ad prudentiam pertinet non  
solum presentia disponere: immo et futura  
preuidere.

Gēma tēperātie locat̄ a dextris. qz tēperātia

facit hoiez iustū sobriū: in dextera prosperitatē  
Gēma fortitudinis īseritur a sinistris. qz for-  
tudo fac hoiez robustū: ī sinistra aduersitatē  
Gēma vō iusticie incastrat in posteriori pre-  
sē eps in fine p̄fessiōis: sicut rex in fine aciei  
sīc nauta vel gubernator in cauda nauis: sīc  
sentētia iusta p̄ferē tū fine cause: sīc etiā post  
laborē certaminis dat victori corona trium-  
phalis. Un̄ ab ista tanq̄s a principali gēma de-  
nomiatur corona. Dicit enī ap̄ls. ij. thm̄. q̄r-  
to. Reposita ē michi corona iusticie. Aurifex  
in cui⁹ aurificina fabricat hec p̄ciosa corona:  
est sapientia increata. De qua d̄r sapie. viij.  
Sobrietatē z prudētiā docet z iusticiā z v̄tu-  
tē. i. fortitudinē quib⁹ nichil vtili⁹ est in vita  
hoibus. Iste q̄ttuor v̄tutes vt dictū ē sūt tāq̄s  
q̄ttuor gēme p̄ciose ī aureo fto ḡre incastrate.  
Est etiā iusticia sicut stella aricipoli. Nam  
circa ip̄am voluit celū: ip̄a vero nō mutat lo-  
cum. sic volubilitas vite n̄re mira volubilitate  
v̄titur: iusticia vō nullo accidēte mutatur  
siqdē vita n̄ra tota ē volubilis sicut rota. nūc  
enim hominem eleuat honore quem paulo  
post humādo occultat. Juxta illud psal. Ascē-  
dūt vsqz ad celos. zc. Inīdū ecōuerso hoiez  
humilitate dep̄mit: quē postea ad honores

attollit. qz dñ in psal. Suscitās a fra in opē: et de stercore zc. qñqz hoīem a leua mutat in dexterā. s. ab aduersis in pspera iterdū a dextris in leuā. i. ad prosperis i aduersa. Juxta illud abrahā dixit ad loth. gen. xiiij. Si ad sinistraz ieris: ego dexterā tenebo. si tu dexterā elegeris ego ad sinistrā pergā. Sed vir iustus i oībus his semp manet immobilis. Nā ipm humilitas nō deprimi/ ipm honor nō ābit/ ipm aduersitas nō frangit. Unde psal. Qui facit hec: non mouebitur in eternum.

**E**st nichil<sup>9</sup> iusticia sicut dea, nisi microcosmi id est minoris z inferioris mūdi. sicut ei deus in suo megacosmo vel maiori mūdo disposuit oīa in numero/ pondere et mensura. vt dñ sap. xj. sic iusticia in suo microcosmo presidet tanqz de<sup>9</sup> facit vt in oīb<sup>9</sup> meritis z opib<sup>9</sup> nostris sit numerus bone operatiōis/ pōd<sup>9</sup> sacte affectiōis/ z mēsurā recte intētiōis. Cū isti deo nobilissime sacrificiū iusticie debemus offerre. sic dicitur in psal. Sacrificabo sacrificiū iusticie. **D**e dōis sps scti. xxxij. cap.

**D**ost tractatū de v̄tutib<sup>9</sup>.  
 ſeqtur de dōis sps scti. z hec ē sexta  
 dieta salutis. s. a v̄tutib<sup>9</sup> ad dōa sps

sci puenire. q̄a sicut dixim⁹ virtutes docent re  
cte operari: sed dona expedite. Cū autē sint  
septē dōa spūs sancti: q̄ scilicet enumerātur ysa.  
xj. scz spūs sapientie ⁊ intellect⁹ cōsili⁹ ⁊ forti  
tudinis scie ⁊ pietatis et timorē dñi. a sapia  
aut nō puenitur ad timorē dñi: s̄ poti⁹ a timo  
re ad sapiāz tanq̄ ab inferiori gradu ad supi  
orē. iuxta illō qđ dñs in psal. Initiū sapie tior  
dñi. Ideo s̄ timore dñi nota specialr tria scz.  
**Quā multiplici figurat.** Primo ḡ timor  
**Quā virtualit operat.** dñi hz multiplices  
**Quā ratiōnabilr mercaſ** figuras elegantes  
⁊ cōparationes cōueniētes. Cōparatur aut  
specialr trib⁹. **Est eni timor domini.**  
**Sicut hostiarius custodiēs ingressum.**  
**Sicut iusticiarius puniens maleficum.**  
**Sic errari⁹ vl' speculatoz euigilās exercitiū.**  
**Primo ergo timor dñi ē sicut bonus hostia**  
**rius q̄ diligēter custodit hostium cordis: ne i**  
**ret inimicus id est dyabolus. et sicut hostia**  
**rius tenet baculum vel gladiū ad timorē in**  
**trātium. sic timor dei ne permittam⁹ dyabo**  
**lum ad cor intrare: portat clauē pene eterne**  
**gladiū ex vtraq; parte acutū: scilicet equita**  
**tē diuine sententie que cōdenabit improbos**  
**in aīa ⁊ corpore. Cū dicit Math. x. Time**



te eū q̄ pōt corp⁹ ⁊ aiām perdere in gehēnā.  
¶ Scđo timor dñi ē sicut bonus iusticiarius  
q̄ perimit maleficos ⁊ suspēdit. Nā sicut illi q̄  
tenent iusticiā ponūt in mōtib⁹ ⁊ locis patē-  
tib⁹ patibulū vel furcas ad expauēta culū la-  
tronū: ita timor dñi ponit in corde hoīs prop-  
ter expauēta culū peccatoꝝ. ⁊ sicut iste iusti-  
ciarius crucifigit latronē: sic timor dñi nititur  
crucifigere carnē/ tanq̄ pessimū aīe latroneꝝ  
¶ Tñ dicit in psal. Confige timore tuo carnes  
meas. ¶ Tertio timor dñi ē sic bon⁹ terra-  
rius vel speculator q̄ euigilat exercitū. Nā si-  
cut speculator t̄pē belli maxie non finit dor-  
mire milites sic timor dñi cū sit modo tēpus  
belli ⁊ guerra mortalis contra carnem mun-  
dum ⁊ dyabolū nō permittit dormire spm p  
delectationē, vel consensuꝝ ¶ Tñ dicitur puer.  
xxviii. Btūis ē homo q̄ semp ē pavidus. Nō  
solum autē t̄pē belli dz homo esse pavidus  
inno etiā t̄pē pacis dz esse timorosus. sic vi-  
demus q̄ magni reges ⁊ sapientes/ q̄uis ac-  
tu non sit guerra muniūt tanc̄ et custodiunt  
castra sua. De incautis dicit ap̄s .i. thessal. v.  
Cū dixerint pax ⁊ securitas tunc repentinus  
supueniet interit⁹. Et ecclastes. vii. dicit Qui  
timet deuz nichil negligit. qz nec bonum nec

malū. qz per timorē dñi malū cūtat: tanq̄ no-  
ciū. z bonū formidat: z nescit si ē gratū. Un̄  
Job. ix. Verebar oia opera mea: sciēs quia  
nō parcel deliquēti/ maxime aut̄ t̄p̄e guerre  
Iste vigil v̄l speculator mādat custodiri por-  
tas sensuū: qz ibi ē quasi totū periculū sic ad  
litterā illi q̄ sunt in munitiōe/ sūme custodiūt  
portas: cū vidēt castrū ab hostibus obsessū  
sic spūales viri q̄ habent timorē dei: custodi-  
ūt portas scz q̄nq̄ sensuū ne intrēt inimici: ti-  
mētes qd̄ dicit̄ hieremie. ix. Ascendit mors  
per fenestras nostras.

**Item timor dñi alijs tribus comparatur.**  
Est enim timor domini.

Sicut medicina infirmorum.

Sicut disciplina puerorū. **Primo** igit̄ timor  
sic officina religiosorū dñi ē sic infirmorū  
medicina. Nā sic medicina bñ tēperata repel-  
lit oēs morbos nocuos z oēs nociuos hūores  
sic timor dī oē pctm̄ z oēs pcti occasiōes ex-  
pellit. sāguinē luxurie/ fleuma accidie/ melā-  
colia ire/ z colerā supbie. Un̄ dicit̄ eccliaſtici  
primo. Timor dñi expellit peccatum.

**Secundo** timor dñi est sicut puerorū disciplina  
Nā sicut v̄ga discipline castigat̄ puer/ instruit̄  
z informat̄: sic p̄ timorē dñi oīs motus sen-

fualis z puerulis sub isto pedagogo ad rōes  
reducit̄ z puerilis extirpat̄. iuxta illud qđ di-  
cit sap̄. puer. xxiij. Stulticia colligata ē in cor  
de pueri: sed x̄ga discipline fugabit eā Et no-  
ta qđ fm bedā quattuor mala sūt ppter pctm̄  
nobis inflicta z nobis colligata / q̄ sunt oīs ma-  
li peccati materia scilicet.

**I**mpotētia. **¶** Cū qđā peccāt ex ipotētia  
**I**gnorātia. z isti par̄ peccāt z maximam  
**L**ōcupiscētia. hñt excusationē. nisi illa ipo-  
**A**balicia. tētia p cōpā eorū sit itroducta  
Alij peccāt ex ignorātia. z isti pl̄ peccāt z mi-  
norē habēt excusatōez. qz ex ignozātia nō ex-  
cusat̄ a toto: s̄ a tanto. maxime si sit ignorātia  
affectata q̄ nō excusat sed peccatū aggrauat  
z augmentat. Unde de hoc dicit ambrosius.  
Si ignoras: grauissime peccas.

Alij sunt q̄ peccant ex ꝛcupiscētia / z isti plus  
peccāt: z q̄ si nullā hñt excusationez: maxime  
si sit deliberata. Alij sunt q̄ peccāt ex malicia  
z certa sciētia. z isti maxie peccāt z nullā hñt  
excusationē: imo tales dicūtur peccare in spi-  
ritū sc̄m. qz spūi sc̄o bonitas q̄ este malicie  
ꝓtraria appropuat̄. **¶** Sciēdū est aut̄ v̄l no-  
tādum diligenter qđ sex sunt. peccata in spin-  
tum sanctum. scilicet.

**Impugnatio veritatis agnite.**

**Inuidētia fraterne gratie.**

**Presumptio de impunitate.**

**Obstinatio**

**Desperatio. ⁊**

**Finalis impenitentia.**

**Et iste sunt**  
**sex blasphemie in spm̄**  
**sc̄ss̄: q̄ nō re-**  
**mittuntur in**

hoc sc̄lo nec in futuro. vt dicitur **Math. xij**

**Tertio timor dñi est sicut officina religioso**

**rū maxime ē sicut q̄dā capitulū: q̄d est factū**

**precipue ad culpā correctionē. Nā sicut in**

**capitulo increpā ⁊ recognoscit ⁊ punit cul-**

**pa: ita in hoc capitulo timoris dei corrigunt**

**pc̄tā. qz vt d̄ puer. viij. Timor dñi odit ma-**

**lū. Et sicut religio nulla esset/ si correctio ca-**

**pituli deficeret: ita si timor in capitulo cordis**

**nō esset totū veritatis edificium depiret. qz d̄**

**Eccl̄iastic. xvij. Si nō in timore dñi tenueris**

**te instant: cito subuertetur domus tua.**

**Et nota q̄ in dei capitulo culpabil̄ quatuor**

**facit. Primo genuflectit/ sc̄do culpā recogno-**

**scit/ tertio spoliat se ⁊ vestē deponit/ q̄rto dis-**

**ciplinā accipit. Sic timor dñi facit p̄rio hoīez**

**penitentē humil̄ genuflectere. qz d̄ ysa. xlv**

**Michi curuabit̄ oē genu. Sc̄do facit hūiliter**

**culpā pp̄riā recognoscere sic dauid q̄ dicebat**

**Quā iniquitatē meā ego cognosco. Tertio**

facit hoïem veterē sic vēstē turpē spoliare. sic dicit apłs ad col. iij. Expoliātes vos veteres hoïem cū actibus suis / veterē puerfationē cū vicijs z cōcupiscētijs. Quarto facit hoïez disciplinā accipere. i. carnem lasciuaz macerare z castigare. sic apłs faciebat q̄ dicebat. i. cor. ix. Castigo corp⁹ meū: z in seru. tutē redigo.

¶ Tercē timor dñi est.

Speciosus sicut ortus

Virtuosus sicut vēt⁹.

¶ Primo timor dñi precios⁹ sic thesaurus est valde speciosus: instar orti paradisi. habet ei amentatē sicut paradisi / dulcedines z delectationē. Uñ in psal. Quā magna multitudo dulcedinis tue dñe: quā abscondisti timētib⁹ te: habz fertilitatē z vbertatē sic paradisi. psal. Nō ē iopia timētib⁹ eū. hz nichilomin⁹ securitatē sic paradisi. Uñ dñ Eccliaſtici. xxxiiij. Qui timet deū nichil trepidabit. Et phūs Qui timet deū: oīa timēt eū. q̄ vero nō timet deū: timet oīa. Uñ cayn perpetrato homicidio fratris: statim habuit caput tremulū et ait. Omnis qui viderit me: occidet me. genesi quarto. Igitur timor domini propter amenitatem / vbertatem / et securitatem ē sic ort⁹ pclusus. Lat. iij. z etiam sic paradisi.

vt dicitur ecclesiastici. xl. Timor dñi sicut paradisu**s** benedictionis.

**¶** Secundo timor dñi ē sicut ventus x̄tiosus. et sp̄aliter sic v̄tus aq̄lonaris. M̄a sicut ventus aq̄lonaris pluuias dissipat / nubes fugat / aerē serenat / reptilia exteriat / ⁊ aquā cōgelat: ita timor dñi dissipat pluuias carnaliū delectationū / fugat nubes carnaliū ymaginatio**nū** / serenat mētē p̄ amorē puritatis / exteriat reptilia .i. mortificat vicia carnalia / congelat aquas id est restringit fluxum mūdanae prosperitatis: ita vt possit hō timens deū ambulare sup aquas sicut petrus Math. xiiij. Iste est v̄tus de quo d̄r Danielis. iij. Angel⁹ domini fec̄ mediū fornacis q̄si v̄tumoris flātē q̄z fornax oīm desiderioꝝ carnaliū temperat et refrigeratur per dei timorem.

**¶** Tertio timor dī ē preciosus sic thesaur⁹. M̄a sicut thesaur⁹ q̄ est res preciosa facit hoīez sc̄ per sollicitū de custodia: sic timor dei de se et x̄futibus semp̄ ē sollicitus ⁊ de gr̄a cū habet. de perdita vt recuperetur / ⁊ de recuperata: vt a recidiuo cōseruetur. Unde dicit bernardus sup c̄tica. Cū adest gr̄a: time ne idigne operis ex ea. āplius time subtracta gr̄a q̄ relinq̄t te custodia tua . si redierit gratia: mul-

to amplius timēdū ne forte cōtingat pati re-  
 cidivū Recidivare eī q̄ cadere: peius est. q̄  
 dī Johānis. v. Ecce iā sanus factus es noli ā-  
 plius peccare: ne deterius aliqd tibi cōtingat  
 Iste igitur thesaurus est preciosus: et ideo sū-  
 me custodiendus. Unde dicitur ysa. xxxij.  
 Timor dñi ipse thesaurus eius.

**¶** Scō timor dñi virtualiter opatur. Unde  
 nota q̄ timor dñi habet septē nobiles effect⁹.

**¶** Primo nāq̄ timor dñi curat hoīez a culpa  
 ppetrata. Est enim sufficiens medicina cōtra  
 oīa pctā. Et nota q̄ sicut medicus sapiēs vo-  
 lens purgare egrotū: primo dat siropū prepa-  
 ratiuū / postea potionē vel antidotū purgati-  
 uū: sic timor dñi instar siropi pparat peccato-  
 rē gñando attritionē. iuxta illud ecclesiastici. ij.

Qui timēt deū: preparabūt corda sua. Scō  
 instar antidoti purgat om̄is pcti feces: gñan-  
 do pfectā cōtritionē. qz dicit Ecclesiastici. i. Ti-  
 mor dñi expellit pctū. Et ē differētia inter cō-  
 tritionē et attritionē. qz attritio ē dolor d̄ pec-  
 cato nō tamē pfect⁹. qz adhuc est in pposito  
 peccandi de futuro. **¶** Secundo timor dei  
 custodit hoīez a culpa futura. sic ei sapiēs me-  
 dic⁹ ifirmo quē habz i cura nō solū dat ātido-  
 tū ad expellēdū morbū: s̄ etiā mīstrat curato-



aliquod electuariū cōtra recidiuū . sic timor dei  
instar electuarij ꝑ seruatiū custodit hoīez ab  
oī pcti recidiuo. **Uñ dicit Exo. xx.** Et proba  
ret vos vēit dñs / ꝛ vt timor illius esset in vo  
bis / ꝛ non peccaretis.

**Tertio timor dñi abiicit tēporalia vel terre  
na q̄ sunt sepe peccādī materia. sicut ei vide  
m⁹ q̄ nauē vidētes naufragiū iminere: mer  
ces q̄ sunt in nauī ꝑiciūt in mari vt euadant  
periculū naufragij: sic timor dñi bona tēpora  
lia facit abicere vt possit ab eterno naufra  
gio liberare. Et p̄pterea dicebat Job. xxxi.  
Semp̄ q̄si tumētes sup me fluctus timui deū  
ꝛ pōdus eius ferre non potui.**

**Quarto timor dñi ꝑtēnit ꝛ sustinet tēporalia  
mala: vt euadat eterna. Tñā sicut infirmus su  
stinet cauterium ꝛ adustionē: vt possit euadē  
mortē: ita timor dñi facit sustinere cauteriū tē  
poralis vite: vt possit hō euadere mortē vel  
suppliciū mortis eterne. **Uñ ecclesiastici. xxxiij**  
**Timentī deum non occurrent mala.****

**Quinto timor dñi grām ꝛ bona opa intro  
ducit. sicut ei cera intro ducit filiū. sic timor dñi  
grāꝛ ꝛ oē bonum. iuxta illud psal. Initium sa  
pientie timor dñi. **Sexto timor dñi: super  
oīa facit fugere ꝛ euadere suppliciū gehēne.****



**¶** Scd<sup>o</sup> timor dicit<sup>r</sup> mūdānus .s. qñ aliq̄s nī-  
mis timet de rebus trāsitorijs vel de reb<sup>9</sup> mū-  
danis / vel t̄pālīb<sup>9</sup> pdēdis. Iſto timore timue-  
rūt iudei q̄ occiderūt xp̄m: ne perderēt locuz  
ſuum. vt dī Joh. xj. Si dimittim<sup>9</sup> euz ſic: oēs  
credent in eū. z venient romani z tollēt locū  
noſtrum / z gentem noſtram.

**¶** Tert<sup>o</sup> timor dī hūanus .s. cū aliq̄s pl<sup>9</sup> de-  
bito timet de corpe ſuo. Iſte timor phibetur  
Mat. x. Nolite timere eos q̄ occidūt corpus  
aiam aut nō p̄nt occidere. Iſte timor ē venia-  
le pct̄n̄: vt qñ ē citra deū. qñq; mortale pct̄n̄.  
vt qñ eſt ſupra deū. qualis fuit in petro quan-  
do negauit xp̄m: ne perderet corpus ſuum.

**¶** Quartus timor ē ſeruilis: cuz aliq̄s timet  
peccare / z abſtinet ſe a pctō timore gehenne  
h̄z m̄ voluntatē peccādi: ſi pct̄n̄ poſſet ipune-  
fieri. z inq̄tū in ſe ē vellet nō eſſe iuſticiā: vt  
poſſet perpetrare culpā. Iſte timor eſt quaſi  
veſtis de ſacco / cū qua null<sup>9</sup> ingreditur reg-  
nū celoz ſicut figurat<sup>r</sup> Iheſter .iij. vbi dicitur  
Indutū ſacco non intrare aulam aſſueri. De  
hoc timore dicit ap̄ls ad ro .viij. Nō accipi-  
ſtis ſp̄m ſeruitutis iterum in timore zc̄.

**¶** Quint<sup>o</sup> timor initialis dī. de q̄ in p̄ſal. Initiū  
ſapie timor dñi. Iſte timor duo facit. timet eī

pūiri / z timet a deo separari: s̄ p̄ncipalr timet  
separari. iste lz timeat malū incurrere: plus ti  
met bonū pdere / z ita q̄dam mō incipit bonū  
amare. z iō d̄r initialis pprie. qz sic cera intro  
ducit filiū . z filo introducto exit cera . sic iste  
timor initialis caritatē introducit z caritate  
introducitur timorem foris mittit.

**T**Sextus timor d̄r filialis . Nā sic fili⁹ super  
oīa timet offēsa p̄ris etiā si p̄r nō intēderet eū  
p̄cutere: sic q̄ h̄z timorē d̄ni filialē instar boni  
filij timet z cauet offēsa p̄ris celestis / etiā si  
ex offensa illa nichil mali deberet sibi accide  
re. De hoc etiā timore d̄r in psal. Timor d̄ni  
sc̄tus p̄manet in seculū seculi. Iste timor a s̄a  
ctis doctorib⁹ uocātur castus timor / q̄ sc̄m̄ da  
nielē uerecūdaē specialr z timet in turpi facto  
Sine hoc timore hec̄idie nichil rectū cē pōt  
nichil honestū. vt dicit Tullius. De hoc timore  
uerecundo dicit Bernardus mirabilia super  
cantica. Timor inquit uerecundus et castus  
est omnium etatū ornatius sed in iuuenili  
etate amplius enitescit. Quid enim amabili  
us uerecundo adolescente? q̄ pulchra hec est  
splēdida gemma morum in vultu adolescen  
tis q̄ uera z in inie dubia bona nūcia spei bo  
ne idolis iudex soror cōscie z nullū eā manē

festum signū columbine simplicitatis testis  
nocētie. lāpas pudice mētis .specialis gloria  
conscientie. fame custos vite decus sedes vir  
tutis primitie nature satis insigne totius ho  
nestatis. Adherit o igit iste timor castus dicitur  
quia q̄ timorē istū habet instar virginis ma  
rie ante partū suoz operū z post partū semp  
manet incorruptus. z sicut mater dei est vir  
go z decoz virginum: sic timor iste castus de  
coz est z virgo virtutum anime.

Item post donū timoris dicendū esset de do  
no pietatis sed q̄a pietas idē est vel quasi idē  
cū mia: ideo infra cū dicemus de beatitudinī  
bus in materia de mia de pietate dicemus.

¶ Item post donū pietatis esset dicendū de do  
no scientie. sed quia sciētia ad prudētiā po  
test reduci ideo illa q̄ in materia de virtutib⁹  
supradicta sunt de prudētia applicari possūt  
ad ea q̄ de dono scientie sunt dicenda.

¶ Et post donū scientie esset dicendū de for  
titudine: sed quia fortitudo non tantū est do  
num sed virtus: ideo de fortitudine sufficiāt  
que dicta sunt in capitulo de virtute. z specia  
liter in materia de fortitudine z virtute.

¶ De dono consilij. xxxij. capitulum.

**Post donū fortitudinis eēt**

dicendum de dono consilij . sed pauca de dono  
no consilij sunt dicēda: z hoc qz ad donū cōs-  
lū pertinet fere oīa q̄ superius in capitulo de  
virtutibus / z de virtute prudētie sunt dicta .  
Itā prudentia z cōsiliū in hoc differūt q̄ con-  
siliū dicit vtrū aliquid sit agendū / prudentia  
vero ostēdit quo fine / z quib⁹ circumstantijs  
adhibitis . vt quo tēpore / z qualiter aliqd sit  
agendū . sicut alterius est scientie cognoscere  
an expediat aliquem saluari: alterius nō sci-  
re qualiter aliqd sit saluandū . qz primū perti-  
net ad theologiam secūdam ad medicinam .  
Item donum consilij excellentius est q̄ vir-  
tus prudentie . quia consilium contra omne  
precipitium virtutez prudentie rectificat: ne  
post factum peniteat . et hic proprie est actus  
z opus consilij scilicet prohibere precipitium  
z cauere . Sicut enim videmus q̄ frenum est  
contra precipitium equi: sic donuz consilij cō-  
tra cōmunem precipitationem operis boni .  
Et ideo dicitur Ecclesiastici . xxxij . Sine con-  
silio nichil facias post cuius factum non peni-  
tebis . his suppositis inter illa pauca que de  
dono cōsiliij sunt dicēda: sūt hec p̄silia notāda

**N**unc de consilio specialiter nota tria. scz.

Que sunt in cōsilio necessaria.

Que sunt in cōsilio laudabilia. **¶**Primo

Que sit cōsilioꝝ differentia. ergo dicē

dū ē q̄ sunt in consilio necessaria. Et nota q̄ i

psilio quattuor sunt necessario obseruāda .s.

expediēs/facile certū/z securū. z p̄traria isto

rū vitāda. s. dānosum/difficile/incertū/z peri

culosuz. Tū ille quid dat cōsiliū ceteris pari-

bus debz p̄ponere expediēs dānosō. facile: dif-

ficili certū incerto. securū/periculoso. Propt̄

omnia illa dicitur Prover. xi. Erit saluo vbi

multa consilia.

**S**ecō vidēdū ē q̄ sunt in psilio laudabilia:

Et nota q̄ i psilio q̄ttuor sūt laudabilia scz.

Gratia consiliū requirendi.

Gr̄a consilium eligendi **¶**Primo igitur

Gr̄a cōsiliū exhibendī est valde lauda

Gr̄a consilium acquirēdi bile scilicet con-

siliū in omnib⁹ libēter req̄rere. Ideo dicitur

Thobie. iiii. Consilium semper a sapientibus

require Secundo in consilio est laudabile cō-

siliarium bonum eligere. Unde nota q̄ secū-

dum doctrinā sacre scripture/deuo consiliari-

us ē eligēdus p̄e omnibus. Nam in cōsilio et

p̄e cōsilio requiredo. Primo eligēd⁹ ē deus



**Doni consilij.**

**fo. c. iij.**

non dyabolus. Unde dicitur Thobie. iij. Omnia consilia tua in ipso scilicet in deo maneant.

**¶** Secundo eligendus est iustus non impius. Unde dicitur ecclesiastici. xxxvi. **¶** Boni consilij statue te cum. quia dicitur puer. xij. **¶** Consilia impiorum fraudulenta. quia vix scit alijs consilium dare: quod sibi nescit accipere. Et ideo dicitur Genesim. xlix. **¶** In consilio eorum. scilicet impiorum non veniat anima mea.

**¶** Tercio eligendus est sapiens consiliarius non fatuus. ideo dictum est. Thobie. iij. Consilium semper a sapiente require: non a fatuo. quia dicitur ecclesiastici. viij. **¶** Cum fatuus non habeas consilium non enim possunt diligere nisi que eis placent.

**¶** Quarto eligendus est senex et expertus. ut dicitur ecclesiastici. xxv. **¶** Quam speciosa veterans sapiens et gliosis intellectus et consilium. Non est pro consilio eligendus iuuenis lasciuus. ideo roboam pro magna parte amisit regnum suum. quia relicto consilio seniorum adhesit consilio iuuenum. ut dicitur Tercij regum. xii.

**¶** Tertio videndum est quod sit consiliorum differentia. Et nota quod sicut sponsus iocunda consuevit portare re sponse cum qua de nouo contraxit: ita christo qui tanquam sponsus de thalamo procedens noue sponse sue ecclesie cum qua a naturam nostram cum sua uniendo in unitate persone matrimonium se

eramentale contraxit nota iocalia id est tria  
euangelica consilia apportauit.

**C**Primum cōsiliū est castitas cōtra ꝑcupiscen-  
tiā carnis. De hoc cōsilio habet **Math. xix.**  
**Nō oēs capiūt verbū istud: s̄ quib⁹ dat⁹ ē**  
**Tales ei sunt eunuchi qui se castrant propter**  
**regnum celorum.**

**C**Scōm cōsiliū ē volūtarie paupertatis / cōtra  
ꝑcupiscētiā oculorū De q̄ cōsilio habet **Mat.**  
**xi. Si vis ꝑfect⁹ eē: vade ⁊ vēde oīa q̄ habes**  
**⁊ da paupib⁹. Et seneca dicit: q̄ dētissime vi-**  
**uerēt hoīes: si hec duo pronomina tollerentur**  
**de mundo scilicet meum ⁊ tuum.**

**C**Tercium cōsiliū est obediētiē ⁊ hūilitatis / cō-  
tra supbiā vite De q̄ dī **Mat. xvj. Qui vult**  
**venire post me / abneget semetipsum ⁊ tollat**  
**crucē suā ⁊ seq̄tur me. Semetipm abnegare:**  
**ē propriā volūtātē relinq̄re. Optimū cōsiliū.**  
**Uñ dicit Ber. Tolle propriā volūtātē ⁊ iſer-**  
**nus nō erit. Exēplū de fratre orāte ⁊ dyabo-**  
**lo insultāte. Et q̄ supius in tractatu de cōsili-**  
**is plene dictū ē de his trib⁹ cōsilijs: iō q̄ dicta**  
**sūt de dono consilij modo sufficient.**

**De dono intellect⁹. xxxij. ca.**

**Post donū cōsiliij dicenda sunt**

**Doni intellectus. fo. c. iij.**

764

pauca de dono intellectu: et dono sapie. q: hic  
pnt dici fere oia q dicta sunt supra i tractatu  
de virtute et prudētia. **U**n notāduz q virtus  
prudētie et donū cōsiliū differūt a dono intelle  
ctus et sapiētie. qz cōsiliū et prudētia ptinēt ad  
vitā actiuā. et sunt de actiuis: intellectus et sapi  
entia pertinent ad vitam contemplatiuam et  
sunt de contemplatiuis.

**D**ifferūt aut intellectus et sapiētia. qā intel  
lectus ē cognitio speculatiua/et qsi cognitio  
per visuz. sapiētia vero est cognitio experimē  
talis et practica/et qsi cognitio per gustū: et iō  
superior ē sapiētia qā intellectus tantuz dicit  
cognit onē vel visionē/sapiētia supra cogni  
tionem dicit delectationem. **E**t nota q intel  
lectus foris stat: sapiētia per affectū intrat/et  
ipsa delicias suggerit. **U**n dī in psal. Gustate  
et videte qm suavis ē dñs gustare ad sapiam  
pertinet: sed videre ad intellectum qm quod  
intellectus acute inuenit: sapientia mature dī  
sponit/et ad spiritualem delectationem con  
uertit. vt dicit grego. Summa huius differen  
tie est: q donū intellectus est pprie penetrati  
uū: s donū sapiētie pprie saporatiuū hīs ppo  
sitis de dono intellectu notanda sunt pauca:  
et specialiter tria **D**ebem⁹ enī p donū intelle-

etis subtiliter penetrare et intelligere.

Que sunt supra nos: ut deum. **C**Primo igitur  
Que sunt iuxta nos: ut primum debemus intelligere  
Que sunt infra nos: ut corpus nostrum. **Q**ue superiora  
iuxta illud quod dicit apostolus Romanos. i. Inuisibilia dei  
per ea que facta sunt: intellecta conspiciuntur. **S**epitima  
na quoque virtus eius et diuinitas. **E**t nota quod duplex  
est liber in quo intellectus potest legere et intelligere  
et addiscere deum. scilicet liber scripture. et  
hunc librum dedit saluator discipulis suis post resurrectionem.  
ut. scilicet. in figuris legalibus et canticis propheticalibus  
intelligerent mysteria gratie que operatus est christus. i. ut per ea que facta sunt  
et dicta in veteri testamento: intelligant ea que completa sunt  
in nouo. **C**um dicitur Luce ultimo. Tunc aperuit eis  
sensum: ut intelligerent scripturas. **A**lius est liber  
creature. in quo intellectus fidelis debet deum  
querere: et post ipsum inuenire. sicut in magnitudine  
creaturarum omnipotentiam dei. in pulchritudine  
et ordine: sapientiam. in utilitate et fructu: bonitatem  
dei summam: quod dicitur Sapientie. xiiii. **A** magnitudine  
speciei et creature cognoscibiliter potest eorum creator  
videri. **H**unc intellectum non habuerunt philosophi quia  
intellectus eorum nesciunt ascendere a magnitudine  
creature ad magnitudinem dei. et ideo fuerunt similes

pueris. qui cum legunt litteras pulchras deauratas attente respiciunt: sed quid littere signant non intendunt.

**I**ste notandū diligēter q̄ creatura duplex est. s. naturalis / z artificialis: z sic ois creatura sigāt suuz creatorē duplr̄. In creatura est signū naturale et positiuū. Signū naturale bz in creaturis quas cōdidit p̄ se diuina sapientia. Signū positiuū bz in fabricis z opib⁹ sacramētalib⁹ / que cōstituit ecclia: vt sūt for̄me ecclesiaz / z vestes z ornat⁹ ministroꝝ / q̄ oia sunt instituta vt intelligam⁹ deū. qz in altitudine eccliaz / sublimitatē. ī magnitudine / imensitatē vel infinitatē. in quadratura soliditatē. in lōgitudine eternitatē. z similr̄ de alijs. In ministris similr̄ z ornamētis eozuz intelligo deū. vt in veste cādida / mūdiciā z puritatē. in veste rubea dei clementiā z charitatē. in veste aurea dei sapientiā z claritatē. et sic de alijs. Iste intellectus pprie vocat⁹ donuz dei. vt dicit apl's Scbe ad thimotheū. ij: **Dabit tibi dñs in omnibus intellectū.**

**S**ecōdo debem⁹ intelligere q̄ sūt iuxta nos scz. primū. Iuxta illud qđ bz eccl'iastici. xxxij: **Intellige que sūt proximi tui: ex teipso. Nā in frigore meo debeo intelligere paupis nudis**

tatē. In fame z siti: paupis sitim z esuriē et in  
doloze meo: paupis infirmitatē. z sic de alijs  
Et sicut hoies bñ intelligentes conlucuerunt  
ad honores z dignitates p̄moueri: ita q̄ intel  
ligūt necessitatē p̄ximī p̄mouent̄ z quasi epi  
scopan̄ ad b̄titudinē p̄adyſi. Uñ dñ in psal.  
Brūs q̄ intelligit̄ super egenum z pauperez.  
¶ Tertio debem⁹ intelligere q̄ iunt infra nos  
sicut aiā n̄fam et corp⁹ n̄fm. sicut ei oculus  
noster dirigit manuz in ope z motu exteriori  
Uñ intellect⁹ dñ interior lectus. qz aiā infoz  
mat aiāz traq̄llat z quietat sicut corp⁹ in lec  
to pausat. Dicit̄ etiā interior locus qz sicut lo  
cus p̄tinet z cōseruat locatū: sic intellectus sta  
bilitat z cōseruat libez arbitriū z oēm interio  
rē motū. Ideo dñ in psal. Intellect⁹ bon⁹ oī  
bus faciētib⁹ eū. qz si hō non faciat qd̄ intelle  
ctus z p̄scia dicunt: nec deus nec angelus nec  
hō (qz ista tria hñt̄ intellectū) dici meretur: sed  
potius iumēto cōpatur. Unde dicit̄ in psal.  
Hō cū in honore eēt non intellexit̄ creatorē  
suū s̄ iumētis cōpatur: z similis factus ē illis  
¶ De dono lapie. xxxv. capitulum.

**P**ost donuz intellectus pauca.  
habem⁹ dicere de dono sapientie. qz multum.

De dono sapiētie Fo. c. vi

conuenit cū virtute prudētie / z alijs virtutibus  
seu donis q̄ informant cognitiua. tamē quia  
sapiētia non tñ informat cognitiua: sed etia  
affectiua: ideo dicenda sunt de sapientia par  
ca scilicet tantū tria. Unde notandum q̄ sapi  
entia est Donū splēdidissimū instar lucis.

Donū sapidissimū instar mellis  
Primo er Donū psūdissimū instar maris.

ergo donum sapientie est donum splēdidissimū  
non solum sicut sol: sed etiam plusq̄ sol. sol eē  
iste non ostēdit nobis nisi q̄ sunt supra terras  
z infra celum: sapientia autē dei facit nos cog  
noscere omnia scilicet infernum / vt timeam⁹  
mundum / vt contemnam⁹. celum / vt appe  
tam⁹. deum / vt laudem⁹. et istud est vlti  
mum libri sapientie. et ab isto donatur scilicet  
cognicio diuinorum. vt dicit augu. et propte  
rea dicitur sapientie. vii. Hec scilicet sapien  
tia est speciosior sole: z super omnem disposi  
tionem stellarum luci comparata / et inueniē  
p̄or. qz per lucē: visibilia vidētur nñ: p̄ sapiāz  
do etiā inuisibilia cognoscitur. C Scdo sapiā  
ē donū sapidissimū instar mellis. nō solū sic mel  
s etia plusq̄ mel. Un̄ dic sapiā eccl̄istici. xxxiii  
Sp̄s me⁹ sup mel dicitis: z hēditas mea sup mel  
z sauu. Adel nā qz vñ hz sapore z illo gustato



desipiūt alia etiā meliora. sicut vinū qđ post  
mellis gustū nō apparet sapidū. & sapia diui  
na oēm hz saporē. qz sibi sapiūt oia vt debēt  
scz tā mala q̄s bona t̄p̄alia vt vilia z ilipida.  
bona sp̄ualia vt chara. bona eiua vt fructu  
osa z sūme nobilia. Tñ d̄r eccl̄iastici. vi. Sa  
piētia fm̄ nomē suū est. s. sapida sciētia: z nō  
multis est manifesta. Ideo dicit bñ Ber. In  
uenisti plene sapientiā: si p̄zious vite pctā de  
fleas. Si hui⁹ sc̄i desideria paruipēdis. si e  
ternā beatitudinē toto desiderio p̄cupiscas:  
inuenisti sapientiā / si tibi singula hoz sapiāt  
put sunt. Tertio sapia est donū pfundissi  
mū instar maris. nō solū sicut mare: sed etiaz  
plus q̄s mare. qz mare hz fundū: sapia diuina  
nullū hz fundū. qz vt dicit Job. xi. Lōgior ē  
terra mensura ei⁹ / z latior mari. Et p̄pterea  
dicit apl̄s Ro. xi. *Altitudo. i. pfunditas di  
uitiaz sapie z scie dei q̄s incōprehēsibilia sūt  
iudicia eius / z inuestigabiles vie eius: qz ni  
mis lōge sunt sapie diuine iudicio q̄bus dis  
posuit oia inuestigabilia q̄s gutte maris vale  
ant numerari. Exemplū de p̄re z filio volēti  
bus haurire totū mare cū cocleari paruo: vt  
narrat hiero. Ideo d̄r donū qz nunq̄s p̄ studi  
um acq̄ritur: nisi p̄ inspirationē diuinā habe*

atur. Et ideo dñ Jacobi. j. Si q̄s vestrū indiget sapia postulet a deo q̄ dat oibus affluent̄ z nō improperat: z dabit̄ ei. Et sap̄. ix. Da michi dñe sediu tuaz assitricē sapientiā / vt me cū sit z me cū laboret: vt sciam quid acceptuz sit coram te omni tempore. Amen.

Septima dieta de humilitate. xxxvj. ca.

**D**est tractatum de donis sp̄scti: dicendū est de beatitudinib⁹ hec est septima dieta salutis. s. a dono sp̄s sancti / ad beatitudinē puenire.

**D**e hūilitate ei q̄tuor sūt p̄cipue notāda s. 

Typum figuratiuū	¶ Habet ergo hūilitas in sacra scriptura typum multiplicē et figuram.
Motum incitatuū	
Signū demonstratiuū	
Gradum distributiū	

**N**ota igit̄ q̄ hūilitas est: Breuis scala deuotiōis. Breuis schola p̄fectōis. Breuis via saluatiōis. Breuis scala si vis ascēdere / breuis schola si vis addiscere / breuis via si vis īcedere. Est igit̄ hūilitas breuis scala. Et nota tria in scala hūilitatis. s. scale extremum. ymū / z supremū. scale latera dextrum z sinistrū. scale spacia. s. triplicē gradū. Habet enī scala hūilitatis duo extrema: ymū z sup̄mūz

ymū vel pes hui⁹ scale ē tior supplicij/supmū  
ho ē amor pmij. Un̄ psal. Si ascendero in ce-  
lum tu illic es: si descendero ad infernum. &c.  
Item hz scala duo latera .s. dextrū z sinistrū  
dextrū est. tēpantia in p̄p̄is/sinistrū patien-  
tia in aduersis. Un̄ apls sc̄de coz. vj. Per ar-  
ma iusticie a dextris z a sinistris. Itē hec sca-  
la hz tria spacia vel tres gradus/inter quos  
prim⁹ est ptēptus mūdi/scōs ē hūilis abiectio  
sui terti⁹ ē hūilis amor dei. Hec ē scala iacob  
gen. xxvii. Itē est hūilitas breuis schola  
est eni cōpendium toti⁹ iusticie. vñ ip̄a d̄ ois  
iusticia. Math. iij. Sic eni docet nos implere  
oēm iusticiā. glo. i. hūilitatem. Iō saluator et  
magf optimus in sua schola p̄lixitatē totius  
legis reduxit ad quādā summaz. i. ad metho-  
dum hūilitatis: dicēs. Math. xj. Discite a me  
qz iniris sum z humilis corde. Humilitas aut̄  
sic describitur. Hūilitas est ex intuitu proprie  
p̄ditōis vel p̄ditōe volūtaria mētis incliatio  
Est in lup hūilitas sicut breuis via: qz cum  
humilitas petat cētrū: p̄ p̄is vetat circulus et  
spacialē circuitū/z fac̄ dyamet̄/z diametra-  
liter pertrāsit spaciū z ita rectissime venit ad  
terminū. ysa. xxx. Hec est via ābulate in ea.  
Itē hūilitas. Se attēuat vt amef a spōso.  
Se adnichilat vt creef d̄ nouo

Se euacuat vt i pleat a deo. **H**umilitas itaq; se attenuat / z sic facit seipam gracile ad domicelle modū. **U**n̄ hūilitat ē gracilitas spō se que spōsuz incitat ad eius amorē. Et cā huus ē: qz gracilitas sigāt vel attestatur icorruptionē. sicut ecōtrario tumor sigāt corruptā eē mulierē z pgnātē. **U**n̄ nota q quidā tumēt z inflātur de gñe z nobilitate: z tales impregnant a pprio p̄re sicut filie loth. gen. xix. **Q**uidā inflātur de subditoꝝ multitudie z potestate: z tales impgnant a toto pplo sic dauid q̄ fecit numerare pplm. sc̄do regū. xx. iij. **Q**uidā etiā tumēt z inflātur de incorruptiōe corporis z p cōsequēs quod ē destabile impgnatur a virginitate. sicut fatue virgines. **A**thai. xxv. **I**tem humilitas se adnichilat: vt de nouo creetur. **I**p̄sa enim est illud nichilum super quod deus fundauit terram. **J**ob. xxvj. **Q**ui appendit terram super nichiluz. i. aiā super humilitatis fundamentum. **H**umilitas insuper se vacuat: vt impleatur id est vacuam et inanem se reputat. **U**nde figuratur per altare tabernaculi. **E**xodi. tricesimo octauo quod erat ita concauum vt posset recipere ignem / ligna / et victimas. **S**ic humilitas est vacua vt

capiat ista tria. s. ignem dilectionis / ligna cō  
passionis / et victimā deuotionis.

**¶** Item nota q̄ humilitas est

**Quicq̄d** in valore est p̄ciosi⁹ **¶** Primo igit̄  
**Quicq̄d** i odore ē deliciosi⁹ dico q̄ hūili-  
**Quicq̄d** i decore ē gratiosi⁹ tas i valore ē  
sūme p̄ciosa. z p̄p̄ h̄ p̄parat̄ auro z balsamo  
que sunt duo valde p̄ciosa. balsamū super  
om̄s liquores / aurū sup̄ oīa metalla. et sicut  
ista duo sunt valde rara z ideo p̄ciosa: sic  
rarissima est hūilitas vera / z ideo sūme cara  
et sicut aurū est valde ponderosū z naturā  
petit centrū / balsamus semp̄ petit fundū: sic  
vera hūilitas instar auri z balsami semp̄ ap-  
petit inferiorē locū. Et p̄p̄terea de valore hu-  
mitatis d̄r s̄p̄. vii. Omne aurum in cōpara-  
tione illi⁹: arena est exigua.

**¶** Est etiā hūilitas in odore multū deliciosa:  
z propter hoc cōparatur in scriptura tribus  
q̄ sūt valde odorifera. s. Thuri q̄d est granū  
modicū: est tū fragrantissimū: ideo d̄r ecclia-  
stici. l. Quasi thus redolēs in dieb⁹ estatis.  
Cōparat̄ etiā nardo / q̄ est arbor parua z val-  
de odorifera. Cū d̄r Laticoy. s. Flard⁹ mea  
dedit odorē suū. Cōparat̄ etiaz cynamomo  
quod est cinerei coloris / z cū frangit̄: spirat

quendam visibilem et fragrantissimum | odorem  
id est vaporem ad modum cineris. sic verus humi-  
lis quia cinerem se reputat. emittit spiramina fra-  
grantissime virtutis. Et ideo dicitur ecclesia  
stici. xxiiiij. Sicut cynamomum et balsamum  
aromatizans odorem dedit.

¶ Est insuper humilitas in decore mentis valde  
speciosa. et propter hoc comparatur virore et colo-  
ri viridi / qui super omnes colores est proportio-  
nabilis oculis / et delectabilis ad videndum.

¶ Quia dicitur ecclesiastici. xl. Etiam et specie desiderabit  
oculus / et super omnes virides sationes visse-  
getes. satior viridiorque est virtus humilitatis

¶ Item nota quod humilitas se humiliat. ut ascendat  
Se incinerat ut redoleat. Se mortificat ut  
resurgat. ¶ Humilitas itaque se humiliat et sem-  
per inclinatur. Sicut enim ramus in quo pendet  
fructus / et sicut spica plena grano respicit et  
declinat versus terram: sic anima humilis que istarum  
rami que est onusta fructibus bonorum operum  
et ad modum spice granate: est plena granis  
virtutum / respicit terram. id est propriam fragilitatem  
et carnis vel corporis conditionem terrenam.  
¶ Contrario ramus erectus monstrat quod in eo est  
nullus fructus / et spica erecta quod est granis va-  
cua. Ita homo pro superbia erectus est ad modum

rami steriles et infructuosi. Et ideo dicit salu-  
tor: **Math. viij** A fructibus eorum: cognosceis eos  
**E** humilitas etiam se incinerat et puluerifacit: et  
sic suauius fragrat. sicut herbe et species aro-  
maticae plus redolent/ quam sunt minuti<sup>9</sup> tri-  
te et puluerifate. Unde dicitur. **Lanicoz ter-  
tio.** Que est ista que ascendit per desertum/ sicut  
virgula fumi ex aromatibus mirre et thuris/ et  
vniuersi pulueris pigmentarij.

**E**t notandum quod omnis homo debet se puluerem et  
cinerem reputare ex parte carnis/ de qua certus  
est quod efficiet puluis. **Sen. iij.** Puluis es et in  
puluerem reuerteris. Ex parte anime debet se qui-  
bet puluerem et cinerem reputare: precipue propter  
tria. scilicet.

**P**rimo propter vilitatem. Sicut ei cinis est vilis  
quodcumque fuerit de pretiosa materia: sic anima val-  
de vilis est ex culpa quamuis sit valde nobilio ex  
natura. **psalm.** Ad nihilum deductus est in con-  
spectu eius malignus.

**S**cdo propter resistendi difficultatem: quia si-  
cut cinis statim dissipatur/ et non potest resistere  
modico flatui sic homo non potest resistere modi-  
ce tentationi: immo frequenter cadit ad sibi-  
lum modici verbi. Unde dicitur in **psal.** **Mo-**  
**dic** sic impij non sic: sed tanquam puluis. **26.**



**Tertio** ppter resurgēdi impossibilitatē. Nam sicut cinis nō potest redire ad statū sue materie: sic homo pctōr nō potest redire ad statuz grē nisi sola dei v̄tute. qz dñ Ecclīasticus. vij. Nemo pōt corrigere quē deus despexit. Et ī psal. Nisi dñs edifica. zc.

**Humilitas** insup se inortificat vt resurgat. qz humilis quasi semp considerat mortē propriā: vt resurgat ad vitam. **Et nota** q memoria mortis facit in hōie p̄cipue sex bōa

**Primo** facit peccata vel vicia fugere. Nam sicut latrones timent z fugiunt faciez iudicis sic vicia memoria mortis. z sicut iumentuz cū cauda se defendit a muscis: sic hō a tentatiōe victozum cōsideratione mortis. Nam de peccatore dñ Zren. i. Sordes eius in pedib⁹. i. in affectiōibus. Et subdit cām: qz non est recordatus finis sui.

**Secōdo** facit mundū contēnere. Unde dicit hiero. Facile ptēnit oia: q se sēp cogitat mortuz. Nam concupiscentia oculoz ptēnit: qñ q̄s cogitat se ī terrā reuersurū. Concupiscētia carnis dep̄mit. qñ q̄s cogitat q corpus in dlicijs nutritū erit cib⁹ v̄miū. Supbia vite cōtēnit qñ quis cogitat q ille qui vult esse supra alios ponef sub terra/ q̄ ē infimum elementorum.

**T**ertio facit seipm desp̄icare et ppter reso-  
lutionē ad terrā in suūplius cognitionē veni-  
re: qui modus cognoscēdi scōm phm est cer-  
tissimus inter om̄s. p̄p̄tea d̄r in psal. Sciant  
gētes qm̄ homines sunt. i. de humo.

**Q**uarto facit vitā presentē recte regere. si-  
cut enī gubernator nauis se ponit in cauda:  
vt rectius gubernet nauē: sic qui in mari hu-  
ius mūdi vult recte z secure nauigare: nouis-  
sima sua debet cogitare vel recordari. Nam  
dicitur ecclesiastici. viij. Abemoreare nouissi-  
ma et in eternū nō peccabis.

**Q**uinto facit tēperare presentē leticiā. sicut  
enī fatua est esca sine sale: sic presens leticia  
est inepta sine mortis cōsideratiōe. instar sa-  
lis dulcedinē leticia t̄p̄ralis misceē cū amari-  
tudine mortis. Vñ d̄r ecclesiastici. xli. Mors  
q̄s amara est memoria tua homini iniusto.

**S**exto facit recte diuidere presentē z futu-  
ram vitā. Qui enīz ponit se in articulo mor-  
tis et eā diligēter cōsiderat quasi in medio p̄-  
sentis z future vite se collocat. et ideo recte  
videt qd̄ spernere: z qd̄ eligere debeat Ideo  
d̄r ecclesiast. xj In die bonoz: ne immemoris  
maloz. **Item humilitas est gratiosa instar  
rosis speciosi. Lumiosa instar sideris radio**

fi. Virtuosa instar lapidis preciosi.

**E**st itaq; hūilitas gratiosa instar floris speciosi. Cōparatur aut̄ inter flores precipue violę q̄ est flos modic⁹ et valde preciosus. Et nota q̄ viola est formata instar auicule parue. Habet enī quoddā rostrū parū. ⁊ quasdam paruulas alas: et quandā caudaz paruulā: ita humilitas habz ad modū violę ista tria diminutiua per ppriā reputationē. habet nāq; rostrū ad laudandū deū. habet etiā alulas vel pēnas ad contēplandū celū. habz caudā ad cogitandū finē proprium. Hec est viola preciosa de qua dicitur canticorum. ij. Ego flos campi ⁊c.

**E**st etiā hūilitas luminosa instar sideris radiosi. Nā sicut sidus vel stella est modica in apparētia: cū tñ stella in veritate: vt tradūt mathematici sit maior tota tra: sic hūilis cū sit paruus: in veritate est apud deū maxim⁹ et sua tñ ⁊ hominū reputatiōe vult esse quasi nullus. ideo dz eccliaſtici. xxxij. Quanto magn⁹ es hūilia teipm̄ in oībus. Ipsa enim est instar lune. nā sicut luna est luminare qđ minuit ex consūmatōe: vt dz eccliaſtici. xliij. sic humilis se minorare nitit̄ cū a deo p̄ grāz consummat̄. Sicut virgo maria Luce. j. Qz

reputauit se ancillam humilem / cum salutaretur ve-  
nerabiliter per archangelum gabrielem / et a filio dei  
eligeretur in matrem. **¶** Est etiam humilitas  
instar lapidis preciosi et uosus. Nam lapides pre-  
ciosi sunt ut plurimum quantitate modici et uir-  
tute magni. Et nota quod humilitas comparatur spe-  
cialiter et proprie quinque lapidibus preciosis.  
**¶** Primo amethysto quod reprimit ebrietatem. sic humi-  
litas superbia / quae se iebriat per ambitionem. Unde  
superbia est ebria et non a uino. ut dicit Jobelis. i.  
Expersis emini ebrii / et non a uino: sed a uen-  
to. scilicet superbie. **¶** Secundo iaspidi quod fugat  
fantasmata sic humilitas honores transitorios quod  
sunt quasi fatasiae / vel somnia. Quod dicitur de superbo  
Ecclesiastici. xxxiiiij. Cor tuum fantasias patitur.  
**¶** Tertio humilitas est sicut saphirus Nam sicut  
saphirus reprimit humores seu tumores cor-  
porales: ita humilitas superbas et ampulosas  
inflationes. Ipsa enim non inflatur / non est abi-  
ciosa: sicut de charitate dicit apostolus prime ad  
corinthios. xiiij. **¶** Quarto humilitas est sic  
onichinus. Nam sicut onichinus dicitur hoielem red-  
dere inuictum. sic humilitas reddit inuictus ho-  
minem et facit de hostibus triumphare. In cuius  
figura dicitur quod dauid qui dicitur humilis: cum  
lapidibus funde goliath interfecit. ut dicitur

Primi regum. xvij. **Q**uinto humilitas est sicut dyamas. Nam sicut dyamas est lapis qui redit hominem gratiosum: sic humilitas hominem deo et hominibus facit esse placetum et gratum. Unde dicitur de humilitate Deuter. xxij. Sit placens fratribus suis. Et sicut coram deo et hominibus est superbia odiosa ut dicitur Ecclesiastici. x. ita humilitas est deo et hominibus gratiosa.

**I**tem humilitas cum deo quasi de pari contendit cum divina liberalitate eius gratiam semper recipiendo Superbia circumuenit et despicit: meliorem partem eligendo. **D**ya-bolum despicit: eius laqueos euadendo. **H**umilitas igitur quasi de pari contendit cum divina liberalitate. quia quanto divina liberalitas aie plura tribuit tanto ipsa ad recipiendum fit capacior. et hoc triplici arte. scilicet.

Se dilatando per gratiarum actionem.

**I**ncuruando per deuotam orationem. **U**ti dicitur  
**E**uacuando per modicam sui reputacionem ei humilitas cum recipit dei beneficia gratias agendo se dilatatur: et sic recipiendo parat semper locum ut deus amplius infundat. Unde ipsa uas admirabile opus excelsi. ut dicitur ecclesiastici. xliij. Et bene humilitas uas admirabile domini. quod dum impletur: de impletione capacior efficitur.

**¶**Secundo hūilitas p̄ ofonem se incuruat: ⁊ sic ad magis hauriendū se preparat. nā sicut hydria curuat̄ vt hauriat aquā: sic hūilitas se ī curuat vt hauriat. ⁊ hoc orādo gr̄am diuinā et quāto deus āplius donat: tāto ip̄a āplius postulat imo nunq̄ petere cessat. et ideo in ea impletur qđ d̄r̄ ecclesiastici. xvij. Cū consummauerit hō: tūc incipiet.

**¶**Tertio humilitas per propriam reputationē se euacuat ⁊ quodāmodo se exinanuit et p̄ consequēs ad recipiendū capacior fit. ⁊ hoc triplici arte existit: qz dū gratiā dei ī plenitudine recipit: se ip̄a ⁊ tā vacuā recognoscit iō in p̄sona dei dicitur de humilibus Ecclesiastici. xiiij. Qui bibūt me adhuc sitient.

**¶**Item hūilitas etiā supbiā circūuenit: meliōrē partē eligēdo. Et nota specialit̄ decē in quib⁹ hūilitas respectu supbie eligit meliōrē partē. Supbia enī eligit quod est extra: hūilitas qđ est intra. De p̄mo d̄r̄ Ahat. xxij. Omnia opera sua facit vt vi deat̄ ab hoīb⁹. De hūilibus d̄o dicit ap̄ls. ij. cori. j. B̄lia n̄ra hec est. testimonium consciēt̄ie nostre.

Superbia eligit sarpillas. hūilitas tortillas.  
Supbia eligit corticē. humilitas nucleum.  
Supbia eligit paleā. humilitas granum.

De humilitate fo. c. xiiij. 113

Supbia elegit flores: humilitas fructū. iuxta illō Lāticōz. ū fruct⁹ ei⁹ dūcīo gutturi meo. Supbia eligit mōtēo: hūilitas valles. Et noq in mōtib⁹ sunt quattuor mala. scz ariditas in deuotōio/ duricies incōpassiōis/ sterilitas opatiōis: z precipitiū dānatiōis. Hūilitas xō eligit valles in qbus sūt qttuor bona: illis malis opposita. Itā sicut valles cōtra ariditatez sunt irrigue/ cōtra duriciā sunt molles/ cōtra sterilitatē sunt fructifere/ cōtra precipitiū sūt secure: sic hūiles ad modū vallīs sunt irrigue per deuotionē/ z molles per cōpassionē fructiferi per bonā opationē/ securi p diuinā protectionē. qz in infimo nō oportet timere precipitiū. Supbia eligit pulchrū: hūilitas bonū. Supbia eligit ymaginez: hūilitas veritatem. Supbia eligit cōtētionēz. i. locū supiorē: pro quo cōtendūt ambiciosi: hūilitas pacē. s. locū inferiorē/ pro quo nullus cōtēdit. Jō dicit saluator Luce. xiiij. Recūbe in nouissimo loco. Et sic in pace factus est locus eius: vt dicitur in psalmo. Superbia eligit esse in ore hominum. et ideo non est mirum si sentit aliquando morsus detractionis: humilitas vero eligit esse in iudicio dei/ per quem solum vult iudicari. sicut dicit apostolus ad cor. iij. Qui autē



judicat me: dominus est.

**H**umilitas insup despicit et paraspedit diabolum: eius. s. laq̄os euadēdo. Nā sicut pisciculi euadūt sagenā: sic hūiles rete. i. tētatiōes diabolicas. In cui⁹ figura rex caldeoꝝ transtulit ī babiloniā / et captiuauit nobiles et potēres: et dimisit paupes. i. agricolas et vīuitores. vt dicitur quarto regum. xxiij.

**H**umilitas insup habet motum incitatiuū et causas multas q̄ hoīem mouere debēt ad se humiliandū. Unde nota q̄ sunt quinq̄ cause precipue / ex quarum cōsideratiōe debet hō seipsum humiliare. scz. si cōsideret.

Que sunt infra.

Que sunt intra

Que sunt iuxta.

Que sunt cōtra

Que sunt supra.

**P**rima igit̄ causa humilitatis est cōsideratio creature corporalis q̄ ī hoīe est. Debet igit̄ creaturas corporales dili-

gēter cōsiderare: et ex illis hūilitatē haurire. si enī cōsideret terrā: videt ppriū sepulcrū. si attendat ignē sup terrā: videt suppliciū pctōꝝ. si cōsideret quadrupedia: videt ea fortiora. si volatilia: videt ea leuioꝝ et agilioꝝ. si terrenascētia: videt melioꝝ / sicut fruct⁹ et pulchroꝝ: sicut flores. Ultimo si cōsideret propriū subiectum: videt q̄ in principio est semen im-

mundum in medio saccis stercoreū: et in fine  
 cibus vermium. vt dicit Ber. Et iterum vide  
 vnde veneris / et erubescere vbi es. et ingemisce  
 quo vadis et cōtremisce. Et ita cū homo dili-  
 genter cōsiderat pprias vilitates / tunc humili-  
 litas resumit vires. Sicut enim muscus in lo-  
 cis fetentibus recuperat odorē. sic humilitas  
 fragrātiōz efficitur: cū quis cōsiderat ppriam  
 vilitatē. Et idō dicebat abraā Gen. xvij. Lo-  
 quar ad dñm meū cum sim puluis et cinis

¶ Secunda causa humilitatis est considera-  
 tio status interioris. Dis autē homo autē scit  
 se esse peccatorē / aut iustū. si sciat se esse pctō-  
 rez: multū debet humiliari. qz quantū ad hoc  
 deterior est cane / vel buffone. qz peccator est  
 debitor temporalis et eterne mortis: illa vero  
 solū temporalis et illis solū est miseria pene. i  
 peccatoribus vero pene et culpe. et in hoc sūt  
 similes diabolo. Si autem fuerit peccator alī  
 quādo: nescit vtrū iustificatus est a peccato.  
 quia bz ecclīastici. ij. Nescit homo vtz amore  
 an odio dignus sit. sed oīa in futuro seruātur  
 incerta. Si autem sciat aliquis se esse in gra-  
 tia: tñ se humiliare debet ppī quattuor q̄ iter-  
 dū etiā viris iustis et pfectis nocēt. s. negligē-  
 tia proficiendi / difficultas standi vel perse-

uerā dī / facilitas cadē dī: etiā ad sibilū vni<sup>9</sup> mo  
di verbī difficultas vel impossibilitas resurgē  
dī. hō enim potest per se ire ad culpā: sed per  
se nō potest redire ad gratiā: qz dicit in psal.  
Sp̄s vadens z non rediens.

**T**ertia cā humilitatē ē cōsiderare se de pro-  
ximis nr̄is. Videmus enim multos de fratri-  
bus z primis nr̄is in sc̄ia z virtutib<sup>9</sup> p̄fecisse  
et nos in pctō vel ignorantia remāsisse. vnde  
debemus erubescere. Videm<sup>9</sup> etiā multos fra-  
tres z primos cecos mēdicos z diuersis mi-  
serijs afflictos. z ideo debem<sup>9</sup> cōpati timere  
z deo grati z hūiles esse / z laudare eū: q̄ nos  
potuit et pōt similia ex sua equitate infligere  
z ex sua pietate custodire. Et p̄pter hāc cām  
hūilitatis dicitur Job. v. Visitans speciē tuā  
non peccabis. Visitās speciē tuā. i. primū q̄  
est species tua / vel species vna tecum.

**Q**uarta causa hūilitatis ē cōsideratio hostil  
aduersantis: cui sine dei adiutorio nō possu-  
mus resistere. immo si p̄parati fuerim<sup>9</sup> ei / ipe  
quasi gygas / z nos q̄si locuste vt dī numero-  
rū. xiiij. cuius etiaz tāta ē crudelitas / qz nos oī  
hora trāsglutiret: nisi etiā diuina p̄tectio nos  
custodiret. qz dī Trenoꝝ. ij. Abie dñi qz nō su-  
m<sup>9</sup> p̄sumpti. cui debem<sup>9</sup> totā v̄tutē ascribere.

115

**De humilitate fo. c. xv.**

**Q**uinta causa hūilitatis ē cōsideratio diuine magnitudinis / cui tenemur hūilit̄ subesse pp̄ter bñficiū creatōis iuxta illō psal̄ **Sp̄e** fec̄ nos z nō ip̄i nos z pp̄t̄ bñficiū redēptōis iuxta **Eccli. xxix** **S**ī az fideiussoris tui. ne obliuiscaris hūiliare etiā debem⁹ nos deo / cui⁹ pōaz eua dere nō possum⁹ cuius sapiētiā latere nō possum⁹ / cuius iusticiā corrumpere nō possum⁹

**U**nde notādū iuxta hoc q̄ trib⁹ de causis debet se quis inclinare et dimittere.

**P**rimo quādo videt capiti suo gladiū im̄ire. sic nos debemus humiliari z timere: q̄ videmus sup̄ caput n̄m gladiū diuine sentētie vibrare. vnde dicitur. **Prime petri. v.** humili amini sub potenti manu dei.

**S**ecundo inclinat se aliq̄s q̄si oportet ip̄m trāsire per hostiū bassum. sic nos debem⁹ humiliari qui ad vitā trāsituri sumus per hostiū bassum z hūile quod ē x̄ps quia d̄r. **Joh̄is. x.** **E**go sū hostiū p̄ me si quis itroierit: saluabit̄.

**T**ertio consuevit quis inclinare se / quādo videt superiorein se inferiore loco sedere. non enī est decens militem sedere in scauno / si rex sederet in pauimento. sic nos humiliari est necessarium cum videamus regem glorie propter nos intantum humiliatum

**A**thet. x. Sufficit seruo si sit sicut dominus  
eius. Simile dicitur Joh. xv.

**T**ertē habet humilitas multiplex signum de-  
monstratiuū. Et nota q̄ quinq; sunt signa in-  
ter alia humilitatis demonstratiua.

**P**rimum est humilē amare: exemplo crea-  
turarum que diligūt sibi similes quia dicitur  
Ecclesiastici. xxij. Dñe aial diligit sibi simile.

**S**ecundū est honores et laudes fugere. si-  
cut mel venenatum / z sicut sagittas limatas  
et venenatas / exēplo xpi q̄ fugit cū turbe vel-  
lent eū facere regē. vt dicitur iohānis. vj.

**T**ertiu; signū est opprobria et cōtumelias  
equanimiter tolerare: exemplo dauid qui cū  
semei malediceret ei dixit abisay regem vin-  
dicare volenti. Dimitte eū vt maledicat mihi  
ij. Reg. xvj. Et exemplo apostolorū de quib;  
dicitur actuū. v. q̄ ibant gaudētes a cōspectu con-  
siliij. qm̄ digni habiti sunt pro nomine iesu cō-  
tumeliaz pati. Ideo dicit̄ de hūlitate. Treñ.  
iij. Saturabitur opprobrijs.

**Q**uartum signum est vilia officia nō recu-  
sare. exemplo abigail quam cum dauid vel-  
let ducere in vxorem respondit. Ecce famula  
tua sit in ancillam. vt lauet pedes seruoꝝ dñi  
mei. vt habetur Psal. reg. xxv.

116

# De humilitate. fo. c. xvi.

**Q**uintum signum est libenter obedire. exē  
plo christi qui humiliavit semetipsum factus  
obediens vsqz ad mortem. vt ait apostolus  
ad philippenses. ij.

**H**abet etiam humilitas multiplicem gra-  
duz distributiū. Unde nota q tres sunt gra-  
dus hūilitatis sicut dicit glosa abathi. iij.

**P**rimus est subesse maiori/ nec preferre se  
equali. et hec est sufficiens z necessaria.

**S**ecundus gradus est subesse pari/ nec se  
preferre minori. nec non velle preferri: et hec  
est humilitas copiosa.

**T**ertius gradus est subesse minori/ z nemi-  
ni velle preferri. z hec est humilitas excellens  
et perfecta. Et ideo humilitas cum his gradib  
bus suis eleganter figuratur per altare taber-  
naculi quod habebat tres cubitos in altitudi-  
ne. vt dicitur Exodi. xxvij.

**I**tem secundum alios: gradus humilitatis  
sunt quatuor.

**P**rimus est spernere mundum.

**S**ecundus spernere nullum.

**T**ertius est spernere seipsum.

**Q**uartus gradus humilitatis est contem-  
nere se semper/ vel non curare sui contēptuz

Ideo humilitas p̄ istū quadruplicē gradū figurat̄ satis apte per rationale in quo erāt quatuor versus vel ordines gemmarū. vt habetur Exodi. xxviii.

**De mansuetudine vel mititate. xxxviij. ca.**

**De mansuetudine vel mititate.**

q̄ est sc̄da virtus. Specialit̄ sunt tria notanda.

Mansuetudo nā h̄z pacē z societate cū p̄xio q̄ vt mititas. h̄z grat̄z familiaritate cū dō

h̄z regnū z hereditate i celo

h̄z enim hō mitis z mansuetus cū p̄ximo pacē z societate: z cū his q̄ odert̄ pacem scit esse pacificus. Sicut ei cōtra lapidē machine opponit̄ aliqd̄ molle per qd̄ frāgit̄ ipetus violentie sue: sic z vir mitis frāgit̄ irā z ipetū indignationis opponēdo molliciē respōsionis. qz d̄r p̄uer. xv. Respōsio mollis frāgit̄ irā. h̄z etiaz hō mitis cū deo familiaritate. Et nota q̄ signū triplex ē q̄ hō mitis deo sit familiaris.

Primus est q̄ deus mites libenter exaudit sicut videmus q̄ a rege obtinent quod volūt qui ei familiares existunt. Unde dicitur Judith. x. Humilium z mansuetorum tibi semp̄ placuit deprecatio.

Secūm signū ē q̄ deus i aīa miti libēter pat̄



117

# De mansuetudine .fo.c.xvij.

fat z dormit. Mansuetudo enī est sicut culcitra mollis in lecto floride scie. De quo dī cāti. i. Lectus noster floridus.

¶ Tertiu signū ē q̄ deus ad vidēdū z loquen dū se oīdit mitē vel exhibet sicut videm⁹ q̄ illi q̄ sunt familiares p̄latis/ qm̄ volunt ad eos in trant z loquūtur pro volūtate cum eis. sic hō mitis loq̄tur cuz deo. vt legit̄ de moyse Exo. xxxij. qui loq̄bat̄ cū deo facie ad faciez. sicut solet loq̄ amicus ad amicū suū causa inter ali as erat. qz hō mitissim⁹ erat. vt dī numeri. xij. hz insup hō mitis hereditatē in celo. vt dicit̄ Mat. v. Beati mites qm̄ ipi possidebūt ter rā. s. viuētū. Et nota q̄ triplex ē rō quare mi tes possident celum.

¶ Prima est qz ipi possident̄ a deo: et iō lege vicissitudinis possidebunt deū in celo. qz dicit̄ ang. Nullius erit dei possessio/ nisi eius que ip̄e prius possederit.

¶ Scda rō ē: qz mites possident corda sua et dñātur sibi ip̄is. qd̄ nō faciūt iracūdi/ imo ira dñatur eis. Sō dicit̄ sap. Proverbiorum. xvj.

¶ Melior ē q̄ dñat̄ aio suo: expugnatoze vrbiū

¶ Tertia ratio est. quia mites possidēt hic bo na sua. Adittes aut̄ sciūt hic bona spūalia op time possidere. qz nulla aduersitas potest eis

ipsa auferre. qđ iracūdi facere nesciūt: imo bona spūalia (si que habēt) p̄ impatiētiā pdūt. vt dicit puer. xix. Qui impatiens est: sustinebit dānam. s. nō solum boni exterioris qđ pdit in via: s̄ etiā boni interioris qđ ipse effundit.

**C**adites etiā bona tēp̄ralia possidere sciūt: qz sibi nō p̄mittunt dñari. qđ nesciūt facere avari et cupidi. qz diuitiarū suarū nesciūt esse dñi: s̄ potius serui. qz dicit in psal. Viri diuitiarū: nō diuitie viroz. Quia igit̄ mites vt dictum est. se et sua possidere sciūt. merito terrā viuētū possidebūt. **E**t nota qđ mititatē vel māsuētinē hominis natura ministrat

*Corporis figura demonstrat.*

*Canonis scriptura comendat*

**C**aditas igit̄ a natura ministratur: et cū homine a natura copulat̄ vel cōcreat̄. Itā dicit phūs qđ hō est aīa a natura māsuētū. sicut leoni a natura inesi crudelitas. sic homini māsuētudo vel mititas. **M**āsuētus enī dicit̄ quasi manu assuetus. et ideo homo qui relictā mansuetudine regitur crudeliter non est homo sed bestia siluestris.

**C**aditas etiā figura humana demonstratur. Figura enī hoīs exterior quandā dulcedinem et affabilitatē demonstrat et mititatem

interiorē. In oīni siquidē aialis specie figura  
 corporis exterioris signū est nature interioris  
 sicut enī videmus q̄ vngues magis fortes et  
 acuti/ z magna et āpla labia significāt rabiez  
 et crudelitātē leonis et canis: sic naturaliter  
 hō habēs faciē venustā z carnē mollē z cutez  
 leuē z vngues breues z modicitatem oris et  
 gratiā in oculis tū māsuētudinē significāt. et  
 multa alia testimōnia mititatis q̄ possent da-  
 ri. Et ecōuerso videmus q̄ hō iratus hz tortā  
 z hirsutā faciē/ et exiit humanā naturā et in-  
 duit suriā. et quodāmō exterior effigies mō-  
 strat q̄ hō iratus iā nō est hō. sed incipit esse  
 bestia. iuxta illō psal. Cōparat⁹ ē iumētis rē.  
 Abāsuētudo insup vel mititas ī scriptura val  
 de p̄mēdatur. Dī ei de mediatore n̄ro Jere.  
 xi. Ego sicut agn⁹ māsuēt⁹ q̄ portatur ad vic-  
 timā. Et itez dīc psal. Propt̄ v̄itatē z māsuē-  
 tudinē z iusticiā rē. Tū nō tria q̄ recte hōiez  
 deducūt. q̄ sūt māsuētudo cordis. v̄itas oris  
 iusticia opis.

De fletu. xxxviiij. cap.

**De fletu q̄ est tertia beatitudo**  
 nota specialit̄ tria. s. q̄ est flet⁹ p̄pūctōis. z ē  
 fletus compassionis. et  
 fletus deuotionis.

**¶**Primus fletus, s. punctionis est sicut collirium medicatiuum. Unde apoc. iij. Collirio inunge oculos tuos. Sicut enim collirium purgando oculos turbat visum / et in turbando purificat: sic fletus compunctionis animam turbat per peccata sed medicat per gratiam. De hoc fletu dicitur in psal. Exitus aquarum deduxerunt oculos.

**¶**Secundus fletus est compassionis: et est sicut unguentum lenificatiuum. Nam sicut unguentum unguendo sanat membra palitica: sic humor compassionis sanat cupidos a paralisi. id est ab auaricia. Et nota quod ad unguendum et sanandum membra infirma precipue tria sunt necessaria. scilicet ignis / unguentum et confectio manuum: sic ad opus misericordie requiritur ignis dilectionis / unguentum compassionis / et manus subuentionis. De hoc fletu dicitur Job, xxx. Flebam quodam super eo quod afflicto erat / et compatiebatur anima mea pauperi.

**¶**Tertius fletus, s. deuotionis est sicut balneum delectatiuum. Unde anima in qua sunt lacrimae deuotionis natat in deuotione et lacrimis / sicut piscis in flumine. Nam dicitur puer, xiiij. Cor quod nouit amaritudinem anime sue: in gaudio illius non miscebitur extraneus.

**¶**Item nota quod sex sunt fletus incitamenta / et sex fletus impedimenta / et sex fletus emolumenta.

**F**letus igitur incitamenta sunt sex.

**P**rimū ē recognitio p̄pe c̄pe. **M**ā d̄r i psal. **E**xit⁹ aq̄z deduxerūt oculi mei: qz nō custodierūt legem tuam.

**S**cōz ē icolat⁹ p̄sētis vite. vt d̄r s̄lfr in psal. **I**heu michi qz icolat⁹ me⁹. plongatus est.

**T**ertū est timor gehēne. **M**āz d̄r t̄renoz. i. **P**lorans plorauit in nocte. i. in peccato.

**Q**uartū ē recordatio passiōis d̄nice. psal. **F**uerūt mihi lachryme mee p̄aes die ac nocte

**Q**uintū est cōpassio humane miserie. vt dicitur ad **R**o. xij. **F**lere cum flētibus.

**S**extū ē d̄sideriū celestis patrie. psal. **S**up flumina babilōis. i. calcādo delectationē transitōriā sedim⁹ per q̄etā meditationem / z fleuimus p̄pter celestis patrie delectationē. vñ sequit⁹: dū recordaremur syō. **S**icut interdū p̄grinus lachumari cogit⁹: tū sue p̄rie recordat⁹

**S**ex sunt etiā flet⁹ impedimēta. **P**ri⁹ ē supbie elatio: sicut videm⁹ q̄ montes z alta loca cōsueuerūt esse arida: sic mōs elatiōis z supbie ē arid⁹. **U**n̄ d̄r **J**osue. xv. **T**errā arētē dedisti michi: iunge z irriguā. sic ecōuerso hūiles abūdāt lachrimis. sicut videm⁹ q̄ valles abūdant aq̄s. **M**ā hūilitas est vallis lachrimaruz

**S**ecūdū ipedimētū est terrenozum affectio

sicut videmus q̄ terra inspissat aquā z turbat  
z redigit in lutū. Unde d̄z in figura hui⁹ gen.  
iii. q̄ cayn interfecit abel. Cayn interpretatur  
possessio/abel luctus. Cayn igit̄ abel uiterfe-  
cit:q̄ndo possessio z affectio terrenoz:lachri-  
maz irriguū interficit z interrūpit. Ideo dici-  
tur in figura huius gen. xxvi. q̄ om̄s puteos  
quos fecerūt sui isaac obstruxerūt philistīm  
implētes frenoz affectiōe puteos deuotiōis  
**Tertū** impedimētū est cordis incōpassio:  
sicut videmus q̄ de rupe nō scaturit aqua ni-  
si miraculose. Unde d̄z gen. xix. q̄ pute⁹ grā-  
di lapide claudēbāt. Per os putei irriguum  
deuotiōis intelligit̄:z tūc grādi lapide claudi-  
tur:q̄n̄ flet⁹ p̄pter cordis duriciā ipeditur.  
**Quartū** impedimētū est nimia occupatio:  
sicut videmus q̄ in estate q̄d est tēpus occu-  
patū valde fontes z putei exsiccātur. Contra  
hoc d̄z isaye. xxij. Recedite a me amare flebo  
**Quintū** impedimentū est ignorātie excu-  
satio. sicut videm⁹ q̄ freneticus z fatuus non  
potest flere s̄ ridere qz nō cognoscit morbum  
suū. Hoc impedimentū tangit d̄s Luce. xix.  
dicens. Si cognouisses z tu:fleres supple.  
**Sextum** impedimentum est peccati multī-  
tudo. sicut enim videmus q̄ nimium frig⁹ cō-

gelat aquas: ita magnum gelu peccati impedit lachrimas. Ideo dicit Ahab. xxiii. Quia abundauit iniquitas: refrigescit charitas multorum. et per consequens cessauit irriguum lachrimarum. Quia ut dicit greg. in moralib<sup>9</sup> Vis amoris per lachrimas emanat. et ideo ubi amor non est: lachrima cessat.

¶ Sex sunt etiam fletus emolumenta vel utilitates. Unde nota quod lachrima spiritum contritum lauat / spiritum deuotum leuat / spiritum malignum necat. terram cordis irrigat / sitim sedat / orando efficaciter impetrat.

¶ Primo ergo lachrima spiritum contritum lauat. Unde figuratur per mare eneu. iij. Regum vij. in quo ingressuri tabernaculum lauabant manus et pedes. id est opera et affectiones.

¶ Secundo leuat animam deuotam. id est per contemplationem. Quod figuratur per diluuium Gen. vij. Multiplicate sunt aque et eleuauerunt arcam in sublime a terra. id est conscientiam ad sublimia contemplationis.

¶ Tertio spiritum malignum lachrima necat. quod figuratur per mare rubrum. Exo. xiiii. ubi submersus est pharao et exercitus eius. id est diabolus et omnis malignus spiritus. Nam dicitur in psal. Quia tribulasti capita draconum in aquis; id est



tentationes demonū in flētibus lachrimosis.

**¶** Quarto lachrima terrā cordis irrigat z fecūdat. qđ figurat p fōtē paradisi. gen. .ij. Fōs ascēdebat de fra. s. irriguū lachrimaz irrigās vniversā supficiē terre ad producēdū fructus bonoz operū. Maz dī in psal. Qui semināt in lachrimis in exultatione metent

**¶** Quinto lachrima sitim z ardorē ꝑcupiscentie sedat. sicut contra sitim curritur ad fōtem: z cōtra ignē curritur ad aquā. sic cōtra concupiscentie ignē z incēdiū: currēdum ē ad fōres lachrimaz. Unde dicit grego. i moralibus qđ flāmā suggestiōis extignit citi⁹ aq̄ lachrimaz

**¶** Sexto lachrima efficaciter orādo impetrat Et nota qđ de hoc sunt nouē exēpla precipua in scriptura. Primū Anne. de qua dī Primū reg. i. qđ cū eēt auna amaro aīo/orauit ad dominū flēs largit. q̄ a deo exaudita ē. Scōz ezechie. cui dictū est ysa. xxxviij. Vidi lachrimā tuā z ecce sanauit te. Tertiū ē thobie. Quartū ē sarre. De his duob⁹ dī thob. xij. qđ orauit thobias cū lachrimis: z sarra similē. z exaudite sunt ꝑces amboꝝ. Quintū ē iudith q̄ dixit Iudith. viij. Indulgētīā ipsius sus lachrimis postulem⁹: qđ z fecit z deus eā exaudiuit.

**¶** Sextū dauid. de quo dicit in psal. Posuisti

**De esurie ⁊ siti iusticie. fo. cxxi.**

lachrimas meas in conspectu tuo.

¶ Septimū ē marie magdalene q̄ pedes saluatoris lauit lachrimis ⁊ mīam impetrauit. vt dicitur Luce. vii.

¶ Octauū est petri. de quo dicitur Matthēi xxvi. q̄ post triam negationem fleuit amare et obtinuit remissionem.

¶ Nonū est xp̄i. de q̄ dicit apl̄s ad hebreos. v q̄ cū clamore valido ⁊ lachrimis offerēs exaudir̄ ē p̄ sua reuerētia. s. xp̄s. Prop̄ hāc efficaciam lachrimarū dicit augu. q̄ lachyme violēte sunt in p̄cibus. Et glo. tho. iiii. dicit q̄ ōro deum lenit: et lachrima cogit.

**De esurie et siti iusticie.**

**De esurie et siti iusticie que est quarta beatitudo:** nichil ad presens aliud est dicendum q̄ quod in tractatu de virtute iusticie superius dictum est.

**De misericordia. xxxix. cap.**

**De mia q̄ est quinta beatitudo**

sunt specialiter tria notanda. scilicet:

Comparationes quibus figuratur.

Abdicationes cum quibus adiuuatur.

Operationes cum quibus occupatur.

¶ Primo enī notāde sunt ei⁹ figurales cōp̄a

rationes. Unde nota q̄ misericordia est.

**I**nterna xp̄i passio **E**rgo mia est

**S**uma xp̄i lectio **I**ntern xp̄i passio. i. cō-

**O**ptima xp̄i vnctio **P**assio melior est ⁊ ma-

ior fuit q̄ aliqua passio. **E**timota q̄ duplex

fuit crux xp̄i. s. exterior q̄ fuligneā ⁊ interi-

or que fuit aurea. exterior sit passionis ⁊ pe-

nitēne. interior fuit cōpassionis et mic. **I**deo

xp̄s dicitur p̄ nobis aiam p̄dusse. p̄i⁹ q̄ car-

nem. **C**ū dicit. i. Job. iij. **C**ristus pro nobis

aiam suam posuit: ⁊ nos debemus p̄ fratrib⁹

aiam ponere. **E**t sicut dolor passionis xp̄i nō

habuit parem: ita dolor cōpssionis non ha-

buit simlē. **T**renoz. j. **D** vos oīns qui transi-

tis per viā attendite: ⁊ viderē tē.

**S**cdo mia est summa xp̄i lectio. vt dicit am-

brosius. **I**n signū hui⁹ xp̄s i hac lectōne pre-

ceteris examiabit scholares suos in die distri-

cti iudicij dicēs. **E**suriui ⁊ ni dedisti mihi mā-

ducare tē. **M**ath. xxv. **D**isboli qui nescunt

huius lectionis. s. mie versiculum in eternum

sentient sine pietate flagellum. **Q**uia dicitur

iacobi. ij. **I**udicium sine misericordia fiet illi

qui non fecit misericordian.

**T**ertio mia est optima xp̄i vnctio. **N**am cū

fit triplex vnquentū. s. cōtritionis / deuotiōis

et cōpassionis. vnguentū passionis optimū est. vt dicit Ber. Bonū est inquit vnguentuz qđ de recordatiōe pctōz nascit; melius qđ ex deuotiōe cōficitur. porro vtrūq; vnicit cōpassio charitatis vel pietatis. Et nota q̄ isto vnguēto deberēt tria pūgi. s. caput. i. intētio / pedes. i. affectio / manū. i. opatio. qz in his tribus. s. intētione / affectiōe / z operatiōe: debet precipue relucere. De vinctōe capitis dicitur **Abath. vi.** Unge caput tuū. De vinctiōe pedum dicitur **Luce. viij.** q̄ maria vnxit pedes iesu. De vinctiōe manuum dicitur **Lanti. v.** **Abanus mee stillauerunt mirrhā. et digiti mei pleni mirrha probatissima.**

**E**t nota q̄ mīa Decenter conuersatur.  
Prudenter negociatur.

**E**t primo mīa facit Abūdanter remunerat.  
hominem decenter cōuersari. Nam vir pius et misericors benedicitur a deo / placet proximo / et natat in oleo. benedicitur a deo p̄ gratie effusionem. placet proximo per iustam cōuersationem. natat in oleo per internā deuotionez. Hec tria simul figurant **Deutz. xxxij** **Benedictus filius aser / quantum ad primū sic placēs fratrib; / q̄tum ad scđm et intingat in oleo caput suū / quantum ad tertium.**

**¶** Scđo mia prudēter opatur. **¶** Maz de malis alioꝝ meliorat̄ / de sordib⁹ lauat̄ / de paup̄tate ditat̄ / de infirmitate sanat̄ / de onere alleuiatur. **¶** Sp̄a ei oibus cōpatitur. oim ouera portare nitit̄. ⁊ quāto plus onera assumit: tanto plus lucrat̄ ⁊ veloci⁹ currit. **¶** Ideo dicit apl⁹ ad gala. vj. Alter alteri⁹ onera portate. zc.

**¶** Et nota q̄ misericors hō istar prudētis mercatoris cōsiderat tria. **¶** Nā mutuat libēter re-  
gi qui potest sibi capitale reddere ⁊ damnum resarcire / ⁊ vsuras ⁊ lucrū soluere. talis rex liberalis est de⁹ qui mercatorib⁹ suis cōsuevit capitale custodire / ⁊ p̄seruādo grām dāna resarcire: remittēdo culpā vsuras soluere. s. largiēdo gloriā ⁊ eternā vitaz. **¶** De ista mercatura dicit **Abath. xxv.** Prudētes virgines acceperūt oleū in vasis suis cū lāpadib⁹. s. oleū mie ⁊ p̄passionis in vasis suis. i. in interioribus vasis cordis. qz sicut ignis sine oleo nō ardet in lāpade: sic ignis charitatis sine oleo mie non ardet in corde. **¶** Hāc negotiationē docuit summus mercator. s. xp̄s **Abath. xix.** Glade ⁊ vende oīa que possides: ⁊ da paup̄ib⁹. **¶** Hō etiam misericors ad modū boni ⁊ industrii mercatoris innouat vel renouat veteres merces in nouas / ⁊ viles in p̄ciosas: ⁊ quodāmodo circū-

uenit deū in sua negociatōe. qz p calice aque frigide recipit torrētē voluptatis eterne. Cū dicit aug. Prebetectū z accipe celū. Et ideo dicit Osee. xj. Circūuenit me in negociatōe sua effraym. Tertio mīa abūdāter remunerat. Unde nota q̄ due virtutes valde copiose et plene veniūt ad iudiciū pp̄ qd̄ recipiūt salariū valde copiosū. s. charitas z mīa. Charitas enī aliena bona facit sua. Juxta illud psalmi. Particeps ego sum oīm timentium te rē. Misericordia facit aliena mala sua. iuxta illud. ij. cor. j. Sicut socij estis passionū. ita z consolationū. Hec est ei lex fidelium mercatorū. s. sicut sūt socij in dāno. ita sint socij in lucro.

Et nota q̄ misericordia est.

Virtus q̄ cūctas supat Cū primo igit̄ misericordia est virtus ce  
 Mod⁹ qui reū liberat teras virtutes supe  
 Clavis q̄ celū reserat. rans. z specialr̄ excedit tres virtutes inter ali  
 as excellēter. s. penitentiā. qz penitentia imo  
 lat corp⁹: mīa vero aīam. Ideo dicit ap̄lus. j. thi. iij. Corporalis exercitatio. i. penitētia ad  
 modicū vtilis est. s. respectiue. pietas autē ad  
 oīa valet: p̄missionē hīs vite que nūc est z fu  
 ture. Mīa etiā supat charitatē in eo q̄ chari  
 tas est fluuius diuine pietatis et currit cum

alveis suis / et non erit extra ripas. quia solum  
bonum diligit et sua comunicat. pietas vero et  
misericordia extra ripas inundat et sua bonis et ma-  
lis comunicat. et ideo non solum bona proximorum:  
sed etiam mala libentissime portat. Juxta apo-  
stolum. ij. cor. xj. Quis infirmat: et ego non infir-  
mor: quis scandalizat. et ego non vror?

**C**ordia nichilominus super iusticiam. et in signum  
huius de curia iusticie. si est a peccatore suspecta  
licet ad presbiterium misericordie appellare. ut dicit Ber.  
Nunc dicit iacobus. Corda super exaltat iudicium. Et  
de hac excellentia misericordie respectu aliarum virtutum  
est in psal. Misericordie eius super omnia opera eius

**S**ccondo misericordia est modus absolutiois optimus  
liberans reum / et deum obligans. reum itaque liberat a  
delicto vel debito decem milium talentorum. Et non quod  
homo misericors de remissione peccatorum suorum hinc spe-  
cialiter tria paria litterarum. i. tria testimonia eu-  
angelica / que homini pio denunciant peccata remis-  
sa. Primum est Mat. v. Beati misericordes: quoniam  
ipsi misericordiam consequentur. Secundum est Math. vi  
Si dimiseritis hominibus peccata eorum: et pater vester  
celestis peccata vestra dimittet. Tertium est Luce  
vi. Dimittite et dimittimini. Et non solum misericordia  
a delicto liberat: verum etiam ad salvandum ho-  
minem deum obligat. Nam dicitur prover.



**De misericordia fo. c. xxiiij.**

xix. Generatur dño: qui miseretur pximo.

**T**ertio mia est clavis celū referans. Cū in figura huius d: q̄ christus ascēdit in celuz de mōte oliueti. Actuū. i. qui figurat eminentiā mie. Christ⁹ qui d: vinctus est hō misericors vinctus vinctiōe pietatis: talis ascēdit in celū. qz homini pio referatur aula celestis glorie.

**E**t nota q̄ duo ostia facit pietas in celo: cū hō misericors itus cōpatitur / z pximo extra subuenit. qđ optime figurat Tercij. Reg. vj. vbi d: q̄ salomon fecit i ingressu oraculi duo ostiola de oliuis / que quidē sunt duplex mia scilz corporalis z spūalis. corporalis subueni endo / spiritualis compatiendo.

**S**cđo notāde sūt meditatioēs i quib⁹ adiut uat mia / z hō misericors ad miserādū mouet:

**T**ū nota q̄ tria sūt q̄ mouēt hoiez ad mīam.

**P**rimū est nature pfo:mitas. Dēs enī vnū habem⁹ principiū / ex vno patre sum⁹ geniti: et om̄s sumus filij dei. et ideo debem⁹ inuicē cōpati: sicut si essem⁹ fratres germani. Unde dicit Math. xxij. Om̄s enī vos fratres estis Et ideo d: isaye. lvij. Cū videris nudū operi eum: et carnem tuam ne despexeris

**S**ecunduz motiuū misericordie est ppria indigētiayel necessitas. quia homo qui bene

cōsiderat propriā miserā: faciū z libētius re-  
lenat alienā. Nam dicit ecclesiastici, xxxi. Ex te ip-  
so intellige que sunt proximi tui.

¶ Tertium motiuū pietatis est xpi z mēbrorum  
suorum, scilicet, pauperum amor z unitas a deo. nāqz  
xps afficitur ad amorē pauperū, qz quicquid fit  
eis: reputat sibi factū. Et dicit math. xxv. Quid  
vni ex minimis meis fecistis: michi fecistis.

¶ Tertio notāde sunt opatōes quibus mīa oc-  
cupat. Et notādū qz septē sūt opa mie corpa-  
lia z septē spūalia. Corporalia sūt ista, scilicet.  
Esuriētē pascere.

Sitientem potare.

Nudum vestire.

Inospitē colligere

Infirmū visitare.

Vinctū liberare

Abortuū sepelire

¶ Septē spūalia  
sunt ista, scilicet.

Peccāta dimittere

Peccantē corrigere

Pro peccāte orare

Ignorātē instruere

Hesitantē cōsulere

vel cōfirmare.

¶ Sex de istis numerā-  
tur math. xxv. septima  
thobie secundo

¶ Et i figura horū dicit  
apocalypsis primo: qz si-  
milis filio hoīs erat in  
medio septē cādelabro-  
rū aureorū z habebat i  
dextera sua septē stellas  
Filius hominis dicit homo  
pij cordis, qz scdm phi-  
losophū pietas est pro-  
priū hominis: sicut cru-

**De mūdicia cordis fo. c. xxv.**

Lugētibus cōsola delitas leonis. Lādela-  
tionē prebere. et bra aurea signāt septez  
Ad oēs afflictos cor opa mie corporalia q̄ sūt  
dis p̄ passionē h̄re vt aurū p̄ciosa. Septez  
stelle que sunt in dextera / sunt septem opera  
misericordie spiritualia in cordis hemisperio  
lucentia tanq̄ sidera radiosa.

**De mūdicia cordis. xl. caplm.**

**De mundicia cordis q̄ est sexta**

beatitudo: ē notādū Lectio scripturarum.  
q̄ tria sūt q̄ cordis Largitio elemosynarū  
mūdiciā faciūt. scz. Effusio lachrimarum.

**C**Primo lectio scripturarū efficit cor mundū  
qz dicit Joh. xiiij. Jam vos mūdi estis prop̄  
f̄monē quē locutus suz vobis. Qd̄ figuratur  
elegāter p̄ lauatoziū tabernac̄i. Exo. xxxvij  
Et nota q̄ duo erāt in lauatozio. s. speculuz z  
aqua mūda. z hec duo sūt mystice in sacra pa-  
gina. est enī speculū: qz peccati maculas ostē-  
dit. z est aqua: qz maculas tergit.

**S**ecdo facit cor mundū effusio lachrimarū.  
qz d̄r in psal. Lauabo p̄ singulas noctes lectū  
meū. s. consciētie. Et nota q̄ lachryma ad hoc  
q̄ cor sit bene munduz debet habere tria. s. q̄  
dz este calida p̄ deuotionē / amara p̄ cōtritio-

nem/cinerea per mortis recordationez. sicut enim aqua transiens per cineres facit lixiuū quod optime sordium est mundatiuū: sic talis lachrima est cordis mundatiua.

¶ Tertio fit cor mūduz p elemosynaz largitionē. qz dicitur luce. xj. Date elemosynā ⁊ ecce oīa mūda sunt vobis. Videm⁹ ei q ad sananduz vel purgādū vulnus nō solū adhibētur cauteria: imo apponūtur emplastra. cauteriū ē correctio iusticie. ēplastrū ē elargitio elemosyne

¶ Itē nota q sūt alia tria q ad cordis mundiciam disponunt. scz Scoba confessionis

Uma correctiōio. Cyprius igit facit

Fornax affectiōis mundiciam cordis scoba p̄fessionis. i. frequēter cōfiteri. qz dicitur. iiii regū. v. Lauare septies in iordane. Lauatur aut septies / q septē vicia mortalia vel capitalia humiliter cōfiteē. qz tūc cor mundaē ⁊ sanctificatur. Nā dicit in psal. Facta est iudea sanctificatio ei⁹. iudea interpretatur cōfessio. ipsa enim est cordis sanctificatio. ¶ Et nota q in sacro eloquio valde sepe adiūgitur decor et pulchritudo. Et in figura hui⁹ q scoba cōfessionis sūme disponit ad mundiciā cordis dicitur in psal. Confessionem ⁊ decorem induisti. Et iterum. Confessio et pulchritudo in conspe-

ctu eius. et sic de alijs.

**S**ecundo multum disponit ad mundiciam cordis lima correctionis. Nam sicut lima mūdādat ferrum a rubigine: sic correctio cor a labe. Unde grego. Ille solus amicus erit qui i ad uētū districti iudicis maculas sue mētis tergit. Sed nota q̄ quidā sunt adeo miseri q̄ vnde beberent mundari sordidātur. De talibus d̄z in psal. *Destruxisti eū ab emundatione.*

**T**ertio mundiciam cordis facit fornax tribulationis. Nam sicut fornax reddit aurum purum: sic tribulatio facit cordis mundiciam. Unde dicitur Jeremie. xij. *Probasti cor meum tecum.* Sed sunt quidam qui ab igne tribulationis non mundantur: sed vrantur. *taes non sunt aurum: sed scoria. non granum: sed palea. non oleum: sed amurca.* vnde multum possunt formidare de illo verbo euangelij Math. iij. *Paleas autē comburet: igne inextinguibili.* Sicut enim videmus q̄ confri- catio panni asperi facit et conseruat mundiciam cipi: sic tribulatio ⁊ carnis maceratio facit mundiciam animi. Exemplum de iohāne baptista q̄ habebat vestimentum de pilis cameloꝝ. Math. iij. *Sciebat enim q̄ aspera faciebant cor mundum.*

**C**Item nota q̄ cor e fficiū mundū ab omni pec-  
 cato specialr z precipue triplici baptismo. scz  
 fluminis/flaminis/z sāguinis. Baptismo flu-  
 minis mūdantur infātes. baptismo flaminis  
 mūdant penitētes. baptismo sāguinis mūdā-  
 tur martyres/qñ scz sacramentū volūt z non  
 possunt habere. Et iste triplex modus mūdā-  
 di figurat p̄ illa tria quib⁹ fiebat mūdicia ī ve-  
 teri lege. Fiebat enī p̄ tria. s. per aquā expia-  
 tiōis. vt dicit Exodi. xxx. per effusionē sangui-  
 nis. vt dicit ad hebre. ix. per vnguētū vnctionis  
 vt habet Exo. xxx. Ablutio vō que fiebat p̄  
 aquā signat mundationē q̄ fit per solā grām  
 Expiatio que fiebat p̄ sāguinez signat marty-  
 rium vel carnis mortificationē. Sāctificatio  
 que fiebat p̄ vnguētū vnctionē figurauit mar-  
 tyz p̄fectionē. Et nota q̄ in isto tertio modo  
 sanctificabatur solus aaron et filij ei⁹. in quo  
 intelligitur q̄ clerici z religioī debēt esse mū-  
 dificati excellēter vnctiōe sp̄ssancti.

**C**Itē nota q̄ qñqz erāt ex quib⁹ pficiebatur  
 vnguētū vnctiōis. vt dicitur exo. xxx. scz.

Abirha electa	<b>C</b> Prima ergo species illi⁹
Lynanomo	vnguētū erā mirrha pura et
Lassia	electa/sicut illa q̄ sponte ma-
Lalamio. et	nat ab arboe. et est precio-

**De mūdicia cordis fo.c.xxvij.**

127

**O**leo oliuaz sior q̄ illa q̄ manat ex arboris incisione. Ista significat penitentiā que fit in iuuetute / q̄ gratiosior est deo q̄ illa que fit in senectute. Iñā caro mirrha pu<sup>9</sup> condienda est vt sit purissima ante q̄ vermib<sup>9</sup> sit consūpta. Cōtra fatuitatē multoz qui mirrha penitētie nolunt se vngere donec toti putruerint vermibus peccatorum vel viciozum.

**S**cōda species illius vnguētī erat cynamomū que est cinerei coloris: z cū frāgitur emittit quandā nebulā spiramētī redolētis et iam visibilis. vt dicit glo. exo. xxx. Qd figurat humilitatē que debet esse in clericis z religiosis de qb<sup>9</sup> manare debz visibilr spiramentū odoris. i. redolētia hūilitatis p̄ exēplū edificatōis

**T**ertia species illius vnguētī erat cassia / q̄ crescit in aquis. z figurat fidē ecclie que in aquis sacre scripture pficit in q̄ intelligit q̄ fides inicitur sacre scripture / nō rōni humane. quia vt dicit ambrosius. In his que fidei sūt piscatoribus creditur non dysleticis.

**Q**uarta species illi<sup>9</sup> vnguenti erat calamus Est aut calam<sup>9</sup> vt dicit glo. Exo. xxx. arbor aromatica crescens in libano / cui<sup>9</sup> cortex facit quendā sonū: z significat in clericis z religiosis officiū eccliaesticuz / quod instar calami



debet esse aromaticum per deuotionē/sonorū per diuine laudis expressionem.

**Q**uinta species illius unguēti erat oleum oliuaz/ et significat dulcedinē passionis que debz abundare in clericis et religiosis. qz sicut oculus ē lachrimabilior et tenerior et passibilior ceteris mēbris: sic plati et clerici et religiosi q̄ sunt oculi ecclie debēt esse pre ceteris teneri i passione/ lachrimabiles pietate. De hoc habem⁹ exēpluz in xp̄o qui valde pron⁹ erat ad lachrimandū: et quē mia traxit de celis in mundum. **U**n̄ d̄r in psal. Propterea unxit te deus oleo leticie pre consortibus tuis.

**De pace. xij. capitulum.**

**De pace q̄ est septima virtudo**

notāda sūt tria. scz **Que sūt pacis preconia**

**Que sūt pacis subsidia**

**Primo notāda** **Que sunt pacis p̄traria**  
sunt pacis preconia. Unde nota q̄ tria sunt  
preconia pacis. Nam pax est

**Celi linguagium** **Est igitur pax celi lin-**  
**Christi enceniū. et** **guagiū: cui⁹ signū ē tri-**  
**Dei vestigium** **plex. qz xp̄s illō idioma**

loq̄batur q̄ venit de celo. Dixit ei aplis. Pax  
vobis. Joh. xx. post resurrectionē q̄ndo erat  
imortalis. Tale linguagiū etiā locuti sunt an

geli/qui sunt celi ciues. Dixerunt enī in ortu  
xpi Luce. ij. Gloria in excelsis deo: ⁊ in terra  
pax. Tale etiāz idioma loquebātur discipuli.  
quia dictum erat eis a christo Math. x. et  
Luce. x. In quamcunqz domum intraueritis  
dicite/ pax huic domui.

**¶** Secūdo pax est enceniū xpi ⁊ p̄ciosius inter  
oīa alia iocalia. Cui⁹ cā est. qz istud p̄ciosū io  
cale legauit xps aplis in morte. Amici nanqz  
amicis dāt ⁊ legāt magis p̄ciosa i fine. Et no-  
ta q̄ xps dedit paces discipulis suis ⁊ amicis  
triplici iure. s. iure donatōnis inf̄ uiuos/ iure  
ultimi testamēti/ iure codicilloz. Iure dona-  
tōis ⁊ testamēti dedit pacē qñ dixit. Jo. xiiij  
Pacē meā do vob: pacē relinq̄ vob. Iure co-  
dicilloz qñ post resurrectionē qñ firmādo te-  
stamentū dixit Joh. xx. Pax vobis.

**¶** Tertio pax est vestigiū dei/ ⁊ certissima et  
breuissima semita. De qua d̄z puer. iij. Om̄s  
semite illius pacifice. **¶** Et nota q̄ hm̄oi vie  
diuine sunt tres diete vel semite. scilicet.

Pax interna: que dicitur pax pectoris.

Pax externa: que dicitur pax temporis.

Pax superna: que dicitur pax eternitatis.

De dieta pacis interne dicit̄ ad collossen. iij.

Pax xpi exultet in cordibus vestris.

De dieta pacis externe dicitur ad ro. xij. Si fieri potest queritur ex vobis est cum omnibus pacem habentes. De dieta pacis suppone dicitur isaye. xxxij. Sedebit populus meus in pulchritudine pacis.

¶ Cum non tria pacis subsidia et ad pacem ducuntur vel inducuntur. scilicet. Conformitas. Humilitas. Tranquillitas. Conformitas cum deo/humilitas cum proximo/tranquillitas in seipso.

¶ Primo ergo iuvat ad pacem habendam conformitas voluntatis nostre ad voluntatem divinam. sic enim semper est in guerra qui nititur regi resistere cui non potest aliquatenus prevalere: sic continua pace gaudet qui voluntatem suam voluntati divine conformare studet/cui nichil valet resistere. Ideo dicitur Job. ix. Quis resistit ei et pacem habuit? quasi diceret nullus.

¶ Secundo iuvat ad pacem habendam cum quis habet veram humilitatem. Nam vulgo dicitur: duo grossi in vno sacco non possunt bene capi. et propterea humilitas facit mentes modicas et graciles: et per consequens ad invicem capaces. Cum dicit apostolus Ephesiorum quarto. Solliciti servate unitatem spiritus in vinculo pacis.

¶ Tertio iuvat bonam pacis tranquillitatem mentis. sicut in lecto spinoso nullus posset bene pausare: sic cor inquietum non potest veram pacem

habere. Et ecōuerso sicut hō bene pausat in molli culcitra: sic de⁹ quiescit in mēte trāquillā. Uñ dicit in psal. In pace in idipm dormiā et req̄escas. Et ibidē. In pace fact⁹ est locus ei⁹. Et itez. Adāsuēti hereditabunt terrā. Et ibidem in multis locis patz. Tertio notanda sūt pacis p̄traria. Uñ nota q̄ triplex est pax. Est pax mala q̄ est vere paci cōtraria. scilz.

**Pax inquinata** Primo ergo est de paci  
**Pax simulata** cōtraria pax inq̄neta. z dicit  
**Pax inordinata** pax inq̄nata qm̄ corda sunt ad malū cōcordātia. talē pacē habuit pilatus cū herode. Cū essent ante inimici: facti sūt in in morte xp̄i amici. vt dicit luce. xxiiij. De tali pace dicit psal. zelauit s̄ iniq̄s pacē pctōz vidēs.

Secūdo est vere paci aduersa pax simulata q̄ lis fuit simulatoris iude q̄ osculatus est xp̄m in signū pacis: z tradidit ip̄z iudeis. vt dicit Mat. xxvj. De tali pace dicit psal. Qui loquūt pacem cū pximo suo: mala aut̄ in cordib⁹ eoz.

Tertio z vltimo est pax inordinata/ quādo maior obedit minori: vt pilatus inferiori/ vel ratio sensualitati. talis pax ē deterior q̄ guerra. Talē pacē habuit adā cū eua vxore sua/ q̄ obediuit vxori sue q̄ erat sibi potius ad obediendū z ad regendū p̄missa. Noluit enī contristare delicias suas. vt dicit magister hysto-

riaz. De tali pace dicit saluator abat. x. **N**ō  
veni pacē mittere in terrā: s̄ gladiū. **E**t nō  
ta q̄ quadruplex bellū in scriptura distinguit̄  
q̄d paci aduersatur z p̄ pacē sedatur.  
Bellum enim est inter carnem et spirituz: q̄d  
pacificat penitentia.

Bellū ē inf̄ hoīem z deū: q̄d pacificat iusticia  
Bellum etiam fuit inter hominem z angelū:  
q̄d pacificauit filij incarnatio benedicta

Bellū est inter hominem z proximū suuz: q̄d  
pacificat patientia. et quia pax est ita fructu  
osa et necessaria: ideo ad eam obtinendā do  
cet nos orare propheta dicens in psal. **R**oga  
te que ad pacem sunt ierusalem zc.

**D**e patientia. xliij. capitulum.

**D**e paciētia q̄ est octaua z vltia

beatitudo notāda sunt specialr quatuor. scz.

**P**aciētie testimonia **E**t paciētie igitur testi-

**P**aciētie beneficia monia z laudes ei⁹ p̄zi

**P**aciētie exercicia mo sūt tria notanda. s.

**P**aciētie adiutoria qz est prudētissima. stre

nūissima. z nobilissima. **P**rudētissima ad re

gendum. **S**trenūissima ad bellandum. **N**o-

bilissima ad regnandum.

**E**t primo igit̄ patientia est ad regendū pru-

dentissima. **E**t nota q̄ in tribus patet homi-

nis patientis prudentia. scilicet.

**A**cquirendo **E**t prudēs ei scit soluere oia  
**C**ōseruādo. et debita sua de his q̄ nichil vi  
**M**ultiplicādo. dētur valere. s. de malis pe-  
 ne q̄ sustinet: vt de<sup>o</sup> remittat sibi debitum cul-  
 pe. et soluēdo nihil expēdit de suo: imo de his  
 q̄ accepit a b inimico: sicut de opprobriis et cō-  
 tumelijs soluit q̄cunq; et quicqd̄ debz deo. et  
 cū alienis se redimēdo: scit acq̄rere gratiā in  
 presenti et gloriā in futuro. Et ideo d̄r Job  
 xxxvij. Ab aquilone aurum veniet. quod pa-  
 tiens acquirat in tribulatione.

**E**t p̄tē patientis prudētia p̄z i p̄suādo. qz cū p̄-  
 dit bona t̄p̄alia: reuertit et claudit bōa sp̄ūalia. e  
 cōtrario fac̄ q̄ patiētiā nō h̄z q̄ aut̄ amittit bo-  
 na extiora: effūd̄it et̄na et bōa infiora. et sic at-  
 get capitale diaboli: r̄sidendo ad v̄ba et ad cō-  
 tumelias iimici et associat hostē suū ne forte  
 vadat sol<sup>o</sup> i infernū. Abale igif̄ q̄ impatiēs ē  
 custodit diuitias suas q̄ cū aliqd̄ pdit: etiā rē-  
 siduū effundit. Ideo d̄r puer. xix. Qui impa-  
 tiēs est: sustinebit dānuz. **E**t prudētia etiam  
 patientis p̄z i multiplicādo. qz sputa et oppro-  
 bria scit mutare i aurū et argētū et lapides p̄-  
 ciosos. ipe ei ad modū vrsi v̄berib<sup>o</sup> i pingua  
 et istar salamādre igne tribulatiōis fouet. et si-  
 cut asin<sup>o</sup> p̄gitiu<sup>o</sup> pascit sic strucio comedit

ferrū z oīa dura. sicut piscis marinus crescit ē  
aqua salta z amara. i. tribulatiōibus z passio-  
nib⁹. z tantā licit in negotio habere industriā  
vt p hostes suos faciat sibi fabricare coronā.  
vt dicit in psal. Supra dorsuz meū fabricauerūt  
pctōres. Magna est igitur prudētia patiētis  
q̄ tam prudenter scit acquirere/pleruare/et  
multiplicare bona sua.

**¶**Secundo patientia est ad bellandum stre-  
nuissima. quia dicitur prouerbi. xvj. Melior  
est patiens viro forti. Et nota q̄ strenuitas pa-  
tientis patet in tribus: scilicet si attendas:

**¶**Pugnātis animū. **¶**Primo ergo patiens  
**¶**Pugnādi modū habet animū valde stre-  
**¶**Pugnandi scutū. nuū. q̄ plus vult pugna-  
re q̄ paulare. Gloriosius z generosius ē milī-  
ti stare in bello q̄ in balneo. esse in cāpo cum  
rege: q̄ in lecto cum muliere. certare in pugna  
q̄ delectari in mēsa. z portare arma regis: q̄  
simbus mulieris. Un̄ dicit ap̄s ad gala. vj.  
Ego enī stigmata dñi ihu i corpore mō porto

**¶**Scōo patiens h̄z in pugnando modū valde  
strenuū. Ip̄e enī sine fuga euadit/ sine ictu te-  
li recedit/ sine repussione vincit. z adeo est i  
pugnādo strenu⁹: q̄ pira hostē nō leuat festi-  
cā de terra. Un̄ dicit in psal. Cōfregit potētias/



arcum / scutū / gladium et bellum.

**T**ertio patiens in pugna hz nobilissimū scutum. Et nota q scutū patientie debet esse triā-  
gulū. In inferiori enī angulo debet eē timor  
supplicij. ī dextro amor pximi. in sinistro pas-  
sio xpi. Juxta illud Trenoꝝ. iij. Dabo eis scu-  
tum cordis laborē tuū. Et. j. petri. iiij. Xpo igi-  
tur in carne passo: z vos eadē cogitatioē ar-  
mamini. z hoc scutū sustinet oīa tela / z specia-  
liter tria. s. dānum rerū / molestias corporuz /  
z cōtumelias vboꝝ. Lū hoc scuto dñi / corre-  
ctiōes eius sustinēdo vincit diabolū eius tē-  
tationes euadendo: sanctificat semetipm / car-  
nis afflictiones et passiones corporis tolerā-  
do. De strenuitate patientis dicit apostolus  
ad hebreos. xij. Per patientiaz curramus ad  
propositum nobis terminum.

**T**ertio patientia ē ad regnādū nobilissima:  
qz dicit Ath. v. Beati q persecutionē patiūtur  
pppter iusticiā: quoniā ipoz est regnū celoz.

**E**t nota q hō pacific⁹ pōt dici rex p̄cipue  
pp̄ tria. s. Quia regali dñio oībus dñatur  
Quia ad regale prandium inuitatur.

Quia sibi regale ferculum ministratur.

**I**psū enī hō patiens rex dicit qz habet rega-  
le dñium in oībus. Nā patienti seruiunt oīa / q̄

alijs sunt nociua: vt sterilitas agrorū implet sibi  
cellariū. hostes fabricāt sibi coronā. febres pa-  
rant ⁊ medicinā. mors aperit sibi carcerē ad  
euadendum miseriā. ignis q̄ domos incēdit  
alijs: sibi cōfert pabulū / vel p̄stituit. ī celis pa-  
laciū. ⁊ sic verificat̄ v̄bū apti Ro. viij. Scim⁹  
qm̄ diligētib⁹ deū: oia coopantur in bonum.  
**¶** Scōdo patiēs inuitat̄ a deo ad regale pran-  
diū. et nō solū inuitat̄: sed etiā trahit̄. nec so-  
lum trahit̄: imo vestis ei⁹ vt veniat laceratur  
Uñ nota q̄ triplex est signū q̄ inuitās ex cor-  
de inuitet amicū. s. trahēdo / vocādo / rūpen-  
do. Magnū signū est qm̄ efficaciter eū inuitat  
siue vocat per p̄dicatoris v̄bū. alios p̄ tactuz  
īnspirationis. sed patiētes q̄s sūme diligit: p̄  
rupturā tribulatiōis. Uñ d̄: luce. xiiij. Lōpel-  
le eos intrare. scz patiētes vocādo / trahēdo /  
⁊ rumpendo.

**¶** Tertio patiēti ministrat̄ regale prādiū vel  
ferculū. Talia nāqz fercula gustauit xp̄s q̄ est  
rex regū. s. tribulatiōes / p̄secutiōes / penuri-  
as / paupertates / dolores / passionē / ⁊ mortem.  
Uñ dixit filijs zebedei. Mat. xx. Potestis bi-  
bere calicē quē ego bibitur⁹ sū. ⁊c. Et sic ma-  
gna icurialitas reputat̄ q̄ respuit ciphū quē  
rex mittit sibi ad bibendū post ip̄s: sic magna

**De fructu gaudij. fo. c. xxxij.**

ingratitude ē calicē tribulatiōis respuere: quē amore nri xp̄us voluit primo gustare. imo sic vinū qđ de se est forte ⁊ durū trāseundo p̄ garr̄iophilos ⁊ species aromaticas/ efficitur nectar dulcissimū: sic tribulatōes mūdi dulcescūt si p̄ memoriā passionis xp̄i trāseant. Un̄ dicit sp̄osa cātī. viij. Dabo tibi poculū ex vino cōdito. Unū pditū ad litterā dicit nectar. ⁊ significat vinū mūdane tribulatōis pditū dulcē dulci mēoria passionis xp̄i. qđ nobis cōcedat ip̄e dei fili⁹ q̄ est b̄ndictus in sc̄a. Amen.

**Octava dieta de fructib⁹ spūs.**

**D**est tractatum de beatitudinibus: sequit̄ tractat⁹ de fructibus spūs ⁊ ista est octava dieta salutis. s. a beatitudinib⁹ ad fruct⁹ spūs puenire. quia beatitudines faciūt op̄ari vel ābulare simpliciter ⁊ p̄fecte. fruct⁹ aut̄ suauit̄ ⁊ deliciose. Sunt isti fruct⁹ spūs. xij. q̄s enūerat ap̄ls ad gal. v. Fruct⁹ aut̄ spūs ē caritas. gaudiū. pax. patiētia. lōganimitas. bōitas. bēignitas. māfuetudo. modestia. p̄tinētia. castitas. C̄prio igit̄ int̄ istos fruct⁹ dicēdū eēt de caritate: s̄ qz i tractatu d̄ x̄trib⁹ de ipsa dictū ē: iō hīc nihil ad p̄s ē dicendū.

**De gaudio spūali. xliij. ca.**

## Secūdo loco post fructū chari-

tatis/dicendum est de fructu gaudiū spūalis.  
De q̄ dicēda sūt pauca/z specialr tria.

Pr̄io qualr spūale gaudiūz ē a mūdi gaudio  
separatū. **Sec̄do** qualr ē a celi gaudio deri-  
uatū **Tertio** q̄tr ē a celesti gaudio pigmētātū

**C**Pr̄mo igif gaudiū spūale est a mūdi gau-  
dio separatum z distinctū. **Cl̄** sciendūz est q̄  
quatuor sūt differētie inf spūale gaudiū z mū-  
danū. **C**Pr̄ima differētia ē puritas z impuri-  
tas. Gaudiū enī spūale est purissimūz: z ideo  
forti⁹ ē ad inebriandū ad diligendū deū. sicut  
v̄t dem⁹ q̄ vinū purū citi⁹ inebriat q̄ limpha-  
tū. **I**stud vinū spūalis gaudiū fit de botro cip-  
pri. i. de sanguine xp̄i/expresso in crucis tor-  
culari. sicut d̄z ī cāti. **B**otr⁹ cippi dilect⁹ me⁹  
michi. **G**audiū v̄o mundanū/sicut vinū cum  
aqua mixtū ad inebriandū debilissimū/z insi-  
pidū. **D**e quo d̄z isayē. j. **E**linū tuū mixtū est  
aqua. **Q**uia vt dicit **B**oeti⁹ **D**ulcedo felicit-  
tatis hūane multis amaritudinib⁹ est resp̄sa.  
**E**t notandū q̄ gaudiū humanū cū duobus  
est admixtū. s. cū remorsu cōscientie/z sollici-  
tudine cruciāte. **R**emorsus cōscientie ē sicut  
īfirmitas que d̄z regius morb⁹/que rodit car-

De fructu gaudij. fo. cxxiiij. 133

nem: et est magnaz expēfaz. Un̄ d̄: regius: qz oportet q̄ ex gallinis et alijs delicatis car- nibus in orb⁹ ille pascat: que sup locuz morbi ponūtur ne caro totaliter cōsumat: quantum cūqz tñ caro pascat: tñ pl⁹ psumit a morbo: q̄s sustēteē a fomēto. Ita i gaudio mūdi pl⁹ cruciat remorsus cōscientie: q̄s delectet dulcedo iocūditatis trāsitorie z mūdane. Secundum gaudiū mundanū ē mixtū cū sollicitudinē cruciāte. Sollicitudo enī auget cruciatum. qz vt dicit Bernardus: diuitie mundane cum labo- re acquiruntur / cum timore possidentur / cuz dolore amittuntur. Unde versus.

Diues diuitias nō congregat absqz labore.  
Nō tenz absqz metu: nō desinit absqz dolore  
Scōa differētia spūalis gaudij / est cōtinui-  
tas z discōtinuitas. Spūale gaudiū ē p̄tinuū  
z securū. Un̄ d̄: prouer. xv. Secura mēs qua  
si iuge p̄uiuiū. Gaudiū vero mundanū ē bre-  
ue z transitoriū. qz vt d̄: Job. xx. Gaudiū hy-  
pocrite. instar puncti. Hypocrita d̄: iste mun-  
dus. qz hypocrita licz interi⁹ sit corrupt⁹: ex-  
terius tñ apparet bon⁹. ita mūdus in verita-  
te malus z fetid⁹ interi⁹ / exteri⁹ tñ est flozi-  
dus z venustus. z ideo gaudiū ei⁹ est solum  
q̄si punct⁹ / instar pūcti nō habēs lōgitudinē

psenerat̄ie/nec latitudinē amicicie/nec pro-  
funditatē bone cōscientie. sicut p̄ctus qui ca-  
ret lōgitudine quaz̄ habet linea/z̄ latitudine  
quā hz̄ superficies/z̄ p̄funditate quā hz̄ corp⁹.  
¶ Tertia differētia spūalis gaudij z̄ mūdani  
est dignitas z̄ indignitas. Gaudiū enī spūale  
est de reb⁹ valde dignis. qz̄ de deo p̄cipue/et  
de reb⁹ diuinis. Uñ dicit ap̄ls Phil. iij. Sau-  
dete ī dño semp̄ zc̄. Gaudiū vero mūdi est de  
rebus indignis/ et p̄cipue sicut de voluptate  
carnis. de qua dicit seneca. Voluptas est mē-  
broz̄ viliū z̄ turpiū ministratio: veniēs ex eri-  
tu ferido. Et aug. dicit q̄ seculi leticia est im-  
pūgitua nequicia. videlicet luxuriari/ in spe-  
ctaculū uagari/ ebriositate ipinguari/ turpitu-  
diē feterē: z̄ mali nichil pati. De quo gaudio  
turpissimo d̄z̄ puer. iij. Stultoz̄ exultatio ig-  
nominia. ¶ Quarta differētia spūalis gaudij  
z̄ mūdani est salubritas z̄ noxietas. Gaudiūz̄  
enī spūale est salubre z̄ studiosuz̄ triplr. qz̄ fac̄  
carnē desp̄icere. Gustato enīz̄ spū: desipit oīs  
caro. vt ait aug. Sc̄do facit diabolū vicere. qz̄  
vt dicebat sc̄tus antoni⁹ Uñca rō vincendi  
diabolū est leticia spūalis. Tertio facit mūdū  
con tēnere. qz̄ nemo potest duob⁹ dñis serui-  
re. Ideo q̄ gaudet de deo: tristat̄ de mūdo.

De fructu gaudiū fo. c. xxxiiij. 134

Tertio spūale gaudiū est a celesti gaudio deriuatū. i. a donis celestibus. Unde notandum est q̄ quinq̄ sunt bona celestia. a quib⁹ est spirituale gaudiū deriuatum. scilicet.

Spūalis puritas.      Prīmū a quo cau-

Spūalis trāquillitas      sat spūale gaudiū est

Spūalis sanitas.      spūalis puritas. Ani-

Spūalis libertas      mus enī generosus li-

Spūalis cōformitas      benti⁹ quiescit ī lecto

sciētie q̄n est mūdus q̄ q̄n est immūd⁹. Itaq̄

naturaliter homo appetit mundiciā. ⁊ abhor-

ret imundiciā. Propterea dicit spōsa in canti-

cis primo capi. Lectulus noster floidus.

Scdm a quo causat spūale gaudiū est spū-

lis sanitas. sicut videm⁹ q̄ naturalit̄ nō ē gau-

diū si corpus est infirmum. Uñ d̄r puer. xvj.

Dulcedo aīe est sanitas ossiū. i. viriū aīe. Et

ecclesiastici. xxx. Nō est census sup censum sa-

lutis corporis. non est oblectamentum super

cordis gaudiū.

Tertiū a q̄ deriuat spūale gaudiū est spūalis

libertas. Peccator ei est sicut hō capt⁹ ⁊ liga-

tus: ad bñ opandū iept⁹. Uñ d̄r puer. v. Inī-

q̄tates sue: capiūt impiū. ⁊ adueniēte spū sc̄to

libertas causat in aīa. Juxta illd̄ apli sc̄be ad

cor. iij. Ubi spiritus dñi: ibi libertas.



**Q**uartū a quo spūale gaudiū causatū est  
spūalis trāquillitas. Itaqz n hoc mundano  
gaudio sunt diuersay cogitationū tumult⁹/  
z diuersay affectionū crucia⁹: cōscientie re-  
morsus. Quidā vero cruciātur cupiditate in  
acquirēdo/ quidā timore in ustdiēdo/ qui-  
dam dolore in amittēdo. Iste gaudio hūano  
quidā cruciātur ira. quidā inuidia. sed anim⁹  
spūali gaudio plen⁹ quiet⁹ et z iocundus/ et  
q̄si qdā lect⁹ mollissim⁹. Videmus enī q̄ in le-  
cto molli z quieto libētius hi quietescit q̄ in le-  
cto spinoso. Iste est lect⁹ flosidus in quo qui  
elicit sponsus z spōsa in cāticis. De ista quie-  
te gaudiū spūale dicit gre. Sācti q̄ nihil hui⁹  
mūdi appetūt: nullis corde tumult⁹ cōpri-  
mūtur. Et augu. dicit q̄ q̄ biberit de flumine  
paradisi cui⁹ vna gutta est maior oceano re-  
stat q̄ in eo sitis huius mūdi extincta sit.

**Q**uintū a quo causatū spūale gaudiū/ ē spi-  
ritualis p̄formitas. s. cū volūtate dei. qz cū vo-  
luntas humana volūtati diuine cōformat: ni-  
hil ei repugnat. z sic volūtate dei in oibus im-  
pletur. Iuxta illud psal. Omnia quecūqz voluit  
dñs fecit. hec autē maior dilectio z mai⁹ gau-  
dium ē qd̄ possit eē: oia ad nutū habere: z ni-  
hil ei repugnare. Etia ignis gehenne facilis

effet: si volūtas illū acceptaret. Qui igitur sunt volūtati diuine pformēs: sūt quasi dii: sue volūtatī oīpotentes. Exēpluz de quodā sācto patre q̄ sciebat fieri quādocunqz volebat.

¶ Tertio z vltimo spūale gaudiū est a celesti gaudio pigmentatum. conficitur enim instar nectaris speciebus celestibus et gariophilis. Unde notandum est deuote et diligenter q̄ triplex est genus nectaris. scilicet.

Nectar dñice passionis. ¶ Primi

Nectar virtuose opationis est nectar

Nectar et ne fruitōis vī felicitatis dñice pas-

sionis. qđ est dulcissimū z aīe deuote nebriz

xiuū. Et notandū q̄ in hoc nectare bñdicto q̄

tuoz apponūtur. s. vinū illud myrrhatuz quo

xps fuit potatus. Pro gariophilis sunt clauī

positi q̄bus christus fuit cōfossus. Pro cyna-

momo fuit lignū crucis: in quo fuit suspēsus.

Pro zucara est ibi dulcissima charitas z mīa:

q̄ pro nob tractus fuit passus et mortu⁹. De

isto nectare dicit sponfa in canticis. Dabo ti-

bi poculum ex vino condito.

¶ Secundū nectar est virtuose operationis.

habet pro vino charitatē dei z pximi: z pro

gariophilis clauos pūgitiuos p̄fessionis pec-

cati. Pro cynamomo plāctus ostēsi⁹ recog-

nitiōis peccati. Pro zucara habet dulcedinē  
pietatis ⁊ boni operis. De isto nectare dicit  
spōsa in cāticis. Bibi vinū neū cū lacte meo  
Vinū est dulce ⁊ lac est mūdū. qz bona vo=  
lūtas habet ista duo. s. dulcedinē veritatis vt  
pietatis ⁊ gracie: ⁊ mūdicia: conscientie. De  
isto gaudio dicitur ecclesiastici. xxx. Non est  
oblectamentum super cordis gaudium.

**T**ertū est nectar eterne fruitiōis vel felici  
tatis. qd angelicū ⁊ iocūditimū est. ⁊ ideo fa  
cit beatos cōtinue cātare sanct⁹ scūs sātus  
dñs de⁹ sabaoth zc. Sicut videm⁹ q nectar  
in cōuiujs facit cōuiuas choreas ducere ⁊ cā  
tare: sic zc. Istud nectar cōficitur ex quatuor  
habet enī p vino pietatē diuine visionis. p  
gariophilis habet venustatē dñice passionis.  
p cynamomo: habet firmitatē eterne donati  
onis vel fruitiōis. p zucara vel pro melle ha=  
bet dulcedinē vel suauitatē eterne fruitiōis  
De isto nectare dz in cāticis. Bibite ⁊ iebria  
m inī amici mei carissimi. Istud est spirituale  
gaudiū a celesti gaudio pignētatū de quo dz  
in Matheo. Intra in gaudiū dñi tui. zc.

**T**ertius fruct⁹ ē fructus pacis  
Sed quia de isto fructu tractatum est in bea

itudinibus in septima beatitudine: idco de ipso nichil est amplius hic dicendum.

**Quartus fructus est patientia** de qua similiter dictū est in tractatu de beatitudinib<sup>9</sup> cū dicebatur de octaua beatitudie.

**¶ De longanimitate. xliii. ca.**

**Quintus fructus est lōganimitas** vel pseuerātia / de q̄ etiā notāda sūt tria.

Primuū est q̄ laudabiliter cōmendatur.

Secundum est q̄ efficaciter operatur.

Tertium est q̄ singulariter coronatur.

**¶** Primo igitur commendatur perseuerātia quia deus perseuerauit quousq̄ fecit opus sue creationis. Juxta illud **Genesis. ij.** **Compleuit deus die septimo opus quod fecerat.**

**Christus** perseuerauit quousq̄ perfecit op<sup>9</sup> nostre redemptionis. quia dicitur **Johānis xvij.** **Opus consummaui quod dedisti michi vt faciam.** **Sancti** perseuerauerūt quousq̄ p fecerunt opus sue perfectionis. In quoruz p sona dicit **apls sc̄de thi. iij.** **Bonus certamen certauī / cursū consummaui / fidē seruaui.**

**¶** Secundo perseuerantia operatur efficaciter. Unde notandum q̄ triplex est perseuerātie affectus. nam perseuerantia

**P**erficit i choata. **C**iprio igit p seuerantia  
Impetrat postulata pfcit i choata: z nichil i  
Stabilit acquisita. pfectu relinqt: etiã si ro  
bur deficit. sicut videmus q muliercule q̄tũ =  
cũq; senilis etatis laborãdo z p seuerando et  
cõtinuãdo: pfcit laborẽ sine pegrinatiõis. z  
sicut videmus q natura cõtinue operãdo ex  
modica radice vel uice facit arborẽ mire cel  
situdinis. z sicut videmus q gutta aque q̄uis  
sit res valde mollis cõtinue cadẽdo cauat la  
pidẽ robuste soliditatis. Et ideo dicit Iudicum  
xviij. Nolite negligere: nolite cessare.

**S**cdo p seuerantia impetrat postulata. sicut  
maria magdalena p seuerãdo vidit resurrec  
tionẽ christi sicut apli p seuerãdo in ofone ac  
ceperũt donũ spũs sancti. vt dicit actũ. ij. Et p  
pterea dicit luce. xj. Si p seuerauerit pulsans. et  
si nõ dabit ei eo q amicus eius sit: ppter impro  
bitatem tamen eius surget: et dabit ei quot  
quot habet necessarios.

**T**ertio p seuerantia seruat acquisita. sicut  
videmus q ignis seruat cõtinue ministrãdo  
ligna. Et propterea dicit aug. p seuerantia  
est magnũ donũ dei q dona cõseruantur.

**Q**uarto p seuerantia coronat singulariter.  
Vñ ait Bern. q alie virtutes coronã merent:

137

# Benignitatis. fo. c. xxxvij.

sed sola perseverantia coronatur. Et notandum q̄ in scriptura quadruplex invenitur et laudatur corona.

Est ei corona pudicie virgialis / z hec ē florea / z debet virginib⁹. Tñ. psal. Gloria z honore coronasti eū. Dicit de spōso virginū.

Secunda corona est sapientie magistralis. z hec aurea est / que debet doctorib⁹. Ecclesia. xlv. Corona aurea sup mitrā eius.

Tertia corona ē pseuerantia triūphalis. z hec est gēma que debet martyrib⁹ z oibus pseuerantib⁹. psal. Posuisti dñe in capite ei⁹: coronā de lapide p̄cioso. Et ap̄ls p̄rie cor. ix. Dis enim qui in agone contēdit: ab oibus se abstinēt. vt illi quidem vt corruptibilem coronam accipiant: nos autem incorruptam.

Quarta corona est glie immortalis. z hec ē stella q̄ debet felicib⁹. Apo. xij. In capite ei⁹ corona duodecim stellay. Corona stella: est felicitas eterna. de q̄bus dicit̄ infra in vltima die: vbi tangetur de glia paradisi. hac corona coronātur perseuerātes. qz vt dicit saluator. Qui pseuerauerit vsqz in finē: saluus erit.

**Sextus fructus est fructus bonitatis.** De isto fructu actū est in tractatu de  
f

beatitudinib⁹ in caplo de miā: ⁊ iō de ipso ni-  
 chil est dicendū. nisi q̄ quatuor sunt de quib⁹  
 bonitas p̄dicatur. Est enī bonitas nature cō-  
 gregātis: fortune ad ornātis: gr̄e reformātis  
 gl̄ie quietātis. De qb⁹ d̄: Ben. j. Vidit deus  
 cūtra q̄ fecerat. s. bona nature/bona fortune/  
 bona gr̄e/bona gl̄ie. ⁊ erāt valde bona.

De benignitate. xlv. capi.

**S**eptim⁹ fructus est fructus be-

nignitatis. De isto fructu similr dictū est i tra-  
 ctatu de beatitudinib⁹ in captulo de miā. et  
 ideo nihil ad p̄sens dicenduz est de ip̄o nisi q̄  
 quatuor sūt q̄ ad benignitatē nos inducūt. s.

Preceptū qd̄ inducīt **P**rius debz nos mo-  
 uere ad benignitatez

Exēplū qd̄ proponīt **P**receptū qd̄ a xp̄o in-

Suppliciū qd̄ euadiūt **U**ducīt vel iponūt. **U**n̄

Stipendium vel pre **d̄** Luce. vj. Estote mi-

miū qd̄ acquirīt. **S**ericordes: sicut pater

vester misericors est:

**S**ecundo debet nos mouere exēplū qd̄  
 ab ip̄o proponitur de samaritano.

**T**ertio debet nos mouere supplicium i fer-  
 ni/ quod euadiūt. **Q**uia iudiciuz sine miā fiet  
 illi qui non fecerit misericordiam.



**Mansuetudinis fo. c. xxxviij.**

**Q**uarto mouet nos p̄miū qđ in celo acq̄rit̄  
Uñ in Mat. v. Beati misericordes. qm̄ zc.

**De mansuetudine. xlvj. ca.**

**O**ctauus fruct⁹ est fructus mā-

suetudinis: de quo supra dictū est in tractatu  
de beatitudinibus in capitulo de mititate. iō  
de ipsa parum est hic dicendum. Et breuiter  
est notandum qđ mansueti.

<b>Clarius informātur</b>	<b>¶</b> Primo igit̄ māsueti
<b>Rarius ipugnātur.</b>	clari⁹ informant̄. Erē
<b>Altius eleuantur</b>	plum de discipulis. Uñ
<b>Ampli⁹ venerātur</b>	iacob⁹ i canonica sua.

In māsuetine fuscipite insitū verbū.

**¶** Scđo māsueti rari⁹ ipugnātur. Sicut enīz  
videm⁹ cōiter qđ nō ipugnantur nisi castra al  
ta z alti⁹ eleuata: sic etiā videm⁹ qđ leo et ca  
nis non inuadunt hominem si inueniant ipm̄  
iacentem vel sedentem supra terram. Unde  
psal. Mansueti hereditabunt terram: et dele  
ctabuntur in multitudine pacis.

**¶** Tertio altius eleuantur. sic patet de xp̄o qđ  
venit ad nos mansuetus Matthei. xxi. sicut  
patet de beata uirgine et multis alijs. Unde  
psalmista. Exurget in iudicio deus: vt saluet  
omnes mansuetos terre.

**Q**uarto māsuēti āpli<sup>9</sup> honorant. Exēpluz  
habem<sup>9</sup> a xpō de recūbēte ī nouissimo loco.  
Uī psal. Suscipiet dñs māsuētos.

**D**e fide. xlvij. capitulum.

**N**onus fruct<sup>9</sup> est fides. de quo

dictū est in tractatu de v̄tutib<sup>9</sup> in cap<sup>o</sup> de fi-  
de ⁊ iō nihil aliud ē hic dicēdū: nisi q̄ fides ē.  
Sicut fundamētū ad sustinendū. **P**rimo  
Sicut armatura ad euadēduz. igit fides  
Sicut argumētū ad p̄du dendū. est sicut fū-  
Sicut instrumētū ad ascēdendū. damentuz  
ad sustinēdū. Sic enī videm<sup>9</sup> q̄ nā qū vult p̄-  
ducere plantā p̄rio ponit radicē. similr qū do-  
mificator facit domū: primo ponit fūdamētū.  
Similr in moralib<sup>9</sup> si aliq̄s vellet edificare bo-  
na opa/ debet supponere fidez: q̄ est vt petra  
durissima: ⁊ toti<sup>9</sup> spūalis edificij fundamētū  
Et iō dixit dñs petro **M**at. xvj. Sup hāc pe-  
trā edificabo ecclesiā meā. Et nota q̄ dicit su-  
per hāc: qz fūdamētū aliud nemo potest po-  
nere: nisi illō qd positū est qd ē xp̄s ihs. j. cor.  
iij. Et iō si q̄s edificat: s̄ istud fūdamētū edifi-  
cet. qz ait ap̄l. sine fide īpossibile ē placere dō  
**S**c̄do fides ē armamētū ad euadēdū. ē ei  
sicut scutū militare. scutū autē militare habz su-

pficiē ⁊ tres āgulos. et portat a parte sinistra  
cōtra aduersariū ⁊ a parte cordis ad ptegen  
dū ipm: ⁊ ratioē signi hz representare deū. sic  
reuera fides catholica ē ad repellendū aduer  
sariū cū trib⁹ catenis / ad ptegendū animū  
cū trib⁹ potētis ad pfitendū deū in trib⁹ pso  
nis. Unde ait apostolus Ephe. vj. In omni  
bus sumentes scutum fidei ⁊c.

**T**ertio fides est sicut argumētū ad pcludē  
dum. nō sicut argumentū dyaleticū qd pce  
dit ex pbabilib⁹: aut sicut argumentū tentatē  
uū qd pcedit ex his q vidētur pbabilia ⁊ nō  
sunt. s̄ est argumentū apotheticū. i. faciēs sci  
re. Nunq̄ enī aliq̄s sapiēs p suā scientiā po  
tuit puenire ad tantā scientiā de deo ⁊ creatu  
ris: ad quātā venit simplex piscator petr⁹: cū  
dixit. Tu es xp̄s fili⁹ dei viui. Unde p istud  
argumentū pbat vnitas diuine essentie / tri  
nitas psonaz / vnitas p̄ie cause / ⁊ multiplici  
tas creaturaz / pietas miē / multiplicitas gr̄az  
⁊ multa alia q xp̄s ⁊ ei⁹ discipuli p istud argu  
mentū demōstrabāt. Nā p istud argumentū  
pbat demōstratiue illuminatio cecoz / ambla  
tio claudoz / audit⁹ surdoz / locutio mutorū /  
ereccio siue extēsiō aridoz / suscitatio mortuo  
rū. Et ideo dicebat xp̄s i Abat. Si opa nō fe

assē in eis q̄ nemo ali⁹ fecit: p̄ctm̄ nō haberē  
Et ideo volens apls diffinire fidez ait. Fides  
est substantia rerum sperādarum argumentū  
non apparētium. Hebre. xj.

**¶** Quarto fides est sicut instrumētuz ad a scē  
dendū. Et idem⁹ ei q̄ naturalr oīs res habet  
locū ppriū ad quē naturalr rēdit p̄ suā natu-  
rā: sicut graua habēt locū deorsū ad quē per  
naturā grauitatis naturalr descendūt. Leuia  
aūt hūt locū fursū ad quē p̄ naturā leuitatis  
naturalr ascendūt. Hō cū sit oīm creaturaruz  
corporaliū nobilioz: habz locū sup oīa corpo-  
ra ad quē locū ante peccatū poterat p̄ grām  
ascēdere / q̄uis nō posset p̄ naturā totalr sed  
pp̄t p̄ctm̄ grā fuit sibi ablata / z natura totalr  
sauciata. z iō ad hoc q̄ possit ad locū ppriuz  
remeare: idiget instrumēto quodā. qđ instru-  
mentū nullus p̄ suā sapientiā vel vitā potuit  
fabricare p̄ter xp̄m: q̄ fabricat⁹ est aurozā z so-  
lem. iō oēs q̄ saluati sūt p̄ ministeriū ipsi⁹ xp̄i  
scz p̄ fidē saluati sūt / q̄ quidē est velut vna sca-  
la p̄ quā ad celū ascēdit: p̄tinēs duodeciz gra-  
dus. i. duodeci articulos p̄ aplos declaratos.  
iuxta numer. xij. celoz icipiēdo ex aere q̄ ce-  
lū d̄z vsqz ad celū empireū: i quod duodenari⁹  
numer⁹ iminat. Latē aūt isti⁹ scale sunt diuī

**De iudicio gñali. fo .c.xl.**

146

nitas z hūanitas. Ista at̄ scala fuit p̄ xp̄z deū  
z hoiez fabricata: s̄ nob̄ fuit p̄ duodeci ap̄los  
reuelata. Ista est scala quā vidit iacob patri-  
archa/ cui⁹ cacumē p̄iēbat ad celū: cui etiā  
dñs erat innix⁹/ p̄ quā ascēdebāt angeli z de-  
scēdebāt. De ista scala dicit augu. in sermone  
ascensionis. Ascendamus interun corde. i. fi-  
de vt cum dies promissus aduenerit: seq̄mur  
in corpore. ¶ De modestia.

**Decimus fructus est modestia.**

De isto fructu i tractatu de tēperātia dictū ē:  
z iō ad p̄ns nihil ē dicēdū. ¶ De p̄tinētia.

**Undecimus fructus ē cōtinētia.**

De isto fructu i tractatu de p̄silis/ i cap̄lo de  
castitate filiter dictū est. ¶ De castitate.

**Duodecimus fruct⁹ est castitas.**

De isto fructu filr i tractatu de p̄silis dictū ē  
i ca. de castitate. Et iō de eo nō ē āpli⁹ dicēdū.

¶ De generali iudicio. xlviij. ca.

**p**ost tractatū de fructib⁹ sp̄s

sci/ de gñali z vltio iudicio ē dicēdū.

Ista est nona dieta. s. a fructib⁹ bonoz op̄ez  
venire ad iudiciū extremum. De generali

iudicio q̄titor sūt specialiter notāda. scilicet.

Signa q̄ premittētur      ¶ Signa que premit  
Scripta q̄ aperietur      tētur erunt sicut que  
Verba que dicentur      dam peremptoria ci-  
Facta que sequētur.      tatio.

¶ Scripta. s. libri q̄ apient̄: erūt sicut q̄daz ac  
ta z p̄cessus recitatio / z testiū publicatio.

¶ Verba que dicentur: erunt sicut quedam  
sententie promulgatio.

¶ Facta q̄ sequentur erunt sicut quedam la  
te z promulgate sententie executio.

¶ Primo igitur precedēt illud iudiciū. vt di-  
citur **A** Marci. xiiij. signa sicut quedā citatio pe  
remptoria / que signa dicit Hieronimus se re  
perisse in hystorijs hebreorum.

¶ Prima die eriget se mare q̄ndeci cubitis sup al  
titudinē montiū: stās in loco suo q̄si mur⁹.

¶ Secūda die descēdet: ita q̄ vix poterit videri.

¶ Tertia die pisces z marine belue apparētes  
sup mare / dabūt mugitus vsq̄ ad celum.

¶ Quarta die ardebit mare et aqua.

¶ Quinta die herbe z arbores dabūt rore sāguī-  
=neū.

¶ Sexta die ruēt edificia.  
¶ Septia die petre ad inuicē collidētur z in oc-  
to partes scindent̄ / z vnaqueq̄ pars collidet  
aliā / z nō sciet hō sonū illū: sed tantum deus.

Octaua die fiet gñalis fremot⁹ / q̄ tātus erit  
vt dicit⁹ q̄ nullus hō vel aīal aliqđ stare pote-  
rit: z ad terrā omnia prosterneuntur.

Nonā die equabitur tota fra / et oīns mōtes  
et colles in puluerem redigentur.

Decima die eribunt hoīes de cauernis fre et  
ibūt velut amētes / nec potēnt sibi inuuo loq̄

Undecima die resurgēt oīa ossa mortuoz: et  
stabūt sup sepulchra. oīa enī sepulchra aperi-  
entur vt mortui exire valeant.

Duodecima die cadēt stelle de celo. In hac enī  
duodecima die dicit⁹ q̄ aīalia cūcta veniēt ad  
cāpos mugietia / nō gustātia / nec bibētia.

Tertiadecima die moriētur homines viuen-  
tes: vt cum mortuis resurgant.

Quartadecima die ardebit celum et terra / z  
superficies terre et aeris.

Quintadecima die fiet celū nouū z fra noua  
z resurgēt mortui: fm virtutes / merita et de-  
merita recepturi. Ista enī signa erūt sicut di-  
ctū est quedā pemptoria citatio / et terribilis  
cū executiōe sentētie sine oīni excusatiōe ad  
iudiciū vocatio z p̄conizatio. Tū dicit ap̄tus  
prime tessal. iiii. Ip̄e dñs in iussu / z in voce ar-  
chāgeli z in tuba dei descēdet de celo. De ista  
terribili citatiōe dicit Hieronim⁹. Siue come



dam siue bibā siue aliqd aliud faciā sp videt  
sonare illa terribilis tuba i aurib⁹ meis. Surgi  
te in ortui venite ad iudiciū. Et Job. xxxviii.  
Quid faciā cum relurgā ad iudiciū?

¶ Scdo in illo iudicio tremēdo apientur scri  
pta sicut quedā acta. Et nota q̄ ibi aperiētur  
tria scripta solennia e. autentica. et sine om  
ni calumnia. scilicet.

Liber passiōis dñice. ¶ Pmo aperiētur qua  
Liber conscientie. si quedam acta. s. liber  
Liber vite. passionis dñice. in q̄ sūt  
s. crux. clauī. lancea. corona spinea. z in carne  
xp̄i cicatrices. z xp̄i vulnera. vt dicit crisosto  
muo. et nō erit tunc necessitas accusatiōis cū  
viderit quilibet crucē z ipm xp̄m habentē in  
corpe suo testimonia passiōis. Cū dz Math.  
xxiii. Tūc apparebit signū filij hoīs in celo.

¶ Scdo aperiētur libri p̄sciētie. Et nota q̄ liber  
p̄sciētiarū p̄nebit tria capitla. s. cogitatōes.  
vt dz sapi. i. In cogitatiōib⁹ impij interroga  
tio erit. p̄nebit etiā v̄ba z locutiōes ociosas  
vt dz mat. xij. De om̄i v̄bo ocioso qd̄ locutus  
fuerit hō reddet rationē in die iudicij. Conti  
nebit etiā liber ille facta z opationes. vt dicit  
Ecclesiastes vltimo. Lūcta que fiūt adducet  
dñs i iudicio p̄ om̄i errato. siue bonū siue ma

lum sit. bonū. s. omisū. z malū cōmissum.

**T**ertio aperietur liber vite. i. xp̄s. cui⁹ vir-  
tute manifestabūtur secreta p̄scientiay vnus  
ad alterū. sicut dicit apls p̄dame coz. iiii. No-  
lite āte t̄ps iudicare. quousq; veniat dies dñi  
zē. De istis libris dicitur apoca. xix. Iudicati  
sunt mortui ex his que scripta sunt in libro se-  
cundum opera ipsorum.

**T**ertio in illo tremendo iudicio verba iudi-  
cis promulgabūtur. sicut sentētia diffinitiva.

Unde nota in ista sentētia specialiter tria.

**P**rimo cause magnitudinē siue immensita-  
tem. de qua erit illa sententia. qz non erit pe-  
cunie vel possessionis terrene. sed dānatiōis  
vel saluatōis eterne. illi vero qui obtinebūnt  
mutabūtur ad possessionem hereditatis eter-  
ne. qz dicit Ahat. xxv. Et ibunt hi in suppliciu⁹  
eternum. illi vero in vitam eternam.

**S**ecundo nota in isto iudicio auditorum  
multitudinem vel curie solennitatez in cuius  
conspetu reprobi confuidentur. totus enim  
mundus congregabitur. omnes angeli de ce-  
lo. omnes homines de mūdo. omnes diaboli  
de inferno. vt dicitur Ahat. xxv. Cōgregabū-  
tur ante eū om̄s gētes. Et ideo ē bonū p̄siliū

cū hoīe qñi de iure suo diffidit ante diē sentē-  
tie periculose corā sacerdote de ppositiōe tra-  
ctare. Unde dicit sapiens Ecclesiastici. xvij.  
Ante iudiciū: para iusticiam.

**T**ertio in illo iudicio tā tremēdo vel sentē-  
tia tremēda iudicis nota seueritatē vel infle-  
xibilitatē. Un̄ dicit Abalachie. iij. Et q̄s poterit  
cogitare diē aduētus ei⁹/ aut q̄s stabit ad vi-  
dendū eū? Tāta nāq; erit tunc iudicis seueri-  
tas z inflexibilitas: q̄ si beata virgo z oēs an-  
geli z sancti z sc̄tē genua flecterēt z cū lachri-  
mis orarēt p aliquo q̄ esset ī mortali peccato  
iudex nō exaudiret eos. qz dicit puer. vi. zelus  
et furor viri nō parcat ī diē iudicij nec acq̄ie-  
scet cuiuscunq; precibus: nec suscipiet pro re-  
demptione dona plurima.

**Q**uarto z vltimo in isto tremendo iudicio  
facta statim executioni dabuntur. De execu-  
tiōe illius sentētie nota specialiter tria.

**P**rimo multitudinē z potentiā ministroz  
q̄ parati erūt ad verbū iudicis exequendū. qz  
dicitur Abath. xij. In consummatione seculi  
exibunt angeli et separabūt malos de medio  
iustozum/ et mittēt eos in caminum ignis: ibi  
erit fletus z stridor dentium.

**S**c̄do in ista executiōe nota ipotentia z an

**De penis inferni.** fo. c. xliij. 143

gustia reprobos. qz nulla erit via ad euaden-  
dū. Tū dicit aug. Q̄ q̄ aguste erūt vndic̄ re-  
proboꝝ vie: sup̄ius erit tūc iudex irat⁹ / infe-  
rius chaos inferni horrendū / a dextris accu-  
santia pctā / a sinistris īfinita demonia ad sup-  
pliciu trahētia. intus p̄sciētia vr̄es / foris mun-  
dus ardēs. miser pctōꝝ sic dephensus: quo ef-  
fugiet? latere erit īpossibile / apparere intole-  
rabile. Et ideo d̄z apoc. ix. q̄ desiderabūt ho-  
mines mortē: z fugiet mors ab eis.

**T**ertio nota in ista executiōe defectū z ca-  
rentiā oīum auxilioꝝ. tūc cui x̄ps qui tantū  
misericos est q̄ p̄ pctōꝝ tradidit semetip̄z  
ridebit in dānatōe eoz. In cui⁹ p̄sona d̄z pro-  
uerbi. j. Ego q̄ in iteritu v̄ro ridebo. Sancti  
etiā q̄ se p̄ salute oīum morti exposuerūt / non  
p̄patient tūc miserie reproboꝝ: s̄ poti⁹ gaude-  
būt in dānatione eoz. qz d̄z in psal. Letabitur  
iustus cū viderit vindictā r̄c. Sicut enī nunc  
est t̄ps clemētie: sic erit tūc t̄ps vltiōis z vindī-  
cte. sic d̄z ī psal. Lū accepo t̄ps: ego iusticias iu-  
dicabo. Et hec de iudicio vltiō dicta sufficiāt.

**De penis inferni. xlix. ca.**

**D**est tractatū ḡnālis iudi-  
cicij: seq̄tur videre de penis inferni z

Gloria paradisi. Ista enim est ultima dieta. scilicet a iudicio ad infernū vel ad celū. Nam reprobi faciunt pessimā dietā: de iudicio ad eternū supplicium. Iusti vero faciunt optimam dietam: a iudicio ad regnum eternum.

Primo igitur dicendum est de penā et supplicijs reprobōrum: de quibus notanda sunt quinque.

Primo penarū acerbitas. Primo igitur pene reprobōrum erūt acerbissime et intolerabiles. Secundo penarū diuersitas. Tertio penarū diuturnitas. Quarto penarū vniuersitas. Quinto penarū inutilitas. Sima enim pena quae in hoc mundo potest tolerari: minor est pena purgatorij. ut dicit augustinus in quodam sermone: quāto magis pena inferni? In signū huius vehementis doloris dicit saluator in euangelio: Ibi erit fletus et stridor dentium.

Secundo pene inferni erunt diuersae. Tū nota quod in sacra scriptura inueniuntur nouae pene.

Prima est pena ignis.

Secunda pena est vermis. Ignis ardebit carnem: vermis ardebit mentem. De istis duabus simul dicitur isayae ultimo. Vermis eorum non morietur et ignis non extinguetur.

Tertia pena est fetor. ut dicitur in psalmo. Ignis sulphur et spiritus procellarum: pars calicis

De penis inferni fo. c. xliiij. 144

eorum. id est pene eorum.

Quarta pena est frigus. quod dicitur Job. xliiij. Transibunt ab aqua nivium: ad calorem nimium. quod erit maxima pena mutatio subita. quod natura mutationes non patitur repetinas. ut dicit Procras

Quinta pena erit fames maxima. Juxta illud Isaye. lxxv. Servi mei comedent: et vos esurietis. Ibi namque est tanta inopia: quod neque guttam aquam poterunt habere. ut legitur luce. xvi. de diuite epulone sepulto in inferno. Unde Gregorius. Guttam aque petiit: qui micam panis lazaro negavit. Maxima pena erit fames: quam ibi erit: et magis mortalis est carentia visionis divine. Unde dicit Grego. Immortalis ibi fames interficit: quod faciem suam saluator eis abscondit.

Sexta pena est tortor vel potius tortores. quod dicitur Matthei. xviiij. Tradidit eum tortoribus: donec redderet uniuersum debitum.

Septima pena est horror. Unde Job nono. Ubi nullus ordo: sed sempiternus horror inhabitat. et ista erit maxima pena. quia videmus si nunc appareret nobis unus solus diabolus: magnus horror: et quasi intolerabilis esset. quid ergo erit tunc: cum tot horribiles apparebunt?

Octava pena erit tenebra: in qua incarceration-  
buntur et ligabuntur reprobi. qz dicit Mat. xxij. Li-  
gatis manibus et pedibus eius: pūctate eū in tene-  
bras exteriores. Et Gregorius dicit in moralibus.  
Ignis infernalis concremationem habet  
et non lucem.

Nonna pena et quasi principalis erit dolor. qz  
in illis penis nō solū erit acerbitas: sed cōtra-  
rietas. Ut vt dicit Grego. in moralibus libro.  
ix. Horrēndū enī erit reprobis ibi dolor cum  
formidine/flamma cū obscuritate/moro sine  
inorte/finis sine fine/defectus sine defectu. qz  
et moro viuit/et finis semp incipit: et defectus de-  
ficere nescit. Adors perimit et nō extinguit. et  
dolor cruciat et pauorē non purgat. Et rō est:  
qz cū peccator et diabolus in culpa p̄sentiant:  
iustū est vt creature in reprobos pena pueni-  
ant. Et notādū qz a diuersis causis ip̄io repro-  
bis inest dolor. Sūt autē quatuor cause doloris.  
¶ Prima ē qz amiserūt bona t̄p̄ralia huius mū-  
di. Ut psal. Cū interierit hō nō sumet om̄ia/  
nec descendet cum eo gloria eius.  
¶ Secūda causa est: qz t̄ps pdiderūt. Ut hiero.  
j. Trāsiit estas/et facta est messis: et nō saluati  
sumus. Dānatī nāqz darēt libēter totū mūdū  
pro vno momento temporis: si possent habe



re ad penitendum.

**T**ertia causa est: qz visionē z gl̄iam dei p̄di-  
derūt. Cū dicit crisostom⁹ q̄ oēs gehēne cri-  
ciatus: sunt carentia visionis dei.

**Q**uarta causa ē: qz inferni vilitatē z mise-  
riā acquisierūt. Est ei loc⁹ infernalis tenebro-  
sus z penuriosus. qd̄ erit maxima pena diuitib⁹  
z hoībus voluptuosis/ z magnatib⁹. qz ī vita  
habuerūt domos sine fumo: et ibi erit fumus  
cōtinu⁹. qz d̄z isaye. xlv. Fum⁹ erūt in furore  
meo. De istis penis dicit Ber. ī s̄mone de ne-  
gocio sp̄iali. o gehēnalis regio fugienda vbi  
ignis ardēs/ frigus vrēs/ vernis īmortalis/  
fetoꝝ itolerabilis/ mallei percutiētes/ tenebre  
palpabiles/ pfusio pctōꝝ/ inodatio vinculoꝝ  
horribilis facies demonum/ totus tremor ad  
huiusmodi regionis memoriam.

**T**ertio est ibidē penarū diuturnitas. p̄ene  
eni infernales erunt diuturne: imo sempitēne:  
qz d̄z ysa. xxxiii. Quis ex vobis poterit habi-  
tare cū ardorib⁹ sempit̄nis? Et mat. xxv. Di-  
scedite a me maledicti in ignē eternuz. Dicit  
grego. q̄ ad magnā iusticiā iudicis p̄tinet vt  
nunq̄ careāt supplicio: q̄ nunq̄ dū viuerēt vo-  
luerūt carere pctō. Et illud ē sūme horrendū  
in ista pena: q̄ sit maxie z et̄na. Si enī dānati

singulis dieb<sup>9</sup> flet<sup>9</sup> / et in fletu emitter<sup>9</sup> modicam lachrymam: plus de aqua p<sup>9</sup> processu t<sup>9</sup>poris de oculis vni<sup>9</sup> d<sup>9</sup>anati exiret: q<sup>9</sup> sit aqua totius mundi. Cuius probatio est: q<sup>9</sup> illa aqua est infinita: aqua aut<sup>9</sup> totius mundi est finita.

**Quarto** est in inferno penar<sup>9</sup> vniuersitas. S<sup>9</sup>nt eni quida<sup>9</sup> dicere volentes q<sup>9</sup> in inferno vniuersae partes hoio / tam corporio q<sup>9</sup> aie post die<sup>9</sup> iudicij er<sup>9</sup>nt in igne. q<sup>9</sup> d<sup>9</sup>r in Mat. Time te euz qui post q<sup>9</sup> occiderit: potest corp<sup>9</sup> et aiam p<sup>9</sup>dere in gehennam ignis. Nunc aut<sup>9</sup> videmus q<sup>9</sup> ho<sup>9</sup> no<sup>9</sup> posset sine maximo torm<sup>9</sup>to ignem in parte vni<sup>9</sup> digiti sustinere p<sup>9</sup> vna<sup>9</sup> hora. quanta ergo erit dolor: quando totus homo ardebit in igne. Unde in signum istius maximi doloris dicit saluator frequen<sup>9</sup>ter in eu<sup>9</sup>gelio **Ibi** erit fletus et stridor dentium.

**Quinto** et vltimo iste pene infernales er<sup>9</sup>nt inutiles et infructuose. Pena eni p<sup>9</sup>sentis vite breuis est leuis et fructuosa: s<sup>9</sup> futura e<sup>9</sup> longissima et g<sup>9</sup>uissima / et infructuosa: q<sup>9</sup> si d<sup>9</sup>anatus fletu tantu<sup>9</sup> de lachrymis emitteret / quantum est de aqua in mari: no<sup>9</sup> sufficeret ad lauand<sup>9</sup> maculam vni<sup>9</sup> peccati mortalis. Er<sup>9</sup>nt tamen intra se penitentiam agentes: et p<sup>9</sup> angustia sp<sup>9</sup>o gementes. vt d<sup>9</sup>r sapi. v. et t<sup>9</sup> infructuose. q<sup>9</sup> in inferno

erit stimulus penitentis: nulla tū erit correctio voluntatis. Exemplū de sancto patre q̄ orauit p̄ diabolo ⁊ rūsione dñi ⁊ obstinatiōe diaboli. Et hec de penis inferni dicta sufficiant.

De gloria paradisi. l. caplin.

**D**ost tractatū de penis infer

ni sequitur vltio videre de glia paradisi  
 Hec enī est finis vltime diete: qz finis  
 ē oīz desiderioꝝ: d̄ q̄ ad p̄s tria sūt dicēda. s.

Valor impreciables

Decor inestimabilis **E**t primo igit̄ isti⁹ glo  
 honor infrangibilis. rie celestis est valor i-

preciables. qz d̄z isaye. lxxiij. Oculis nō vidit  
 de⁹ absqz te: q̄ preparasti diligētib⁹ te. Et il-

lud hebre. p̄ me cor. ij. Oculis nō vidit nec  
 auris audiuit nec in cor hoīs ascēdit que pre-

parauit de⁹ diligētib⁹ se. Valor aut̄ isti⁹ glie  
 celestis attēd̄: i hoc q̄ ita care de⁹ v̄dit eaz

suis amicis. Cōstitit ei petro martyruū crucis:  
 paulo p̄stitit decollationē capitis. Est aut̄ ve-

rissimū ⁊ certū: q̄ d̄s nō decipiet vnū amicoꝝ  
 suoz. ⁊ qd̄ pl⁹ ē: ip̄e xp̄s emit gliaz illā p̄ ami-

cis s̄b tormēto ⁊ ignominia crucis. Est ei cer-  
 tissimū q̄ d̄s p̄ nō decipiet vnigēitū filiū suū  
 i emēdo illd̄ regnū. Cū ergo illud regnū tātū  
 c ij.

psitit filio dei et alijs ei⁹ amicis/certū ē q̄ res  
maxima est: et imp̄ciabilis valoris. Un̄ d̄r p̄ie  
cor. vj. Empti enī estis p̄cio magno: gloria  
te et portate deū in corpore vestro.

Secūdo gloria illa celestis est decoris inestimabi-  
lis. Un̄ ecclia. xliij. Pulchritudinē coloris ei⁹  
admirabilē sensus. Ex duob⁹ pōt colligi decor  
ill⁹ regni. P̄mo ex decore rex naturalīū infe-  
riorū/ q̄s de⁹ vult ita decorare. sic videmus q̄  
lilium in hyeme apparet vīte: et postea deco-  
ratur in vere et estate. Unde dicitur Math.  
vj. Considerate lilia agri etc.

¶ Secūdo apparet decor ill⁹ gl̄ie ex reb⁹ artifi-  
cialib⁹. sicut videm⁹ q̄ ligna/lapides/et me-  
talla p̄ se vidētur vilia et q̄si terra: s̄ efficiūtur  
p̄ artificē pulchra et splēdida quādo sūt poli-  
ta et deaurata. quantū igiŕ faciet sūm⁹ artifex  
cui⁹ sapiētia est infinita in decorādis amicis  
suis beatis in illa celesti gl̄ia? Ideo d̄r math.  
vj. Si fenū agri qd̄ hodie ē et cras i clibanum  
mittē d̄s sic vestit: q̄to magis vos modice fidei

¶ Tertio gloria celestis est honoris insupera-  
bilis. Quod probatur ex quatuor.

Primo qz om̄s scti erūt reges/ sine volūtatis  
oipotentes. vt dicit anselm⁹. Ideo d̄r Mat.  
xxv. Venite benedicti patris mei: percipite re-

gnū qđ vob paratū ē ab origine mūdi.

Secđo qz oēs erunt filij charissimi z heredes dei / z coheredes xp̄i. vt đz ad Ro. viij.

Tertio qz erūt om̄s quasi dñi: xp̄s etiā in p̄pria p̄sona honorabit eos. quia đz Luce. xij. Precinget se. s. xp̄s: et trāsiciens ministrabit illis et faciet illos discūbere. Sicut filius regis p̄suevit in p̄propria p̄sona seruire: quādo vult multum suos nobiles honorare.

Quarto qz oēs erūt dij. sicut đz in psal. Ego dixi dij estis: z filij excelsi om̄s. Et hoc qz diuinitas erit ī sc̄is ex mltitudine vel magnitudine dilectiōis q̄ trāsformat amātē in amatū: vt dicit Aug. Et p̄bus dicit. Unusquisqz talis est: q̄le est dilectū. Si aut̄ terram diligis: terra es si aut̄ deū diligis: qđ dicā: de⁹ eris. nō audeo dicere ex me: sed p̄ scripturā q̄ dicit. Ego dixi dij estis et filij excelsi om̄s.

Itē in illa celesti curia considero alia tria. scz. Locū sūme gloriosū. Et p̄mo igit̄ in illo Sertū sūme speciosū celesti regno est locus Fructū sūme copiosū. sūme gloriosus. qz q̄libet sc̄us erit ī loco in q̄ est ip̄e dei filius. qz đz Job. iij. Ubi ego sū: illic z minister me⁹ erit.

Secđo in illo celesti regno ē ser: ū speciosū vel corona. qz đz in psal. de q̄libet sc̄o. Posuisti ī

capite ei⁹ coronā de lapide p̄cioso. Iste lapis  
est margarita illa quā qui inuenit: vendit oīa  
z emit eā. vt d̄r Math. xiiij. Et nota q̄ duplex  
est coronā sc̄ōꝝ. s. aurea z aureola. Aurea d̄r  
premiū substātialem qd̄ cōsistit in trib⁹. s. in visi  
one dei clarissima. in fructiōe suauissima. in tē  
tione securissima. De qua d̄r Ecclia. xlv. Co  
rona aurea sup̄ mitrā ei⁹ / q̄ est ornatus p̄ti  
fici. Qz oīo sancti nō solū erūt reges oīpo  
tentes sue volūtatō: sed etiā erūt sacerdotes  
z p̄uificeo: offerētes deo semp̄ sacrificiū lau  
dis. Et ideo dicitur apocalipsis quinto. Feci  
sti nos deo regnum et sacerdotes.

Alia coronā d̄r aureola. i. coronula p̄ua. z ista  
aureola sc̄ōm doctores d̄r quedā gloria acci  
dētalis q̄ debet sanctis rōne opio excellētis.  
dat̄ enī tribus generib⁹ opez. Datur enī vir  
ginibus. et hec est florea. Datur martyrib⁹.  
et hec est gēmea. Dat̄ doctorib⁹. et hec ē stel  
lea. Aureola florea datur virginibus. qz ho  
nore virginitatis floruerūt. Cū dicit̄ in psal.  
de virgine virginū xp̄o z agno quē virgines  
sequūtur. Gloria z honore coronasti eū.

Aureola gēmea datur m̄rib⁹ qz istar lapidis  
fortissimi z p̄ciosi fuerūt. Cū d̄r in psal. Posu  
isti i capite ei⁹ coronā de lapide p̄cioso

Aureola stellerum dicitur doctoribus. quia celestia docuerunt. Unde dicitur Daniel. xij. Qui docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti. et qui ad iusticiam erudierint multos quasi stelle in perpetuas eternitate. Et de muliere gloriosa dicitur apoc. xij. quod erat amicta sole. et luna sub pedibus eius. et in capite eius corona stellarum duodecim. Mulier amicta sole est anima doctoris iusticie et sapientie diuine que est in caritate. et luna sub pedibus eius quia affectiones que per pedes figurantur habent plenam pietatem que per lunam intelligitur. que est valde humida. Corona stellarum signa aureolarum doctorum. Unde et erant stelle duodecim in corona quia duodecim numerus abundantie est. in quo intelligitur quod doctrina sacre scripture est abundantissima omnis iusticie. sicut fuit doctrina christi que fuit doctor doctorum. de cuius doctrina dicitur in mattheo. Nisi abundauerit iusticia vestra plusquam scribarum et phariseorum. non intrabitis in regnum celorum. Iudices autem et reprobi que in iudicia castitatis non abundant ut virginis nec fortes. nec severitates fuerint in amore christi sicut martyres. nec veritatem portauerunt in ore ut doctores. aureolarum non habent. Et quia gratiam dei hic non habuerunt. idcirco aureolarum gloriarum substantialis premissi non habebunt. et sic omni corona aurea et aureola



carebūt. qđ aliud erit: nisi qđ p loco corone et  
ne felicitatio/ coronabūtur corona eterne ca=  
lamitatis. iuxta illud quod dicitur isaye. xxij.  
Coronans coronabit te tribulatione.

Tertio in illa celesti gloria benedicta erūt fru=  
ctuo optimi z yberrimi. Tñ nota qđ in sacra  
scriptura inueniuntur tres fruct<sup>9</sup> differētie. s.  
Fructus crucis triumphalis. Primo igit sūt  
Fructus gratie spiritualis. duodecim fruct<sup>9</sup>  
Fruct<sup>9</sup> glie immortalis. z qđ crucis z passiōis  
bet ē in qđruplici numero. christi.

Prim<sup>9</sup> fruct<sup>9</sup> est demonū expugnatio. qz ab=  
stulit eis totū mūdi p̄cipatū. iuxta illd qđ dz  
iob. xij. Nūc p̄iceps mūdi hui<sup>9</sup> eijciet foras.  
Sec<sup>9</sup> fruct<sup>9</sup> ē carceris iferni p̄fractio. vñ psal.  
Attollite portas p̄cipeo v̄ras: z eleuamī zc.  
Tert<sup>9</sup> fruct<sup>9</sup> est mortuoz z pctōz suscitatio  
Tñ dz p̄ume ad cor. xv. Sicut in adā omēs  
inorant: ita z in xpō omō viuificabūtur.

Quart<sup>9</sup> fruct<sup>9</sup> ē captiuoz redēptio. vñ. j. cor.  
vi. Empti ei estis p̄cio magno: glorificate zc.  
Quint<sup>9</sup> fruct<sup>9</sup> est inq̄natoz mūdatio. Unde  
apoc. j. Dilexit nos z lauit nos ī sāguine suo.  
Sextus fruct<sup>9</sup> ē cecoz illuminatio. Tñ isaye  
xxxv. Tunc aperientur oculi cecoz.  
Septim<sup>9</sup> fruct<sup>9</sup> ē tepidoz z frigidoz calefac

tio. vii psal. Nō est q̄ se abscōdat a calore ei⁹.

Octau⁹ fruct⁹ est deformiū z turpiū decora-  
tio. vii in psal. Aspēs me isopō z mūdabor:  
lauabis me z sup̄ nuē dealbabor.

Non⁹ fruct⁹ ē sitibundoz vī sitiētū potatio  
z recreatio. Joh. vi. Sāguis me⁹ x̄e ē pot⁹

Decim⁹ fruct⁹ est p̄ris placatio. Clū hebreo.  
xij. Accessistis ad sāguinis asp̄sionē meli⁹ cla-  
mantē q̄ abel clamauit vindictā. Juxta qd̄ di-  
cit̄ Gen. iij. Ecce vox sāguinis fratris tui a-  
bel clamat ad me de fra. s. iusticiā z vindictaz  
peccati. sed sāguis xp̄i clamauit meli⁹. s. mīaz  
qz pctōres deo patri recōciliauit.

Undecim⁹ fruct⁹ ē iānie paradisi aptio. vii  
gen. xxvij. Nō est hic aliud nisi domus dei z  
porta celi q̄. s. facta est apta in aptione late-  
ris xp̄i. Eodē nāqz t̄pre apta est porta paradi-  
si dñō. s. moriēte: que clausa fuerat adam pre-  
uaricante in hora nona.

Duodecim⁹ fruct⁹ est hereditatis celi acqui-  
sio z p̄firmatio. qz vt d̄z math. xxvj. Nūc ē sā-  
guis noui testamēti. In veteri testamēto san-  
guine p̄ferebātur frena. in sanguine aut̄ noui  
testamēti. s. passionis p̄ferē hereditas etna.  
De isto fructu multiplici d̄z in psal. Et erit. scz  
crux xp̄i tanq̄ lignū qd̄ plantatū est secus de

curſus aq̄z. i. gr̄az abū dantiā. q̄ ſine mēſura  
fuerūt in xp̄o. qđ fructū ſuū dabit in t̄p̄e ſuo  
i. in t̄p̄e mortis ſue ſacratiffime ⁊ bñdicte.

Secdo ſunt duodecim fruct⁹ gr̄e ſpūales. de q̄  
bus dicit gal. v. Fructus autē ſpūs ſūt caritas  
gaudiū. pax. paciētia. lōganimitas. bonitas.  
benignitas. māſuetudo. fides. modestia. cōri  
nentiā. caſtitas. Et de iſtis duodecim fructib⁹  
dictū eſt ſupius in tractatu de fructibus ſpūs  
ſancti. ideo nichil ad preſens addemus.

Tertio ſūt duodeci fructus glie imortalis.

Prim⁹ fruct⁹ ē ſanitas abſq̄ īfirmitate. psal.  
Qui ſanat om̄s infirmitates tuas.

Secūdus fructus eſt iuuetus ſine ſenectute.  
vñ psal. Renouabit̄ vt aq̄le iuuet⁹ tua. i. xp̄i.  
qz in etate xp̄i id eſt. xxxij. ānoz ſemp mane  
bunt ſancti. vt dicit apoſtolus Ephesoꝝ. iij.  
Donec occurramus oēs in virū p̄fectū in mē  
ſurā etatis plenitudinis xp̄i.

Tert⁹ fructus ē latetia ſine faſtidio. vñ psal.  
Satiabor cū apparuerit gloria tua.

Quartus eſt libertas ſine ſeruitute. vñ Ro.  
vii. Creatura liberabitur a ſeruitute corrup  
tionis in libertatem glorie filioꝝ dei.

Quintus fructus eſt pulchritudo abſq̄ defor  
mitate. ynde apls. Reformabit corpus hūili

tatis nre cōfiguratū corpori claritatis sue.

Sextus erit impassibilitas vel immortalitas. unde isaye. xxv. Precipitabit dominus mortem in sempiternum.

Septim<sup>o</sup> erit abūdantia sine indigētia. vñ dicit deutz. viiij. Rex oīum abudantia pfructis.

Octauus est pax sine perturbatione.

Honus erit securitas absq̄ timore. De his duobus dicitur isaye. xxxij. Sedebit populus meus in pulchritudine pacis et in tabernaculis fidei. et in requie opulenta.

Decimus erit cognitio absq̄ ignorantia. Unde apostolus prime Corinthiorum. xij. Videmus nunc per speculum in enigmate. tunc autem facie ad faciem.

Undecimus est gloria sine ignominia. Unde apostolus ad Colocenses. iij. Cum xp̄us apparuerit vita vestra. tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria.

Duodecimus fructus est gaudium sine tristitia. Sed de isto gaudio nota q̄ sunt sex cause precipue quare sancti gaudebunt. scilicet. loci amenitas quam possidebunt. iocunda societas in qua regnabūt. corporis glorificatio quā habebunt. mundus quē contempserunt. infernus quem euaserunt. Isti enim fructus

figurā p̄ dōdecī fruct⁹ ligni vite qđ erat in  
medio paradisi. vt legit̄ apoc. xij. Fruct⁹ sūme  
bonos det nob̄ xp̄s qđ creauit nos in celo.

Item in illa celesti gloria p̄siderāda sunt alia  
tria multis suspirio affectanda. scilicet.

Amenissima ciuitas. **C**Primo ergo cele-  
Amānissima societas stis glia habz amenis-  
Amplissima felicitas simā ciuitatē. vñ psal.  
Gloriosa dicta sūt de te ciuitas dei. **U**n̄ nota  
qđ ciuitas ista est gloriosissima specialiter in  
tribus. Habet enim. Figuram valde speciosā  
Mēsurā valde spaciosā.

**C**Primo igit̄ ista Structurā valde p̄ciosā  
ciuitas btā est in figura valde speciosa. est ei  
in quadrū disposita z formata. vt d̄r apo. xxi.  
Ciuitas ī quadrū posita z quadrata: figurat  
soliditatē z securitatē illi⁹ regni celestis. sicut  
videm⁹ qđ figura quadrata est solidior q̄ alia  
figura. **U**n̄ lapides cōsueuerunt quadrari: et  
postea in edificio collocari. ita etiā sūmus ar-  
tifer de⁹ lapides suos. i. viros suos z electos  
suos p̄lueuit q̄drare quadratura virtutū: scz  
prudētia/ tēperantia/ fortitudine/ z iusticia  
et sic locare in edificio regni celestis.

**C**Scđo ciuitas ista est ī mēsurā valde spacio-  
sa. **U**n̄ dicit Ber. qđ ad litterā quilibz sc̄tūs in ce-

Io empireo habebit locū suū sibi assignatū p  
priū ⁊ specialē magis spaciosū q̄ sit ab orien  
te vsq; ad occidentē. De mē. ura istī⁹ ciuita  
tis d̄: apoc. xxi. q̄ habet stadia duodeci milia.  
Stadiū est mensura quinquaginta passuum  
Quinquagenari⁹ x̄o numer⁹ in sacra scrip  
tura: remissionē pctōꝝ significat. Quia in q̄n  
quagesimo āno q̄ d̄: iubile⁹ fm legē fiebat re  
missio debitorū ⁊ reuertebat̄ quilibz ad posses  
siones suas ⁊ ad terrā patrū suorū. vt d̄: Le  
uitici. xxv. Btā ciuitas ista bñ m̄surat̄ p sta  
dia / q̄ p̄tinēt vt dictū est passus q̄nquaginta.  
qz instar iubilei q̄nquagesimi anni oibus istī⁹  
ciuitatis ciuib⁹ p̄mit⁹ pctā dimittūtur / ⁊ sic  
remissis pctis: ad possessionē suā ⁊ heredita  
tem eternā ad quā erāt vel sunt p̄destinati: fa  
cilit̄ reuertūtur. Et iō quilibz hō d̄z eē sollicit⁹  
de peccatis suis p̄ penitētiā delēdis. qz alias  
nō potest esse ciuis regni celestis. qz ibidē d̄z  
scz Apoc. xxi. q̄ nō intrabit in eā aliqd̄ coin  
quinatū ⁊ facēs abominationez ⁊ imundiciā  
Sed valde notandū est q̄ stadia sunt duode  
cim milia. p̄per numerū duodenariū q̄ est nu  
mer⁹ abundās: designat̄ abundātia meritoꝝ  
⁊ bonoꝝ opeꝝ / sine qua nō est aliqs cōcius  
ciuiū supnoꝝ. qz dicit saluator Math. v. Misī

abūdauerit iusticia vſa pluſq̄ ſcribar̄ z pha-  
riſeor̄: nō intrabit̄ in regnū celoz. Iusticia  
pharifeorū erat in ope exteriori/ nō interiori  
virtute. qz ex timore erat: nō amore. z iō erat  
nimis ſtricta. Sicut videmus q̄ timor̄ h̄z cor  
hois valde cōstringere/ z amor̄ dilatare. Uñ  
in psal. d̄r de virtute caritatis. Latū mādatuz  
tuū nimis. Per millenariū aut̄ numez/ q̄ est  
vitim⁹ limes z termin⁹ numeroz figurat̄ ele-  
gāter illud celeste premium quod est finis et  
quies oīum desideriorum. vt dicit Aug. Et ī  
psal. Satiabor cū apparuerit gloria tua.

¶ Tertio illa ciuitas btissima est in structura  
p̄ciosissima. qz d̄r apoc. xxi. q̄ fundamēta mu-  
ri ciuitatis sunt oī lapide p̄cioso ornata. Ubi  
notandū est q̄ duodeci lapides p̄ciosi noīant̄  
z ponūtur in edificio hui⁹ ciuitatis. ſ. iaspis/  
saphir⁹/ calcedoni⁹/ smaragdus/ sardonix/  
ſardi⁹/ crisolit⁹/ berill⁹/ thopasi⁹/ crisopassul  
iacinct⁹/ ametistus. Iſti duodeciz lapides p̄-  
ciosi z fundamētales istius ciuitatis celestis:  
ſignare poſſūt duodeci articulos fidei/ que ē  
fūdamentū oīs boni z p̄mij futuri. vt dicit̄ ap̄s  
hebre. xi. Fides ē sperādaz rez substantia. i.  
fundamentū eternoz bonoz. Ule iſti duode-  
cim lapides fundamētales ſignāt virtutū p̄fe



ctiones quibus aia per gratiam hic pficitur /  
quibus etiã celeste premiũz fabricatur. Et sic  
sunt quatuor ternarij preciosoz lapidum: sic  
respõdent eis qtuor trinitates pfectionũ

**C**Prima trinitas lapiduz est iaspis. saphir⁹:  
calcedom⁹: que signat fidẽ. q̄ debet h̄re p̄cio=  
sam et nobilem trinitatem.

**C**Fides nãq; debz esse viuens nõ mortua: et  
hoc signat iaspis q̄ est viridis coloris. Color  
enim viridis i herba vel plãta vel arbore: sig  
nũ est vite. z ecõuerso signũ est q̄ vita plante  
deficit qñ viroz ei⁹ marcescit. sic qñ in hoĩe ẽ  
viroz hõ estatis z bone opatiõis: tũc est maxi  
mũ signũ cordis viuẽris. alias enĩ fides mor=  
tua est. z informis: nec est fundamentũ edifi=  
cij celestis. Et sicut iaspis fugat fantasmata:  
sic fides viuens et virens per bona opera vi=  
tat omnia diaboli machinamenta.

**C**Fides etiã dz esse celestis nõ t̄rea. i. de cele  
stibus bonis: nõ de opib⁹ terrenis anxia. ce=  
lestis z diuina nõ humane rõni inixa. qz dicit  
greg. Fides nõ hz meritũ: vbi hũana ratio p̄=  
bet expimentũ. Et hoc signat saphir⁹ q̄ habz  
celestẽ colorẽ sicut celũ lerenũ. Et sicut nobi=  
lis saphir⁹ fugat venenosa et mortificat ara=  
neã: sic v̄a fides venenosis suggestiõib⁹ resi=  
stet z culpã i corde occidit. ac d̄ corde expellit

¶ **U**n̄ d̄z actū. xv. **F**ide purificās corda eorū  
¶ **T**ertio fides debet esse fortis/nō infirma/  
p̄tra p̄secutiōes z picula vniuersa/z diabolica  
nocumēta. q̄z d̄z. j. petri quinto de diabolo  
Cui resistite fortes in fide. Et hec signat calce  
doni⁹/q̄ in colore est pallidus/z ois sculpture  
repulsu⁹. om̄i nāq̄ sculpture resistit: z nullaz  
recipit. sic q̄ habet verā fidē: vtiq̄ p̄ penitētiā  
est pallidus z mortificat⁹: s̄z nullā sculpturam  
extraneā peccati recipit: s̄z secū cōseruat solam  
imaginē dei/ad quā est creat⁹. ¶ **U**n̄ nota q̄ di  
abolus in quibusdā nō inuenit fidē catholicā  
vel fortē: in illis sculpsit z format figurā leonis  
id est peccatū sup̄biē. In quibusdā figurā dra  
conis id est peccatum inuidie.  
In quibusdā figurā canis id est peccatū ire  
In quibusdā figurā talpe: id est pctm̄ auariciē.  
In quibusdā figurā asini id est pctm̄ accidiē.  
In quibusdā figurā lupi: id est peccatū gule.  
In quibusdā figurā vrsi: id est peccatū luxurie.  
¶ **C**ōtra qd̄ monet nos ap̄ls Ro. xij. Nolite cō  
formari huic sc̄lo: id ē pctis q̄ s̄ūt i hoc seculo  
¶ **S**c̄da trinitas lapidum est smaragdus/sar  
donix/et sardius Et isti tres lapides preciosi  
signant spem que habet similiter nobilem cla  
ritatem Est enim

Spes venie. **¶** Spes venie figurat p sma  
Spes gratie. ragdū q̄ colorē bz viridem et  
Spes glorie. Gratosū. z curat diuersas in-  
firmitates. z specialir morbū caducū. Color vi-  
ridis z Gratosus in smaragdo signat virtutē  
grē q̄ incipit p spes venie reuiuiscere in viro  
penitēti z cōtrito. Et sicut color smaragdi est  
valde gratosus. sic cōuersio pctōris p penitē-  
tiaz reuiuiscētis ē gratiofa deo z āgelis. Un̄  
d̄z Luce. xv. Gaudiū est āgelis dei super vno  
pctōre penitentiā agēte. Et sicut smaragdus  
fugat febres z curat morbū caducuz. sic spes  
venie fugat tētationes z sanat oīne pctiū. qz  
vt d̄z in psal. Nō dereliquet oīnes q̄ sperāt in  
eo. Et in puer. d̄z. Septies in die cadit iustus  
z resurget. Septies ī die cadit p ruinaz septi-  
formis culpe. s. superbie. ire. auaricie. accidie.  
gule. iudie: z luxurie. z tamen resurget in vir-  
tute et in efficacia septiformis grē.

**¶** Spes aut grē est qua q̄s nō pfidit de viri-  
bus pprijs nec de diuitijs: s̄ solū de grā dei.  
vt d̄z in leuitico. **¶** Maledictus hō qui pfidit in  
hoīe: z ponit carnē brachiū suū. i. carnalē ho-  
minē fortitudinē. Et sequit. **¶** Bt̄s vir q̄ confi-  
dit in dño: z ē dñs fiducia ei⁹. Talis q̄ nō solū  
sperat in oib⁹ bonis: z ī malis de sola grā dei

recte figurat p sardonice. Nam sardonix est tri-  
color. in uno niger. i medio candidus. in supre-  
mo rubicundus. Quia spes gr̃e facit tria bona i  
sperate. Facit eni ima. i. trena nigrescere z cõ-  
tēnere z una inferni timere. Facit in medio. i.  
in corde candidū .i. castū esse. iuxta illud psal.  
Cor mundū crea in me deus. Facit etiā in sup-  
mo. i. in deo rubescere p caritatē: z vino dile-  
ctiōis dei z pximi odoriferū esse. vt dicit Lāt. j.  
Super vinū .i. plusq̃ vinum diligunt te. Et sicut  
sardonix facit hoīem humilē z pudicū z cari-  
tatiuū: sic spes diuine gr̃e facit hoīem descen-  
dere / z de pprijs meritis nō supbire / z in so-  
lo deo sperare. qz specialit̃ de p̃sumētib⁹ de se  
dicit in psal. Ecce homo q̃ nō posuit deū adiuto-  
rem suū: sed sperauit in multitudine diuitiarū  
suarum / et preualuit in vanitate sua.

¶ Spes glie est certa z segura expectatio fu-  
turi z eterni boni: ex gr̃a et meritis pueniēs.  
vt dicit magr̃ sūaz. Ista glia figurat p lardiū  
q̃ est rubei coloris / eo q̃ spes regni celestis fu-  
it martyrib⁹ causa effusionis pprii sanguinis  
De quibus dicit apoc. viij. Isti sunt q̃ venerūt ex  
magna tribulatiōe: z lauerūt stolas suas i sā-  
guine agni. i. xp̃i passionis sanguine rubicūdi  
Iuxta illud qd̃ dicit isaye. lxiij. Quare rubrū ē

vestimentū tuū. dicit̄ in p̄sona dei patris. scz. quare corp⁹ tuū p̄ innocentia candidū ē passionis sāgum e cruentatū. Et sicut sardi⁹ gaudiū accendit z timorē expellit/ z hoīem audacē reddit. ita ad litterā spes glie accendit i hoīe gaudiū spūale z celeste: expellit timorē mundanū z humanū z seruīlē. qz vt dicit̄ .i. Jo. iij. Perfecta caritas foras mittit timorē/ z tādem hoīem reddit audacē. s. p̄tra hostiū tribulationē z p̄secutionē: de dño p̄sumentes. vt dicit̄ Judith. vi. Non derelinquo presumentes de te: z de tua virtute glorianes humilias

**T**ertia trinitas lapidum est crisolitus/beryllus/et thopassius. Isti tres lapides signant caritatem que habet similiter suam nobilissimā trinitatē. Debet enī caritas habere tria. s.

Speciosam puritatem

Fructuosam bonitatem.

Landidosam veritatem.

**D**ebet enim charitas esse puritate speciosa: vt non sit immunda. bonitate fructuosa: vt non sit dilectio vana. veritate radiosa: vt non sit dilectio ficta. Istam trinitatem nobilem charitatis describit Apostolus Prime Thimothei primo dicens. Finis precepti est charitas de corde puro/et conscientia bona/

et fide nō ficta. Virtus enī caritatis vt dicitur  
est: est speciosissime puritatis / ideo dicitur de  
corde puro. est fructuosissime bonitatis / ideo  
dicitur de conscientia bona. est radiosissime  
veritatis: ideo dicitur de fide nō ficta.

¶ Pro igit caritas debz esse puritate specio-  
sa / z de corde puro. vt nō solū sit dilectio ipu-  
ra vel imūda vel comūnata sine luto cupidi-  
tatis / q̄lis est amor diuitiarū t̄p̄alium: sine fu-  
mo vanitatis / q̄lis est amor p̄p̄arū seculariū  
Talis caritas figurat̄ in crisolito / q̄ est gēma  
valde nobilis: scintillas emittēs vt ignis capa-  
cissima. qz si iuxta ignē ponat̄. citissime infla-  
mat̄. Tertū est ei q̄ ignis ē purissime virtutis.  
est ei virt<sup>9</sup> ignea caritatis istar ignis. qz sicut  
ignis aufert oēm rubiginē z impuritātē de au-  
ro z argēto z oī metallo z reddit ipm purū et  
lucidū: sic caritatis incendiū tollit̄ de corpore  
hūano oēm ferorē pcti: z facit ipm mundum.  
Sicut ei crisolitus est amatu<sup>9</sup> z capax ignis  
qz iuxta ignē posit<sup>9</sup>: statim ad se trahit z rapit  
ignē: sic cor purū cū appropiquat ad deū / q̄ ē  
ignis p̄sumēs fm ap̄lz heb. xij. s̄c̄r̄ icl ignē dmi-  
nū: statim ardētissime desiderio instar crisoliti /  
rapit z trahit i se diuinā dilectionē. Incorrupto  
ei facit esse p̄ximū deo. vt d̄: sapi. vj. Ap-

propinquo ad deū facit ignē diuinū rapere ⁊ trahere ad seip̄z. Et iō saluator n̄r vt nos posset igne sue caritatis incēdere: dignat⁹ ē nob̄ appropiāquare. Cū d̄r luce. xij. Ignē veni mittere in terrā: ⁊ qd volo nisi vt ardeat.

**C**Secūdo caritas d̄z esse i bonitate fructuosa ⁊ p̄sciētia bona: vt nō sit dilectio iutilis ⁊ vacua qz d̄r. j. Joh. iij. Nō diligam⁹ vbo neq; lingua s̄ ope ⁊ veritate. Et greg. in moralib⁹. Amor dei nunq̄ est ociosus: opat̄ enī magna si est. s̄ aut̄ op̄i renuit: amor nō est: qz p̄batio dilectiōis: exhibitio ē op̄is. Iste amo: figurat̄ per berillū/ q̄ est lapis viridis ⁊ aliquantulū pallidus/ ⁊ in figura sex āguloz est pollit⁹. qz qui h̄z caritatē debet ad p̄ximū virere p̄ honestā p̄uersationē. debet pallefcere ad seip̄m p̄ carnis mortificationē. Debet etiā sex āgulos habere ad pauperē ⁊ egenū p̄ passionē ⁊ op̄ez mie exhibitionē: q̄ sunt in numero senario. vt d̄r Abat. xxv. Saluator n̄r qui ē verus iudex q̄ de ip̄is in iudicio h̄z querere rōem. Esuriui ⁊ dedistis mihi māducare. sitiui: ⁊ dedistis michi bibere. nudus erā: ⁊ cooperuistis me. hospes erā: ⁊ recepistis me: infirm⁹ fui: ⁊ visitastis me. in carcere fui: ⁊ venistis ad me.

**T**ertio caritas debet eē veritate radiosa ⁊



fide non ficta: vt non sit dilectio simulata aut  
palliatā / s̄ lumīosa. qz d̄r **Pr̄ie Jo. ij.** Qui di-  
ligit frat̄e suū in lumie manet. qz q̄ caritatez  
habet. p̄ exēpluz bone p̄uersatiōis et honesta-  
tis lucet. **Hāc** figurat thopasi⁹ q̄ in duob⁹ co-  
lorib⁹. s̄ aureo et ethereo splēdet: et oīm gem-  
maz supat claritatē / in p̄spectu sui puocat a-  
spicientē. **Duo** colores thopasij signāt dilecti-  
onē dei et p̄ximī. **Ethere⁹** color signat dilec-  
tionē dei / et aure⁹ dilectionē p̄ximī. qz vnus  
est color celestis / et ali⁹ terrenus. qz ī his duo-  
bus tota lex p̄det. **Et** sicut thopasi⁹ superat  
oīm claritatē oīm gēmaz: ita caritas est ma-  
ior oīm virtutū. vt dicit ap̄ls **Prime coz. xij.**  
**Et** sicut thopasius recipit ī se qualitātē oīm  
gēmaz: sic caritas facit oīm opera virtutum.  
**Quia** d̄r **Prime coz. xij.** Caritas patiēs est:  
et ita exercet op⁹ patiētīe. benigna est: et ita  
exercet op⁹ benignitatis et mie. **Et** sequitur  
**Dia** suffert / oia credit / oia sustinet. **Clū** **Pro-**  
**sper** dicit ī libro dē vita p̄tēplatiua qz caritas  
est mēs et aīa oīm virtutū / qz ip̄a est sicut aīa  
et virtutes aīe sūt potētie siue funes qz sic aīa  
facit oculū videre / aurē audire / pedesambu-  
lare: et sic de alijs. ita caritas facit oculū men-  
tis ad pauperē aperire / aures diuina p̄cep-

ta audire: et man<sup>9</sup> opera iusticie exercere. et ita de omnibus alijs bonis que caritas tanq<sup>m</sup> sibi propria vult omnia adimplere.

**Q**uarta trinitas lapiduz p<sup>o</sup>ciosoz est criso-  
passus. iacinctus et ametist<sup>9</sup>. Ista trinitas la-  
pidu signat iusticia et equitate generalē que  
splendor est ois virtutis. ex q<sup>a</sup> om<sup>n</sup>s viri boni  
oia bona noiant. vt dicit Tulli<sup>9</sup> de officijs li-  
bro. iij. Ista sit h<sup>3</sup> quandā nobilitatē. Cū enī  
iusticia sit vir<sup>9</sup> vnicuiq<sup>3</sup> reddēs qd suū est: vt  
ait Ambrosius libro de officijs. Iusticia est  
virtus vnicuiq<sup>3</sup> quod suuz est reddens. Red-  
dit igitur omnis homo per iusticiam.

Sibi ipsi continentia. **P**roxio iusticia reddēs  
Proxio amicitia. hōi continentia significat  
Deo honorificentia p<sup>o</sup> crisopassū q<sup>o</sup> est lapis  
igne<sup>9</sup> de nocte et aure<sup>9</sup> de die. in q<sup>o</sup> significat  
continentia viri iusti: q<sup>o</sup> sp est splēdēs: siue i aduer-  
sitate tētationū: q<sup>o</sup> figurat p<sup>o</sup> noctē. siue i p<sup>o</sup>spi-  
tate deliciāz q<sup>o</sup> significat p<sup>o</sup> diē. Nam istis duo  
b<sup>9</sup> p<sup>o</sup>cipue continentia vel castitas impugnat. i. ten-  
tatōib<sup>9</sup> hostis: et fomētatiōe carnis. Nam plu-  
res viciunt in p<sup>o</sup>spitate deliciāz: q<sup>o</sup> i aduersita-  
te tētationū. iuxta qd d<sup>r</sup> in psal. Cadēt a late-  
tuo mille et decē milia a dextris tuis. Vatus  
sūt sinistrū signat tentatōes diaboli. dextruz

vero signat delicias mūdi. ¶ Pauciores igitur  
sūt q̄ cadūt aduersitate tētatiōis / z plures q̄  
labunt̄ in t̄p̄alib⁹ abūdantijs. Bū aut̄ est iusti  
cia instar crisopasij ignea z aurea: qz ad custo  
diā castitatio occurrit iusticia duob⁹ modis.  
s. recte ascēdendo ad celū sicut ignis / p̄siderā  
do bona celestia z et̄na. ne forte illa p̄ nomē  
taneā luxurie delectationē amittat. In p̄sona  
taliū d̄r i psal. Dñe q̄o habitabit i tabernaclo  
tuo: aut q̄o req̄escet i mōte scō tuo? Et r̄ndēf̄  
¶ Qui igredit̄ sine mac̄a: z opat̄ iusticiā. Nil  
lum op⁹ videt̄ majus eē iusticia / q̄ delectatōi  
momētaneae bona celestia z et̄na p̄ferit. Oc  
currit etiā vir iustuo custodie castitatis istar  
auri qd̄ est pōderatissimū / qñ rectissime. z ve  
locit̄ descendit ad centrū. i. ad infernū cōside  
rādo ne forte delectatōe momētanea z modi  
ca: icurrat et̄na supplicia: qz dicit greg. Ado  
mentaneū est qd̄ delectat: s̄ eternū qd̄ cruciat  
¶ Ita descēdebat ad infernū ezechias vt d̄r ysa.  
xxxvij. Ego dixi in dimidio dieꝝ meozꝝ va  
dam ad portao inferi. Opt̄ie nāqz p̄suluit per  
dimidiū dieꝝ suozꝝ q̄ vadat hō ad infernū i di  
midio vite sue. i. duꝝ est inuenio z sa u⁹. z hoc  
p̄ diligentē p̄siderationē: vt postea nō descen  
dat i fine vite sue p̄ eternā dānationē.

Secundo iusticia reddēs primo suo amicitia: signat p iacinctū / q̄ est lapis p̄ciosus h̄is colorē ceruleū q̄si celū. Iste lapis p̄format se aerī. Tū in nubilo ē nubilus: i sereno est sereno. Color celestis vel ceruleus i iacincto signat diuinū amorē et celestē p̄ desideriu in viro iusto. qz amicitia q̄ impendit̄ primo: debet radicari in celo. i. i amore diuino. Juxta qd̄ dicit ap̄ls Ephe. iij. In caritate radicati et fundati. Quia vt ait greg. Ille caritatē veracit̄ h̄z: q̄ et amicū diligit in deū: et inimicū diligit p̄p̄t̄ deū Bene aut̄ iacinctus est i nubilo nubilus / et i sereno serenus: qz vir iustus semp̄ vult gaudere cū gaudentib⁹ / et flere cū flētib⁹. vt dicit ad Ro. xij.

Tertio iusticia reddēs honorificentia deo signat p̄ ametistū q̄ inter om̄s gēmas purpureas obtinet p̄cipatū: sic et iusticia est p̄clarissima virtutum. vt ait p̄hus in ethicis. libro. v. Ametistus ē etiā ex colore purpureo et violaceo p̄mixtus / et flāmas ex se emittit. qz vir iustus q̄ vult deū honorare: debz h̄re tria. debz esse instar ametisti purpureus sicut rosa. i. iocundus in laude diuina. Qz rectos decet collaudatio. vt dicit in psal. Debet etiā esse violaceus scz sentire modica de seipso et magna de deo. vt dicit saluator Luce. xviij. Quia oia bene fecerunt

ritis: dicite fui inutiles sum<sup>9</sup>. qđ debui<sup>9</sup> fa-  
cere nō fecim<sup>9</sup>. Debet etiā vir iustus esse fla-  
me<sup>9</sup>. sicut helias qui erat qđ ignis. cui<sup>9</sup> vbi  
sicut facula ardebat. vt dicitur *Eccliaſti. xlviij. De*  
*cui<sup>9</sup> zelo flameo dicitur tertij regū. xix. zelo zelat<sup>9</sup>*  
*sum p dño deo exercitū. et hoc est propriuz*  
*opuo iusticie. s. p diuino amore zelare.*

Secūdo illa glia celestis hz amantissimā societa-  
tem. qz scilicet corā deo semp faciūt choreā omni  
iocūditate plenā. Tñ nota qđ i illa celesti cho-  
rea vbi ballata sūt tria deuotissime p̄siderāda. s.  
Innumerabilis cetus.

Intermiabilis circuit<sup>9</sup>. Vere beatā ē illa cho-  
Inestimabilis cātu. rea cui<sup>9</sup> cet<sup>9</sup> infinitas  
cui<sup>9</sup> circuituo et nitao. cui<sup>9</sup> cātus felicitas.

Primo igit in illa celesti chorea est cetus vel  
exercit<sup>9</sup> infinitus. i. nō nobis s̄ soli deo cogni-  
tus. Vbi enī est rex xp̄o tanq̄ monarcha preci-  
pu<sup>9</sup> et cesar augustus ibi enī est regina cū pu-  
ellio. i. virgo virginū. s. maria cū virginib<sup>9</sup> san-  
ctis. Vbi sūt angeli tanq̄ nobilissimi regis do-  
mcelli. Vbi sūt patriarche et pphete sicut col-  
laterales et regis p̄siliarij: quib<sup>9</sup> tanq̄ seniori-  
bus et exp̄to reuelat ministeriū p̄sistorij sui.  
Vbi sunt ap̄li tanq̄ regio senescalli habentes  
plenitudinē potestatis. qz rex reputat factuz



Secdo notat iustificatio iterna i illis q̄tuor. s.  
gētibus/tribub⁹/pplio/linguo: de q̄bus elec  
ti sūt vocati. In q̄b⁹ mōstrant q̄tuor pctōruz  
differētie: a q̄bus sunt p̄ dei gr̄am iustificati.  
Ita q̄ p̄ gētes designat pctm̄ luxurie/q̄d i gē  
tib⁹ idolatrio reguit p̄cipue; vt ait ap̄lo ro. j.  
¶ Per trib⁹ designat pctm̄ auaricie q̄d in tribu  
bus iacob regnauit valde. q̄d patz: qz. p̄ fre  
nis seruiert. z frena in p̄missione acceperūt  
vt d̄z ysa. j. Si volueritis z audieritis me: bōa  
fre comedetis. z q̄d plus est tm̄ cupid̄ z aua  
ri fuerūt q̄ ne terrena p̄derēt xp̄m occiderūt.  
vt d̄z Jo. xj. ¶ Per p̄plos designat pctm̄. supbie  
qz p̄pls vt dicit aug. est collectio ciuitatio que  
iuxta sentētiā xp̄i mōstrat supbiā. vt p̄z de il  
lo q̄ noluit venire vocat⁹ ad cenaz/ q̄ eimerat  
villā. Luce. xiiij. Et videm⁹ q̄ p̄pls. i. habita  
toreo ciuitatis p̄p̄lose melius p̄sueuerūt resi  
stere/ meli⁹ acq̄rere/ z magis esse supbi z pō  
posi. ¶ Per linguaō signat peccatum lingue.  
Contēplatio deuota mōstrat in hoc q̄ stāt an  
te thronū. qz p̄tēplantur āte deū. cogitāteō af  
fidue qualr oportet venire ad iudiciū suū.  
Iuxta q̄d dicit ap̄lo Sc̄de Loz. v. Quis nos  
manifestari oportet ante tribunal xp̄i.  
Cōuersatio honesta notat p̄ hoc q̄ amici sūt



Itolis albis. i. vestib<sup>9</sup> cādidē puerfatiōis. Jux  
ta qđ dicitur Lan. v. Dilect<sup>9</sup> me<sup>9</sup> cādidus ⁊ rubi-  
cūdus. Lādid<sup>9</sup> honestate / rubicūd<sup>9</sup> caritate.  
Opatio fructuosa signat p hoc q palme erāt  
in manib<sup>9</sup> eoz. Palme nāq̄ que portātur in  
manib<sup>9</sup> electoz / signāt fruct<sup>9</sup> bonoz operuz  
scđm qđ dicitur Lanti. iiii. Ascendam in pal-  
mam. et apprehendam fructus eius.

Scđo in illa celesti chorea est p̄siderādus iter  
inābilis circuit<sup>9</sup>. qz semp erit in btis ingres-  
sus ⁊ egressus ⁊ regressus. Ingressus ad itui-  
tū diuinitatis. egressus ad aspectū hūanitatē  
nrī saluatoris. vt habet Joh. xvj. Et sicut in  
alijs choreis ē vn<sup>9</sup>ducēs totā choreā. ita xp̄s  
ē ⁊ erit ille corealis ductor ducēs ac p̄cedēs il-  
lā locietatē btissimā. Et iō apo. vii. dicit q agn<sup>9</sup>  
q̄ in medio throni est reget eos. ⁊ alij sequent<sup>r</sup>  
agnū quocūq̄ ierit. Apoc. xiiij. Sed sciendū  
est q̄ illa btā chorea nō vadit ad sinistrā par-  
tē sicut chorea mūdi. in signū q̄ est ⁊ vadit ad  
sinistrā inferni. s̄ ista semp vadit ad dexteraz  
partē. in signū q̄ est ad dexterā dei qz ad sin-  
istrā ponētur reprobī / ⁊ ad dexterā ponentur  
electi. vt dicitur Apat. xv. Propter qđ dicit p  
uer. iiii. Quas q̄ a dextris sūt nouit. i. appro-  
bat de<sup>9</sup>. q̄ aut a sinistris sunt puerse sunt.

Tertio in illa celesti chorea est considerandus in-  
extimabilis carus et admirabilis. Et ideo nota  
quod sicut christus preedit gressu: ita preedit cantu.  
Et primo cantabit sue virginis matri: dicens. Quid  
michi et tibi mulier. Joh. ij. quasi diceret. Mi-  
chi est diuinitas et humanitas: et tibi est uirginitas  
et fecunditas. Michi diuinitas et humanitas quia  
deus sum et homo. et tibi fecunditas et uirginitas  
quia mater es et uirgo. Michi diuinitas ex vir-  
gine patre: et humanitas ex uirgine matre. tibi  
uirginitas sine labe: et fecunditas sine semine.  
Ad hec maria tanquam dulcis tympanistria res-  
pondet dulcissimam cantilenam Luce. j. Magni-  
ficat anima mea dominum. et exultauit spiritus meus etc.  
¶ Secundo christus cantabit angelicis spiritibus cantum  
quod scribitur in psalmo. Benedicite angelis potentes virtu-  
te: facientes uerbum eius: ad annunciandum uoces  
sermonum eius. Quos qui estis angeli. id est. nuntij discursi-  
uantes. uos qui estis potentes uirtute. id est. mirabilia  
operantes qui facitis uerbum meum. id est. imperijs  
meis obediētes et alios obedire facientes. Ad  
hunc cantum christi respondebunt sancti angeli canti-  
lenam que scribitur apoc. vii. Benedictio et claritas  
et sapientia et gratia actio honor uirtus et fortitu-  
do deo nostro in secula seculorum amen. Tibi christe sit  
benedictio in incarnatione. claritas in natiuitate.

sapiētia i p̄dicatiōe. gr̄ay actio i redemptiōe.  
passiōe z morte: honor i resurrectiōe. virt<sup>9</sup> in  
ascēsiōe. fortitudo in iudiciū p̄sumatione.

**T**ertio x̄po cātabit patriarchis et p̄phetis  
cātilenaz quā cantauit moysi in visione rubi.  
Deus abraā de<sup>9</sup> isaac deus iacob: de<sup>9</sup> patrū  
nr̄oy misit me ad vos. Hoc nomē est michi in  
eternū z hoc memoriale meū in generatione  
z generationē. X̄po enī ad sc̄tōs patres z pa-  
triarhas et p̄phas specialr̄ fuit missus qz de  
semita electo. s. sc̄tōz patriarchaz / z spūsan-  
ca opatiōe ex maria virgine nat<sup>9</sup>. et qz sc̄tis  
p̄phens ei<sup>9</sup> aduētuo fuit singularit̄ reuelat<sup>9</sup>.  
Uel potius cātet eio canticū illuz gratiosum  
q̄ scriptuo est Exo. xx. Uos ipsi vidistis quid  
fecerim egyptio / q̄modo portaueris vos sup  
alas aqlaz. Et seq̄tur. Uos eritis michi reg-  
nū sacerdotale et gēo sc̄tā. Uos enī submer-  
sis egyptiis. i. mūdi amatorib<sup>9</sup> in mari rubro  
i. in pctō et tandē in inferno ad terrā p̄missio-  
nis. i. ad hāc terrā uiuentiū p̄missam adduxi  
Et ista cātilena specialr̄ est p̄phetaz et sup a-  
las aqlaz vos portauī. i. in p̄mis p̄tēplatiōis  
angelice vos eleuauī ad speculandū aduen-  
tū meū et omnia mysteria gr̄e. et hec cantile-  
na est specialr̄ p̄phaz. Et eritis michi i regnū

facerdotale qz a patrib⁹ xp̄s descēdit in virgi-  
ne maria que fuit de tribu sacerdotali z regia  
qz pater dñe nr̄e. scz ioachim fuit de tribu iu-  
da/ z mater ei⁹ anna de tribu leuitica. vt patz  
in hystoria. z hec est cātilena cōmunis patri-  
archaz. Et qz patriarche fuerūt reges et du-  
ces sicut pater i dauid z filijs suis. pphete ve-  
ro fuerūt sacerdotes. sicut Samuel zacharias  
iohes baptista. Ad istud canticū gratiosuz et  
glosuz respōdent sc̄i patriarche z pphete il-  
lud canticū qđ scriptū est apoc. v. vbi d̄r q̄ q̄-  
tuor aīalia et viginti q̄tuor seniores cātabant  
canticū nouū dicētes. Dign⁹ es dñe accipere  
librū/ et soluere signacula ei⁹. qz occisus es. z  
redemisti nos in sāguine tuo. Et sequit̄. z feci  
sti nos deo n̄ro regnū/ z sacerdotes. Tu dñe  
solus dign⁹ es aperire librū v̄i patris scriptū  
p̄ spiritū sanctū i pargameno virgineo tue car-  
nis. Tu ei apuisti septē signacula libri/ de vir-  
gine carnē assumēdo/ et de virgine nascēdo/  
et in cruce p̄ nobis moriēdo z ad infernū de-  
scendēdo z a mortuis resurgēdo et ad celum  
ascēdendo et ad iudiciū veniēdo. De istis se-  
ptez articulis tue hūanitatis manifestasti no-  
bis archanū tue diuine miseratiōis. s. mysteri-  
um hūane redemptionis. Et ideo sequitur in

cantilena: quoniam occisus es / et fecisti nos deo nostro regnum et sacerdotes. Regnum / quia fecisti nos obedire preceptis tuis. sicut regnum obsequat dicta regis. et sacerdotes / quia in mundo fecisti nos offerre sacrificium spiritus tribulati. et nunc in celo sacrificium perpetue laudis pro beneficijs tuis immolamus tibi.

Quarto saluator cantat scitis apostolis illam dulcissimam cantilenam que scripta est Luce. xxiij. Vos estis qui promissistis mecum in temptationibus meis et ego dispono vobis regnum: sicut pater meus disposuit michi regnum ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo. et sedebitis super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus israel Vos estis / non servi sed amici mei: et ego vester socius. Vos discipuli mei estis: et ego magister pedagogus. Vos fratres mei / et ego vester caritate germanus. quia fuistis participes tribulationis mee: do vobis triplicem dignitatem glorie superne. Facio enim vos reges omnipotentes celestes. et hoc est quod dicit. Dispono vobis regnum sicut disposuit michi pater meus regnum. vos per gratiam non per naturam. Facio vos coniuvas celestis mensae ubi humanitas est cibus et deitas est potus. et hoc est quod dicit: ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo. Facio vos ni-

chilomin<sup>9</sup> iudices celestis curie. Tū sequitur se  
debitis sup sedes duodecim iudicātes zc. id est  
diuinū iudiciū approbātes sicut et in psistorij  
assessores iudicātes. xij. trib<sup>9</sup> isrl. i. vlem mul-  
titudinē fidelū. qz infideles iā iudicati sūt. vt  
dicit Job. iij. Qui signant etiam p numez. xij. tri-  
buū isrl qui solū coluerūt vnū deū. Ad hāc cā-  
ntilenā rñdebūt sc̄ti apli cantilenā q̄ scripta est  
Jo. vj. quā p oibus cātavit petr<sup>9</sup>: dicēs. Dñe  
ad quez ibim<sup>9</sup>: verba vite etne habes et nos  
credim<sup>9</sup> z cognoscim<sup>9</sup> qz tu es xp̄s fili<sup>9</sup> dei vi-  
ui. Credim<sup>9</sup> in x̄bo z radio fidei merito / z co-  
gnoscim<sup>9</sup> claritatem visionis in celo. qz tu es  
xp̄s. i. vnct<sup>9</sup> oleo diuine misatōis / balsamo o-  
dorifere puerfatōis / crismate dignissime pse-  
cratōis / regie sc̄z z sacerdotalis. fili<sup>9</sup> dī i pote-  
state etnitate z maiestate deo patri equalis.  
Quito xp̄s rex n̄r cātat sc̄tis martyrib<sup>9</sup> cāti-  
lenā illā que scripta est mat. v. Bti qui psecu-  
tionē patiūtur p̄p̄t iusticiā: qm̄ ip̄oz ē regnū  
celoz. q̄si diceret sc̄tis martyribus graue fuit  
martyrij p̄dus q̄ psecutionē passi estis. Dig-  
nus fuit martyrij titulus. qz p̄p̄t iusticiā: nō p̄-  
pter culpā sustinūistis. z ideo magn<sup>9</sup> fuit mar-  
tyrij fruct<sup>9</sup>: qm̄ v̄m est regnuz celoz. Ad hāc  
cantilenā respondēt martyres gloriosi. et di-

162  
Glorie paradisi. fo. c. lxiij.

cunt cātilenā quaz in psona ipoz martyꝝ dicit  
apls. ij. Th. ij. Et si mortui sum⁹ ⁊ uiuem⁹  
si sustinuem⁹ ⁊ cōregnabimus. q̄si diceret. La  
bor n̄r est modice passionis: s̄ magnus ē fruc  
tus diuine fructiōis. qz nō sunt cōdigne passi  
onis hui⁹ t̄pis ad futurā gl̄iam que reuelabit̄  
in nobis. vt dicit ap̄ls Ro. viij.

Sexto x̄ps cātat sc̄tis p̄tificib⁹ et doctorib⁹  
⁊ alijs p̄fessorib⁹ ⁊ p̄mo sc̄tis p̄tificib⁹ cātile  
nā q̄ scripta est p̄rie petri. ij. Vos aut̄ genus  
electū/regale sacerdotiū/gēs sc̄tā/pp̄ls acq̄si  
tionis. Ben⁹ electū p̄ predestinationē. regale  
sacerdotiū/p̄ subditoꝝ p̄tectionē. gens sc̄ta  
p̄ virtutū p̄fectionē. pp̄ls acq̄sitionis p̄ exem  
ploꝝ edificationē ⁊ diligentiam pastoralem.  
Postea sc̄tis doctorib⁹ x̄ps cātat illud qd̄ scri  
ptū est mat. v. Vos estis sal t̄re. Nā sicut sal  
est sapor oīum saporū: sic expositio catholica  
doctoꝝ est q̄si p̄dimentū sacroꝝ eloq̄oꝝ. et sic  
oīa cibaria sine sale sūt insipida: sic v̄ba sacre  
scripture maxie legalia sacramēta sine catho  
lica expositiōe doctoꝝ vident̄ simplicib⁹ nō  
cē multū fructuosa. Et sic sal p̄suat carnes a  
putrefactōe v̄miū: sic doctria ⁊ expō doctoꝝ  
p̄suat carnales hoīes a corruptōe p̄cōꝝ. Cū  
pp̄t ista d̄: col. iij. Sermo v̄r sēp sit sale p̄dit⁹



**S**eptimo xps cātat oib⁹ sc̄tis monachis et  
anachoritis. i. solitarijs / z oib⁹ alijs p̄fessorib⁹  
cantū illū q̄ script⁹ ē ibidē math. v. Vos estis  
lux mūdi. Sol d̄z lux mūdi ad l̄am. z sc̄ti p̄fē  
fores dicunt lux mūdi p̄ figurā. s. istar sol mū  
dū illuminātes splēdore honestatis. instar so  
lis mundū inflamātes / seruore caritatis. istar  
solis mundū sup̄ātes / q̄titate v̄tutis. Itā fm̄  
astrologos sol est octies maior q̄ tra: sic sc̄ti  
virī mūdanos excedūt octieo v̄tute et gr̄a. i.  
octo btitudinib⁹ vel v̄tutib⁹ / q̄s xps docuit ī  
schola sua tanq̄ ī sua p̄ma lectiōe: dicēs. V̄t  
paup̄es sp̄ū. ma. v. Iste nāq̄ octo btitudies s̄t  
q̄daz gr̄e p̄sentes ī quib⁹ virī sc̄ti sup̄āt hoies  
mūdanos z carnales. Ad istā beatā cātilenaz  
oēs vnanimī p̄tiffices z alij doctores xpo r̄n  
dent cantū illū dulcissimū q̄ script⁹ est ī psal.  
Trāsuim⁹ p̄ ignē z aquā. Per ignē / forteo ī  
aduersio. p̄ aquā hūiles ī p̄speris. et eduxisti  
nos ī refrigeriū: felicitatis. sicut p̄ misias. Cū  
saluator math. xj. Venite ad me oīs q̄ labo  
ratis z onerati estis: iugo p̄ceptoz meoz / et  
ego reficiā vos plenitudine celestiū gaudioz.  
**O**ctauo cātat xps v̄ginib⁹ cātilenā illaz q̄  
scripta ē sapi. iij. q̄ pulchra ē casta ḡnatio  
cū claritate. casta ḡnatio d̄z pudicicia v̄gina-

lis/ptinētia vidualis/temperantia piugalis:  
 Istis trib<sup>9</sup> triplex claritas correspōdet. Max  
 Xgines hñt claritatē incorruptōis/z aureole.  
 vidue claritatē deuotiōis interne. piuges cla  
 ritatē successionis benigne: z oñs hñt clarita  
 tē odorifere fame/z opinionis. Ad hāc canti  
 lenā virgīes z ptinētes respōdent illud cāticū  
 dulcissimū qđ scriptū est Lāti. j. Oleū effusus  
 nomē tuū: ideo adolescētule dilexerunt te ni  
 mis. Minis dz ppter ariditatē ptinētie. qz vt  
 dz sapi. viij. Scio qm̄ aliter nō possū esse ptinē  
 nēs nisi de<sup>9</sup> det. Et ideo dz apoc. xiiij. Qz ne  
 mo poterat dicere canticū illud. s. virginale/  
 nisi illa cētū quadragita qtuor milia q̄ empti  
 sūt de tra. Numer<sup>9</sup> cētenari<sup>9</sup> p̄petit Xgimb<sup>9</sup>  
 qb<sup>9</sup> dat fruct<sup>9</sup> cētesim<sup>9</sup>. vt dz Luce. viij. Qua  
 dragenari<sup>9</sup> p̄petit viduis: qz quadragita sig  
 nat statū penitentū. ideo tā moyses q̄ helias  
 q̄ xp̄s/quadragita dieb<sup>9</sup> z quadragita nocti  
 bus ieiunauerūt. Quatuor p̄petūt piugatis  
 castitatē amātib<sup>9</sup>. qz fin doctrinā qtuor euan  
 gelistay obfuarē conant piugalē thozū. iux  
 ta illud apli heb. xiiij. Honorabile p̄nibiū in  
 oibus: z thoz<sup>9</sup> imaculat<sup>9</sup>. Millenari<sup>9</sup> X̄o p̄pe  
 tit oibus ptinētibus. qz p̄ millenariū qui est li  
 mes z termin<sup>9</sup> oīum numeroꝝ: signat celeste

gaudii / qđ est finis oĩum desiderioꝝ. vt dicit in  
psal. Satiabor cū apparuerit gloria tua.

**¶** Ultimo xp̄s cātabit cōiter oĩbus sactio illā  
dulcissimā cātilenā que scripta ē Math. xxv.  
Venite bñdici p̄rio mei: p̄cipite regnū qđ vo  
bis paratū est ab origine mūdi. Venite bñdi  
cti p̄ris mei / p̄ gr̄e adoptionē / p̄ quā estis filij  
z fratres mei. Quia vt ait apostolus Roma  
noruz octauo. Si filij z heredes. heredes qđ dē  
dei: coheredes autē xp̄i / qđ vobis paratus est  
ab origine mūdi: p̄ eternā predestinationē: p̄  
quā estis eterna placētia electi. Ad istaz cāti  
lenā xp̄i respōdebit altissime tot⁹ choroꝝ vel  
choꝝea vel ballata sc̄toꝝ / illū cantū qui scribi  
tur. i. Tibi. p̄rio. Regi sc̄toꝝ īmortali inuisibili  
soli deo honor z gl̄ia in sc̄la sc̄toꝝ amen. Tibi  
in q̄ dñe qđ eo oĩm seculoz p̄ nobis tñ humili  
atus. tu īmortalis / qđ p̄ nobis in cruce es in or  
tus. tu inuisibilis / qz tñ nobis visibilis. tu sol⁹  
sc̄tus in maiestate / nobis tñ misericorditer as  
sociat⁹. tu es om̄ps / p̄ nobis tñ homo factus  
es. tibi in q̄ honor ex creatiōe: gloria ex redē  
ptiōe: in sc̄la sc̄toꝝ / ex eterna saluatōe amen:  
ex oĩm p̄missoz tuoz certissima adimpletione  
Tandē oĩs sancti dicēt alter ad alterz illum  
sacratissimū hymnū z trisagiū gl̄iosuz qđ scri

bitur in isays. Sanctus / sc̄tus / sc̄tus: dñs de⁹  
 sabaoth vel exercituū. pleni sunt celi ⁊ terra  
 gloria eius. Cui⁹ est tanta virt⁹ q̄ qui dicit il-  
 lum a morte subitanea ⁊ fulgure ⁊ oibus tri-  
 bulatiōibus est secur⁹. vt ait Damascenus li-  
 bro. iij. Propter qđ statuit sc̄ta synodus calce-  
 donēsis quarta: hoc trisagiū sc̄tē trinitatis a  
 fidelib⁹ dici cōtra om̄s stellationat⁹. i. nūnas di-  
 uinas. vt ait Damascen⁹ ibidez. s. Agynos. o-  
 theos. sc̄tus de⁹. agynos yskyzos. sc̄tus fortis  
 agynos athanathos eleyson ymas. sc̄tus et ī  
 mortalis miserere nobis. In quo trisagio sc̄-  
 cti faciūt specialiter tria: sc̄z trinitatē p̄fitētur  
 in vna essentia: dicētes sc̄tus sc̄tus sanctus.  
 potestatē ⁊ iudicia admirātur dicētes: dñs de-  
 us exercituū. pietatē ⁊ bñficia venerātur ad-  
 dentes: plena est ois terra tā viuentiū q̄ mo-  
 rientiū gloria ei⁹. i. mīa eius: in qua de⁹ preci-  
 pue ostēdit gl̄iosus. vt exponit glosa. Ro. iij.  
 Om̄s enī peccauerūt ⁊ egent gloria dei q̄ est  
 infinita. Ad quā gloriā nos p̄ducatur ⁊ partici-  
 pes efficiat illius choree iesus virginis filius  
 cui cum deo patre et spiritu sancto vni solū  
 deo viuo et vero est honor imperium ⁊ maie-  
 stas p̄ infinita seculorum secula. Amen.

**D**ñica prima aduentus.

**A**bijciamus opera tenebrarū

et induamur arma lucis. Ro. xiiij. In aduētū magni regis ⁊ p̄ncipis expiātur sordes: ⁊ parātur vestes. Et ideo ap̄ls in his v̄bis p̄ hunc modū p̄p̄t sūmi regis aduētū ad faciendūz hec duo specialiter nos inuitat. Primo ad vicioꝝ sordes expurgādas: cū dicit. Abijciam⁹ opa tenebrarū. Sc̄do ad v̄tutū vestes p̄parādas: cū addit. et induamur arma lucis.

**E**t primo igitur debemus expurgare sordes vicioꝝ. et propter tria que sunt in peccato. Require in materia de pctō in cōi fo. iiii.

**E**t sc̄do debem⁹ vestes virtutū preparare. et specialit̄ vestē caritatis. sicut videm⁹ q̄ vestis nobilioꝝ portat̄ in festis precipuis. De hac veste quere in materia de caritate. fo. lxxviii.

**D**ñica secunda aduentus.

**D**eus aut̄ spei repleat vos omni gaudio. Ro. xv. Quā a viris spūalib⁹ sūt debiles sustinēdi/ et tristes consolādi: idcirco ap̄ls in v̄bis p̄positis duo facit. Primo enī p̄mittit debilib⁹ sustētationē: cū dicit. De⁹ aut̄ spei. **E**t sc̄do tristib⁹ p̄solationē: cū addit repleat vos omni gaudio. psal. Spera in dño.

sequitur. et pascaris in diuitijs eius.

**¶**Primo dico. qd spūalis sustētatio est virtute spi. Quere in materia de spe. fo. lxxxvij.

**¶**Secundo spūalis consolatio est in gaudio virtutis. Cū virtus pparatur paradiso. Quere de materia de virtute in cōi. fo. lxxij.

**¶**Dñica tertia aduentus.

**M**odestia vestra nota sit omni-

bus hoibus: dñs ppe est. **¶**Phil. iij. Rege presentis p̄sueuerūt domicelli ⁊ milites multū alacriter ⁊ honeste incedere. ideo ap̄s p̄uidens regis eterni presentia p̄pinquā: ad cōuersationē honestā in verbis propositis nos hortatur. et scdm hoc in verbis istis duo facit.

**¶**Primo enim hortat nos ad p̄uersationis honestatē: cū dicit. **M**odestia v̄sa nota sit oib⁹ hoib⁹  
**¶**Secundo ostendit conuersationis causam: cum addit dominus prope est.

**¶**Primo igit forma p̄uersationis p̄sistit specialit̄ in māsuētudine vel mititate. **¶**Require in materia de mititate ⁊ māsuētudine. fo. c. xvj.

**¶**Secundo virt⁹ spūalis p̄uersationis ⁊ ōm̄is castitatis ⁊ pietatis: faciūt p̄pinquā dei plentia. **¶**Req̄re in materia de castitate/oratōe/et pietate. fo. lxxvij. et. xxxv. et. cxxj.

**D**ñica quarta aduentus

**N**olite ante tēpus iudicare quo

adusq; veniat dñs. Prime cor. .iiij. Dicit lex  
impatoris q; adueniēte preside cessat iunior  
potestas. Ideo apl's p'siderās aduentū eterni  
iudicis duo facit in his verbis. Primo nanq;  
reprimit inuidiā iniquā: dicēs. Nolite ante tē  
pus iudicare. Scōo p'edicat saluatoris iusti-  
ciam futurā: cū dicit quousq; veniat dñs

**E**t primo igitur reprimit inuidia: ppter tria  
Require in materia de inuidia. fo. ix.

**E**t secundo p'dicitur causa: iudicis sententia  
Require in materia de iudicio futuro. fo. cxl.

**D**ñica infra octauas natiuitatis

**I**taq; iam non est seruus sed fi-

lius. q; si filius: z heres per deū. Ad gala. .iiij.  
Magnus debet magna donare. Unde apo-  
stolus in his verbis describit saluatoris mag-  
nificentiam. et secundum hoc tria facit.

**E**t p'io enim describit culpe subiectiōem: a q̄  
sumus liberati: cū dicit. Itaq; iam nō est ser-  
uus.

**E**t scōo gr'e cooperationē p quā sum⁹ libera-  
ti z iustificati: addens. sed filius

**T**ertio gl'ie possessionē ad quā sum⁹ p'desti-  
nati. subdens. q; si filius z heres per deū.



¶ Primo igitur subicitur homo p culpā: ⁊ specialiter ppter gulā/luxuriam ⁊ auariciā. Quere i materia de gula. fo. xx. de luxuria. fo. xxij et de auaricia. fo. xij.

¶ Secūdo iustificatur hō per gratiā penitentie. Quere in materia de penitencia. fo. xxv.

¶ Tertio beatificatur per gloriā. Quere in materia de gloria paradisi. fo. c. xlvj.

¶ Dominica secunda:

**N**on plus sapere q̄ oportet sapere: sed sapere ad sobrietatem. Ro. xij. Omnis cibus quantūcunq; preciosus insipidus est: nisi sit sale conditus. ideo apostolus hortatur nos in verbis propositis vt cibum prudentie condiamus sale discretionis. Et scdm hoc duo facit. Primo prohibet sapientiam temerariam: dicens non plus sapere q̄ oportet sapere. Secundo suadet temperantiā necessariā: addens sed sapere ad sobrietatem.

¶ Prio igitur cauēda est prudētia vel sapia inordinata. q̄re i materia de prudētia. fo. lxxxviii.

¶ Secūdo querāda est sobrietas modesta. q̄re in materia de tēperantia. fo. xc.

¶ Officia. j. post oct. epiphanie:

**Q**dientes malum ⁊ adberentes

bono. Ro. xij. Naturam gustus bene dispositus respicit amaritudinem et appetit dulcedinem. Ideo apostolus in his verbis inuocat nos ad duo: videlicet ad detestationem carnis dicens/odiētes malū. Scđo monet nos ad dilectionem grę:ibi, adherentes bono. Et primo igitur detestanda est culpa. Quere in materia de peccato in cōi. fo. iij. Et scđo diligēda est virtus vel grā. que in materia de virtute in cōi. fo. lxxij. **Edñica scđa**

**Non vosmetipsos defendētes** carissimi: sed date locū ire. Ro. xij. Nō est tutū militē sine armis intrare locū certaminis. ideo apostolus in his verbis specialiter nos instruēs duo facit. primo docet esse sumendū scutum patiētie: dicēs. nō vosmetipsos defendētes. Scđo docet cauēdū ictū iracūdie: addēs/ sed date locū ire. Et primo debem⁹ assumere patientiam tanquā scutum. quere in materia de fortitudine et patientia. fo. xcj. et. cxxix. Et scđo debemus cauere iracundiā tanquā ictum. Quere in materia de ira fo. xi. **Edñica tertia.**

**Qui diligit primum suū legem** impleuit. Ad ro. xiiij. Mercatores faciētes partem: partem ipsam in pecias et partes diuidūt/ et po-

Ita in summā reducūt: sic et apl's in his v'bis diuine legis reducit in summā caritatis. z fm̄ hoc monet nos apl's ad duo. videlz ad dilecti onē primorū: dicēs. Qui diligit primū Ad i plationē mādatoꝝ addēs/impleuit legem.

¶ Primo igit̄ debemus proximum diligere. Quere in materia de caritate. fo. lxxviii.

¶ Scdo debem⁹ p̄cepta adimplere. q̄re ī mat̄ia de p̄ceptis. fo. xlvj. ¶ Dñica quarta.

**Pax igitur xp̄i exultet in cordi-**  
dibus v̄ris. Col. iij. Adūdus iste p̄sueuit duo multū desiderare. s. p̄cordiā pacis/ z leticiam cordis. Ideo apl's in his v'bis optat nob̄ hec duo: q̄ naturalr̄ desiderat ois hō. s. p̄rimi cō- cordiā amicabilē: cū dicit pax igit̄ xp̄i. Scdo animi leticiam delectabilē: cū addit/ exultet ī cordib⁹ v̄ris. ¶ P̄mo igit̄ affectāda est cōcoꝝ dia pacis. q̄re ī materia de pace. fo. cxxvij.

¶ Scdo leticia cordis ē adoptāda. q̄re in ma- teria de caritate. fo. lxxviii. z in mat̄ia de gau- dio. fo. cxxxij. ¶ Dñica in. lxx.

**Sic currite vt comprehendatis**

Prime coz. ix. Quā nō insipiētib⁹ sed p̄ficiē- tibus regnū celeste p̄mittit. Ideo apl's in ver

bis istis ad duo specialiter nos hortatur. Primo ad fructuosam operationem: cum dicit. Sic currite. Secundo ostendit fructuose operationis rationem: cum addit/ut comprehendatis. Et primo igitur debemus cursu preceptorum perficere. Quere in materia de preceptis. fo. xlvj. Et secundo fructus primorum appetere. Quere in materia de gloria paradisi. fo. cxlvj. **¶** Dominica in sexagesima

**Libenter gloriabor in infirmitatibus meis: ut inhabitet in me Christus Christi.** Prececor. xiiij. Infirmitas si prudens est libenter sustinet sudorem propter sequentem sanitatem. ideo apostolus in his verbis duo docet: scilicet afflictionem carnis/quam debemus libenter portare dicentes. Libenter gloriabor in infirmitatibus meis. Secundo possessionem virtutis quam debemus feruenter amare cum addit/ut inhabitet in me virtus christi.

Et primo igitur afflictio carnis est libenter portanda. Quere in materia de fortitudine. fo. xc. j. Et secundo possessio virtutum est amanda: que in materia de virtute in communi. fo. lxxij. **¶** Dominica in. l.

### **Charitas patiens est.**

Primo ad cor. xiiij. Decet reginam habere regnum apparatus. Ideo apostolus in his verbis des

eribit specialiter ista duo: scz caritatē sicut vir-  
ginū reginā dicens. Caritas. Scdo patientiā  
sicut regine paraturā addens patiens est.

**¶** Primo igitur caritas est virtutum regina.  
Quere in materia de caritate. fo. lxxvj.

**¶** Scdo patiētia est regie armatura. Quere  
in materia de fortitudine. fo. xcj. z ī materia de  
patiētia. fo. cxxix. **¶** Dñica. j. in xl.

## Ut castigati et non mortificati

Scde cor. vj. Fili⁹ si peccauerit castigandus  
est / z nō mactādus: corrigēdus / z nō occidē-  
dus. Et fm hoc ap̄ls in isto verbo specialiter  
ostēdit duo. p̄rio q̄ pe. ōr debet se corrigere  
cū flagello penitētie. cū dicit / vt castigati. Et  
scdo q̄ nō debet se occidere cuz gladio culpe  
addens nō mortificati. **¶** p̄rio igit̄ castigan-  
dus est pctōr flagello penitētie. Quere ī ma-  
teria de penitētis. fo. xxv. **¶** Scdo nō est occi-  
dendus gladio culpe. q̄re in materia de pctō  
in cōi. fo. iij. **¶** Dñica. ii. xl.

## Hec est voluntas dei sanctifica-

tio vestra. p̄ime thessalo. iij. Tunc regnum  
beneregitur quando populus voluntatez re-  
gis obseruat: z qñ rex plebis vtilitatē pcurat

Uñ apl's i his v'bis fm hoc duo facit. Describit enī qđ sūme obseruandū qz volūtas diuina dicēs. Hec est volūtas dei. Scđo qđ sūme affectādū qz scđitas p'p'a addēs scđificatio v'ra. Primo igitur debem' diuinā voluntatez obseruare iplendo precepta. Quere in materia de preceptis. fo. xlvj. Scđo debemus p' mundiciam / ppriam castitatē seruare. qre i materia de castitate. fo. lxviii. **Cōfīca. iij.**

**Ambulate in dilectione sicut &** x'ps dilexit vos. Ephe. v. Unī cuiqz ex'pto in sua sciētia credendū. Et iō qz apl's sūme fuit ex'ptus in p'ceptis et sciētia caritatis: audire debemus lectionē suā / quā nobis p'ponit in his v'bis d' scola diuine lectōis. Hec aut lectio p'inet duo capitula / dilectōis: scz viā regulātem: & ideo d'z. Ambulate in dilectōe. & dilectōis formā exēplarez & ideo subdit / sic & x'ps dilexit vos. Primo igitur sequenda est dilectōis via. Quere in materia de dilectione & caritate. fo. lxxviii. Scđo attendenda est dilectōis forma. Quere in eadem materia.

**Cōfīca quarta quadragesime**

**Eūce ancillam et filium eius**  
Gala. iij. Vulgo d'z qđ bonum opus facit qui

de stulto se expedit. Et iō apl's i hoc vbo mo-  
 net nos ad expellendū pctm̄ de cordis hospiti-  
 cio z hoc q̄stū ad duo. s. q̄stū ad affectionez/ q̄  
 pctm̄ ꝑcupiscit: oicēs eiꝛe ancillā. i. volūtatez  
 malā. z q̄stū ad opationē/ qua pctm̄ ꝑpetrat:  
 addēs/ z filiū eius. ¶ Primo igit ꝑ pñiam ex-  
 pellēda est affectio mala z fit ꝑcipue ꝑ ꝑtrino-  
 nē z ꝑ ꝑfessionē. q̄re i materia de pñia. fo. xxv  
 ¶ Scđo expellēda est operatio praua. et fit  
 ꝑsatisfactionē. Quere in eadem materia.

¶ Dñica in passione dñi.

**P**er ꝑꝑriū sanguinem introiuit  
 semel in sc̄tā. Heb. ix. ¶ Religiosi ꝑsueuerunt se  
 minuere qñ volūt infirmariā intrare/ z recrea-  
 tionē suscipe. sic dñs i passione sua fecit se mi-  
 nuī z sic intrauit infirmariā/ z recreationē pa-  
 radisi recepit. Et sic apl's i v̄bis istis duo ostē-  
 dit. s. passionis xpi munitiōē dicēs. ¶ Per ꝑꝑ-  
 riū sanguinē. Scđo resurrectōis recreatōez  
 addēs introiuit semel in sancta sc̄z in celum  
 ¶ Primo igitur passio xpi est iugiter meditā-  
 da. Quere in materia de contemplatione et  
 de gaudio. fo. cxxxiij. ¶ Scđo bona celestia  
 sunt feruēter desiderāda. Quere in materia  
 de spe/ z glia paradisi. fo. lxxxviij. et. cxlvj.



**Dñica in ramis palmarū.**

**H**umiliauit semetipsum factus

obediēs vsq; ad mortē: mortē autem crucis.  
Philipen. ij. Qui vult librū scribere vel corri-  
gere sup oīa de exēplari vera cī debet curare  
et iō ap̄ls in his verbis pponit nobis p libro  
exemplū vite xp̄i ad trāscribendū ⁊ corrigē-  
dū librū cordis nr̄i. Proponit autē hic nobis  
quatuor capla hui⁹ libri in cordis nr̄i codice trā-  
scribēda. Primū. s. hūilitas inclinātis: cū dicit  
Humiliauit semetip̄m. Scōm obediētie subiū-  
gātis. cū dicit fact⁹ obediēs. Tertiu⁹ pseuerātie  
coronātis: cū subdit vsq; ad mortē. Quartū  
p̄n̄te crucifigētis: cū subinferē mortē aut cru-  
cis. **C**p̄rio igit̄ debem⁹ nos hūiliter inclina-  
re. q̄re in materia de humilitate. fo. cvij.

**S**cōo debemus nos obediētia subiugare.  
Quere in materia de obediētia. fo. lxxij.

**T**ertio debem⁹ nos pseuerātia coronare.  
q̄re in materia de for. xcij.

**Q**uarto debemus nos penitētia cruciare.  
q̄re in materia de penitentia. fo. xxv.

**Dñica prima post pascha.**

**H**ec est victoria que vincit mū-  
dus fides nr̄a. **P**rie Jo. ultimo. **A**dultū gliaf

169  
**Dñice post pascha.**

miles in gladio qñ cū illo triūphauit in omni bello. Ideo Joh. apłus oñdit in his x̄bis x̄pi militib⁹ specialr duo. s. triūphum vicioꝝ nobi lissimū dicēs. Hec est victoria q̄ vicit mundū. Sc̄do genus armoz securissimus fides n̄ra.

**¶**Primo igit debem⁹ pseuerātia triūphare. Quere in materia de fortitudine. fo. xcij.

**¶**Sc̄do debem⁹ nos armis fidei armare. q̄re ī matia de fide. fo. lxxxj. **¶**Dñica. ij. post pa.

**Christus passus est p nobis vo**

bis relinquens exemplū. vt sequamini vestigia ei⁹. Prima petri. ij. Sequi debet miles ducē. ples patrē scholaris doctorē. z fm hoc apłs ostēdit nobis tria ī his x̄bis q̄ sūt necessaria z faciēda nobis. Primo est nob cū x̄po militādum: z ideo d̄r x̄ps passus est p nobis. Sc̄do cū x̄po cōuersandū: z ideo subdit vobis reliquens exēpluz. Tertio post x̄pm ābulanduz. et ideo subiñfertur vt sequamini vestigia ei⁹.

**¶**Primo igitur debemus laborare cum x̄po per penitentiam dignam. Quere in materia de penitentia. folio. xxv.

**¶**Secundo debemus conuersari in christo p vitā honestam. Quere in materia de castitate et temperantia. fo. lxxvij. et. xcj.

**T**ertio debem⁹ post xpm ābulare p māda-  
toꝝ semitā rectā. q̄re ī materia de p̄ceptis. fo.  
xlvj. **D**ñica. iij. post pascha.

**O**bscuro vos tanq̄ aduenas et  
pegrinos abstinere vos a carnalibus deside-  
rijs q̄ militāt aduersus aīam. Prima petri. ij.  
Qui bñ dirigit ī via: p̄dicat ei oīa diuertida ⁊  
picula. Et fm hoc apls monet nos ī his v̄bis  
ad tria. s. ad habendā mortis memo riā: dicēs  
Obscuro vos tanq̄ aduenas ⁊ pegrinos. Se-  
cūdo ad domādū carnis lasciuiaz Abstinere  
vos a carnalib⁹ desiderijs. Tertio ad frangē-  
dā hostis maliciā: subdēs q̄ militāt aduersus  
aīam. **P**rimo igiṛ habēda est mortis mēoria  
⁊ hoc est hūilitatis. q̄re ī materia de humili-  
tate. fo. cvij. **S**cdo domāda est carnis lasci-  
uia: qđ est op⁹ castitatis. q̄re ī materia de ca-  
stitate ⁊ tēperantia. fo. lxxvij. et. xc. **T**ertio  
fugiēda ē hostis malicia: ⁊ hoc ē op⁹ fortitudi-  
nis. q̄re ī materia de fortitudie ⁊ p̄tinētia. fo.  
xcij. et. lxxvij. **D**ñica. iij. post pascha.

**S**it omnis hō velox ad audien-  
dū et tardus ad loquendū ⁊ tardus ad iraz.  
Vulgo d̄r: q̄ nō est prudēs: sit saltē bñ credēs

# Dñice post pascha

170

Et iō btūs iacob⁹ apls monet nos specialiter ad tria. Primū est velocitas p̄tra p̄ceptū obediētie: dicēs. Sit oīs hō velox ad audiendū. Scdm ē taciturnitas p̄tra p̄ctm̄ lingue. iō addit/tard⁹ ad loquendū. Tertiū est mititas cōtra p̄ctm̄ ire: iō dicit/ z tard⁹ ad irā. ¶ Primo igit̄ debem⁹ acq̄escere/ z hic est op⁹ obediētie. q̄re in materia de obediētia. fo. lxxij.

¶ Scdo debem⁹ libēter tacere/ p̄tra viciū lingue. q̄re in materia de p̄ceptis. fo. xlvi.

¶ Tertio debem⁹ eē q̄eti/ p̄tra p̄ctm̄ ire. q̄re ī mat̄ia de ira fo. xij. ¶ Dñica. v. post pascha

## Religio munda z immaculata

apud deū z patrē: hec ē visitare pupillos z vi-  
duas in tribulatōe eorū/ z immaculatū se custo-  
dire ab hoc sc̄lo. Jacobi. j. Boni pictoris idu-  
stria apparet ī bona pictura. z fm̄ hoc ap̄lus  
pingit bonā picturā q̄tū ad tria/ q̄ sunt ad bo-  
nā vitā necessaria. s. decoz p̄uersatiōis. z ideo  
ōz Religio mūda z immaculata apud deū z pa-  
trē hec est. Scdo dulcor miseratiōis: cū addit̄  
visitare pupillos z viudas ī tribulatiōe eorū.  
Tertio fuga inq̄natiōis: cū subditur/ z immacu-  
latum se custodire ab hoc seculo.

¶ P̄mo ergo debem⁹ pie p̄uersari: q̄d est opus

honestatio. Quere i materia de honestate vt  
castitate. fo. lxxviiij. ¶ Secdo debemus pie mise  
reri: et hoc est opus pietatis. qre in materia  
de pietate ⁊ misericordia. fo. cxxj.

¶ Tertio debem⁹ iniquationez detestari: et  
hoc est opus virtutis. ⁊ hoc quantū ad tripli  
cē ꝑcupiscentiā. s. inūdi/carnuo/ ⁊ hostis. qre  
in materia de ꝑceptis et ofone. fo. xlvj. et fo.  
xxxvj. ¶ Dñica infra oct. ascen.

**Si quis ministrat tanq̄ exvirtu**  
te quā administrat de⁹. ¶ Prima petri. iij. Dis  
bonus opari⁹ vtiꝛ regula ad dirigendū opus  
Et fm hoc btūs petrus aplus describit in his  
vbis duo nobis necessaria: scz obsequiū exte  
rioris opis: diceno/ si q̄s ministrat. et iudiciū  
interioris virtutis: addēs/ quaz administrat  
deus. ¶ Primo debem⁹ bonū opus exercere: ⁊  
specialit̄ triplex: scz op⁹ iusticie in obseruādo  
mādata. qre i materia de ꝑceptis. fo. xlvj.

¶ Secdo opus penitentie/ in emendādo pctā  
quere in materia de penitentia. fo. xxvj.

¶ Tertio op⁹ mie/ in subleuādo ꝑxiimi incō  
moda. Quere in materia de miā. fo. cxxj.

¶ Dñica prima post penthe.

**Hoc mandatū habemus a deo.**

vt qui diligit deū: diligat et fratrem suū. Prima  
Joh. iij. Duplicē nodū psuevit facere q̄ rem  
vult bene ligare. Et fm hoc Johannes ap̄ls ostē  
dit nobis duo de vinculo caritatis. Inunctio  
nē qz in iūgit̄ sub discreto p̄cepto. et ideo dicit  
hoc mādatū habem⁹ a deo. Caritatis p̄fecti  
onē: qz p̄ficiť duplici nodo. et iō subdit/ vt q̄  
diligit deum: diligat et fratrem suum.

Pr̄o igit̄ caritatē debem⁹ fuare tanq̄s prece  
ptū. q̄re in materia de p̄ceptis. fo. xlvj.

Sc̄o debemus caritatē nodare tanq̄s viculū  
Quere in materia de caritate. fo. lxxvj.

**¶** Dñica. ij. post penthecosten

**Qui odit fratrem suum homici  
da est.** Prima Joh. iij. Sc̄m leges sc̄ares/ nō  
solū reputat̄ homicida q̄ interficit ictu gladij:  
s̄ q̄ parat potiones veneni. Et fm hoc ap̄lus  
in his v̄bis ostēdit nobis duo: sc̄z odium cre  
randū ad modū veneni dicēs. Qui odit fra  
trē suū. Sc̄o homicidiū abhorrendū/ instar  
gladij: addēs/ homicida est. Primo igit̄ debe  
mus odiū fratris vitare: qđ est inuidie corru  
pno. q̄re i materia de inuidia. fo. ix. Sc̄o de  
bem⁹ homicidiū abhorre: qđ est p̄cepti trā  
gressio. q̄re in materia de p̄ceptis. fo. xlvj.

y iij

**D**ñica. iij. post penthecostē.

**H**umiliamini sub potenti manu dei: vt exaltet vos in die visitatiōis. **P**re petri vltio. Saltatores psueuerūt se curuare vt meli<sup>9</sup> possint ad alta saltare. **E**t scōm hoc apl's oñdit nobis duo. s. humilitatis inclinatio-  
nē pfundā: dicēs. **H**ūliamini sub potēti ma-  
nu dei. **S**cōdo hūilitatis elevationē iocundaz  
addēs: vt exaltet vos in die visitationis.

**P**ri<sup>o</sup> igit<sup>9</sup> debem<sup>9</sup> nosiplos hūiliare. q̄re i ma-  
teria de hūilitate / z supbia p p̄trariū. fo. cxi j.  
et fo. vij. **S**cōdo debem<sup>9</sup> nos p p̄tēplationē ad  
glia<sup>m</sup> leuare. q̄re in materia de glia paradisi.  
fo. cxlvj. **D**ñica. iij. post penthe.

**E**xistimo enī q̄ nō sūt cōdigne  
passiones hui<sup>9</sup> t̄p̄is ad futurā gliaz q̄ reuela-  
bit<sup>9</sup> i nob. **R**o. viij. **C**ōsuevit hō accipe p pte  
sua qđ pl<sup>9</sup> pōderat i statera. **E**t fm hoc apl's  
q̄si in statera pponit nobis duo v̄ba in pposi-  
to. s. p̄sentē tribulationē ad suscipiendū dicēs  
**E**xistimo q̄ nō sūt cōdigne passiones huius  
t̄p̄is. **S**cōdo eternā remunerationē ad eligen-  
dū: addēs ad futurā gloriā. **P**rimo igit<sup>9</sup> debe-  
mus p̄sentē tribulationē sustinere patienter.  
q̄re i materia de paciētia / z accidia p p̄trariū



fo. cxxx. et. xvj. **D**ñica. v. post penth.

**S**i quid patimini ppter iusticiã  
bri. **P**ria petri. iij. **T**ix acq̄runt magne diuitie  
sine magno labore. Et fm hoc in x̄bis pro  
positis ponuntur specialr tria. s. virt<sup>9</sup> labore su  
stinēs: cū d̄r. Si qd patimini. Titulus laborez  
decorās: cū addit̄ ppter iusticiã. Fruct<sup>9</sup> labore  
remunerās: cū subdit̄ beati. **P**rio eni debe  
m<sup>9</sup> labore p̄sentē patient̄ portare. q̄re i mate  
ria de fortitudine / z supbia / luxuria / z auari  
cia p̄trariū. fo. xcij. et fo. vij. xxij. et. xij.

**S**cdo debem<sup>9</sup> p̄sentē labore titulo iusticie  
decorare. q̄re in materia de iusticia. fo. xcij.

**T**ertio debem<sup>9</sup> labore fructu felicitatis co  
ronare. q̄re in materia de spe / z glia paradisi  
fo. lxxxvij. z. cxlvj. **D**ñica. vj. post penth.

**S**i aut̄ mortui sumus cum xp̄o  
credim<sup>9</sup> q̄ simul uiuem<sup>9</sup> cū eo **R**o. vj. **L**ōsue  
uerūt pueri rūpere vestes atiquas: vt citius  
habeāt nouas. Et fm hoc apls in hoc verbo  
specialr of̄dit nobis duo. s. vestē carnis mor  
tificandā: cū d̄r. Si aut̄ mortui sum<sup>9</sup> cuz xp̄o.  
**S**tolā glie desiderandā: cū addit̄ / q̄ simul vi  
uemus cū eo. **P**rio igit̄ debem<sup>9</sup> vestez car  
nis rūpere p̄ penitentiã. **Q**uere i materia de

penitētia, accidia/luxuria/gula p̄strariū. fo.  
xxvj. et fo. xvj. ¶ Sc̄o debemus stolā eterne  
glorie frequenter appetere. Quere in mate-  
ria de spe ⁊ gloria paradisi. fo. cxlvj.

¶ Dñica. vij. post penthecosten.

**H**abetis fructū in sanctificatio-

nem: finē vero vitā eternā. Ro. vj. Qui pru-  
dens est cōsiderat fructū laboris ⁊ finez ope-  
ris. Et fm̄ hoc apls in om̄i hora docet nos cō-  
siderare duo. s. fructū iustificātez: dicēs. Habe-  
tis fructū in sanctificatiōē. ⁊ desiderare fru-  
ctū iustificantiē: addēs finē vero vitā eternā.

¶ Pr̄o fruct⁹ boni opis p̄sistit in ope iusticie  
Quere in materia de preceptis. fo. xlvj.

Sc̄o finis opis p̄sistit i p̄sumatiōe pseueran-  
tie. q̄re in materia de pseuerātia. fo. cxxvj.

Tertio in expectatiōe future glie. q̄re i mate-  
ria de spe ⁊ gloria paradisi. fo. lxxxvij. ⁊. cxlvj

¶ Dñica. viij. post penthecosten.

**S**i secundū carnē vixeritis mo-

riemini. Ro. viij. Infirmus si semp bibit sc̄m  
sitim febris de facili incurrit periculū mortis.  
Et sc̄m hoc apostolus ostendit nobis duo:  
scilicet febrē vel sitim carnis omnino repri-

mendam: dicens. Si secundum carnem vixeritis. Et gehennalem penam mortis omnino fugiendam: addens / moriemini.

**¶**Primo igitur debemus desideria carnis reprimere. Quere in materia de temperantia / et gula p contrariū. fo. xcj. et. xx. de castitate et luxuria. fo. lxxvij. et. xxij. **¶**Secundo debemus mortis supplicia formidare. que in materia de timore et supbia p contrariū. fo. xcviij. et. viij. in materia de inferno. fo. cxliij. **¶**Dñica. ix.

**Nō** sumus concupiscentes malorum. **¶**Præ ad cor. x. Qui equitat lasciuū equū debet ipm refrenare / specialr iuxta periculum. Et in hoc apłs ostendit nobis duo: scz concupiscentie viciū caute refrenandū: cuz dicit. **Nō** sumus concupiscentes. concupiscentie periculū: addēs malorū. **¶**Primo igit debemus concupiscentie viciū refrenare. Quere in materia de preceptis. fo. xlvj.

**¶**Secundo debemus concupiscentie periculū formidare: q̄tuz ad gulā / luxuriā / auariciā. Quere in materia istorū. fo. xliij. xx. et. xxij.

**¶**Dñica. x. post penthe costen.

**Divisiones ministracionū sunt**

Idē aūt dñs. p̄rie coꝝ. xij. **A**dultū decorat ho-  
norē regiū multiformisvarietas ⁊ distributio  
ministerioꝝ. Et fm hoc i his v̄bis duo specia-  
liter describūtur. s. obsequij diuini distributio  
salutaris: cū d̄r. **D**iuisiones ministerioꝝ sunt.  
**D**ispensatōis dei dñratio singularis: cū addit̄  
Idē aūt deus. **P**̄rio igit̄ debem⁹ nos occu-  
pare q̄rū ad opa mie ⁊ iusticie ⁊ p̄sue. q̄re in  
materia coꝝ. fo. cxxi. xciiij. et. xxv.

**S**ecundo debemus vnū deum adorare. q̄  
re in materia de preceptis. fo. xlvj.

**D**ñica xj. post penthecosten.

**G**ratia dei sum id quod sum ⁊  
gr̄a ei⁹ in me vacua nō fuit. **P**̄rima coꝝ. xv.  
**N**aturalr arbor p̄us nitit̄ radices figere: ⁊ po-  
stea fruct⁹ p̄ferre. Et fm hoc ap̄s in his v̄bis  
de quolibet viro iusto ostendit nobis duo. s.  
veritatis stabilitatē dicēs **G**ra dei sum id qd̄  
sum. ⁊ opis fecunditatē: addēs ⁊ et gr̄a eius in  
me vacua nō fuit. **P**̄rio igit̄ debem⁹ eē vir-  
tutib⁹ fixi. q̄re in materia de fide ⁊ spe ⁊ carita-  
te ⁊ v̄tute i cōi. fo. lxxxj. lxxxvij. lxxv. ⁊. lxxij  
**S**cdo debem⁹ esse in bonis secundi. q̄re in  
materia de m̄ia. ⁊ auaricia ⁊ accidia p̄trariū  
fo. cxxj. et. xiiij. ⁊. xvj. **D**ñica xj. post p̄e.

**Sufficiētia nostra ex deo est.**

Scda cox. iij. Sicut luna recipit lumē suū a sole: ita creatura bonū suū a creatore. ⁊ ad hoc q̄ luna plene lumē suū recipiat oportet q̄ sol directe respiciat. Et fm hoc duo specialit̄ in v̄bis ostēduntur. s. integralis iusti p̄fectio: cū d̄r. Sufficiētia n̄ra. Scdo iusti sp̄ualis p̄tēplatio: cū additur / ex deo est. ¶ Primo igitur debemus p̄fectionē virtutis habere. Quere in materia de virtute in cōi. fo. lxxij. ¶ Scdo debemus ad deū p̄ p̄tēplationē respicere. Quere in materia de ofone ⁊ p̄tēplatione. fo. xxxv. ¶ **Dñica. xiiij. post penthe.**

**L**ex propter trāsgressiones posita est. Gal. iij. Sicut enī principis equus indiget freno: sic p̄nitās ex p̄cupiscētia n̄ra indiget iusticie p̄cepto. Et fm hoc ap̄ls in his v̄bis ostendit nobis duo. s. equitatē diuini p̄cepti: cū dicit. Lex. et p̄nitatē p̄cti. cū dicit p̄p̄t̄ trāsgressioneo posita est. ¶ Primo igit̄ eq̄tas p̄cepti est obseruāda. q̄re in materia de p̄ceptis. xlvj. ¶ Scdo peccati p̄nitās moderanda. q̄re in materia de penitētia / tēp̄rauitia / gula ⁊ luxuria p̄ p̄trariū. fo. xxv. ⁊. xc. et fo. xx.

**D**ñica. xiiij. post penthe.

**C**aro cōcupiscit aduersus spīrī

tū z spūs aduersus carnē. Gal. v. Tpus guer  
re est valde periculosū: z inaxime qñ est cōti-  
nuū et infestiuū. Idcirco tpre belli milites cō-  
sueuerūt incedere armati. Et fm hoc in vbo  
isto duo nobis ostendūtur. s. carnis hostilitas  
domāda pre oibus: cū dz. Caro cōcupiscit ad-  
uersus spīritū. z mētis sinceritas armāda vir-  
tutib⁹: cū addit spūs aduersus carnem.

**P**riō igit debem⁹ hostilitatē carnis doma-  
re z specialr quantū ad gulā z luxuriā. qre ī  
materia de gula z luxuria. fo. xx. et xxij.

**S**cdo debemus mentis sinceritatem ama-  
re. qre ī materia de penitentia. fo. xxvj.

**D**ñica. xv. post penthecosten.

**A**lter alterius onera portate: z

sic adimplebitis legē xpī. Gal. vj. Boues iungū-  
tur vt facili⁹ trahāt iugū z equi pbinātur vt  
facili⁹ trahāt currū. Et fm hoc apłs ī hoc ver-  
bo ponēs nos sub dilectiōis iugo: docet spe-  
cialr portare scz. primoz partē laboris: cum  
dicit Alter alteri⁹ onera portate. Scdo conf

fare legē amoris: addēs / z sic adimplebitis le-  
sem xp̄i. ¶ **P**rimo ergo est necessitas pximoz  
supportāda. Quere in materia de pietate et  
nia. fo. cxxj. ¶ **S**ecundo est dei et pximi caritas  
sdiplenda. q̄re in mat̄ia de p̄ceptis z caritate  
b. xlvj. et. lxxvj. ¶ **D**ñica. xvj. post penth.

**Solliciti seruare vnitatē spūs in**  
vinculo pacis. Ephe. iij. Sicut opus glutinū  
est fortiter p̄iungere / z sicut vinculū est ligare:  
sic opus caritatis est fortit̄ amare. Et fm hoc  
ap̄l̄sin verbo p̄posito monet nos ad duo scz  
ad habendū caritatis Glutinū in vnitare men-  
tis: ubi **Solliciti seruare vnitatē spiritus: z ad**  
habendū caritatis vinculu3 in vnitare pacis:  
addens / in vinculo pacis

¶ **P**rimo igit̄ caritas loco glutini habet mētū  
vnitatez. Quere in materia de caritate et de  
inuidia per contrarium. fo. lxxvj.

¶ **S**ecundo caritas loco vinculi habet neces-  
sariam pacem. Quere in materia de pace et  
ira per contrarium. fo. cxxvij. et. xij.

¶ **D**ñica. xvij. post penthe.

**In caritate radicati et fundati**  
Ephe. iij. sicut radix arbozem portat / et sicut



fundamentū edificiū sustinet. sic caritas bonū  
inchoat ⁊ p̄uat. Et s̄m hoc in his v̄bis p̄po-  
sitis de caritate duo p̄ponūtur. q̄m ip̄a est ra-  
dix a qua generat̄ fruct⁹ boni opis. et ideo  
d̄r In caritate radicati. Ip̄a est fundamentū  
in q̄ situat̄ ois structura v̄tatis. ⁊ iō subdit ⁊  
⁊ fundati. ¶ P̄mo igit̄ caritas est radix respe-  
ctu opis boni. Quere in materia de caritate  
fo. lxxv. ¶ Sc̄do caritas est fundamētū respe-  
ctu virtutis. q̄re in eadem materia.

¶ Dñica. xviii. post penthe.

**Confirmabit vos vsq; in finem**  
sine crim̄e. P̄rie cor. i. Vulgo d̄r q̄ finis nō  
pugna coronat̄. Tū incaute ⁊ in vanū lauda-  
tur nauta anteq̄ accepit portū. miles acq̄sie-  
rit triumphū. Et s̄m hoc ap̄ls hortat̄ nos spe-  
cialr ad duo. s. ad firmitatē p̄seuerātie. cuz d̄r  
Confirmabit vos ad puritatē innocētie. ad  
dens sine crimine. ¶ P̄mo igit̄ debemus i  
bono p̄seuerare. Quere in materia de p̄seue-  
rātia. fo. cxxvj. ¶ Sc̄do debem⁹ pct̄m odire  
Quere in materia de pct̄is in cōi. fo. iiii.

¶ Dñica. xix. post penthecosten.

**Qui furatur iam non fureſ ma**

q̄s aut̄ laboret op̄ādo manib⁹. p̄. q. bo. Ep̄. B.  
 iij. Mercatores s̄sueuerūt mercaturā/vena  
 tonē illā eligere quā cognoscūt ad lucrū vili  
 cem esse. Et s̄m hoc apl̄s in x̄bo p̄posito fa  
 cit specialr̄ duo. Prohibet acquisitionē furti  
 uā. cū dicit Qui furabā: iam nō furef. S̄ua  
 cēt occupationē: addēs magis at̄ laboret. zc.  
 P̄rio igit̄ debem⁹ furtū z rapinā detestari:  
 ēre in materia de p̄ceptis z auaricia. fo. xlvj.  
 z xlvj. S̄cdo debem⁹ bonis op̄atōib⁹ occu  
 pari/ z specialr̄ ī op̄ib⁹ iusticie. q̄re ī materia  
 z p̄ceptis/peñia/ z mia. fo. xlvj. xv. z. cxvj.  
 Dñica. xx. post penthecostē.

**Nolite inebriari vino in quo est**

luxuria. Ep̄. v. Medici sūme p̄hibēt vinū  
 infirmis. q̄a sūme accēdit materiā febris. Et  
 s̄m hoc in x̄bo isto apl̄s duo facit. P̄rio enīz  
 p̄hibet vinū gule dicēs. Nolite iebriari vino  
 S̄cdo p̄dicat febrē luxurie: addēs ī q̄ ē luxuria  
 P̄mo igit̄ debem⁹ gulā cauere. Quere in  
 materia de luxuria z gula. fo. xx. z. xxij.

Dñica. xxj. post penthecostē.

**State succincti lūbos vestros**

in v̄itate: z īduti lorica iusticie. Ep̄. v. Con  
 s̄ueuerūt antiq̄ z p̄bati milites docere pugna

re z armare minores. z fm hoc apl's docz nos  
in his v'bis tria. s. corporio castitatem: dicō.  
State succincti lūbos v'ros. oris veritatē: ad  
dens in v'itate. opis equitatē: subdēs lorica  
iusticie. ¶ **P**rio igit debet esse caro mūda. q̄=  
re in materia de castitate z luxuria p p'trariū  
fo. lviii. et. xxij. ¶ **S**cōo debet esse lingua vera  
q̄re in materia de v'itate z inēdacio p p'trariū  
z q̄re in mat'ia de p'ceptis. fo. xlvj. Tercio dz  
esse opatio iusta. q̄re i materia de iusticia. fo.  
xciii. ¶ **D**ñica. xxij. post penth.

**R**epleti fructu iusticie p iesum  
xpm in gloriā z laudē dei. ¶ **P**hil. j. Mercato-  
res socij psueuerūt pmo lucro intēdere: z post  
modū lucrū diuidere. In omni ope bono sunt  
socij de<sup>9</sup> z hō. z honor est portio dei q̄ gratiā  
largit: fructus v'o est portio hoīs: q̄ bonū op<sup>9</sup>  
exequit. Et fm hoc apl's in v'bo pposito mo-  
net noo quantū ad duo. s. ad fructū boni ope-  
ris cumulandū / q̄ est portio n'ra: dicens. Re-  
pleti fructu iusticie p ihm xpm. Ad laudem z  
honorē deo psoluenduz / q̄ est portio sua: ad  
dēs in gloriā z laudē dei. ¶ **P**rio igit debem<sup>9</sup>  
bonis opibus insistere. z specialr opib<sup>9</sup> mie.  
q̄re in materia de mia. fo. cxxij. vel opib<sup>9</sup> pe-

# Post penthecostem

177

nitētie. q̄re in materia de penitētia. fo. xxv.

Sec̄do debem⁹ in oībus deū laudare. q̄re in materia de bonitate z supbia p̄ contrarium. fo. cxxxvij. **D**ñica. xxiiij. post penthe.

## Quoz deus venter est z gloria

in p̄fusione ip̄oz q̄ terrena sapiunt. **W**hil. iij.

Lōsueuit nutrix in cōspectu pueri p̄tra imū-

diciā sp̄uere: vt puer addiscat imundiciās nō

tractare. z fm̄ hoc ap̄ls in x̄bis istis describit

nobis tria vicia detestāda. s. imundoz ydola-

triā detestabilē: dicēs. Quoz deus vēter est.

Supboz variā gloriā p̄fusibilē: addens / et

gloria in p̄fusione ip̄oz. Cupidoz auariciam

inexplicabilē: subdēs: q̄ terrena sapiunt.

P̄mo igit̄ debem⁹ imūdiciā sugere. z specialr

gulā z luxuriā. q̄re in materia eoz. fo. xx.

Sec̄do debem⁹ auariciā calcare. q̄re in mate-

ria de supbia z humilitate. fo. vij. et. cvij.

Tertio debemus auariciam cupidorum re-

legare. Quere in materia de auaricia z pau-

peritate. fo. xiiij. et fo. lxxvj.

**D**ñica. xxiiij. post penthecostē.

## In omī ope bono fructificātes

z crescentes in scia dei. **L**of. i. Arbor nouella

facit naturalr duo. Nā crescēdo fructificat / z fructificādo crescere nō cessat. Et fm h̄ apl̄s in v̄bo isto monet nos ad dno. s. ad fructū bonoz operū: dicēs i oī ope bono fructificātes. Ad augmētū v̄tutū: addēs z crescētes in scia dei. ¶ P̄rio igit̄ debem⁹ bonis opib⁹ iusistere specialr trib⁹. s. iusticie. q̄re i materia de p̄ceptis. fo. xlvj. p̄nie: q̄re i materia d̄ p̄nia. fo. xxv. mie: q̄re i materia d̄ mia. fo. cxxj. ¶ Sc̄do debemus i v̄tutib⁹ p̄ficere: q̄re i materia de v̄tutib⁹ i cōi i fo. lxxj. z d̄ accidia per cōtrariuz fo. xvj. ¶ In visitatione.

**F**aciet iudicium et iusticiam in terra. h̄iere. xxij. Bonus p̄familias p̄r⁹ servis suis p̄dicat minas q̄ inferat plagas. z hoc est qd̄ dicit d̄s p̄ hieremiā p̄phetā. z in v̄bo isto p̄ponit duo. s. xp̄i iudiciū / qd̄ debem⁹ sume fo. midare: dicēs. Faciet iudicium: z sc̄do xp̄i iusticiā quā dbem⁹ observare: addēs z iusticiā in terra. ¶ P̄rio igit̄ p̄ponit xp̄i iudiciū ad formidādū. q̄re i materia de timore z iudicio fo. xcj. ¶ Sc̄do p̄ponit iusticia ad observandū. q̄re in materia d̄ iusticia z p̄ceptis. fo. xlvj. z fo. xc. iij. ¶ De apostolis.

**M**aiorē h̄ac dilectionez nemo

habet vt aiam suam ponat q̄s p̄ amicio suis.  
 Jo. xv. Consuetū est in ecc̄ia, q̄ in magna so-  
 lenitate pulsaē maior cāpana. Ita z in festo a  
 postolor̄ recitātur magnalia caritatis q̄ ē ma-  
 xima virtutū z fin hoc in v̄bis istis saluator in  
 laudē hui⁹ apli nobis pponit d̄ caritate duo  
 scz caritatis gradū q̄ nō pōt altior esse: dicēs  
 A maiorē hāc dilectionē nemo hz. Caritatis si-  
 gnū qd̄ nō pōt certi⁹ esse: addēs vt aiam suā  
 ponat quis: zc. ¶ Pr̄io igit̄ obemus exemplo  
 hui⁹ apli dilectōis gradus ascēdere. q̄re i ma-  
 teria de caritate z accidia p̄ cōtrariū. fo. lxxv  
 z. xvj. ¶ Sc̄do debem⁹ signū dilectōis ostēde-  
 re. q̄re in materia de caritate z accidia per cō-  
 trariū. fo. lxxv z. xvj. ¶ Itē de eisdē aplio.

### Estote prudentes sicut serpētes

z simplices sicut colūbe. Ahat. x. Abiles dz eē  
 p̄cipue armat⁹ cōtra illa tela quib⁹ vit̄ inimī-  
 cus. Et iō qz mūduo hz duo tela p̄cipua scilz  
 fraudulētia z violentia qz p̄ fraudulentiā d̄ci-  
 pit / p̄ violentiā opprimīt. Ideo saluator in his  
 v̄bis arin at militeo suos specialr̄ duobus ar-  
 mis scz serpentina sagacitate contra mundi  
 fraudulentiā: dicēs Estote prudētes sicut ser-  
 pētes / colūbina simplicitate contra mundi

violentiā: addēs ⁊ simplices sicut columbe  
¶ Primo igit̃ debem⁹ habere exemplo huius a  
postoli prudentiam serpētīnā. quere in ma  
teria de prudentia. fo. lxxxvij. ¶ Secundo de  
bem⁹ habere mititatem colūbinā. quere  
in materia de mansuetudine ⁊ ira per contra  
rium. fo. cxvj. ⁊ xi. ¶ De eisdem apostolis.  
**Ecce ego mitto vos sicut oues**  
in medio lupoꝝ. Mat. x. Consuevit lupari⁹  
lupo exponere agnum: vt cū agno capiat lu  
pum. Isto modo nouo venationis vsus ē cri  
stus qui principibus mūdaūis exposuit apo  
stolos: ⁊ per apostolos cepit p̃ncipes ⁊ reges  
mundanos. Et fin hoc in ṽbo isto ad laudez  
huius apostoli describit̃ duo. s. diuinaz aucto  
ritatem dices. **Ecce ego mitto vos ouinā sim  
plicitatem** addens sicut oues in medio lupo  
rum. ¶ Primo igitur apli fuerunt missi ad p̃  
dicandum dei ṽbum. Quere in materia de p̃  
dicatione. fo. iij. ¶ Secundo fuerunt missi ad  
edificandum per exempluz. quere in materia  
de religione. folio. lvij. ¶ Propter primū ē apo  
stolorum dignitas honoꝝanda. q̃re in materia  
de humilitate. fo. cvij. ¶ Propter fin est eorum  
humilitas imitāda p̃cipue q̃tū ad paupertā:



tem/obediētiā/z caritatē. quere in materia de  
pauptate/caritate/z obediētia. f. lxxvj. z. lxxvj  
z. lxxij.

**De eisdem apostolis.**

**Hoc est preceptū meū vt diliga-  
tis inuicē/sicut dilexi vos. Joh. xv. Consue-  
uit magister qm̄ vult scolares bene instruere:  
exēpla sensibilia in lectōe pponere: vt scola-  
res possint facili⁹ retinere z iō saluator legēs  
scolarib⁹ suis. i. aplis lectionē caritatis ppo-  
nit seipsum tanq̄ exēplum lectionis. z fz hoc  
caritas que fuit lectō aploꝝ describit hic triplr  
scz: vt mandatū intrāgressibile: cū dicit hoc  
est pceptuz meum: vt vinculuꝝ indissolubile/  
cū addit vt diligatis inuicem vt exemplum in-  
telligibile/cum dicitur sicut dilexi vos**

**Primo igit debemus caritatē sicut pceptum  
seruare. quere in materia de pceptis. fo. xlvj.  
Secūdo debem⁹ caritatē sicut vinculum nota-  
re. quere in materia de caritate. fo. lxxvj.**

**Tertio obem⁹ caritatē xp̄i sic exēplū palpare  
Quere in materia de caritate. folio. lxxvj.**

**De vno martyre.**

**Iustus vt palma florebūt.**

**Psal. cxi. Consueuit agricola arbores gñolas**

eligere vt eas possit in suo virgulto plātare.  
sic dñs nř iesuo xps elegit arbores nobilissi-  
mas i virgulto paradisi plātādas: iter qđ ele-  
git hui⁹ venetādi mñio victoriā sicut palmas  
fructuosā z speciosā. z fm hoc martyri iste glo-  
riosus in isto vbo triplicif pmedat. s. vt iust⁹  
in ope: cū dicit Justus. vt fortis in tribulatōne:  
cū addit vt palma. vt pulcher in pversatiōe:  
cū subdit floreat. ¶ Primo igit debem⁹ exem-  
plo hui⁹ mñio hñe iusticie rectitudinē. q̄re in  
materia de iusticia. fo. xciiij. ¶ Secūdo patiētie  
fortitudinē. q̄re i materia de fortitudie. fo. xcj.  
Tertio mūdicie pulchritudinē. q̄re i materia d  
castitate. fo. lxxvij. ¶ Tē de eodē martyre.

**P**osuiti dñe in capite eius co-  
ronā d lapide p̄cioso. psal. xx. Magn⁹ honor  
est qñ impato p̄mouet aliquē in militē: z ma-  
ior cū coronat eū regē. Talē honorē isti mar-  
tyri glioso exhibuit dñs / qñ nō solū i strenuū  
militē ipm p̄monit: s; celesti dyademate coro-  
navit. Et fm hoc in laudem sue corone duo  
specialr p̄ponūtur. s. honor iperialis. cū dicit  
Posuiti dñe sup caput ei⁹. valor martyria-  
lis: cū dicit de lapide p̄cioso. ¶ Primo igitur  
exēplo hui⁹ martyris corona meritorū nřorū

# De pluribus martyribus

debet esse virtutib<sup>9</sup> speciose formata. q̄re in materia de cōtinentia. fo. lxxviii Sc̄do debz esse p̄ciose fabricata. q̄re i materia de virtute z humilitate. fo. lxx. et fo. cij.

## De pluribus martyribus

### Sācti per fidem vicerunt regna

Heb. xj. Bene debēt reputari strenui milites q̄n paucissimi vincūt plures. Tales fuerūt isti sācti martyres q̄ su pauerūt mūdānos p̄ncipes z reges. E fm hoc ap̄lus in v̄bis istis describit tria martyꝝ p̄conia gl̄iosa. s. vite mūdi ciaz dicēs. Sācti. mētis iusticiā: addēs p̄ fidē mortis victoriā subdēs vicerunt regna.

Pr̄o ergo exēplo sc̄toꝝ martyꝝ debem<sup>9</sup> h̄re castitatez p̄lorica. q̄re in matia de castitate. fo. lxxviii. Sc̄do fidē pro lācea. q̄re in materia de fide. fo. lxxx. Tertio p̄seuerātiā p̄ corona. Quete in materia de fortitudine. fo. cj.

## De eisdē martyribus.

### Iustorum aie in manu dei sunt

Sapie. iij. Cōsueuerūt incole steriles t̄ras ty rannoz regna dimittere z ad fertiles t̄ras z ad regna pacifica se trāsferre. sic fecerūt sācti m̄res q̄ dimiserūt t̄ras steriles hui<sup>9</sup> sc̄l̄ z tyrā

nidem diaboli: z trāstulerunt se ad pacificum  
regnū chasti. Et s̄z hoc in v̄bis istis duo mar  
tyrum p̄conia proponunt sc̄z plena p̄fectio re  
spectu sui: cū dicit̄. Justoz anime. plena sub=  
iectio respectu dei: cū subdit̄. ī manu dei sunt  
Primo igitur exēplo martyruz debem⁹ esse  
v̄tute iusticie p̄fecti. q̄re in materia d̄ iusticia  
folio. xciiij. ¶ Sc̄do debemus obedientia esse  
subiecti. quere ī materia d̄ obediētia. fo. lxxij.  
¶ De vno confessore pontificē.

**A**ssimilatus filio dei manet sa  
cerdos in p̄petuū. Iheb. viij. Satis res p̄men=  
dat̄ de cādoze/ quādo p̄parat̄ niui: z res d̄ ca  
lore q̄n p̄paratur igni sic p̄mendantur merita  
hui⁹ cōfessoris z p̄ntificis gl̄iosi cū p̄paratur  
christo. Et s̄m hoc in v̄bis istis iste confessor  
p̄mendat̄ de duob⁹. s̄. de sanctitate p̄fecta cuz  
d̄ Assimilatus filio dei .de dignitate p̄cella  
cum dicit̄ manet sacerdos in eternum.

¶ Primo igit̄ exēplo hui⁹ p̄fessoris ē xp̄i san  
ctitas imitanda .q̄re in materia de mititate v̄l  
v̄tute ī cōmuni. fo. lxxij. z. cxvj. de humilitate  
misericordia z fortitudine. fo. cvij. cxvj. z. xcj.  
¶ Sc̄do est nō terrena s̄z celestis dignitas ap  
petenda Quere in materia de spe/ z humili=  
tate

rate. folio. lxxxvij. z. cvij.

**De vno doctore.****O**s iusti meditabitur sapientiā

z lingua eius loquetur iudiciū. psal. xxxvi.

Naturalr os hoīs facit duo scz gustādo probat cibū / z loquēdo format vbum Et fm hoc gloriosus iste doctor habuit duo bōa ex qb<sup>9</sup> extollit in his vbis scz gustū sapiētie in cōtēplatione: ideo dicit. Os iusti meditabit sapiētiāVerbū eloquētie in p̄dicatōe: z iō addit / z lingua ei<sup>9</sup> loq̄t iud¶ P̄rio igr exēplo hui<sup>9</sup> sci doctoris debem<sup>9</sup> imitari sapiētiā quā ip̄e cōsideravit: z p̄cipue mortis miserā ad hūiliādū z celi gl̄iam desiderādū. q̄re in materia de humilitate q̄tū ad p̄mū fo. cvij. z de spe q̄tū ad fm. fo. lxxxvij.¶ Sc̄do debem<sup>9</sup> formidare iudicia q̄ ip̄e formidavit q̄re i materia de timore. fo. xcij.**De vno confessore non pōtifice****I**ustum deduxit dñs per vias re

ctas: z ostendit illi regnum dei. Sapientie. x.

¶ Aultum letatur peregrinus quando de aliquo vertice montis ostenditur ei terminus sue diete sic fecit dominus huic sanctissimo confessori cum in vertice contemplationis

ostēdit ei regnū eterne felicitatis. Et fm hoc sapiēs in v̄bis istis pponit duo p̄conia hui⁹ cōfessoris. s. sue pegrinatōis p̄gressum certis simū dicēs. Iustū d̄duxit dñs p vias rectas: z sue glorificatōis visum rectissimū: addēs z ostendit illi regnū dei. ¶ Pr̄o igit̄ exēplo hui⁹ sc̄i cōfessoris debem⁹ p iter p̄ceptor̄ incedere. q̄re in materia de p̄ceptis fo. xlvj. ¶ Sc̄o debemus ad finē p̄mior̄ recte ascēdere. q̄re i materia de gaudio paradisi. fo. cxlvj.

De virgine martire.

Sicut liliū inter spinas: sic amica mea inter filias. Laticor̄. ij. Lōsuenerūt amatores laudibus amicas extollere: z cātionibus laudare. Sic amator v̄ginū x̄ps in laudibus hui⁹ gl̄iose v̄gis z martyris sponse sue cātat p̄ sapientiā cātilenā hui⁹ dulcissime melodie. Et fm hoc i v̄bis istis cōmēdat eā quadrupliciter. s. vt decoratā cādore floreo cū diē Sicut liliū vt laureatā cruore roseo: cū addit̄ inter spinas. s. martyrij: vt liq̄factā amore flammēo: cū subdit̄ sic amica mea. vt exaltatā honore stelleo: cū cōcludit̄ iter filias. i. iter aīas br̄as. ¶ Pr̄o igit̄ exēplo huius v̄ginis debemus incorruptionis florē diligere. q̄re in ma-

# De virgine nō maritare.

teria de castitate z luxuria p contrarium fo. lxxvij. z. xxij. ¶ Scđo debemus tribulationis spinas sustinere. q̄re in materia de fortitudīe de penitētia / z d̄ accidia p cōtrariū. fo. cj. xxv z. xvj. ¶ Tertio debemus igne caritatis arde re. q̄re ī materia d̄ caritate. fo. lxxv. ¶ Quarto debemus cōforniū celeste desiderare. q̄re ī materia de spe z timore p cōtrariū fo. xcvi. z. lxxxvij.

## De v̄gine non martyre.

**Q**ueram? dño nostro regi adoleſcentulā v̄ginē. Tercij Reg. j. Sicut de pra to colligūtur flores pulchriores: sic xp̄s d̄ inū do p angelos suos colligit v̄gines elegātiō res. Et fm hoc duo p̄conia ad laudē hui⁹ v̄gi nis pponūtur in v̄bis istis. I. regale cōnubiū ad qđ fuit assumpra: cū d̄r. **Q**ueram? dño no stro regi. v̄ginale p̄comū ad qđ fuit electa cū d̄r adoleſcētulā v̄ginez. ¶ Primo igiſ exēplo huius v̄ginis aīa fidelis d̄z eē xp̄o despōſata. **Q**uere in materia de fide z caritate fo. lxxx. z. lxxv. ¶ Scđo debet esse castitatis priuile gio decorata in materia de castitate / z luxu ria per contrarium fo. lxxvij. z. xxij.

## Item de virgine non martire.

**Q**uā pulchra ē casta generatio



cum claritate. Sapiētie. iij. Cōsuevit hō mirari specialiter ppter tria. Admiratus enim homo in re multum pulchra / in re multum noua in re multum clara . Et fin hocuius sancte christi sponse tria mirāda preconia proponūtur: scilicet decor cōuersationis: cum additur casta generatio. splendor contemplationis: cum subditur / cum claritate.

**C**Primo igitur exemplo huius virginis debemus esse pulchri. Quere in materia de virtute in cōmuni. fo. lxxij. et de tēperātia. fo. xc

**C**Secundo debemus esse decori incorruptiōne. Quere in materia de castitate z luxuria per contrarium. fo. xxxvij.

**C**Tertio debemus esse radiosi per contemplationem. Quere in materia de contemplatione. fo. xxxv.

**C**Explicit dieta salutis.

# Prima tabula diete salutis.

De pctō in cōi	ca. j.	de tabule	xix
De pctō ī speciali.	ij.	<b>Q</b> uarta dieta	
De superbia	iiij.	De religione	xx.
De inuidia	iiij	De obedientia	xxj.
De ira	v	De paupertate	xxij
De auaricia	vi	De castitate.	xxij
De accidia	vij		
De gula	viii	<b>Q</b> uinta dieta	
De luxuria	ix	De v̄tute in cōi.	xxiiij
<b>S</b> ecunda dieta.		De caritate	xxv
De penitentia	x	De fide	xxvi
De contritione	xj	De spe	xxvij
De confessione	xij	De prudentia	xxviiij
De satisfacione	xiiij	De temperātia	xxix.
De oratione	xiiij	De fortitudine	xxx.
De ieiunio	xv	De iusticia	xxxi
De elemosina	xvj	<b>S</b> exta dieta	
<b>T</b> ertia dieta.		De timore	xxxiij
De p̄ceptis ī cōi	xvij	De pietate. Require	
De p̄ceptis prime		in capitulo de miseri-	
tabule	xviiij	cordia.	
De p̄ceptis secun-		De scientia: in ca. de	

prudentia  
 de fortitudine. req̄re s̄  
 De consilio xxxiiij  
 De intellectu xxxiiij  
 De sapiētia. xxxv  
**¶** Septima dicta  
 De hūilitate xxxvi  
 De māsuētudine vel  
 mititate xxxvii  
 De fletu xxxviii  
 De esurie ⁊ siti iusti-  
 cie: q̄re ī ca. d̄ iusticia  
 De mis xxxix  
 de mūdicia cordis xl  
 De pace xli  
 De patientia xliij  
**¶** Octava dicta  
 De caritate: req̄re s̄.  
 de gaudio spūali xliij

De pace Requīre s̄.  
 De paciētia: req̄re s̄  
 De lōganimitate vel  
 p̄senerātia xliij  
 De bonitate Requīre  
 supra in capi. de mis  
 De benignitate xlv  
 De māsuētudie xlvj  
 De fide xlvij  
 De modestia Requīre  
 s̄. in ca. de tēperātia.  
 De p̄tinētia. req̄re s̄.  
 in capitu. de castitate  
 De castitate. req̄re s̄  
**¶** Nonā dicta  
 De generali iudicio  
 capitulo xlviii  
 De penis īferni xlix  
 De gaudijs paradisi l.

## Sequitur magna tabula diete

salutis. in sua tabula sūt diuisiones membro-  
 rum cuiuslibet capituli in qualibz dicta. ⁊ sūt  
 in numero nouē diete. et capitla quinquagita

## Incipiunt diuisiones mēbrozū

primi capituli.

Prima dicta

Deformitas quā deus detestat  
 Peccatū est Iniquitas quā demō amplexat  
 Infirmitas qua mūdus dissipat

### Diuisiones secundi capituli.

Peccatū ē Sicut putredo in pomo  
 Sicut vuln<sup>9</sup> in corpore hūano.  
 Sicut falsitas in panno  
 Sicut domus taberne  
 Peccatū ē Sicut ludus corrigie  
 Sicut viscus z rhete  
 Sicut vinculum bestie.

### Diuisiones tertij capituli.

Supbia est Sicut ventus eualescens  
 Sicut fumus euanescentes.  
 Sicut palea parum valeas  
 Sic nebula aq̄a q̄ rūpit cū flat.  
 Supbia est Sicut aranea q̄ morit cū opat.  
 Sicut feret um quod continet  
 inortuum: tunc ornatur.  
 Sicut luctator q̄ nō cauet casuz  
 Supbia est Sicut gallina que ponit ouum.  
 Sicut lupus qui paicit ventum.  
 Exsiccat z arefascit  
 Superbia Adnichilat z consumit.

Supbia	Infatuat et dicitur
	Præcipitat et deicit
	Damnat et infelicem facit.
Filiæ supbie	Presumptio
	Ambitio
	Inobediencia
	Irreuerencia
	Irrisio
	Uana gloria ypocrisis

### Diuisiones quarti capituli.

	Sicut xmis/rubigo/et tinea p prius Subiectum consumens seipsum
Inuidia est	Sicut dracho venenum infundens quoad proximum Sicut leprosus sanis est inuidens Sicut iudas vnguentum abhorrens Oculo menstruato
Inuidia pparat	Noctue/et igni greco Aque in nauis/et cereo serpentino Sicut caym que ois homo occidit.
Inuidia est	Sicut acrisia vel cecitas que sodo- mitas excecavit Sicut nichilum quod nec cum crea- tura nec cum creatore conuenit

Claudit et impedit salutem: et peccat in spiritum sanctum

Inuidia Malis replet hoies trahit ad occidū  
 Spoliat mentē z ipugnat oē bonuz  
 Facit imisericordē q̄ruuz ad primū  
 Facit infelicem quātū ad seipsum  
 Claudat viam salutis

Damna Implet omnibus malis  
 inuidie Spoliat omnibus bonis.  
 Facit immisericordem  
 Facit penitus infelicem

Filie in Tristitia in prosperis  
 uidie Exultatio in aduersis

### Diuisiones quinti capituli.

Sicut ignis ardēs q̄ arida cōsumit  
 Ira est Sicut olla feruēs q̄ iteriora emittit.  
 Sicut fera furēo q̄ p̄tra gladiū currit  
 Iniano vel arrepticio.

Iracun Claudio percusso  
 dus cō Ramno spinoso  
 paratur Clasi iuxta ignem posito vacuo.  
 Facit hominem stultum z rabidum

Damna Excecat rationis oculum  
 ire sunt Reddit hoies p̄nū ad q̄d cūq̄ pctis  
 Ausert homini seiplum  
 Tollit omnem pietatem z ij

Filie ire sunt Odium. Vis. Guerra. Incēdi-  
um. Homicidium. Rapina.

## Divisiones sexti capituli.

- Admodum maris mortui est et  
inferni insatiabilis.
- Avarus est Admodū talpe ēv il'z d'spicabil'  
Admodū sterq̄linij est inutilis.
- Avarus est Sicut rota molēdum q̄ nūq̄ lo-  
cum dimittit q̄stūcūq̄ verratur  
Sic porc⁹ q̄ n̄ p̄ficit nisi moriāf  
Sic pixis terrea p̄forata q̄ ni-  
hil reddit nisi frangatur.
- Avarus est Sicut radix arboris ad recipiē-  
dum omnem rārum parata.  
Sicut gallina que naturaliter  
in estate est surda.
- Sicut apostema primū cordi.  
Sic res q̄ nimis ē oculis p̄piq̄.  
Facit hominem nudum.  
Fac hoiez fūū. fac hoiez stultū  
Facit hoiem abhominabilem.
- Dāna aua-  
ricie Facit hominem insatiabi'em  
Facit hominem obliu'osum.  
Facit hominem angustiosum.  
Facit hominem tempestuosuz.



Nota h̄ filias auaricie q̄ sūt duodecī

## Diuisiones septimi capituli

- Accidia est** Infructuosa ad modū salicis.  
 Bre cōsumptiua admodū ethice  
 vel lassesebris.
- Accidia cō.  
paratur** Membrorū āputatiua ad mo-  
 dum adonibesech regis.  
 cani famelico q̄ esurit ī cōedēdo  
 Ferro/aq̄/terre/scolari/z omī  
 rei que deficit nō exercitando  
 hōi litargioso q̄ morit̄ dormiē  
 do. Paupertas. Uilitas  
 Pusillanimitas.
- Dāna acci  
die** Spūaliū bonorū corruptio.  
 Spūalium malorum. i. pctōrūz  
 accumulatio. Spūalium vici  
 orūz impropertio z accusatio

Nota hic filias accidie q̄ sunt quidecī

## Diuisiones octauī capituli

- Gula cōpat̄** Aorbo qui squinantia vocat̄  
 Aorbo qui regius vocatur  
 Aorbo q̄ bolismus vel canis  
 nus appetitus nuncupatur  
 Sacco pertuso q̄ nūq̄ implet̄  
 z uī

**Gula ppat** Porco qui ad moriendum nutrit.  
Freno quo equus circumfertur.

**Gula ppat** Esau qui primogenita vendidit.  
Lani qui cecum duxit.  
Abentis brutalitas.

**Dâna gule** Corporis infirmitas.  
Oris loquacitas.

**Filie gule** Lastrimargia. Ebrietas.

### **Divisiones noni capituli.**

**Luxuria** Gehenne que acerrime cruciat.  
**cōpatur** mercatori q̄ fatue merces mutat  
Loruo q̄ cadauera semper amat

**Luxuria** Fatuo bellatori q̄ hostē nō fugit  
**cōpatur** Sagene de q̄ null⁹ piscis euadit  
Figni greco quē aq̄ nō extinguit  
Equo qui non freno regitur nec  
calcaribus stimulat.

**Luxuria** Flauī que nec a nauta ducitur/  
**cōpatur** nec gubernaculo gubernatur  
Luto ⁊ stercoꝝ in quo porcus ⁊  
iumenta fouentur.

**Damna** Hoīez ducit ad maxiaz paup̄tatē  
**luxurie** Hoīez ducit in pessimā seruitutē  
Hoīem p̄icit ī miserrimā villitatē  
Hominem turpiter infatuat.

Dāna hominem acriter mortificat.  
luxurie hominem fortiter illaqueat.

Fornicatio. Adulterium  
Filie Stuprum. Incestus.  
luxurie Peccatum contra naturam

### Divisiones decimi capituli

Sicut aqua contra canes quātum ad  
contritionem.

Pñia ē Sic clamor ꝑ fures q̄stū ad ꝑfessionē  
Sic arma ꝑ hostes q̄stū ad satisfactōz  
Turbatiua instar maris.

Pñia ē Accensiuua instar ignis.  
Conclusiuua instar sepi  
Discrete imponenda.

Pñia ē Deuote assumenda.  
Perfecte adimplenda.  
Fugit diabolum

Peni Sequitur cristum  
tes Spernit mundum  
Appetit celum.

### Divisiones vndecimi capituli.

Aborosa z attenta non perfunctoria.  
Solitaria non publica.  
Integra non diminuta. z iiii

**O**:dinata non confusa.

**C**ontritio Propria non aliena  
d3 eē Gemebunda non letā  
Intima non simulata

## **D**iuisiones duodecimi capituli

Festinataa/ccelerata  
humilis/et veneranda  
**C**onfessio Aperta/non palliata  
debet esse Vera/non ficta  
Integra / non diminuta  
Flebilis et lachrymosa  
Obediens et prompta  
Peccati proprii

**C**onfessio Laudis dei  
triplex Recte fidei

## **D**iuisiones tercijdecimi capituli

Abstinencia a peccato/loco diete  
aliene rei restitutio /loco fleuboto  
**I**n satisfactioe vera hūiliatio loco medecie ane  
ctioe de Licium loco emplastri  
bet esse Ieiunium/loco cibi  
Oro deuota/loco cādele vel voti.

## **D**iuisiones q̄rtidecimi capituli

Oro est Incēsus diuine miſatiōi offerendū.

**Oro est** Scutū diuine indignatōi opponēdū  
Tributū diuine dñatōni psoluendū

**Vir orās** Sicut hō regi presentās encennum  
est Sicut hō a rege postulans iudiciuz.

Sicut hō a rege petens subsidium.

**Clamā** Sic clamat paruul⁹ qñ vult vbera.

**dū est in** Sic clamat catul⁹ qñ sentit vbera.

**ofone** Sic clamat populus qñ videt picula.

**Apiēdū** Sicut reumaticus aeri

**est os in** Sicut infatulus nutrici

**ofone** Sicut pulliculus matri

Armatura militem ornans

**Oro est** Lucerna viam demonstrans

Columba oliuam portans

## **Diuisiones quidecimi capituli.**

Sicut parcitas lignorum sub olla

**Ieiuni** Sicut agilitas in auicula

**um est** sicut concavitas in viella

siunū remediū ad expiandū morbi

**Ieiuni** Bonum cōsiluz ad fugandū lupū

**um est** Certū ingeniū ad capiendū castruz

Lum ieiunans vacat culpe

**Ieiuniū** Lum ieiunans inhiat gule

reprobat Lum ieiunans parit burse

Lum ieiunans seruit gule

Jeiuant Bonū qñ q̄s ieiunat i satisfactōe pcti  
ūm est. Adeli⁹ qñ q̄s ieiunat ad honorem dei

Optimum quando quis ieiunat cum ex-  
ercitatione boni operis.

## Diuisiones sextidecimi capituli

Sicut lumen radiosum.

Elemo Sicut flumen copiosum

syna ē Sicut semen fructuosum

Sicut arbor que fructum facit.

Elemo Sicut nutrix que puerum nutrit

synari⁹ ē Sicut mercator qui merces vendit.

Elemo Quis petit qz mēdicus propter deū

synari⁹ d3 Quid petit de⁹ qz nō nostz s3 suū

psidare Ad qd petit qz ad fenus centuplum

In dōa Adodus iustuo sine iniuria.

tōe elemo Adodus gratus sine tristitia

syne d3 eē Adodus pius sine superbia.

## Diuisiones septimidecimi cap.

Descripta indebiliter.

Precep Distincta rationabiliter.

ta siue ē Edita regulariter.

Si attēdas q̄s scripsit qz digit⁹ crea-

Scripta toris. Si attēdas vbi scripsit qz i la

pceptoz ē p̄ide marmoreo. In pfundo pecto

cbfuāda ris. In pergamento cordis

Si attēdas quomodo scripsit: quia in  
delebiliter sicut lex imperatoris.

## **Diuisiones octauidecimi capi.**

Prime tabule ordinant hoiez a d deū

Prece Secunde tabule ordinant hominem  
pta ad proximum

Prece Non habebis deos alienos.

pta prie Non assumes nomē dei tui in vanū  
tabule Memento vt diem sabbati scifices.  
Abala paganorum.

ydola Peior auarorum

tria. Pessima voluptuosorum

Prouocat iudicē quē dberet placare.

Periu Prouocat aduocatos quos deberet  
rus remunerare

Prouocat testes q̄s n̄ dberet offendē

Qui n̄ Sunt dissimiles nature.

fuāt se Sunt rebelles scripture

sta Sunt oppositi gratie.

## **Diuisiones decimionni capituli**

Prece Honora patrem z matrem

pta se Non occides. Non mechaberis

cunde Non furtum facies.

tabule Non falsum testimonium dices.



Non concupisces rem proximi tui.

Non desiderabis uxorem eius

**Triplex** Quia per ipsos sumus genti

rō hono Quia p ipsos sum<sup>9</sup> nutriti

rādi pētel Quia per ipsos instruti.

**Triplex ē** Filiorum inobedientia.

pēa n̄ ho Temporalis infamia.

rātū pētel Brevis temporalis vita.

homicida Quidā spūaliter se ipsos interfici-

ruz tria unt vt qui peccato consentiūt.

sūt gñā Quidā p̄ximos spūaliter occidunt

vt qui malum exemplum tribuunt

Quidam qui spirituales abortum

faciūt vt qui bonū p̄positū extingūt

**triplex pe** Exilium scz a gñā dei z p̄na celestī.

na spūaliū Suspēdium. s. gehēnalis supplicij

hoicidax Irregularitas quo ad ordinē cleri-

corū ad quē non possunt p̄moueri

rō q̄re me Quia est vltis epidēmia hui<sup>9</sup> mūdi

chia p̄hi Quia est maior mercatura d̄ aboli-

betur. Quia est communior via inferni.

Contra legem nature.

fur peccat Contra legem scripture

Contra legem gratie.

**Nota** hic. xxij. peccata vel deordinati-  
ones lingue que omnes hic p̄hibentur

cupia ē labes q̄ cito maclatz / vix p̄t extergi

Ignis q̄ subito inflammat: z vix p̄t extigui

Sitis q̄ sp̄ cruciat: z vix p̄t satiari

māda sub pena corporis z anime.

tū p̄cipi sub pena bonoz mobiliū z immobi-  
tur sō lum scilicet gracie z glorie.

triplici p̄a sub p̄a patibuli. s. gehēre p̄petue

¶ Nota hic decē applicationes plagarū

egypti ad decem precepta decalogi

### **D**ivisiōes vicesimū capituli

tria sūt Pondus maturitatis

laudabi Amoz communitatis

lia i religioſo Fuga proprietatis

Triā sūt re Indevotio.

probāda i Dissolutio.

religioſo Evagatio.

Religi sciḗm castigare: nō interficere.

osus dz Prelato obedire: nō p̄radicere

In bono p̄ficere: nō retrocedere

Religio sicut parvulus in domo.

sus debet sicut plantula in orto.

nutriri sicut virgula in virgulto.

triplex ē Obedientie subugantis

modus Paupertatis alleviantis

religiōis Castitatis decorantis

# Diuisiones vicesimipmi capitli

- Obediē Saluatoris schola.  
tia est Martyrij palma  
Paradisi schala  
Obedire libent sine recalcitratiōe  
Obedire hylarit sine murmuratiōe
- Septez Obedire velociter sine ptractione.  
gradus Obedire viriliter sine estimatione.  
obediē Obedire humiliter sine elatione  
tie Obediē pscuerat sine discōtinuatōe  
Obedire simpliciter sine simulatiōe  
Flauis ad celum transiens
- Obediē Clauis celum aperiens  
tia est Aus ad celum ascendens  
Summa in merito  
Uicina deo. Proxima celo.  
Ihumilitas flectens
- Obediē Cosuetudo frequens  
tiam iu Dilectio feruens.  
uant Affectus terrena contemnens  
Gratia interius vngens  
Modestia precipiens.
- Obediē Contemptus mundi  
tiā iuuat Unctio gratie spiritussancti  
Modestia prelati.

Obedi Preceptis nature  
 re debe Preceptis scripture  
 nus Preceptis gratie.

### Divisiones vicesimisecondi cap.

Paup  
 tas est Celeste precium quo pauperes  
 celum mercantur.  
 Celeste prandium ad quod pau  
 peres vocantur  
 Celeste solium in quo paupes locant.  
 Paupe  
 res ha  
 bent Viam securissimam  
 Viam quietissimam  
 Vestem nobilissimam  
 Summe copulata deo.  
 Pauper  
 tas est Summe coequata celo.  
 Summe cumulata bono.

### Divisiones vicesimitertij capi.

Casti  
 tas Floret sicut lilium inter spinas  
 Habet precium inter gemas  
 Tenet solium supra stellas  
 Tibi potusq; sobrietas.  
 Sex sūt Vestimentoꝝ asperitas  
 folia lilij Laborum strenuitas  
 q̄ castita Custodia sensuum.  
 te seruāt Modestia verboꝝ  
 Fuga occasionum.

Prudentia contra deceptionem.  
Sex gra  
na lilii qb<sup>9</sup> Dulciter contra illectionem.  
diligēduo Fortiter contra oppressionem  
est deus Toto corde quia crea or

Tota anima: quia redemptor  
Tota mente: quia remunerator  
Cum valore carissimo: et ideo sum  
me amandus

Castitas  
est thesau  
rus In vase fragilissimo: et ideo sum  
me claudendum

Cum hoste malignissimo: et ideo  
summe timendum

Fructum vberrimum.

Castitas  
habet Abotum celerrimum  
sertum pulcherrimum

Florea virginum

Triplex  
aureola Gemmea martyrum:

Aurea vel stelleria doctorum.

Castitas  
Castitas idiget studiosa clausura

Castitatez decet preciosa cinctura

In castitate lucet speciosa pictura

### Diuisiones vicesimi quarti ca.

Virginitas  
cōparat Ligno fructuoso

Rapidi precioso.

Terrestri z celesti paradiso

Virtus . Precio vel pignori  
 cōparat̄ . Oleo vel vntioni  
 Armature forti.  
 Prebende nobili  
 Optime possessioni.

### Diuisiones vicesimiquinti cap.

Caritas . Auro probato  
 cōparat̄ . Ferro ignito  
 Cino condito  
 Aui predam rapienti  
 Caritas . Navi mare naviganti.  
 cōparat̄ . Horti carnem perimenti.  
 Sicut funis bene tortus  
 Caritas ē . Sicut canis bene doctus.  
 Sicut later bene coctus  
 Caritas . Arbori vel ligno  
 cōparat̄ . Oneri z iugo  
 Glutino z cemento  
 Caritas . Fonti naturali  
 cōparat̄ . Cesti nuptiali  
 Igni virtuali

### Diuisiones vicesimisepti capitli

Fides . Arche testamenti.  
 cōparat̄ . Stelle firmamenti

	Perre fundamenti
	Per mundum speculum.
Fides si guratur	Per dextruz oculū Per sponse anuluz Signo vexillari.
Fides cō paratur	Scuto militari Radio solari Columnne sacramentali
Fides cō paratur	Aureole spirituali Luci primordiali. Clericam confessionem
Fides dz habere	Magnificam deuotionem Catholicam professionem.

### **Diuisiones vicesimiseptimi ca.**

	Sicut columna domum portans.
Fides est	Sicut galea caput armans. Sicut anchora nauem seruans. Sicut arbor fructuosa.
Spes est	Sicut gemma preciosa. Sicut molla virtuosa

### **Diuisiones vicesimioctauī cap.**

Prudētia cōparat	Assessori iudicis Quattuor terre minimis. Astucie serpentis
---------------------	---



**Diuisiones vicesimioní capi.**

**Tépantia** Freno quo equus regitur  
 cōparat̃ Billo quo corpus regitur.

Aburo quo castrum cingitur.

**Téperan** Quidam honor deo assimilans  
 tia est Quidam valor mentē sanctificās  
 Quidā dolor hostez mortificans.

**Diuisiones tricesimí capituli.**

Fornaci que probat aurum.

**Fortitudo** Radici que portat lignum.

cōparat̃ Lorice que vetat ictum.

Virge que non inclinatur.

**Fortitudo** Ferrò quod non superatur.

cōparat̃ Petre que non perforatur.

**Diuisiones tricesimiprimi capi.**

Sicut recta semita

**Iusticia ē** Sicut recta regula

Sicut recta linea.

Sicut gemma in seruo aureo

**Iusticia ē** Sicut dea in nro microcosmo

Sicut stella in polo artico.

**Diuisiones tricesimisecūdi cap.**

**Timor dei ē** Sic ostiari⁹ custodiēs ingressū

**Timor dei est.** Sicut iusticiari<sup>9</sup> puniēs maleficiū  
Sicut terrarius vel speculator eius  
gilans exercitum.

**Timor dei est** Sicut medicina infirmorum.  
Sicut disciplina puerorum.  
Sicut officina religiosorum

**Timor dei est** Speciosus sicut ortus.  
Virtuosus sicut ventus.  
Preciosus sicut thesaurus

**Timor dī** Purat homines a culpa perpetrata  
Lustodit a culpa futura  
Contemnit temporalia bona

**Timor dī** Sustinet temporalia mala.  
Introducit bona opera.  
Fugit eterna supplicia.

**Species timoris.** Acquirit eterna stipendia  
Naturalis quo timet oīs hō mori  
Abundans quo timetur tempo-  
ralia perdi.

**Species timoris.** Humanus quo timetur corpus p-  
prium ledi.  
Seruilis: quo timet homo solum  
puniri vel damnari.

**Species timoris** Initalis: quo non timet homo so-  
lum puniri: sed a deo separari  
Filialis: quo soluz timet homo of-  
fensam dei.

**Diuisiones tricesimitercū cap.**

De consilio nota **Que sunt ad consiliū necessaria**  
**Que sunt in consilio laudanda**  
**Que sit consiliorum differentia.**  
 Expediens.

Ad cōsiliū necessaria **Facile.**  
**Lertum.**

**Securum.**

**Deus non diabolus.**

Cōsiliari⁹ **Vir iustus non impius.**  
 est eligēd⁹ **Sapiens non insensatus.**

**Senex non lasciuus.**

Consiliū **Castitas cōtra ꝑcupiscētiā carnis**  
 euāgelicū **Paupertas ꝑtra ꝑcupiscētiā oculorū**  
**Obedientia contra supbiam vite**

**Diuisiones tricesimiquarti cap.**

Debemus **Supra nos deum.**  
 intelligere **Iuxta nos proximum.**  
**Intra nos cor proprium**

**Diuisiones tricesimiquinti cap.**

Sapientia est **Splendidissimum instar lucis**  
 donum **Sapidissimum instar mellis.**  
**Profundissimum instar maris.**

**Diuisiones tricesimisexti capi.**

Breuis scala deuotionis.

- Humilitas Breuis schola perfectionis.  
est Breuis via saluationis  
Se attenuat vt ametur a sponso.  
Vir hūilis Se adnichilat vt creetur de nouo  
Se euacuat vt impleatur a deo.  
Humilis ē Quicquid in ualore est preciosus  
Quicquid in odore est gratiosus  
Quicquid i decore est speciosus  
Se humiliat vt ascendat  
Vir hūilis Se incinerat vt redoleat.  
Se mortificat vt resurgat  
Propter existendi uilitatem  
Homo cō Propter resistendi difficultatem.  
pat cineri Propter resurgēdi impossibilitatez  
Facit peccatum fingere  
Ademoria Facit mundum contemnere  
mortio Facit seipsum despiciere  
Facit presentem uitam regere.  
Ademoria Facit presentē leticiāz temperare  
mortis Facit p̄sentēz futurā uitā diuidere  
Gratiōsa instar floris speciosi.  
Hūilitas ē Luminosa instar sideris radiosi  
Uirtuosa instar lapidis preciosi  
De pari cum deo contendit  
Humilitas Superbiam circumuenit

Dyabolum parū pendit . . .

humilis

Per gratiarum actionē se dilatat.

Per deuotā orationē se incuruat.

p sui modicā reputatōz se euacuat

Si consideremus que sunt infra nos / vt mundus z infernus.

Si consideremus que sunt intra nos: vt animus proprius.

Cause hu militatis

Si consideremus que sunt iuxta nos / vt proximus z amicus.

Si consideremus que sunt contra nos / vt diabolus.

Si considerem<sup>9</sup> q̄ sūt s̄ nos / vt deus

Quā videt sibi gladium imminere

homo se humiliat

Quando hz bassum hostiū trāsire

Quando videt maiores se in loco inferiori sedere

Humiles amare.

Signum hūilitatis ē

honorēs z laudes fugere.

Opprobria z contumelias sustinere

Humilia officia non recusare.

Libenter obedire

subdere nec preferre se equali.

Gradus hūilitatis

subdere se nec se preferre minori

subdē se mīori: z nulli velle p̄ferri.

sp̄nere mundum.

Gradus Spernere nullum.  
hūilitatis Spernere seipsum  
Spernere sui contemptum.

### **Diuisiones tricesimiseptimi ca.**

habet pacem ⁊ societatem cū pro  
homo mīximo.  
tis vel mā hābet gratiam et familiaritatem  
suetus cum deo  
habet regnū ⁊ hereditatē in celo.  
Natura ministrat.

Adititatē Corporis figura demonstrat.  
Canonis scriptura commendat.

### **Diuisiones tricesimioctauī ca.**

Fletus Compunctionis sicut colliriū ⁊ me  
dicatiuum  
Compassionis sicut vnguentum le  
nificatiuum.  
Deuotiois sic balneū delectatiuū.  
Sex sunt fletus incitamenta.

De fletu Sex sunt fletus impedimēta  
nota Sex sunt fletus emolumenta.

### **Diuisiones tricesiminonī capi.**

Intima christi passio.  
Abia est Suprema christi lectio.

- Abia est** Optima christi vnctio.  
Decenter conuersatur.
- Abiseri cordia** Prudenter negociatur.  
Abundanter remuneratur  
Virtus que cunctas superat.
- Abia est** Abodus qui reum liberat.  
Clavis que celum reseat.
- Ad miaz dz mouere** Nature conformitas  
Propria indigentia vs necessitas.  
Christi z pauperu amor z veritas
- Ops mie corpora lia** Esurientem pascere.  
Sicientem potare. Fluidaz vestire.  
Hospitem colligere Infirmum visitare  
Vinctum liberare. Adortum sepelire  
Peccata dimittere  
Peccata corrigere
- Ops mie spualia** Pro peccatore orare.  
Ignorantem instruere.  
Hesitantem consulere.  
Lugentibus solationem prebere  
Ad omnes afflictos cordis com-  
passionem habere.

### Diuisiones quadragesimi cap.

- Abudiciaz cordis facit** Lectio scripturarum  
Effusio lachrymarum  
Largitio elmosynarum.



Abundiciã Scoba confessionis:  
cordis facit Luna correctionis.

Fornax tribulationis.

Baptismus fluminis.

hoiem Baptismus flammis.

mundat Baptismus sanguinis.

### Diuisiones. xli. capituli

Celi linguagium.

Pax est Christi encenium.

Dei vestigiũ.

Triplex Pax interna.

est pax Pax fraterna.

Pax superna / q̄ dicitur pax eternitatis

Conformitas cum deo.

Pacẽ facit Humilitas cum proximo.

Tranquilitas in seipso.

Pax inquinata.

Pax mala Pax simulata Pax inordinata

### Diuisiones. xlii. capituli

Prudentissima ad regendum

Patiẽtia ẽ Strenuissima ad bellandum

Mobilissima ad regendum.

Patientia In acquirendo.

est prudẽs In conuersando.

In multiplicando

Si attendas pugnantis animum.

Patientia Si attendas pugnantis modum.

est strenuis Si attendas pugne scutum.

firma Regali dominio principatur

Patiētia ē Ad regale prandium inuitatur

nobilissima Sibi regale ferculuz presentatur

**Diuisiones. xliij. capituli.**

A mundi gaudio separatum

Gaudium A celi gaudio deriuatum

spūale est A celi gaudio pigmentatum.

Differētia Puritas z impuritas.

inter gau Continūitas z discōtinuitas.

diū spūale Dignitas z indignitas.

z humanū Salubritas z noxietas.

Spiritualis puritas

Gaudium Spiritualis sanitas

spirituale Spiritualis tranquillitas.

faciunt Spiritualis libertas

Spiritualis conformitas.

Dominice passionis.

Rectar Virtuose operationis.

Eterne fruitionis vel felicitatis.

**Diuisiones. xliij. capituli.**

	Quānobiliter commendatur
De psete	Quam efficaciter operatur.
rātia nota	Quāexcellenter coronatur.
	Deus in opere sue creationis.
Perseue	Christus in opere sue redemptōis
rauit	Sancti in opere sue perfectionis.
	Perficit inchoata.
Perseue	Impetrat postulata.
rantia	Stabit acquisita.
	Pudicie virginis / et hec ē florea
	Sapie magistralis / et hec ē aurea
Corona	Perseuerantie triumphalis / et hec
	est gemmea.
	Glorie eternalis / et hec est, stella.

### Diuisiones. xlv. capituli.

Ad benignitatem nos inducunt.	Preceptum quod inducitur.
	Exemplum quod proponitur
	Supplicium quod euaditur.
	Premium quod in celo acquiritur.

### Diuisiones. xlvi. capituli.

	Clarius informantur.
Abansueti	Rarius impugnantur
	Amplius venerantur.

### Diuisiones. xlvij. capituli.

Sicut fundamentuz ad sustinēdū.  
**Fides est** Sicut armamētū ad defendēdum  
 Sicut argumentuz ad cōcludēdū  
 Sicut instrumentū ad ascendēdū

## Diuisiones. xlvij. capituli

Signa que premittentur: sicut pē  
 ptoria citatio.

**In iudicio** Scripta que aperiētur: sicut que  
 finali erūt dam processus recitatio.

Verba que dicentur: sicut quedā  
 sentencie promulgatio.

Facta que sequētur: sicut quedā  
 sentencie executio.

**¶ Nota** signa que apparebunt in iudi-  
 cio erunt quindecim vt ait hieronimus  
 ⁊ nota diligenter.

**Scriptu** Liber passionis dominice.

**ra iudicij** Liber conscientie.

Liber vite.

**Sentētia** Cause immensitatem.

**iudicis** Curie solennitatem.

**habebit** Iudicis seueritatem

**In execu** Multitudo ministrorum

**tione illi⁹** Angustia damnatorum.

**finē erunt** Defectus ⁊ inopia adiutorum.

## Diuisiones. xlix. capituli.

Penarum acerbitas  
Supplicia Penarum aduersitas  
reproborum Penarum diuturnitas  
Penarum vniuersitas.  
Penarum inutilitas  
Quia amiserunt bona tempora-  
Quibus lia huius mundi  
causis do Quia perdididerunt tempus merendi  
lor inest Quia carebunt visione dei.  
reprobis Quia incurrerunt vilitatem inferni

## Diuisiones quinquagesimi ca.

In gloria ce Valor impreciables.  
lesti est Decor uestimentalis. Honor insuperabilis  
In gloria psi Locum summe gloriosum  
dero tria. Sertum summe preciosum.  
Fructum summe copiosum.  
Fructus triplex Crucis triumphalis.  
triplex Gratie spiritualis.  
Glorie immortalis  
Demonum expugnatio  
Carceris contractio  
Abortuorum id est peccatorum suscitatio.  
Fructus Captiuorum redemptio

crucis sūt duodecim	Inquinatorum mundatio Lecorum illuminatio.
Fructus crucis sūt duodecim	Frigidorum ⁊ tepidorum calefactio Deformium ⁊ turpium decoratio. Sibūdorum potatio vel recreatio. Patris placatio. Ianue apertio Hereditatis acq̄sio vel p̄firmatio
Fructuo sue sunt duodecim	Sanitas absq̄ infirmitate Iuuentus sine senectute Satietas sine fastidio Libertas sine seruitute. Pulchritudo absq̄ deformitate.
Fructus sue sunt duodecim	Immortalitas vel impassibilitas. Abundantia sine indigentia. Pax absq̄ perturbatione Securitas absq̄ timore. Cognitio sine ignorantia Gloria absq̄ ignominia. Gaudium sine tristitia. Amantissima ciuitas
In gloria est	Amantissima societas Amplissima felicitas.
Ciuitas celestis h̄z	Figuram speciosam Adensuram spaciosam. Structuram preciosam.
Fides debet esse	Uiuens non mortua

Fides de bet esse.	Celestis non terrena. Fortis non infirma Clenie
Spes triplex	Gratie Glorie
Caritas dz habere	Speciosam puritatem Fructuosam bonitatem Radiosam veritatem.
Iusticia reddit]	Sibi continentiam. Proximo amicitia Deo honorificetiaz
In chorea celesti sūt tria	Innumerabilis cetero Interminabilis circuitus Inestimabilis cantus Remittitur q̄tum ad culpam
Peccatū	Lauatur q̄tum ad offensam. Tollitur q̄tum ad penam Lecos ad domum dirigere
Via est	Deuios ad viam reducere Peregrinos ad patriā cōducere.
Errare cō uenit trib <sup>9</sup> modis	Ad aliam viam eligendo In via errando A via diuertendo.
Via salu tis debe mus	Libenter eligere. Viriliter incedere. Viriliter insistere.



Prima est de peccato ad penitentiam  
tamquam ad salubria medicamenta.

Secunda est a penitentia ad precepta  
tamquam ad facilia documenta

Tertia est a preceptis ad consilia  
tamquam ad utilia instrumenta

Quarta est a consiliis ad virtutes  
tamquam ad operaria instrumenta.

Quinta est a virtutibus ad dona tamquam  
quam ad desiderabilia oblectamenta

Sexta a donis ad beatitudines  
que docent operari facillime

Septima a beatitudinibus ad  
fructus scilicet qui docent operari  
delectabiliter.

Octava est a fructibus scilicet  
ad fructus vite eterne; qui nos  
faciunt gaudere perenniter.

Nonna est a iudicio ad infernum  
vel ad celum.

Via salutis  
nouem ha  
bet dietas

Triplex signum  
nunc quod peccatum  
placit diabolus

Primum est: quod in nullo alio dele-  
ctatur.

Secundum est quod in procurando  
peccatum nunquam fatigatur

Tertium signum est quod pecca-

	to nunq̄ satiatur
<b>Paradisus ē</b>	Locus altissimus Fructibus opulentus. Aquis irrigu⁹. Habitatio dei.
<b>Paradisus</b>	Locus lucis Locus ordinati amoris. Cetera elemēta v̄tute excellit Ferrum frigidum accendit Omne terrestre in cinerem et in nichilum redigit
<b>Ignis]</b>	Semper sursum tendit. Nunq̄ quiescit Ruginem tergit Scintillas emittit. Ollam feruere facit Lapidem a mure custodit.
<b>Astucia fer-</b>	Lustodia capitis
<b>pentis</b>	Depositiō pellis Insidiatio pedis Ambulātib⁹ ad defendendū
<b>Baculus ne-</b>	Laborantibus ad fulcimētum
<b>cessarius est</b>	Lertantibus ad repellendum.
<b>Iusticia locat̄</b>	In posteriori parte: sicut epi-

- Iusticia locat̃ Scopis in fine processionis:  
 Sicut rex in fine aciei:  
 Sicut nauta in cauda nauis:  
 Animal paruum in quo lau-  
 datur humilitas.  
 Formica Grano pascitur in quo doce-  
 tur honestas  
 Socios adiuuat: in quo lau-  
 datur charitas  
 Habet enim alas ad contem-  
 plandum celum:  
 Viola compa- ratur auiculae  
 Laudulam ad cogitandum fi-  
 nem proprium.  
 Rostulum ad laudandum deū  
 Quia sūt irrigue p̃ deuotionē  
 Humiles val- lib<sup>9</sup> cōparant̃ Quia sūt molles p̃ passionē.  
 Quia sunt fructifere per bo-  
 nam operationem.  
 Recognitio proprie culpe:  
 Incolatus presentis vite  
 Timor gehenne.  
 Fletus inci- tamenta  
 Recordatio passionis dñice:  
 Recordatio humane miserie.  
 Desiderium celestis patrie.

Fletus impedi-  
dimenta. Superbie elatio.  
Terrenorum affectio.  
Lordis compressio.  
Inimica occupatio.  
Ignorantie excecatio.  
Peccati magnitudo.

Fletus utilitates Spiritum deuotum lauat  
Spirium malignum necat  
Terram cordis irrigat.  
Sitim sedat.

Orando efficaciter impetrat.  
Et de isto ultimo habemus nouez  
exempla in sacra scriptura

Scutum pa-  
tientie debet Timorem supplicij.  
Amorem premij.  
hinc tres agulos Passionem christi.  
Quatuor sunt Bonitas nature congregantis  
de quibus bonitas fortune adornantis.  
bonitas predicantis Bonitas gratie reformantis.  
Bonitas glorie quietantis.

**C** Devota cōtēplatio seu meditatio edita a  
beato Bonauētura: de natiuitate domini no  
stri ihesu xpi.

**A**dueniente nouem mensium  
termino/ exijt edictū ab imperatore augusto  
vt describeretur vniuersus orbis: scilicet qui  
libet in ciuitate sua. Quāq; ioseph ire vellet ad  
ciuitatem suam bethleem: et sciret partus sue  
venerabilis coniugis tempus: duxit eaz secū  
Vadit ergo domina hoc longo itinere. Nam  
bethleem est ppe iherusalem p quinq; milia-  
ria. Ducuntq; secum bouem et asinū et vadūt  
sicut pauperes mercatores bestiarum. Quā au-  
tem essent bethleem quia pauperes erant et  
multi concurrebant ex eadem causa hospiciū  
habere non potuerunt. Compatere igitur do-  
mine et conspice eam delicatam dominam iu-  
uenem quindecim enim annorum erat ex lō-  
go itinere fatigatam: et cum verecundia inter-  
gentes incognitas querentem vbi quiescat et  
non inuenientem. Quines licenciāt eam et so-  
cium. Et sic cognitur diuertere ad quandam  
viam coopertam: vbi homines tempore plu-  
uie diuertebant: et ibidem ioseph qui erat euz  
coniuge ligamitib⁹ forte aliquo modo se clausit  
et iij

Nunc diligēter cōspice omnia maxime qz re-  
ferant ea que ab ipsa reuelata z ostensa fue-  
runt: put a quodā sancto patre nostri v: dis-  
fide digno habui cui pnto reuelata fuisse.

**C**um ergo venisset hora scz in media nocte  
dominice diei: surgēs virgō appodiat se ad  
quādam colūnam que ibi erat. Joseph autez  
sedebat melius eo forte q nō poterat que de-  
cebant parare. Surgēs igitur ioseph z accipi-  
ens de feno p̄sepū piccit ad pedes dñe z vnit  
se ad aliam partez. Tunc filius dei eterni sine  
aliqua nigra / sine aliqua lestone / sine aliqua  
molestia / in momēto sicut erat in vtero: sic fu-  
it extra vterum super fenuz ad pedes matris  
sue. Quē incontinenti se reclinans recolligēs  
eum / z dulciter amplexās: posuit in gremio z  
vberē de celo pleno a spū scō edōcta: cepit  
lauare ipsum seu linire p totū corpus cum la-  
cte suo. Quo facto innoluit eum in velo capi-  
tis sui z posuit eum in p̄sepio. **T**unc bos  
z asinus posuerūt ora in p̄sepio stantes p na-  
res ac sirōne vtentes cognoscerēt q puer sic  
pauperrime cōtect⁹: calefactōe tanī frigoris  
indigebat. Mater vō flexis gemb⁹ adorauit  
eundē z grās agens dixit deo. Grās ago tibi  
dñe scē pater: qz filiū tuuz mihi dedisti z ado-

ro te deus eterne / et te filium dei viui et inenni.  
**¶** Similiter autem ioseph adorauit eum et acci-  
 piens sellam asini et extrahens de ea cussinellum  
 de lana seu de borra posuit iuxta presepe ut ibi  
 domina sederet super eo. Ipsa ergo se posuit ad  
 sedendum / et sellam posuit subtus cubitum et  
 sic stabat domina mundi tenens vultus supra  
 presepe in iuxta oculis et toto affectu super dul-  
 cissimum filium suum. Hucusque de reuelatio-  
 nibus. His igitur sic ostensis disparuit domina  
 et remansit angelus et dixit ibi laudes magnas  
 et longas quas etiam ille mihi dixit / nec dicē-  
 di vel scribendi aptitudinem habui. **¶** Audi-  
 sti ortum domini sanctissimi principis et partum  
 similiter regine celestis / etiam in utroque artifi-  
 simam paupertatem attendere potuisti. Adul-  
 tis enim indiguerunt et ipsam certissime obser-  
 uauerunt. In his panno complacet sibi / in  
 his sericis delectatur inuolui. Non consolatur  
 christi infantia et lachryme eiue / et presepe / et stabu-  
 lum / garrulos et cachinateo et in stolisambu-  
 lateo et amates proprias cathedras: sed paupes  
 tribulatos / et laborantes secundum quod ait beatus Bernardus.  
 Hanc paupertatem seruauit beata virgo mater  
 et filius dei. Non sunt stabulorum dedignati: non  
 et iii



bestias non fenum non cetera vilia. Idē. **Q**  
pauper. **Q** inops. **Q** primus et nouissimus.  
Hospes in diuersorio / pauper in presepio / su-  
git in egypto / sedet i asino / cū paupib<sup>9</sup> offerē  
in tēplo / et nudus suspenditur in patibulo.

**T**ractatus de resurrectione a peccato  
ad gratiam admodum vtilio ex dictis sancti  
bonaurenture excerptus.

**P**aulus apostolus videtur fir-  
miter asserere hominem in hoc seculo nō pro-  
prie esse absq; gratia: cum inquit. gratia dei  
id sum qđ lum. Ideo merito de necessitate  
gratie q̄tum nobis prodest dicendum est: et  
primo de diuisione gratie. secundo de surre-  
ctione a peccato. et tertio de resurrectōe ho-  
minis ad gratiam. **P**ro diuisione gratie ē  
notandum qđ gratia ipsa est vna et eadē tamē  
fm diuersas p̄sideratiōes: ipsa multas sortit̄  
denominatiōes. p̄mo fm p̄sideratiōē ad p̄n-  
cipiū a quo. scđo fm p̄sideratiōē ad subiectū  
in quo. tertio fm p̄sideratiōē ad oppositum  
suū. quarto fm p̄sideratiōē ad effectus ad  
quos ordinat̄. **U**nde fm p̄sideratiōē ad  
principiū a quo p̄cedit gratia ipsa: diuiditur

In gratiam predestinationis seu preparatio-  
nis qua deus homines predestinauit.

In gratiam vocatiōis quā deus offert vocādo

In gratiam iustificatiōis quam deus confert

In gratiam magnificatiōis quā deus complet.

Et hec diuisio ponitur ad Roma. viij. vbi di-

citur / Scimus quoniam diligentibus deū: om-

nia cooperantur in bonum. et sequitur quos

aut predestinauit: hos et vocauit. et quos vo-

cavit: hos et iustificauit. quos autē iustifica-

uit: hos et magnificauit. ¶ Sed fm cōsidera-

tionē vel respectū ad subiectū in q̄ est diuidit

In gratiam cogitatiōis: scilicet bonū cogitādo

In gratiam voluntatis: in bono volendo.

In gratiam pfectiōis: in completionē operis.

Unde hec diuisio fit fm triplicem potentiaz

anime in qua est gratia: scilz fm intellectuā /

affectiuā / z operatiuā. ¶ Scdm vero respe-

ctum ad suum oppositum diuiditur.

In gratiam protectionis

In gratiam liberationis

In gratiam saluationis.

Et hec diuisio sumitur scōz q̄ gratia adiuvat

cōtra triplex malū. scz contra malū tentatio-

nis siue pugne. cōtra malū psecutiōis seu mi-

serie. z cōtra maluz culpe z malū sequele vel

pene. Nam a primo ptegit. a secundo liberat.  
z a tertio extrahit z saluat. Et hec diuisio su=  
mitur ab illo dicto. *Esai. xxxj.* Protegat do=  
minus exercituum iudeam z hierusalem: z p=  
tegens z liberans/transiens z saluans. Sed  
sui comparationem ad effectum ad quem or=  
dinatur diuiditur.

In gratiam preuenientem siue operantem.

In gratiam subsequenter seu cooperantem

¶ Unde gratia preueniens siue operans di=  
citur inquatum ipsam voluntatem facit bonam  
z ideo preuenit quia non est a libero arbitrio  
sed infunditur ab ipso deo. Sed gratia coope=  
rans dicitur inquatum adiuuat ipsam volun=  
tatem z liberum arbitrium respectu boni ope=  
ris eliciendi z prosequendi. ¶ Sed notandum  
est qd secundum multipliciter huius nomi=  
nis gratia potest dari alia diuisio. Nam gratia  
potest capivno modo largissime: z sic compre=  
hendit z dona naturalia z gratuita: z sic diui=  
ditur in preuenientem gratiam z subsequen=  
tem: ita qd preueniens vocatur dona natura=  
lia: z subsequens dona gratuita. Secundo mo=  
do accipitur gratia minus large: z sic diuidit=  
ur in gratiam gratis datam z gratiam gratum=  
facientem: z sic diuidendo est diuisio in grati=

am prevenientem et subsequenter. **T**ertio modo capitur gratia stricte: et tunc sub se comprehendit vel dividit in gratiam gratum facientem: et gloriam: et sic dividendo: gratia preveniens dicitur gratia gratum faciens: et gratia subsequens dicitur gloria: quia post gratiam in homine decedente in gratia: sequitur gloria eterna.

**S**ecundo dicendum est de resurrectione a culpa vel peccato: et de hoc tria sunt consideranda.

**P**rimo quod homo non potest resurgere a culpa absque gratia. **S**ecundo quod non potest aduersarium suum vincere absque gratia. **T**ertio quod non potest absque gratia temptationibus resistere. **P**rimo igitur dicendum est quod homo absque diuino dei adiutorio seu gratia non potest resurgere a peccato vel culpa hoc capiendo gratiam per habitum ipsius anime ut scilicet est quedam qualitas spiritualis in anima existens. **N**am gratia illa que dicitur gratuita dei voluntas qua nobis deus condonat offensam sufficit. **N**ec gratia illa que dicitur liberalis passio christi qua mediante fit morbi curatio et ymaginis reformatio. **S**ed requiritur gratia gratum faciens. **E**x quo patet per apostolum ad Romanos. iij. **I**ustificati gratis per gratiam ipsius et ante ex operibus legis non iustificati ois caro. **E**t ad Titum. iij. **N**on ex operibus iusticie que fecimus nos sed secundum suam

misericordiam saluos nos fecit. per lacrimarum  
regenerationis spiritus sancti. id est per grati-  
am etc. Ideo illi pelagiani merito sunt censen-  
di heretici qui dixerunt quod ad deletionem cul-  
pe sufficit sola gratuita dei misericordia cum li-  
bero arbitrio et quod per liberum arbitrium pote-  
rat homo se iustificare et velle bonum.

**S**ecundo dicendum est quod homo non potest  
vincere aduersarius absque gratia. Pro cuius  
intellectu est notandum quod differt dicere aliquem  
resistere aduersario et aliquem vincere aduer-  
sarium. nam plura importat victoria quam resisten-  
tia. Resistentia enim consistit in hoc quod quis non  
consentit suggestioni diabolice. Sed victoria  
non solum consistit in non consentiendo sed  
etiam in assequendo oppositum ei quod dia-  
bolus intendebat. Nam diabolus intendit ho-  
minem reddere inimicum deo et facere dignum  
supplicio eterno. Et tunc vincit homo diabo-  
lum quando sic resistit tentationi ut efficiatur  
magis dei amicus quam ante: et sic faciendo me-  
reatur vitam eternam: sed hoc non potest fa-  
cere absque dei gratia gratum faciente: igitur con-  
cludi potest quod homo non potest vincere aduer-  
sarium faciendo se amicum dei absque tali gratia  
Et hec conclusio probatur per illud. Prime ad

Corinth. xv. Deo gratias qui dedit nobis vi-  
 ctoriam per iesum chrum dominum nostrum  
 Et ad 1. Co. vii. Infelix ego homo quis me li-  
 berabit de corpore mortis huius. Et respon-  
 det gratia dei per iesum chrum dominum no-  
 strum. Item super illud. ps. Infirmati sunt et  
 ceciderunt dicit glo. non potentes vicijs resi-  
 stere per se. ¶ Sed quis posset obijcere: nam  
 diabolus vincit hominem absq; gratis: ergo  
 similiter homo potest vincere hominem vel  
 diabolum absq; gratis. Ad hoc facile respon-  
 detur q; hec similitudo nō valet quia victoria  
 diaboli consistit in subiugando hominez per  
 peccatum q; non requirit gratiam. Sed victo-  
 ria hominis respectu peccati dyaboli cōsistit  
 in promerendo illud quod diabolus amisit.  
 Item diabolus non vincit hominem nisi vo-  
 lentem: sed diabolus nunq; vincitur volens.  
 Unde notandum q; hereticus qui videtur se  
 ipsum vincere quando se exponit morti non  
 vincit sed magis seipsum deicit: & ideo non ē  
 ibi victoria sed magis deiectio. ¶ Pro tertio  
 dicendum est q; absq; aliqua gratis non pōt  
 homo temptationibus resistere. quod patz per  
 illud Math. vi. Et ne nos inducas in tentati-  
 onem. Unde homo propter suaz infirmitatē

nō potest resistere. Juxta illud trenom tertio  
Peccatum peccavit ihm: propterea instabi-  
lis facta est. Item glosa super illud trenom  
tertio. Abs misericordie dñi rē. Non potest ho-  
mo diu stare contra insultus diaboli: nisi mise-  
ricordia domini adiuuetur. Mora tamen q̄ p  
gratiam gratis datam potest homo resistere  
diabolo ⁊ tentationi: ergo potest ei non con-  
sentire: sed nō potest per talez consensuz esse  
amicus dei absqz gratia gratum faciente.

**T**ertio dicendum est de resurrectione ad  
gratiam primo et multa sunt terminanda.

**P**rimo q̄ homo non potest se disponere suffi-  
cienter absqz gratia gratis data: ad gratiam  
gratum facientem.

Secundo quomodo possit voluntas absqz  
gratia in aliquod bonum.

Tertio quomodo homo possit mandata sine  
gratia adimplere.

**P**rimo ergo dicendum est de preparatio-  
ne hoīs ad gratiā gratum facientē: an scilicet  
hoc possit facere absqz gratia gratis data.

**P**ro quo advertendū est q̄ p gratiam gratis  
datam nō tantū intelligimus illa que ab apo-  
stolo enumerātur **P**ruine ad cor. xij. cū dicit:  
aliquādo dat̄ p spiritū rē. S3 p grām gratis



datam intelligimus omne illud quod supradditum  
 est naturalibus adiuuans aliquo modo et pre-  
 parans voluntatem ad habitum vel usum gratie. si  
 ue tale gratis datum sit habitus vel timor ser-  
 uilis: siue aliqua vocatio/ siue locutio vel pre-  
 dicatio mediante qua incitatur anima ad se pre-  
 parandum. et ideo dicendum est quod nunquam aliquid ta-  
 li gratia gratis data potest se dispoere homo  
 ad gratiam gratum facientem. quia vix caret homo  
 aliquo tali dono. Unde prima preparatio que  
 fit ad gratiam gratum facientem est cogitatio  
 vel apprehensio. et illa non potest fieri absque  
 gratia gratis data. et ratio huius est: non quia gratia  
 gratum faciens preexigat necessario disposi-  
 tionem gratie gratis date: sed quia ipsa est quid di-  
 uinum/ et res existens supra liberum arbitrium et  
 etiam supra naturale iudicium. ideo nunquam li-  
 berum arbitrium vel voluntas libera assurgit ad  
 ipsam petendam vel cognoscendam: nisi aliquo  
 modo adiuuetur de sursum et excitetur. et ideo  
 per additionem gratie gratis date que tenet medium  
 inter gratiam gratum facientem et naturale iudicium  
 disponit et excitat ad ipsam gratiam gratum facien-  
 tem. Unde ordo liberi arbitrii et gratie diuine ponit  
 clare ab augustino in libro de ecclesiasticis dog-  
 matibus/ et ponit quatuor gradus cum dicit

Initium salutis nostre deo miserante habemus: vt acquiescimus salutari inspirationi nostre prestantis est vt adipiscamur quod acquirendum admonitione cognouimus diuini est muneris: vt non pruemur iam ad epte salutis munere: sollicitudinis nostre est z celestis pariter adiutorij. Ex quibus verbis potest clare cognosci q̄tum potest liberum arbitrium respectu gratie. nam cum sint in opere salutis ista quattuor: scilicet imitari/acquiescere/adiuari/permanere. Primum est inspirationis dei. secundum est libertatis arbitrij. tertium muneris diuini. quartum sollicitudinis nostre z pariter diuini adiutorij. Per hoc patet satis clare solutio questionis.

**S**ed oritur dubitatio vtrum quis possit detestari culpam virtute propria nature. Respondetur q̄ detestari culpam dupliciter potest intelligi. Vno modo quia talis detestatur in q̄tum est offensiuu maiestatis z equitatis diuine. et isto modo nullus potest absqz gratia. quia nō potest absqz gratia gratis data cognoscere ipsam offensam. Alio modo potest detestari quia est lesiuu proprie nature. verbū gratia quia quis per naturam suā cognoscit q̄ propter fornicationem perdidit ocu

lum vel aliud membrum vel incurret aliquem  
 alium morbum. et isto modo potest quis per  
 liberum intellectum cognoscere et detestari cul-  
 pam propriam. ¶ Secundo autem videndum  
 est qualiter potest voluntas in aliquod bonum  
 pro quo notandum est quod aliquod opus po-  
 test dici bonum tripliciter. Uno modo aliquod  
 opus dicitur bonum simpliciter et illud dicitur  
 quod est ordinatum in finem optimum: et ta-  
 le est bonum meritorium: et in istud non potest  
 liberum arbitrium absque gratia gratum facere.  
 Secundo modo aliquod opus dicitur bo-  
 num quia aliquomodo de congruo disponit  
 ad bonum: et tale est bonum quod fit extra ca-  
 ritatem: nihilominus tamen fit cum recta intē-  
 tione: et in tale non potest liberum arbitrium  
 nisi cum gratia gratis data per quam illumina-  
 tur et dirigitur ut velit facere quod deo est pla-  
 citum et hoc patet per illud sapientie octavo.  
 Sciui quoniam aliter non possuz esse sapiēs  
 nisi deus det. Tertio aliquod opus dicitur bo-  
 num quia in finem est ordinabile et habet ali-  
 quam ordinationem intra se: sicut pascere esu-  
 rientem etc. siue ex debita circumstantia sine exi-  
 gentia temporis loci etc. et ad istud potest libe-  
 rum arbitrium absque gratia quous ad hoc quod si-

at faciliter requiratur gratia aliqua diuina super  
addita naturalibus. Et sic patet responsio quod  
liberum arbitrium absque gratia aliqua super  
addita per dona naturalia potest in aliquod  
bonum morale licet per illud consequenter non  
disponatur ad gratiam nec ad gloriam. et hoc  
per se licet quodammodo disponat quia est  
ordinabile in ultimum finem. Hoc autem sic  
suadetur. Nam si liberum arbitrium dimitte-  
retur in pluribus naturalibus adhuc si remane-  
ret aliquod iudicium quo iudicaret pariter  
esse honorandos: et hoc patet quod si haberet ta-  
le naturale iudicium: scilicet naturaliter pariter  
esse honorandos: et talem naturalem insti-  
tutum de parentibus venerandis potest illud  
velle et sic cum habeat organa exteriora po-  
test complere illud opus secundum quod dicitur  
iudicium rationis absque munere gratie diuine  
superaddito: sed bene verum est quod non po-  
test illud facere nec velle absque diuine gratie  
munere prout tale cogitatum aut velle est or-  
dinatum ad consequendum beatitudinem et  
sic sunt intelligende auctoritates sanctorum  
que concludunt quod absque munere diuine mise-  
ricordie et gratie non potest liberum arbitrium  
in aliquod bonum. ¶ Sed oritur dubium.

Nam secundum dona naturalia natura ipsa appetit suam perfectionem: ergo signum est quod tendit ad acquisitionem gratie. Ad hoc dicitur quod duplex est perfectio: quedam est inter limites nature: et istam appetit natura. Alia est perfectio que est supra naturam: et de ista non oportet quod appetat et si appetat non tamen appetitu perfecto qui requirit gratiam sed magis appetitu confuso et imperfecto qui non est ordinatus debito modo.

¶ Pro tertio utrum homo possit mandata dei implere. Notandum est quod communiter distinguitur quia contingit mandata impleri dupliciter. Uno modo quantum ad genus operis: vel secundum alios quantum ad substantias mandatorum. Alio modo quantum ad intentionem precipientis et mandantis. Si loquamur primo modo potest homo absque gratia gratum faciente illa implere: ut patet de mandato adorationis et venerationis sabbatorum. Sed secundo modo non potest homo implere mandata absque gratia gratum faciente. Et hoc confirmatur per apostolum dicentem ad Romanos tredecimo. Qui diligit proximum legem impleuit. Et iterum: plenitudo

legis dilectio. Item prime ad Thimoteuz pri-  
mo. Finis precepti est caritas de corde puro  
¶ Sed oritur questio: cum ita sit q̄ quis po-  
test facere quod in se est ad impletionem mā-  
datorum quare ille non absoluitur q̄uis sit  
in peccato. Ad hoc respondetur q̄ facere qd̄  
in se est: potest dupliciter intelligi. Uno mo-  
do positive vel proprie: quia scilicet talis fa-  
cit aliquid ordinatum ad finem mandatoruz  
secundum debitas circumstantias et tantum  
facit quantum potest. et isto modo nullus po-  
test facere quod in se est absqz gratia gratuz  
faciente. Alio modo potest intelligi priuati-  
ue vel improprie facere quod in se est: hoc est  
facit quod potest sed non quantum potest/  
nec aliquid ordinatum ad impletionem man-  
datorum. et isto modo per liberum arbitriuz  
quis potest facere quod in se est: sed non ab-  
soluitur ab obseruatione mandatoruz. Et sic  
patet responsio ad questionem

**T**ractatus de resurrectione hoīs a pctō z p̄  
paratiōe ad gratiā: cōtinens tres particulas

Prima est de diuisione gratie.

Secunda de resistentia ad tentationem

Tertia de p̄paratiōe z resurrectione ad gratiā

**P**rima diuisio.

**P**rimo diuiditur gratia secundum diuer-  
sas considerationes: scilicet

Respectu principij a quo procedit.

Respectu subiecti in quo est.

Respectu oppositi contra quod fit.

Respectu effectus ad quem ordinatur.

**N**ota q̄ quodlibet istorum membrorum ha-  
dit diuidi. vt patet in littera.

**S**ecunda diuisio.

**G**ratia capitur vno modo largissime.

Secundo minus large vel minus cōmuniter

Tertio capitur stricte.



**¶** Secūda particula de resistentia  
ad tentationē continens tria.

**¶** Primo quomodo potest hō a culpa resurgere.  
**S**ecūdo quomodo potest auersariuz vincere  
**T**ertio qualiter tērationibus potest resistere.

**¶** Tertia particula est de resurre  
ctione ad gratiā continens tria.

**¶** Primo de pparatiōe hoīs ad gratiam.  
**S**ecūdo qualiter potest volūtas in aliqđ bonū.  
**T**ertio quomodo potest mādata dei adimplere.



INC  
1516

**S**ancti bonaurenture doctoris eximij de  
 dieta salutis vna cum tractatu de resurrecti-  
 one hominis a peccato ⁊ p̄paratione ad gra-  
 tiam tractatus emendatus nuper ac recogni-  
 tus: cum tabula q̄ accuratissime confecta feli-  
 citer fuit. Impressus pampilone per venera-  
 bilem virum magistrum Arnaldum guillier-  
 mum de brocario. Anno domini M<sup>o</sup>. cccc.  
 xcviij. Die tertia mensis nouembris











